

RENDESZETI SZAKVIZSGA

RENDVÉDELMI SZERVEK
GAZDASÁGI-PÉNZÜGYI
IGAZGATÁSA
SZABADON VÁLASZTHATÓ VIZSGATÁRGYHOZ

Bevezető

A jegyzet azoknak a vizsgázóknak készül, akik a szabadon választható témák közül a rendvédelmi szervek pénzügyi-gazdasági igazgatása tárgyat jelölték meg. A feldolgozott témakörök segítségével a vizsgázó átfogó képet kap a pénz fogalmáról, kialakulásáról, történelmi háttéréről, a nemzetgazdaságról, ennek részeként az államháztartás rendszeréről, működéséről. Részletes információkkal rendelkezik a tananyag feldolgozását követően arról, hogy a rendvédelmi szervek hol helyezkednek el az államháztartásban, működésüket, gazdálkodásukat milyen jogszabályok, jogi normák között végezhetik. Bemutatásra kerülnek, a rendvédelmi szervek működésének és gazdálkodásának sajátos szabályai, a rendvédelmi szolgálatoknál foglalkoztatottak foglalkoztatási jogviszonyai, illetve az ezekhez kapcsolódó illetményrendszerek. Feldolgozásra kerültek azok a jogi normák, amelyek a rendvédelmi területen foglalkoztatottak juttatásait szabályozzák, illetve speciális beszerzési körülményeket írnak elő.

A tananyag kiterjed a költségvetési szervek alapítására, működtetésére, felügyeletére, megszüntetésére. Az előirányzatok tervezésére, azok módosítási és felhasználási lehetőségeire, ezt követően az elszámolási és ellenőrzési tevékenységre.

A korábbi jegyzetek 2003-ban, illetve 2008-ban íródtak, azóta jelentős változások következtek be a minisztériumok felsorolásában, illetve azon a jogszabályi környezetben, amelyben a munkánkat végezzük, akár a bünygyi, akár a rendészeti, vagy a gazdasági szakterületet vesszük figyelembe.

2011. évben kiadásra került Magyarország Alaptörvénye, ezekhez kapcsolódóan a sarkalatos törvények. Változott a rendőrségről szóló törvény is, a BTK és a BE is. Olyan büntetési tételek, büntethetőségi fogalmak kerültek be a rendszerbe, amely a gazdasági tevékenységet ellátó szakemberek munkára is hatással volt, ezek a számvitel rendjének megsértése, visszaélés társadalombiztosítási, szociális vagy más jóléti juttatással, a költségvetési csalás, a költségvetési csaláshoz kapcsolódó felügyeleti vagy ellenőrzési kötelezettségmulasztása.

Módosult az államháztartási törvény, illetve ennek végrehajtására kiadott kormányrendelet. 2013. évben megjelent a palettán az államháztartás számviteléről szóló kormányrendelet is. Teljesen új jogszabályok és foglalkoztatási típus jelent meg, ezek közül kiemelést érdemel a stabilitási törvény, a nemzeti vagyonról szóló törvény, a közfoglalkoztatást szabályozó jogszabály, illetve ezek végrehajtását szolgáló jogi normák. A közszférában foglalkoztatottakon belül a köztisztviselői állomány jogi háttere, a rájuk vonatkozó előírások is változásokon mentek keresztül, több lépcsős módosítást követően ezen állománnyal kapcsolatos szabályozás a közszolgálati törvény kiadásával került lezárásra.

A jelenlegi módosítást főleg a 2015. évi XLII. törvény életbelépése teszi szükségessé, amely jelentősen megváltoztatta - többek között - a hivatásos állományban lévők illetményrendszerét.

A tananyag feldolgozását követően a vizsgázó a komplex ismeret birtokában teljesíteni tudja az írásbeli és szóbeli követelményrendszert.

Ehhez kívánok a szerző nevében is sok sikert!

A Szerkesztő

I. A pénzgazdálkodás, pénz forgalma, funkciói, pénzügyi politika, pénzügyi és költségvetési igazgatás alapelvei

1. A pénzgazdálkodás történelmi háttere, a pénz fogalma, funkciói

1.1. Történeti áttekintés

Az emberi történelemben a legtávolibb időkre visszamenve az emberek szűkebb vérszerinti kapcsolat alapján rendeződött közösségekben (nagy családok, nemzetségek) éltek, ezért mindent megosztottak egymás között. Pénzre, mint csereeszközre nem volt szükség. Az egyszerű gazdálkodási rendszerükben (halászó – vadászó - gyűjtögetőtől az egyszerűbb őskori mezőgazdasági és kezdetleges „ipari” munkákig) képesek voltak a teljes önellátásra. A szükségleteket kielégítő javak előállítása a technológiai szint alacsony volta miatt nem igényelt specializálódott szaktudást, így kereskedelmet sem.

Körülbelül az Őskor vége (**első szakasz**) felé és az Ókor elején kezdődött és teljesedett ki a szakosodás. A gazdaság különböző termékeinek előállítása egyre inkább különböző, az adott tevékenységben a legjobb embereknél, csoportoknál összpontosult, akik később mással nem is foglalkoztak. Ennek eredményeként hatékonyabban működött a termelés, más részt egyre jobb, a szükségleteket egyre nagyobb mértékben kielégítő termékeket készítettek. A fejlettebb termékek előállítása nagyobb szaktudást is igényelt, ami tovább erősítette a folyamatot. Kialakult a gazdasági munkamegosztás, amelyből elengedhetetlenül következett az áruk cseréje.

A cserekereskedelem (**második szakasz**) hátrányainak kiküszöbölésére kialakultak az általánosan elfogadott közbenső csereeszközök. Ezek a csere eszközök szintén áruk voltak, viszont olyan áruk amik a legalkalmasabbak voltak más árukra történő cserékre.

Árupénz szükséges tulajdonságai:

- értékállóság
- oszthatóság
- egyneműség
- szállítható legyen
- mindenki által elfogadott legyen (gyakran a keresett árucikkek)

A kereskedő társadalmakban tehát a cserekereskedelem gyorsan kijelölt néhány kulcsfontosságú árufajtát, melyet ezután kereskedelmi szabványként használnak. Ez volt a legkorábbi pénzforma, mely az árucserét jelentősen leegyszerűsítette. Példák az árupénzre: só, szarvasmarha, sivatagos területek pedig gyakran tevé, trópusi társadalmakban kagyló, bálnafog, kövek. Jelenkorban jó példa a börtönökben a cigaretta. A bronzkorban az egységes öntőformával készített réz- és bronzöntvények terjedtek el fizetőeszközként, a Krisztus kora előtti és utáni évszázadokban pedig a fűszer volt a legelterjedtebb árupénz. A feljegyzések szerint Attila másfél tonnányi borsot kért 408-ban Róma váltságdíjaként. Franciaországban még ma is lehet hallani hogy „drága mint a bors”, míg Angliában a „borsszembér” kifejezés egy minimális bérdíjra használatos. A Salamon-szigeteken egészen a legutóbbi időkig használtak ritka kagylókat fizetőeszközként. Az árupénz még az újabb korokban is sokszor feltűnt, pl. Ausztráliában, a korai brit Új-Dél-Wales gyarmaton az első települések létrejötte után csaknem azonnal a rum vált általános csereeszközzé. A szükséges tulajdonságok egyik legjobban kielégítői voltak a nemesfémek. Arany, ezüst, bronz a legáltalánosabban használt árupénzekké váltak már az i. e. 3. évezredben.

Később, amikor a nemesfémeket általánosan elfogadott lett a mérhetőségért pénzürmék formájában használták (**harmadik szakasz**). Ez olyan pénz, amely jól felismerhető méretű, formájú és mintázatú, többnyire kerek. A pénzürmé feltalálása azért volt jelentős előrelépés az áru pénzzel szemben, mert kifejezetten a pénz funkcióinak ellátására alkotják, ezért könnyű szállítani, megismerni, és az értékét is jól megtartja. A világ legrégebbi egységes méretű és súlyú pénzürméit a kis-ázsiai Lüdia területén öntötték feltehetőleg az i. e. 7. század elejétől kezdve. A legrégebbi fennmaradt pénzürmék Kroiszosz (régiesen „Krózus”) lüdiai király idejéből származnak, i. e. 560 körül. A mesés gazdagságáról híres király kör alakú pénzürméinek egyik oldalára oroszlánfejet nyomtatott.

Ez hitelesítőként szolgált, a király személyes garanciáját jelentette az érme értékét illetően. A lüdiai pénzürmék egységes mérete és súlya, valamint az állami garanciavállalás gyakorlatilag azonnal kiváltott minden addigi, meglehetősen változatos pénzfórmát (gyöngyöt, kagylót, bronzöntvényt, aranyrögöt stb.) A lüdiai találmányt hamar átvették a görögök is. Az első görög pénzürméket az i. e. 7. században készítették rézből, majd vasból (ezekből készítették fegyvereiket is). Argosz királya, Pheidón az érmék értékes vasanyagát azonban egy akkor használatos és értéktelennek számító másik fémmel, az ezüstrrel váltotta fel. Nyoma sincs annak, hogy a görögök arany pénzt használtak volna i. e. 390 előtt, amikor a makedón II. Fülöp király először vert aranyérméket.

A görögöktől i. e. 269-ben a rómaiak is átvették a pénz használatát, majd a Római Birodalom hódításai révén egész Európában meghonosították. A világ feljegyzett első inflációja Nero császár nevéhez fűződik, aki az állam kiadásait úgy próbálta fedezni, hogy bevonta az összes érmét Rómában, azokat beolvasztatta és 15%-kal kisebb formában újra verette. Az így nyert ezüstről aztán magának is tudott pénzt veretni, amivel fedezte a kiadásokat. A pénzürmé jelentette több, mint két évezreden keresztül a pénzt. A modern világban a pénzürmé jelentősége csekély lett, csak a kis értékű tranzakciók váltópénzeként használatos.

Tipusai:

- Bimetalizmus: kétféle fémből lévő pénz van forgalomban (pl. arany, ezüst ilyenkor az egyik kisebb értékű váltásra szolgált)
- Monometalizmus: egyetlenféle fémből lévő pénz van forgalomban

A gazdaság fejlődésével a nemesfémek véges mennyisége nem tudta kielégíteni a kereskedelemben szükséges pénz-szükségleteket, szükséges volt a pénzhelyettesítők megjelenése (**negyedik szakasz**). Ekkor a kereskedők váltókkal adtak fizetési ígéretük hitelesítésére, addig amíg pénzhez nem jutottak. Egymás váltóival kereskedők végül egymás között is fizettek. Ismeretlenek váltójának beváltása viszont nehézségeket okozott. Ezért volt előre lépés mikor a bankok bocsátottak ki váltókat, amiket innentől bankjegyeknek neveztek. Az ország fizetőeszközének egységesítésére végül az állam vette kézbe a bankjegy kibocsátás egyedüli jogát. A pénzhelyettesítők rendszerének alapja a pénzürméknek és az államnak az a garanciavállalása volt hogy a bankjegyek nemesfémre válthatók át.

Innen származik az angol pénz neve is: Az angol font ('£') az a pénzegység volt, mely egy ún. bástya-fontnyi valódi ezüstöt ért – ezért hívják az angol pénzt Font Sterlingnek (angol: „valódi”). Ez az aranszabvány rendszere a világon csaknem mindenütt elterjedt és legtovább az Egyesült Államokban maradt fenn, 1971-ig Nixon elnökségének idejéig. Bár ma kezd terjedni egy nem állami pénz is az USA-ban, aminek kibocsátója vállalja, hogy bármikor aranyra váltja.

1.2. Pénz fogalma

Pénz minden olyan meghatározott értékkel bíró tárgy, amely a kereskedelmi forgalomban hosszabb-rövidebb ideig, mint állandó fizetési eszköz használatos, amelynek átadásával dolgokat lehet megvásárolni illetve adósságokat törleszteni. A pénz szükségszerűen csereeszköz, vagyis a dolog árának megfelelő mennyiségű pénzt egy adott piacon a dologra el lehet cserélni. A pénz attól fizetési eszköz, hogy a pénz, mint csereeszköz használata jogilag érvényes tranzakciót hoz létre. Ezen kívül a stabil értékű pénz elszámolási egység és értékőrző funkciót is képes betölteni. A pénz értékének csökkenését inflációnak, növekedését pedig deflációnak nevezzük. Pénz az, amit a piac annak fogad el, valamint a pénz a leglikvidebb jószág, ezáltal a csere lebonyolítására a legalkalmasabb eszköz. A modern pénz (az ősiekhez hasonlóan) lényegében egy elvonatkoztatás. Manapság a pénz legáltalánosabban használt fizikai formája a papírpénz (bár a hitelkártya egyre gyorsabban terjed), annak ellenére, hogy bizonyos áruk, mint arany és ezüst a pénz lényegi tulajdonságait még mindig őrzik.

1.3. A pénz funkciói:

1. *értékmérés,*
2. *csere vagy forgalmi eszköz,*
3. *fizetési eszköz,*
4. *felhalmozási (megtakarítási, kincsképző) eszköz.*

Teljes értékű pénznek az nevezhető, amely e **négy funkció mindegyikének hiánytalanul eleget tesz**. Kiemelést érdemel azonban, hogy egy adott ország hivatalos fizetési eszköze csak a gazdaság megfelelő működése esetén képes betölteni az igazi pénztől elvárható közgazdasági funkciókat. Azt a pénzt, amely a pénzfunkciókat több országban, akár világméretben is képes ellátni **nemzetközi pénznek**, vagy **világ pénznek** nevezzük.

Értékmérés, értékmérő funkció, az ár fogalma: A jól működő pénz az által tud értéket mérni, hogy benne fejezik ki az áruknak és szolgáltatásoknak, tevékenységeknek a társadalom által megítélt és elismert értékét. Ha egy árura kiszabják az árat a többit is ahhoz kell mérni. A termék értékét az határozza meg, hogy mennyi emberi munka van benne. A pénz ez által különleges áru, amely általános egyenértékesként működik, vele fejezhető ki az áruk értékek amelyet árnak nevezünk. Az ár tehát az érték pénzbeli kifejezése. A történelem során - a korábbiakban leírtakat figyelembe véve - ezt a funkciót sokáig nem egy szimbolikus tárgy töltötte be, hanem pld. ló, marha, kakaóbab, só, szárított dohánylevél.

Csere, vagy forgalmi eszköz funkció, a pénz forgási sebességének fogalma: Ez a funkció az áruk és szolgáltatások cseréjét biztosítja, akkor érvényesül, amikor a pénz és árumozgás egy időben történik. A forgalomhoz szükséges pénzmennyiség a forgalomba kerülő áruk áruösszege és a pénz forgási sebessége hányadosaként határozható meg. A pénz forgási sebessége pedig az a szám, amely megmutatja, hogy adott időegység alatt egy pénzegység hányszor cserél gazdát.

Fizetési eszköz funkció: Ez a funkció akkor jelent meg, amikor kialakult a hierarchikus társadalom, hiszen ekkor keletkezett az adófizetési kötelezettség. Az állami pénzgazdaság már akkor létrejött, amikor maga a köznapi gazdaság élet meglett volna a közvetlen árucseré formáin belül is. Ez a funkció akkor érvényesül, amikor az áru és pénzmozgás időben elválik egymástól.

Felhalmozási, megtakarítási funkció: pénz a megtakarítások egy lehetséges eszköze (értéktörző, kincsépző, a vagyontartás eszköze, felhalmozási eszköz stb.), a gazdasági egységek vagyontportfóliójának egyik eleme. Vagyonunk egy részét, a későbbiekben részletezett okokból, célszerűnek találjuk pénzben tartani. Ennek értelmében a gazdasági szereplő az árúját, vagy megszerzett jövedelmét nem cseréli el azonnal más árra, fogyasztási képességét megőrzi későbbi időkre.

1.4. Pénz fajtái:

- Rendeleti pénz

A rendeleti pénz elnevezése olyan pénzre utal, melynek fedezete valami más árukészlet. A pénz értékét a kormányzat rendelkezésben írja elő (innen származik a „fiat” neve is, ami latinul ‘legyen meg’-et jelent) és kötelező érvényű törvényes fizetőeszközként használatos. Az első Öbölháborút követően Szaddam Husszeín iraki elnök eltörölte az addig használt iraki rendeleti pénzt és újat bocsátott ki („Szaddam-dollár”), de a politikailag elkülönült kurdok („svájci dinár” néven) továbbra is használták az ország északi részén minden központi hatóság vagy áru fedezete nélkül. Ez a minden fedezet nélküli pénz több mint egy évtizedig – a második Öbölháborút követő rendszerváltás utáni cseréig – viszonylag szilárd és erős volt. Érdekesség: Az euró a rendeleti pénz egy jó példája. Ez az új nemzetközi pénzforgalomba helyezésével többet is felváltott a világ legrégebbi valutái közül.

- Hitelpénz

A hitelpénz gyakran a pénz más formáival (mint rendeleti és/vagy árupénz) együtt létezik, és felhasználói szempontból attól megkülönböztethetetlen. A fejlett gazdaságok pénze a nemzeti rendeleti pénzből származó hitelpénz. Szigorúan véve az adósság nem tekinthető pénznek, főként azért nem, mert az adósság nem lehet egy elszámolási egység (ugyanis minden adósság valamilyen tényleges értékben van nyilvántartva). Tehát, bár a hitelpénz egyáltalán nem tekinthető pénznek, a ritkaságán kívüli másik két (csereszköz és tárolhatóság) szerepének szempontjából mégis pénzhelyettesítőként működik. E szerepeiben az igazi pénz keresletét tompíthatja és ezzel a pénz piaci értékének dinamikáját befolyásolja.

Ha a pénz egyszerűen csak egy „tartozok egy kis arannyal”-t jelent, akkor a maga papír nem egy elszámolási egység, hanem csupán egy kényelmes csereeszköz. Egy teljesen átváltható szigorú aranyalapú gazdaságban a papírpénz csak egy adósságlevél-fajta. Azonban, ha papírpénz lebeg, azaz értéke nem meghatározott egy adott külső számlázási egységhez viszonyítva, akkor többé nem lehet adósságlevélnek tekinteni, hanem a kereslet és kínálat dinamizmusa által meghatározott, tisztán pénzügyi értéké válik. Ezt a dinamizmust a kínálat oldaláról a központi bank, míg a kereslet oldaláról a magánszektor mozgatja piaci elvek alapján.

- Magánpénz

Az Egyesült Államokban 1837 és 1866 között volt az ún. „szabad bank kora”, mely időszakban csaknem bárki saját magánpénzt adhatott ki. 1860 előtt az államok, helyi közszolgáltatási intézmények, magánbankok, vasút- és építési vállalatok, boltok, éttermek, egyházak és magánszemélyek egyaránt kibocsátottak kb. 8000 különböző pénzt. Ha a kibocsátó tönkrement, bezárt, elköltözött vagy akármi más módon felfüggesztette tevékenységét, az általa kibocsátott pénz értéktelenné vált. Az ilyen szervezeteket megbízhatatlan hírnevükre utalva „vadmacska-bank”-nak becézték. Ennek a gyakorlatnak az 1863-as Nemzeti Bank Törvény vetett véget. Manapság számos, főleg digitális formájú magánpénz van közforgalomban világszerte – dollármilliárdos nagyságrendekben. E magánpénzek legtöbbször régebbi formájú (pl. arany) pénzfedezete van.

Természetesen, mivel a pénz a hatalom gyümölcse rendszerint annak gyakorlása mellett még nagyobb hatalom megszerzésére is használatos, ezért az aranyat törvényes pénzként elfogadók az aranykészletek tulajdonosainak hatalmat adnak. Ennek ellenére megállapíthatjuk, hogy az arany kiállta az évezredek próbáit és a rendelkezésünkre álló minden árucikk között értéke a legmaradandóbbnak bizonyult, s mellette minden más anyag vesztett fontosságából – mondhatni, a legkiválóbb elszámolási egységévé vált.

Még az arany pénzértékének változásai sem az arany, hanem a pénz értékét mutatják. Ez egyébként igaz más, az élet alapvető szükségleteit kielégítő árucikkekre is, mint pl. az étel, energia, közlekedés és lakás, ugyanis pl. egy tál étel értékét bizonyos értelemben éhségünk szabja meg árától függetlenül.

1.5. Pénzkészlet

Pénzkészletnek vagy pénzkínálatnak nevezik egy adott gazdasági rendszeren belül javak vásárlására alkalmas pénz mennyiségét. Ezt a készletet négy csoportba osztják a belefoglalt pénzfórmák alapján. Míg az M0 kategória csak az alappénzeket foglalja magába (mint pl. az érmék, bankjegyek és a központi bank letétjei), addig az M3 kategória minden pénzfórmára, így a hitelpénzre is kiterjed. Az M0 kategória a magánbankok tartalékainak fedezésére is szolgál. Az Egyesült Államokban a Federal Reserve felelős a pénzkészlet ellenőrzéséért és a pénzügyi rendelkezések meghozataláért. Magyarországon ezek a Magyar Nemzeti Bank feladatai.

A pénzkészlet növelése

Mint azt már említettük, a történelem során viszonylag ritka, de könnyen szállítható és felosztható lágyfémek, mint arany és ezüst szolgáltak pénzként. Később a modern kormányzatok által ma is kibocsátott papír bankjegyek vették át a pénz szerepét.

A modern kapitalizmus kialakulásával megjelentek a bankhitelek különböző formái. Ezek alapján a pénz számos fejlődési fokozatai közül a következőket nevezzük meg:

- Bankjegyek: a bankok által, főleg a 19. században kibocsátott, kamatot hozó egyfajta papírpénzek, melyek ma már nemigen használatosak. (Igaz, a magyar nyelv a bankjegy szót a jelenkori papírpénzre is használja.)
- Papír- és fémpénz: az egyes kormányzatok által kibocsátott törvényes fizetési eszköz (rendeleti pénz). Ide tartoznak a szilárd hitelképességű kormányzatok által kiadott kamatozó kötvények is, melyeket sok szempontból papírpénznek tekinthetünk.
- Bankhitel, melyet a letéteken keresztül a bankok személyeknek, vállalkozásoknak vagy a kormányzatnak folyósítanak (ne felejtjük el, hogy egy bank által folyósított kölcsön új pénz, ami visszatérítése révén „megsemmisül” és csak a használat után kapott kamat marad meg). Tehát minden adósság, legyen az jelzálog, hitelkártya vagy utazási csekk, ténylegesen igazi pénz.

A pénzkészlet csökkentése

- A pénzkészlet csökkentésének legnyilvánvalóbb módja a pénz elpusztítása, azaz a papírpénz elégetése, vagy a pénz forgalomból való kivonása, bár a közforgalomban lévő ún. törvényes fizetőeszköz a teljes pénzkészletnek csupán 4%-át teszi ki.

- Egy másik mód az, hogy mikor egy bankkölcsönt visszafizetnek, vagy egy államkötvényt beváltanak, a szerződés vagy a kötvény értékét képviselő pénz „megsemmisül”, vagyis kivonják a forgalomból.
- A pénzkészlet a megtakarítás bankból való kivételével is csökken, minthogy azt az összeget a bank a továbbiakban nem kölcsönözheti ki. Tulajdonképpen a bankban tartott pénzbetétek egyfajta kölcsönnek tekinthetők, minthogy a takarékoskodó megtakarított pénzét kamat ellenében a bankra bízta. Ezt az összeget a bank magasabb kamattal másoknak kikölcsönzi, és ekkor ez a pénz egyidőben két, vagy több helyen is létezhet, vagyis a pénzkészlet ezzel növekszik. Mikor a takarékot kiveszik, a banknak adott „kölcsön” visszatérül, azaz továbbá nem létezhet több helyen és ez a „kettős pénz” eltűnik.

1.6. Pénz és gazdaság

A pénz a közgazdaságtanban a pénzügy központi témája.

Egy adott gazdaságban a pénz mennyisége közvetlenül befolyásolja a gazdaság növekedését meghatározó mindkét legfontosabb tényezőt: az inflációt és a kamatlábat. Egy pénzügyi válság a gazdaság egészére kiterjedően romboló hatású lehet, különösen ha az pénzügyi összeomláshoz és annak eredményeképpen a kevésbé hatékony cseregazdasághoz való visszatéréshez vezet. Ez történt az 1990-es évek Oroszországában, de az semmi sem volt ahhoz képest, ami Jugoszláviában történt a délszláv háború során, mégis a világcsúcs tartója egyelőre a második világháborút követő időszak Magyarországa.

A közgazdászok között már a 17. század óta vita folyik arról, hogy a pénzmennyiség állami szabályozása milyen célokat kell hogy szolgáljon. Sokan, például a keynesianizmus hívei úgy vélik, hogy a gazdasági válságok mélysége a pénzkínálat növelésével – az aggregált kereslet mesterséges megnövelése révén – csökkenthető. Hasonlóan gondolkodnak a monetaristák is, de ők inkább a pénzkínálat egyenletes növelését javasolják, mivel nem hisznek abban, hogy a politikai érdekek szerinti szabályozás valóban az egyensúlyt szolgálná, másrészt pedig úgy gondolják, hogy a szabálytalan beavatkozások hatása kiszámíthatatlan. Számos modern irányzat viszont úgy véli, hogy a pénzmennyiség szabályozásának – különösen, ha az valamilyen előre rögzített szabály szerint történik – valójában semmiféle hatása nincs a gazdaság alakulására, mert a gazdaság szereplői a szabályt beépítik döntéseikbe és várakozásaikba.

Mai pénzrendszereink fontos megkülönböztető jegye a történelmi előzményekkel szemben az, hogy a **modern pénz végleg elszakadt a nemesfémről. Pénzünk belső értékkel nem rendelkezik, mivel hitelpénz.** A hitelezési folyamatban keletkezik és szűnik meg, és mennyiségére nagy hatással van a központi bank (jegybank) és az állam költségvetési politikája. A pénz értékének tartóssága alapvetően gazdaságpolitikai kérdés, döntő fontosságú a jegybank jogállása, pénzpolitikája, a pénzrendszer alkotmányos szabályozása.

1.7. Pénzgazdálkodás

A pénzgazdálkodás a pénzügyi folyamatok lebonyolításával és az eszközök alkalmazásával kapcsolatos pénzügyi műveletek összessége, ehhez kapcsolódó jogszabályok és intézmények rendszere. A pénzgazdálkodás a tényleges pénzbevételhez és a pénzkiadásokhoz kapcsolódik. A gazdaságban, sőt a mindennapi életben az emberek, de különösen a gazdálkodó szervezet között létrejövő kapcsolatok többsége valamiféle pénzmozgással jár.

A pénzforgalom a pénz állandó körforgása, amely közvetíti az árucserét és az egyéb fizetéseket; a pénztulajdonosok közötti pénzmozgások összessége.

A társadalmi rétegződés, fejlődés hatására elválik egymástól az irányító hatalom és az irányítottak, létrejött az állam, melynek eredőjeként kialakult az államháztartás. A hatalmat gyakorló irányító szervezetet fent kell tartani, működtetni kell, amely közkiadásokkal jár, ezek fedezetére bevételre van szükség.

2. A pénzügyi politika

Az államnak a pénzügyekre, pénzmozgásokra, pénzkapcsolatok szabályozására vonatkozó célrendszerét, és a célok megvalósításának eszközeiről, módszereiről vallott nézetrendszerét foglalja magában.

Általában egybeesnek a gazdaságpolitika, illetve a monetáris politika céljaival.

A gazdaságpolitika esetében a magas foglalkoztatottság, árstabilitás, külső egyensúly, gazdasági növekedés és elosztási egyensúly, valamint közjavakkal való ellátottság, regionális fejlesztés, környezetvédelem, élet minőségének prioritása. A monetáris politika esetében a megfelelő kamatszínvonal, pénzmennyiség szinten tartása, árfolyam stabilitás.

A célokhoz rendelt eszközök:

1. befektetések,
 2. beruházások,
 3. szubvenciók,
 4. támogatások,
 5. bel-külföldi transferek,
 6. hitelnyújtás,
 7. működési kiadások,
 8. kezességvállalás,
 9. adópolitikai eszközök,
 10. államadósság (mert ennek kezelésével - ami ugye közpénzügy - befolyásolható Mo. világpiacon helyzete, az árstabilitás, a gazdasági növekedés is.)
 11. eszközök és célok is egyszerre az adók, a vámok is
- A pénzügypolitika érvényesül az államügyekre vonatkozó döntésekben - programokban, irányelvekben, koncepciókban.

2.1. A pénzügypolitika alrendszerei:

Fiskális (költésvetési) politika: az államháztartás kiadásai és bevételei kialakításának folyamatát jelenti, melynek célja, hogy elősegítse a konjunktúraciklusok csillapítását, hozzájáruljon a magas foglalkoztatottság és alacsony inflációs gazdaság fenntartásához.

Eszközei:- automatikus (közvetett) stabilizátorok: pl. a jóléti transferek, vagy az adópolitikában a progresszív adók (ez a gazdaság élénkülése esetén a jövedelmek nagyobb hányadát vonja el, így visszafogja a keresletet; recesszió esetén a jóléti kiadások növelik),

- diszkrecionális (közvetlen) stabilizátorok: a költségvetési politika eszközei a közmunkák, foglalkoztatási programok, adókulcsok változtatása.

Monetáris politika: a gazdaságpolitikának azon eleme, mellyel az állam – főleg a központi bank segítségével – a forgalomban levő pénz mennyisége és a kamatláb változtatásával kívánja elérni az adott célt; a monetáris politika középpontjában a gazdasági növekedés, a külső – belső stabilitás áll, csak másfajta eszközök jutnak szerephez.

Eszközei: - közvetlen: kötelező tartalékráta: a jegybanknak felhatalmazása van a kereskedelmi

bankok tartalékrátájának megváltoztatására, ha szűkíteni akarja a hitelkínálatot felemeli, ha könnyíteni akar a hitelkondíciókon, akkor lecsökkenti.

- közvetett: nyílt piaci műveletek: a jegybank nem közvetlenül, hanem valamilyen piaci eszközzel szabályoz (pl. értékpapír eladás, vétel), leszámítolási kamatláb (rediszkontláb): a modern bankrendszerben, a kereskedelmi bankoknak, ha bankjegyre van szükségük, a náluk levő államkötvények terhére vesznek fel a központi banktól, az államkötvényeket leszámítottatják a jegybanknál;

Devizapolitika: Olyan döntések, intézkedések összessége, amelyek a fizetési mérleg kiegyensúlyozásának, illetve az egyensúly fenntartásának feltételeit és eszközrendszerét alkotják.

Részterületei:

- nemzetközi árfolyam politika
- valutaárfolyam politika
- nemzetközi hitelpolitika
- tartalékpolitika

A pénzügyi politikai döntéshozatal a többpárti rendszerekben a döntéshozatal bonyolultságában fejeződik ki, a döntés függ az állami berendezkedéstől és a politikai döntéshozatal sajátosságaitól, **a pénzügyi politika központi helyén a költségvetési politika áll.**

A pénzügypolitika három ága (a monetáris, a fiskális és a devizapolitika) közötti kölcsönhatások a korábbiaknál sokkal szorosabbá és bonyolultabbá vált a globalizálódó világgazdasági folyamatok következtében. Mindhárom területen új kihívások előtt áll a magyar pénzügypolitika is.

2.2. A pénzügyi és költségvetési igazgatás alapjai

A közigazgatás összetett és szerteágazó feladat- és szervezetrendszer, amelyen belül az egyik legbonyolultabb alrendszer a pénzügyi és költségvetési igazgatás. Ezen alrendszeren keresztül ugyanis a közigazgatás közvetlenül vagy közvetve befolyásolja az országban létrehozott bruttó hazai termék (GDP) meghatározó hányadát.

A pénzügyi és költségvetési igazgatás rendeltetése az állami gazdaságpolitika (elsősorban a fiskális politika, monetáris politika) céljai megvalósításának elősegítése, a jogszabályokban meghatározott eszközrendszer működtetése. Magában foglalja a közpénzügyek (állami pénzügyek valamint a helyi önkormányzati pénzügyek) teljes igazgatási vertikumát, valamint a magánpénzügyek jelentős részének igazgatási feladatait, azaz valamilyen módon és mértékben minden jelentősebb pénzmozgást befolyásol.

A **közpénzügyek igazgatása** felöleli a közpénzek teljes körét, a nemzeti össztermék azon részét, amelyet az államháztartási rendszer **központosít** (az eredeti jövedelemtulajdonosoktól jellemzően közhatalmi eszközökkel elvon) és **újraeloszt** (új jövedelemtulajdonosokhoz juttat, a jövedelemtulajdonosok között átrendezést valósít meg). A közpénzügyek vonatkozásában a közigazgatási szerepvállalás teljeskörű, kiterjed az államháztartás valamennyi alrendszerére, illetve az azokban zajló valamennyi folyamatra, pénzmozgásra.

A **magánpénzügyek igazgatása** ezzel szemben a nemzetgazdasági jövedelmek azon részét érinti, amely az eredeti jövedelemtulajdonosoknál marad. E körben a jövedelmi áramlások nem a kormányzati akarattól függően alakulnak, hanem alapvetően a piaci viszonyoktól befolyásolva mennek végbe.

Ugyanakkor a piaci viszonyok nem működhetnek magukra hagyva, mivel a közérdek szempontjai, a jogbiztonság és a tisztességes piaci viszonyok iránti társadalmi igény, valamint a pénz okozta gazdasági zavarok elkerülésének kívánalma szükségessé teszi, hogy a magánpénzmozgásokkal, s különösen a pénzügyi magánszektor intézményeinek működésével kapcsolatosan az állam közigazgatási feladatokat lásson el.

A költségvetési és pénzügyi igazgatás (mint minden közigazgatási ág) alapvetően a **jogszabályok végrehajtásának** és **ellenőrzésének** folyamatában játszik szerepet. E megállapítás a pénzügyi és költségvetési igazgatás teljes szervezetrendszerére nézve, a központi szervektől a helyi-területi állami és helyi önkormányzati szervekig terjedően igaz.

Ugyanakkor a kép teljessége kedvéért fontos mindehhez hozzáfűzni, hogy a pénzügyi és költségvetési igazgatás szervezetrendszeri piramisának csúcsa (mindenekelőtt a Pénzügyminisztérium, illetve mellette néhány országos hatáskörű államigazgatási szerv) a döntés-végrehajtás és a végrehajtás ellenőrzése mellett jelentős részt vállal a **döntések előkészítésében** (jogszabály-előkészítési folyamat), sőt esetenként, bár a döntés-előkészítésnél szűkebb körben és jellemzően a kisebb fajsúlyú jogalkotási tárgykörökben, magában a **döntéshozatalban** is (pénzügyminiszteri rendeletalkotás).

A fentieknek megfelelően a pénzügyi és költségvetési igazgatás az államháztartási rendszer egészére vonatkozó (állami és helyi önkormányzati) **közigazgatási**, valamint a pénzügyi magánszektor működésével kapcsolatos **államigazgatási** feladatok ellátására terjed ki. Jelentőségét tekintve a két feladatkör azonos „súlycsoportba” tartozik, minthogy mind a közpénzügyek jogszerű és hatékony működtetése, mind a pénzügyi intézményrendszer közérdekű működése egyaránt fontos kormányzati cél, mindkettő az állami pénzügyi politika célrendszerének kiemelkedően fontos elemét testesíti meg.

A **mennyiségi tényezőket** alapul véve viszont szembeötlő, hogy az államháztartási rendszer működtetését célzó igazgatási tevékenység jóval nagyobb szeletet hasít ki a pénzügyi és költségvetési igazgatás gyűjtőköréből, mint a pénzügyi magánszektor működését érintő tevékenysége. Mindezt egy sor mennyiségi jellemző alátámasztja: a közigazgatási tevékenységet ellátó közigazgatási szervek száma, létszám- és működési költség-adatai, a tevékenység során keletkezett dokumentumok mennyisége, stb.

Az államháztartási rendszerre irányuló közigazgatási tevékenységről az is kijelenthető, hogy ezen belül egyértelmű többséget tesz ki az államháztartás **folyamat (flow-)** dimenziójával, így az éves költségvetésekkel összefüggő közigazgatási tevékenység. Ezzel ellentétben az államháztartás **állományi (stock-)** vetülete, így a vagyongazdálkodás, jelentőségében ugyan egyenrangú, ám az igazgatási ráfordításokat (kapacitás, munkaidő, pénz, stb.) tekintve elmarad a költségvetési gazdálkodás menedzselésével összefüggő mennyiségi adatok mögött.

II. Nemzetgazdaság

1. Nemzetgazdaság fogalma, folyamatai, alapvető összefüggései, szereplői

1.1. Nemzetgazdaság fogalma: valamely ország anyagi, emberi, természeti erőforrásainak, javainak, szolgáltatásainak és azok kapcsolatainak rendszere.

1.2. Folyamatai: - termelés, - elosztás, - forgalom, - fogyasztás.

1.3. Nemzetgazdaság alapvető összefüggései: Egy nemzet tagjai javakat (termékeket és szolgáltatásokat) állítanak elő. Ugyanakkor nemcsak termelnek, de fogyasztanak is. Zárt gazdaságban (amely inkább csak a közgazdasági elmélet szintjén létezik), legfeljebb annyit lehet fogyasztani, amennyit az adott nemzet megtermelt. Nyitott gazdaságban (ilyen a világ államainak többsége) lehet kevesebbet fogyasztani a megtermelt mennyiségnél (ilyenkor megtakarítás keletkezik) exportálásra kerül, de lehet többet is. Utóbbi esetben a különbözetet (olyat is elfogyasztunk, amit nem is termeltünk meg) más államoktól kell beszerezni, vagyis importálni kell.

1.4. Szereplői:

- háztartások (végső fogyasztó, munkaerő piac kereslet-kínálat),
- vállalatok (nem pénzügyi),
- pénzügyi vállalatok (profit szerzés, fogyasztói szükségletet elégít ki, munkaerő piac-keresleti igény),
- háztartásokat segítő nem profitérdekelt szervezetek (non-profit intézmények, oktatás, egészségügy, egyház),
- államháztartás (kormányzati szektor, minisztériumok, önkormányzat, elk. állami pénzalapok), külföld (kapcsolatban vannak belföldi gazdasági egységekkel (követség, kirendeltség NEM).

1.5. Termelési tényezők.

Termelési tényezőknek nevezzük azokat az erőforrásokat, amelyek a nemzetgazdasági javak (termékek és szolgáltatások) *előállításához szükségesek*. Alapvetően három termelési tényezőt különböztetünk meg:

- 1.) **Föld:** ide tartozik a mezőgazdaságban megművelt földterület, a telkek, a természeti erőforrások, ásványkincsek.
- 2.) **Munka:** a háztartások (munkavállalók) által a termelésre fordított munkaidőt jelenti.
- 3.) **Tőke:** olyan tartós javakat jelent, amelyeket azért hoztak létre, hogy más termékek előállítását szolgálják. Tulajdonképpen további értékeket teremtő érték. Ide tartoznak a gépek, munkaeszközök, épületek vagy a pénzeszközök.

1.6. A nemzetgazdaság ágazati szerkezete. A nemzetgazdaságok három ágazatból (szektorból) állnak:

Mezőgazdaság (primer szektor)

Ipar (szekunder szektor)

Szolgáltatások (tercier szektor).

Egyes termelési tényezők nemzetgazdaságban betöltött szerepe országonként és termelési ágazatonként is eltérő. A mezőgazdaság nagyon föld- és munkaerő-igényes ágazat, viszont kevés tőke kell hozzá.

Ez alapján azon országok nemzetgazdaságában, ahol a mezőgazdaság meghatározó, a legfontosabb termelési tényező a föld és a munka. Az ipari országokban kevés földre van szükség, de sok tőkére és munkaerőre.

Azokban az országokban pedig, ahol a szolgáltatások adják a GDP nagy hányadát, sok tőkére, kevesebb munkaerőre, és minimális földre van szükség. Megjegyzendő, hogy minél inkább a terciér szektor határozza meg egy ország gazdaságát, annál fejlettebb. A szegényebb (tipikusan afrikai) országokban a lakosság nagy része a mezőgazdaságban dolgozik, és az ország GDP-jének jelentős része mezőgazdaságból származik. Az ilyen államokat agrár-országoknak is nevezzük. A közepesen fejlett országokban a legtöbb ember az iparban dolgozik, és a GDP nagy részét is ipari termékek teszik ki. Ezekben az államokban a mezőgazdaság már nem, a szolgáltatások még nem játszanak jelentős szerepet a gazdaságban. Az ilyen országokat ipari országoknak nevezzük. A legfejlettebb államok gazdaságában a szolgáltatások játsszák a fő szerepet: ezekben a mezőgazdaság és az ipar már nem meghatározók, a munkaerő kis részét foglalkoztatják, és a GDP-ből is kisebb arányban részesednek.

1.7. Nemzetgazdasági mutatószámok

Hazai mutatók: termelés, jövedelem az ország területéhez, **országon belüli** tevékenységhez kapcsolódik

Nemzeti mutatók: a termelés, illetve jövedelmek az **ország állampolgáraihoz**, üzleti szervezeteihez kapcsolódik.

Mutató	Halmozódás	Típus	Termelési	Jövedelmi	Hazai	Nemzeti	Kiszámítás
GO-br. kibocsátás	tér és időbeli	bruttó	termelési		hazai		termelői felhasználás + hozzáadott érték
GDP-br. hazai termék	időbeli	félnettó	termelési	jövedelmi	hazai		reálkibocsátás GO - termelői felhasználás
NDP- br. nettó hazai termék		nettó	termelési	jövedelmi	hazai		GDP-értékcsökkenés
GNP-Br. nemz. term.	időbeli	félnettó	termelési	jövedelmi		nemzeti	
NNP- Nettó nemz. term.		nettó	termelési	jövedelmi		nemzeti	
GNI- Br. nemz. jöv.	időbeli	félnettó		jövedelmi		nemzeti	GDP+beáramló elsődleges jöv.- kiáramló elsődleges jöv. + EU-tól

							támogatás – EU-nak fizetendő
NNI- Nettó nemz. jöv.		nettó		jövedelmi		nemzeti	GNI- értékcsökkené s vagy NDP+beáraml ó elsődleges- kiáramló elsődleges jöv.
GNPI-Br. személyes jöv.	időbeli	félnettó		jövedelmi		nemzeti	
NNPI- Nettó személyes jöv.		nettó		jövedelmi		nemzeti	
GNDI-Br. rendelkez ésre álló nemz. jöv.	időbeli	félnettó		jövedelmi		nemzeti	GNI+beáraml ó másodlagos – kiáramló másodlagos jöv.
NNDI- Nettó rendelkez ésre álló nemz. jöv.		nettó		jövedelmi		nemzeti	GNDI - értékcsökkené s vagy NNI+ beáramló másodlagos- kiáramló másodlagos jöv.

Feladat:

output: 4000, termelői felhasználás 2200, értékcsökkenés 500, országba áramló kamat, munkabér, nyereség 70, országba áramló adományok, segélyek 50, országból kiáramló osztalék kamat 120, országból kiáramló egyoldalú transzferek 30, EU támogatás 1000, EU-nak fizetett összeg 300 egység.

Mutatók és számítási metodika:

$$\text{GDP} = 4000 - 2200 = 1800$$

$$\text{NDP} = 1800 - 500 = 1300$$

$$\text{GNI} = 1800 + 70 - 120 + 1000 - 300 = 2450$$

$$\text{NNI} = 2450 - 500 = 1950 \text{ vagy } 130$$

$$0 + 70 - 120 + 1000 - 300 = 1950$$

$$\text{GNDI} = 2450 + 50 - 30 = 2470$$

$$\text{NNDI} = 2470 - 500 = 1970 \text{ vagy } 1950 + 50 - 30 = 1970$$

Nemzeti jólét (NEW) GDP + társadalmilag nem szervezett munka, + másodlagos gazdaság termékei, szolgáltatásai, + szabadidő növekedése, - negatív externáliák, környezeti károk, - urbanizációs hátrányok – olyan kiadások a nemzeti jólétet közvetlenül nem emelik (fegyverzeti kiadások)

Nemzeti vagyon: egy meghatározott időpontban a társadalom rendelkezésére álló, az adott ország történelme során felhalmozódott erőforrások összessége. A nemzeti vagyon jelenti a termelési és fogyasztási szükségletek kielégítésének tárgyiasult feltételét Stock-állománymutató (termelő és nem termelő álló alapok, feltárt és használatba vett természeti erőforrások, a háztartások tartós fogyasztási cikkei, külföldiekkel kapcsolatos nettó követelések, műkincsek)

Államháztartás: központi és önkormányzati alrendszert foglalja magában.

Az államháztartás szempontjából talán a legfontosabb mutató a GDP, mert az államháztartás bevételei többségében az ország területén jövedelmet szerző vállalkozások és magánszemélyek adó- és járulékbefizetéseiből származnak. A leggyakrabban a GDP vagy a GNP mutatójának évenkénti változásával mérik a gazdasági növekedést, illetve az egy főre jutó GDP, illetve GNP mutatóját használják egy-egy ország vagy egy-egy régió általános fejlettségének bemutatására.

1.8. A gazdasági növekedés

Gazdasági növekedésen általában a gazdaság hosszú távú fejlődését értjük. A gazdasági növekedés **mérésére** leggyakrabban a GDP (esetleg a GNP) mutatóját alkalmazzák. **Az államháztartás szempontjából az a legfontosabb, hogy az éves GDP az előző évhez képest milyen irányban mozdult el, illetve mennyivel nőtt vagy csökkent. Ettől függ az elosztható többlet nagysága.** A **gazdasági növekedés ütemének** jellemzésére nem megfelelő mutató az éves GDP folyó áron számított tömegének változása. A gazdasági növekedés szemléltetésére az éves gazdasági növekedés mutatójának olyan idősorát alkalmazzák, melyben **több egymást követő év GDP-jét változatlan áron viszonyítják az azt megelőző év GDP-jéhez.**

1.9. Az infláció

Az infláció alatt a **pénz általános értékvesztését** értjük. Pénzünk inflálódik, ha ugyanannyi pénzért egyre kevesebb árut tudunk vásárolni. Az infláció mérőszámaként különböző árindexeket használnak. Ezek olyan viszonyszámok, amelyek megmutatják, hogy két időpont között hogyan változott az árszínvonal.

Termékcsoportonként más és más indexeket alakíthatunk ki (termelői, fogyasztói, export, beruházási stb.). A leggyakrabban használt inflációs mérőszám az ún. fogyasztói árindex, amelyet a lakosság egészének fogyasztását jelentő termékcsoportokra, átlagos fogyasztási arányokkal (ún. vásárlói kosárra vonatkozóan) számítanak ki.

Az infláció azért veszélyes a nemzetgazdaságban, mert egy **felgyorsult infláció bizonytalanná teszi és félreinformálja a nemzetgazdaság valamennyi szereplőjét.**

Lehetetlen a reális tervezés, a kiegyensúlyozott gazdálkodás, hiszen nem lehet tudni, hogy az elért jövedelem valójában mennyit ér a piacon. A magas infláció növeli a vállalkozások, illetve a lakossági megtakarítások kockázatát, csökkenti a beruházási kedvet és forrásokat, közvetve pedig a gazdasági növekedést. **Az infláció megfékezéséhez a monetáris politika** (pénzmennyiség, kamatszint, forintárfolyam szabályozása), és a **fiskális politika** (a költségvetés bevételeinek és kiadásainak meghatározása) **összehangolt működésére** van szükség.

1.10. A fizetési mérleg

Magyarország nyitott gazdaságú, ezért a jövedelemtulajdonosok közötti osztozkodásban a külföld szerepe hazánkban nem elhanyagolható. Nálunk a legnagyobb jelentősége a **külgazdasági egyensúly** alakulásának van.

A külgazdasági egyensúly helyzetét az ún. **fizetési mérleg** mutatja be. A fizetési mérleg nem más, mint a nemzetgazdaság külfölddel lebonyolított pénzügyi műveleteit összesítő mérlegszerű kimutatás. A mérleg a nemzetgazdaság összes szereplőjének (vállalkozások, magánszemélyek, állam) a nemzetközi kapcsolatokból az adott évben keletkező valamennyi befolyt bevételét és valamennyi külföldre teljesített kiadását tartalmazza. A fizetési mérleg **két részből**: a **folyó fizetési mérlegből** és a **tőke- és pénzügyi mérlegből** áll.

A folyó fizetési mérleg ugyan a nemzetgazdaság valamennyi szereplőjének külfölddel való pénzáramait tükrözi, az **államháztartás** azonban többféle módon **befolyásolja a folyó fizetési mérleg alakulását**. Ha a fiskális újraelosztás a belföldi fogyasztást túlzott mértékben növeli, az import növekedhet, ami a kereskedelmi mérleg romlását eredményezheti. Ha az újraelosztás a hazai vállalkozásokat erősíti, az csökkentheti az importigényt, vagy növelheti az exportbevételeket. Ha a túlzott államháztartási hiányt az állam külföldi hitelfelvétellel, állampapírok külföldi értékesítésével fedezi, az megnöveli az állam külföldi adósságához kapcsolódó kamatfizetések terheit, ezáltal ronthatja a jövedelemmérleget.

A **folyó fizetési mérleg hiánya** azt jelenti, hogy több pénz áramlik ki az országból, mint amennyi beérkezik (a külkereskedelem, a szolgáltatások, illetve a jövedelmek áramlása révén). Ezt a hiányzó pénzmennyiséget kell valamilyen módon előteremteni. A **hiány finanszírozását szolgálják a tőke- és pénzügyi mérleg tételei**, amelyek adósságot generáló és nem generáló tételekből állnak. **Az adósságot nem generáló tételek** közül a legfontosabb a **közvetlen tőkebefektetések egyenlege**, azaz külföldi működő-tőke beáramlása és a hazai működő-tőke kiáramlása közötti különbség. Az adósságot nem generáló tételek levonása után „megmaradt” külső finanszírozási igényt a nemzetgazdaság szereplői azonban csak **adósságot generáló tétellekkel**, azaz külföldi hitelfelvétellel – az államháztartás esetén gyakran állampapírok külföldi értékesítésével – tudják finanszírozni.

1.11. Az ország külföldi adósságállománya

Ahogy azt az előzőekben láttuk, a folyó fizetési mérleg hiányából azt a hányadot, amelyet nem finanszíroz a külföldi működőtőke-beáramlás, vagy más viszonzatlan tőketranszfer nem ellentételez, a nemzetgazdaság szereplői által felvett külföldi hitelek, valamint kötvények külföldi értékesítése fedezi. Ilyenkor **külföldre szóló adósság keletkezik**.

Ha nagy a hiány, és nagy a külföldi finanszírozási igény, szükségszerűen nő az ország külföld felé történő eladósodása. A külföldi adósságokat nem csupán törleszteni kell, hanem az adósságokhoz kapcsolódóan vannak egyéb fizetési kötelezettségek is (pl. kamatfizetés, kezelési költségek stb.). Az egyéb kötelezettségek nélküli adósságállományt **nettó adósságállománynak**, míg a kamatokkal, egyéb költségekkel növelt értéket **bruttó adósságállománynak** nevezik. Az évenként teljesítendő külföldi **adósságszolgálat** megjelenik a jövedelemmérlegben, így tovább rontja a folyó fizetési mérleg helyzetét. Amennyiben a fizetési mérleg egyéb elemei nagyjából változatlan egyenleget produkálnak

1.12. Jövedelem centralizáció és - újraelosztás

A közfeladatok ellátásához az államnak szüksége van bizonyos mennyiségű jövedelemre. Az **állam különleges gazdasági szereplő**, közhatalma van, jogszabályalkotással, mindenkire kötelező jogalkotással és végrehajtási kikényszerítési eszközrendszerével képes a nemzetgazdaság minden szereplőjétől, magánszemélyektől és vállalkozásoktól a náluk keletkezett jövedelmet elvonni adók és járulékok, valamint más közhatalmi bevételek formájában. Az állam által **elvont jövedelmek összértékét nevezzük jövedelemcentralizációnak.**

Ez az elvonás a közfeladatok ellátását szolgálja, nem piaci szempontú, és jövedelmeinek felhasználásában elsődlegesen nem piaci szempontok vezérlik az államot. Nemzetközi gyakorlatban **a jövedelemcentralizációt** az összehasonlíthatóság miatt mindig **a GDP százalékában határozzák meg.** **A túlzott illetve magas mértékű jövedelemcentralizáció a többi nemzetgazdasági szereplő önálló mozgásterét szűkíti.** A befolyt jövedelmek az állami feladatellátás finanszírozásának a forrásai. Ezt nevezzük **a jövedelmek újraelosztásának.** A közfeladatok körét és az állami szerepvállalás súlyát azonban elsősorban nem a rendelkezésre álló és elvonható jövedelmek szabják meg. **A hosszú távú feladatokat** elsősorban a történelmi hagyományok, valamint társadalmi és politikai tényezők, **a rövid távú feladatokat,** pedig a gazdaságpolitikai prioritások határozzák meg. A közfeladatok finanszírozási igénye így általában meghaladja az államháztartási bevételeket. Az állam ezért **általában többet oszt újra, mint amennyi jövedelmet centralizál.**

1.13. Az államháztartási hiány

Az **elvont és az újra elosztott jövedelem közötti különbség** nem más, mint az **államháztartási hiány.** Ezt is a GDP százalékában szokták megadni. A Maastrichti kritériumok alapján az államháztartási hiány mértékét – az európai unió számítási módszerét alkalmazva – hosszabb távon 3 % alatt kell tartani.

1.14. Az államadósság

Az állami deficit finanszírozása más szereplőktől való hitelfelvétellel, illetve állami kötvények kibocsátásával történik. Az **államháztartás korábbiakban** ily módon **felhalmozott tartozásait,** melyekkel belföldieknek vagy külföldieknek tartozik, **államadósságnak hívjuk.** **Az államadósság a törvényi szabályozás szerint csak az államháztartás hiányának mértéke szerint nőhet.** Ezt az EU szabályok is előírják, de az adott ország jól felfogott érdeke is ezt diktálja. Az államadósságot is a GDP arányában szokták megadni, és **az EU követelmények szerint célszerű, ha aránya 60 % alatt stabilizálódik.**

1.15. Statisztikai számbavétel:

SNA: ENSZ vezetésével 1950-es években kialakított, 15 évente többször a változó világgazdasághoz igazított rendszer, újratermelési folyamat egészét veszi számba eredményszemléletben. Nemzetközileg egyeztetett fogalmakat, osztályozási rendet és elszámolási szabályokat tartalmaz. Társadalmilag hasznosnak tekint és mér minden anyagi és nem anyagi jellegű, intézményesített, szervezett keretek között végzett tevékenységet. 2008-ban vált esedékesség a módosítása (nem jelentős a változás K+F elszámolást, meghatározott katonai eszközök elszámolását, pénzügyi piacok fejlődését figyelembe veszi).

ESA: EU-ban alkalmazott rendszer, amely az SNA rendszerre épül kisebb módosításokkal, az SNA 2008-as változásához igazodó ESA bizottság szabályozásának határideje 2010. november volt, parlamenti elfogadás ideje 2012, bevezetésér 2014-ben kerül sor. Változik az ÁFA befizetés egyoldalú átutalásként kell elszámolni ami növeli a bruttó nemzeti jövedelem

(GNI) értékét, a piaci, nem piaci termelés megkülönböztetésénél az értékhatár mellett minőségi értékelést is alkalmaznak.

GFS: 2001 a Nemzetközi Valuta Alap (IMF) által kidolgozott számlarendszer, amely a kormányzati szektor nemzetállamonként eltérő sajátosságaira tekintettel pragmatikus megoldásokat, irányelveket tartalmaz a kormányzati tevékenység mennyiségi megragadására, a működési adatok rendezésére, az összehasonlíthatóság biztosítására.

2. Nemzetgazdasági minisztérium, feladatai, felelősségi területei, nemzetgazdasági miniszter feladatai

Nemzetgazdasági Minisztérium felelős a hazai gazdaságpolitika irányvonalának meghatározásáért és a nemzetgazdasági stratégia végrehajtásáért. A Minisztérium foglalkozik a nemzetgazdaságot érintő olyan kiemelkedő jelentőségű területekkel, mint a munkahelyteremtés, a családbarát adórendszer megteremtése, a versenyképesség javítása, a költségvetés megalkotása, az államadósság csökkentése vagy a gazdasági növekedés ösztönzése.

A Nemzetgazdasági Minisztérium célja, hogy a rendelkezésére álló gazdaságpolitikai eszközökkel és az uniós források hatékony felhasználásával elősegítse egy, az egységes európai piacon és a globalizálódó világgazdasági környezetben egyaránt versenyképes, gyors növekedésre alkalmas, magas hozzáadott értéket előállító, innovatív, tudásalapú gazdaság kialakulását.

A Nemzetgazdasági Minisztérium a gazdaságstratégia alkotás keretében rövid-, közép- és hosszútávú terveket készít a gazdasági növekedés ösztönzésére és a versenyképesség növelésére. Felügyeli az államháztartást, megtervezi a költségvetést és a zárszámadást, közreműködik a közpénzügyeket érintő szabályozásokban. A pénzügyi stabilitás biztosítása érdekében pénzügy-politikai stratégiát dolgoz ki és kialakítja a hazai adórendszert. Emellett a munkahelyteremtés és a foglalkoztatás bővítésének, valamint a jövedelmi kérdések rendezésének érdekében terveket készít, kapcsolatot tart a szociális partnerekkel. A Nemzetgazdasági Minisztérium a külgazdasági stratégia alapján felügyeli és irányítja hazánk nemzetközi gazdasági kapcsolatait.

A miniszter és az államtitkárok munkáját a kabinetfőnök mellett a hivatal szervezetben különböző szakterületeken dolgozó kormánytisztviselők segítik, akik a döntések előkészítésében és végrehajtásában vesznek részt. A minisztérium legfőbb szervezeti egységei a miniszteri kabinet, az államtitkárságok, a helyettes államtitkárságok, a szakmai főosztályok és osztályok.

2.1. Nemzetgazdasági Minisztérium és intézményei

Közigazgatási Államtitkárság

A közigazgatási államtitkárság vezeti a minisztérium hivatali szervezetét, biztosítja annak összehangolt működését. Előkészíti a minisztérium szervezeti és működési szabályzatát, javaslatot tesz a minisztérium munkatervére és folyamatosan figyelemmel kíséri a munkaterv teljesítését.

Parlamenti és Gazdaságstratégiáért Felelős Államtitkárság

A parlamenti államtitkárság ellátja a miniszter által számára meghatározott egyedi feladatokat, részt vesz minisztériumi álláspont kialakításában és képviselőként. A parlamenti államtitkár irányítja a parlamenti pártközi egyeztetési mechanizmusokat, véleményezi a minisztériumi jogszabály-előkészítés során részére megküldött tervezeteket. Az államtitkárság - elsődleges feladatként - a Nemzetgazdasági Minisztériumon belül közreműködik a kormányprogram megvalósításának stratégiai irányításában. Ezen kívül segíti a miniszter munkáját hosszútávú gazdaságpolitikai stratégiák előkészítésében, illetve ellátja a kutatás-fejlesztéssel és technológiai innovációval kapcsolatos feladatokat.

Államháztartásért Felelős Államtitkárság

Legfontosabb feladata az új államháztartási és költségvetési politika megalkotása, az államháztartás egésze tekintetében a fiskális fegyelem fenntartása, a hiány kézben tartása, a költségvetési és zárszámadási törvényjavaslatok kidolgozása. Ellátja az ország költségvetésének kidolgozására vonatkozó feladatokat, és mindazokat a fiskális és szabályozási teendőket, melyek ehhez a területhez kapcsolódnak.

Gazdaságsszabályozásért Felelős Államtitkárság

Az államtitkárság elsődleges feladata a kis- és középvállalkozások vállalkozásfejlesztési stratégiájának kidolgozása, a vállalkozásfejlesztési programok hatékonyságának nyomon követése és az iparstratégiai irányelvek kialakítása.

Adó - és Pénzügyekért Felelős Államtitkárság

Az államtitkárság kialakítja az adó és számviteli politikát, kidolgozza a hatályos adójogszabályokat, meghatározza az adóstratégiát. Irányítja és felügyeli az európai uniós integrációból adódó gazdaságpolitikai programok, elsősorban az aktualizált Konvergencia Program elkészítését.

Foglalkoztatáspolitikáért Felelős Államtitkárság

A Foglalkoztatáspolitikáért Felelős Államtitkárság feladatai közé tartozik a foglalkoztatáspolitikai programalkotás, a kapcsolódó háttérintézmények irányítása, szakmai felügyelete, ellenőrzése a szak- és felnőttképzés szabályozása, valamint a társadalmi párbeszéd megszervezése

Tervezéskoordinációért Felelős Államtitkárság

A Tervezéskoordinációért Felelős Államtitkárság közreműködik a hosszú távú gazdaságpolitikai stratégiák előkészítésében, gondoskodik a területfejlesztési koncepciók és programok kidolgozásáról, a tervrendszer szabályozásáról. Elemzi és egybeveti a térségi fejlesztési folyamatokat a gazdaságpolitikai célokkal, gondoskodik az azokkal összefüggő kormányzati intézkedések hatásvizsgálatainak előkészítéséről. Irányítja a területfejlesztési

2.2. A Nemzetgazdasági Minisztérium felelősségi területei

- **Versenyképesség, Innováció**

A Kormány egyik kiemelt célkitűzése, hogy a magyar gazdaság ismét a régió legerősebb és legversenyképesebb gazdasága legyen. Ehhez átgondolt tervezésre van szükség. A gazdaságstratégia alkotás keretében a Kormány rövid-, közép- és hosszú távú terveket készít a gazdasági növekedés ösztönzésére és a versenyképesség növelésére.

- Foglalkoztatáspolitikai
A munkahelyteremtés és a foglalkoztatottak számának növelése az egyik legfontosabb kormányzati feladat Magyarországon. A rugalmas munkaerő-piac, a jól képzett munkaerő, az átgondolt jövedelempolitika, a szociális partnerség és a hatékony szakképzési rendszer hozzájárul a jó állam kialakításához, ahol a munkája révén mindenkinek lehetősége van egy sikeres élet megteremtésére.
- Államháztartás, költségvetés
A nemzeti költségvetés a kormányzati gazdaságpolitika irányvonala alapján évről-évre meghatározza, hogy a magyar államnak mennyi bevétele és mennyi kiadása van. Az állam gazdálkodási rendszerét, vagyis azt a tevékenységet, melynek során az állam beszedi bevételeit és összegyűjti az állami költségvetésbe annak érdekében, hogy azt kiadásai teljesítésére fordítsa, államháztartásnak nevezzük.
- Adó- és pénzügyek
A jó állam és az erős gazdaság működésének alapja az igazságos és hatékony adórendszer. Az egykulcsos, családbarát adózás bevezetésével olyan gazdasági környezet alakul ki, ahol érdemes lesz munkát vállalni, munkahelyet teremteni, családot alapítani, gyermeket vállalni.
- Tervezéskoordináció
A Kormány gazdaság- és foglalkoztatáspolitikájával kapcsolatos célkitűzései teljesüléséhez, a stratégiai tervezés és elemzés hatékonyságának és minőségének javulására van szükség, mely hozzájárul a magyar nemzetgazdaság kiemelt és tervezett fejlesztéséhez, ezáltal hazánk versenyképességének erősítéséhez. A Nemzetgazdasági Minisztériumnak ezért alapvető feladatai közé tartozik a hosszú távú gazdaságpolitikai stratégiák, területfejlesztési koncepciók kidolgozása és az iparági fejlesztési irányok kijelölése.
- Gazdaságyszabályozás
A gazdaságyszabályozás belgazdaságra kiterjedő területe felöleli a hazai és a Kárpát-medencei kis- és középvállalkozások vállalkozásfejlesztési stratégiájának kidolgozását, nyomon követését, az iparstratégiai irányelvek kialakítását, továbbá az otthonteremtéssel és a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátását is. Külgazdasági területen pedig alapvető feladat a magyar gazdaság általános és külgazdasági érdekeinek érvényesítése a kétoldalú nemzetközi gazdasági kapcsolatok terén, a magyar export lehetőségeinek bővítése, valamint a magyar külgazdaság-politika célkitűzéseinek képviselése és a magyar gazdaságdiplomáciai tevékenység szervezése.

2.3. *Államháztartás, költségvetési felelősségi terület részletezése*

2.3.1. *Államháztartás*

Az állam gazdálkodási rendszerét (vagyis azt a tevékenységet, amely során az állam bevételeit beszedi, és összegyűjti az állami költségvetésbe, hogy azt felhasználja majd kiadásai teljesítésére) államháztartásnak nevezzük. Az államháztartásnak öt fő feladata van: allokáció (erőforrások használata), elosztás, a gazdasági egyensúly megőrzése, önfenntartás, és e feladatok ellátásához szükséges jogi keret kialakítása.

2.3.2. Államháztartási kontrollok rendszere

Az államháztartási kontrollok alapvető célja az államháztartási pénzeszközökkel, vagyonnal történő szabályszerű, szabályozott, gazdaságos, hatékony és eredményes gazdálkodás. Az államháztartás kontrollja – mely kiterjed az államháztartás valamennyi alrendszerére – külső ellenőrzés, kormányzati ellenőrzés és a belső kontrollrendszer keretében történik. A belső kontrollrendszer keretén belül működik a belső ellenőrzés.

A belső ellenőrzés független, tárgyilagos bizonyosságot adó és tanácsadó tevékenység. A belső ellenőrzés célja az ellenőrzött szervezet működésének fejlesztése és eredményességének növelése.

2.3.3. Költségvetés

A költségvetés a magyar állam bevételeit és kiadásait magában foglaló pénzügyi terv. A költségvetési politika legfontosabb feladata, hogy a pénzügyi egyensúly megteremtésével elősegítse a gazdasági növekedést és a magyar állam versenyképességének javítását. A költségvetési törvényjavaslatot minden évben a kormány nyújtja be az Országgyűlésnek, amit főszabály szerint a parlamentnek december 31-ig el kell fogadni. A 2011-es költségvetés gazdaságpolitikai fordulatot indít el Magyarországon, melynek keretében csökken az államadósság, bővül a fogyasztás, a foglalkoztatás szintje és a beruházások aránya.

2.3.4. Zárszámadás

Az Országgyűlés fogadja el a központi költségvetést és a zárszámadás keretében ellenőrzi annak végrehajtását. A zárszámadás tartalmazza a költségvetés végrehajtását, összeveti a költségvetési törvényben tervezett és a ténylegesen megvalósult bevételeket és kiadásokat. A zárszámadás elfogadása mindig a költségvetési év lezárása után történik.

2.3.5. Államadósság

A magyar állam és a hazai gazdasági egyik legnagyobb problémája az ország túlzott mértékű eladósodottsága, ami veszélyezteti a költségvetési egyensúlyt. Ezért a kormányzati gazdaságpolitika kiemelt jelentőséget tulajdonít az államadósság csökkentésének. A 2011-es költségvetéssel megalapozott gazdaságpolitikai fordulat eredményeként csökkeni fog az államadósság szintje, ami növelni fogja az ország gazdasági és pénzügyi stabilitását.

2.3.6. Kincstár

A Magyar Államkincstár a nemzetgazdasági miniszter irányítása alatt álló, országos hatáskörű, központi költségvetési intézmény. A Kincstár a közpénzek elköltésének résztvevője és egyben felügyelője is. Feladata a közpénzek útjának nyomon követése, hogy jogosulatlan kifizetések ne történjenek. A Kincstár felelős az állami költségvetés végrehajtása során a pénzforgalom lebonyolításáért és az elszámolásokért. Folyósítja a család- és szociális támogatásokat, valamint ellenőrzi az igénybevétel jogosságát. Biztosítja a központi költségvetésből juttatott támogatásokat a helyi önkormányzatok, a többcélú kistérségi társulások és az egészségügyi intézmények részére, és ellenőrzi azok felhasználását. Folyósítja és ellenőrzi az EU-s és hazai támogatásokat, a jogosulatlanul kiutalt támogatásokat visszaköveteli.

2.4. A nemzetgazdasági miniszter szakpolitikai feladat- és hatásköre

2.4.1. A nemzetgazdasági miniszter a Kormány

- a. gazdaságpolitikáért,
- b. államháztartásért**
- c. adópolitikáért,
- d. nyugdíjjárulék- és nyugdíjbiztosítási járulékfizetés szabályozásáért,
- e. számviteli szabályozásért,**
- f. pénz-, tőke- és biztosítási piac szabályozásáért,
- g. nemzetközi pénzügyi kapcsolatokért,
- h. iparügyekért,
- i. egészségbiztosítási járulék-fizetés szabályozásáért,
- j. külgazdaságért és a Kárpát-medencei Gazdasági Övezet gazdaságfejlesztésért,
- k. foglalkoztatáspolitikáért,
- l. szakképzésért és felnőttképzésért,
- m. társadalmi párbeszédért,
- n. területfejlesztés stratégiai tervezéséért,
- o. kutatás-fejlesztésért és technológiai innovációért,
- p. gazdaságpolitika makrogazdasági szabályozásáért,
- q. kereskedelemért,
- r. turizmusért,
- s. idegenforgalomért,
- t. vendéglátásért,
- u. fogyasztóvédelemért,
- v. építésgazdaságért,
- w. belgazdaságért

felelős tagja.

2.4.2. A miniszter a gazdaságpolitikáért, a gazdaságpolitika makrogazdasági szabályozásáért való felelősségi körében

- a. javaslatot készít a Kormány gazdaságpolitikai céljaira, a gazdaságpolitikai programok végrehajtására és az ezek megvalósításához szükséges eszközökre,
- b. előrejelzéseket készít a makrogazdasági folyamatok alakulásáról és azokról a Kormányt tájékoztatja,
- c. módszereket és követelményeket dolgoz ki a kormányzati döntések gazdasági hatásvizsgálatára,
- d. folyamatosan figyelemmel kíséri és elemzi a gazdasági folyamatokat, a gazdaságpolitikai programok végrehajtására javasolt intézkedések gazdasági hatásait és azokról a Kormányt tájékoztatja,
- e. javaslatot és programokat dolgoz ki a lemaradó térségek gazdasági felzárkóztatására,
- f. gondoskodik a versenyképesség feltételeinek megteremtéséről,
- g. kidolgozza és képviseli a Kormány álláspontját az a)-f) pontokban érintett területeken az Európai Unió intézményeiben,

- h. kidolgozza a gazdasági versenyképesség szociális piacgazdasági alapú javításával, a mikro-, kis- és középvállalkozásokkal, fejlődésük támogatásával, a gazdasági kamarákkal, a beruházások ösztönzésével és a nemzeti akkreditálással kapcsolatos jogszabályokat, továbbá e tárgykörökben felhatalmazás alapján miniszteri rendeleteket ad ki,
- i. képviseli a Kormányt a Monetáris Tanács ülésein.

2.4.3. A miniszter az államháztartásért való felelősségi körében

- a. felelős az államháztartás összessége tekintetében a fiskális fegyelem fenntartásáért, a költségvetési törvénynek való megfelelés biztosításáért, a költségvetési kiadási fegyelem érvényesítéséért,
- b. felelős a költségvetési stratégiák kialakításáért, a részletes tervezési módszertan kialakításáért, a kormányzaton belüli költségvetési koordinációért, a központi költségvetési fejezetek költségvetési kapcsolataiból eredő feladatok ellátásáért,
- c. gondoskodik az államháztartási mérlegrendszerek összeállításáról, az intézményi gazdálkodás felügyeletéről és szabályozásáról,
- d. a költségvetés végrehajtása során ellátja mindazon finanszírozási és ellenőrzési feladatokat, amelyeket jogszabályok a hatáskörébe utalnak,
- e. javaslatot tesz az államháztartás finanszírozási politikájára és stratégiájára, valamint irányítja Államadósság Kezelő Központot,
- f. gondoskodik az állami pénzügyi intézkedéseknek és a költségvetési javaslatnak a monetáris és árfolyam-politikával való összehangolásáról,
- g. felel a hazai és közösségi közpénzek felhasználásának költségvetési, gazdálkodási, elszámolási szabályainak kialakításáért,
- h. előkészíti különösen az államháztartásról, a központi költségvetésről, a zárszámadásról, a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai költségvetéséről és zárszámadásáról, az elkülönített állami pénzalapok költségvetéséről és zárszámadásáról, a helyi és kisebbségi önkormányzatok gazdálkodásáról, a részükre nyújtandó támogatásokról, az államháztartási belső ellenőrzési rendszerekről, a társadalmi szervezetek gazdálkodási rendjéről, az állami beruházások finanszírozásának és pénzügyi lebonyolításának rendjéről szóló jogszabályokat, valamint a szerencsejátékról szóló jogszabályokat, továbbá e tárgykörökben törvény vagy kormányrendelet felhatalmazása alapján miniszteri rendeleteket ad ki,
- i. közreműködik valamennyi, a közpénzügyeket érintő szabályozás kialakításában,
- j. ellátja a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai gazdálkodásával, beszámolásával kapcsolatos kormányzati feladatokat,
- k. javaslatot tesz a helyi önkormányzati forrásszabályozási rendszerre, a saját és átengedett bevételek, a központi költségvetési támogatások arányára, valamint a kiegyenlítő mechanizmusokra; működteti az önhibájukon kívül működési forráshiányos helyi önkormányzatok támogatási és a jövedelemkülönbség mérséklés rendszerét,
- l. gondoskodik a tevékenységi körébe tartozó feladatokkal összefüggő statisztikai információs rendszer kialakításáról, működtetéséről és fejlesztéséről, az Európai Unió által előírt statisztikai adatszolgáltatásról, annak ellenőrizhetőségéről, képviseli a minisztériumot a Statisztikai Tanács munkájában,
- m. kialakítja az éves közösségi költségvetés, illetve azok végrehajtási szabályai kapcsán a tanácsi szervezetekben képviselendő álláspontot,
- n. gondoskodik az Európai Unió költségvetését illető saját források kiszámításáról, befizetéséről, nyilvántartásáról,

- o. közreműködik az európai uniós és egyéb nemzetközi támogatások felhasználásához kapcsolódó javaslatok kidolgozásában, illetve a kohéziós politika területén a pénzügyi lebonyolítási, számviteli és ellenőrzési rendszerek vonatkozásában kidolgozza azokat,
- p. a külön jogszabályokban meghatározott, hatáskörébe tartozó európai uniós és egyéb nemzetközi támogatásokkal kapcsolatosan irányítja az ellenőrzési hatóság feladatait ellátó Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóságot, valamint működteti és irányítja az uniós támogatások fogadásáért felelős kifizető és igazoló hatósági feladatokat ellátó szervezetet,
- q. koordinálja és harmonizálja az államháztartási belső kontroll rendszerek működtetésével, fejlesztésével, harmonizációjával és koordinációjával kapcsolatos feladatokat,
- r. ellátja a Norvég és EGT Finanszírozási Mechanizmussal, valamint az Európai Unió által biztosított Előcsatlakozási Alapokkal és az Átmeneti Támogatással összefüggésben a nemzetközi szerződésben számára meghatározott feladatokat,
- s. egyetértési jogot gyakorol - a külön jogszabályban foglaltaknak megfelelően - az egészségügy finanszírozási feltételrendszerének meghatározásában,
- t. társfelelősként közreműködik a Kormány nyugdíj- és egészségbiztosítási politikájának kialakításában és a társadalombiztosítási nyugdíjrendszer szabályozásában,
- u. kialakítja a kincstári stratégiát, irányítja a Magyar Államkincstárt.

III. Magyarország gazdasági stabilitásáról

Az Országgyűlés az ország gazdasági stabilitása és a költségvetési fenntarthatóságának biztosítása érdekében, a központi költségvetésről szóló törvény megalapozottságának független vizsgálata, valamint az államadósság csökkentésének elősegítése céljából megalkotta a Magyarország stabilitásáról szóló **2011. évi CXCV. törvényt**.

1. Az államadósság csökkentése

1.1. Az államadósság fogalma, számítása

A mindenkori államadósság mutatója (a továbbiakban: államadósság-mutató) olyan százalékban kifejezett, egy tizedesig kerekített hányados, amely

- a) számlálójában az államháztartás központi alrendszerének, az államháztartás önkormányzati alrendszerének, és a kormányzati szektorba sorolt egyéb szervezetek egymással szembeni kötelezettségek kiszűrésével számított (konszolidált) adósságának (a továbbiakban együtt: államadósság),
- b) nevezőjében a Közösségben a nemzeti és regionális számlák európai rendszeréről szóló tanácsi rendeletben meghatározottak szerint számított bruttó hazai terméknek a törvény szerinti értéke szerepel.

Az államháztartás központi alrendszerének adóssága az államháztartás központi alrendszerébe tartozó jogi személyek által vállalt adósságot keletkeztető ügyletek konszolidált értéke a számbavétel fordulónapján.

Az államháztartás önkormányzati alrendszerének adóssága a helyi önkormányzatok, a nemzetiségi önkormányzatok, a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló törvény szerinti térségi fejlesztési tanácsok, a többcélú kistérségi társulások és az egyéb, jogi személyiséggel rendelkező társulások (a továbbiakban együtt: önkormányzat) által vállalt adósságot keletkeztető ügyletek konszolidált értéke a számbavétel fordulónapján.

A kormányzati szektorba sorolt egyéb szervezetek adóssága az általuk, saját nevükben vállalt adósságot keletkeztető ügyletek konszolidált értéke a számbavétel fordulónapján.

Adósságot keletkeztető ügylet és annak értéke:

- a) hitel, kölcsön felvétele, átvállalása a folyósítás, átvállalás napjától a végtörlesztés napjáig, és annak aktuális tőketartozása,
- b) a számvitelről szóló törvény (a továbbiakban: Szt.) szerinti hitelviszonyt megtestesítő értékpapír forgalomba hozatala a forgalomba hozatal napjától a beváltás napjáig, kamatozó értékpapír esetén annak névértéke, egyéb értékpapír esetén annak vételára,
- c) váltó kibocsátása a kibocsátás napjától a beváltás napjáig, és annak a váltóval kiváltott kötelezettséggel megegyező, kamatot nem tartalmazó értéke,
- d) az Szt. szerint pénzügyi lízing lízingbevevői félként történő megkötése a lízing futamideje alatt, és a lízingszerződésben kikötött tőkerész hátralévő összege,
- e) a visszavásárlási kötelezettség kikötésével megkötött adásvételi szerződés eladói félként történő megkötése - ideértve az Szt. szerinti valódi penziós és óvadéki repóügyleteket is - a visszavásárlásig, és a kikötött visszavásárlási ár,
- f) a szerződésben kapott, legalább háromszázhatvanöt nap időtartamú halasztott fizetés, részletfizetés, és a még ki nem fizetett ellenérték,
- g) hitelintézetek által, származékos műveletek különbözeteként az Államadósság Kezelő Központ Zrt.-nél (a továbbiakban: ÁKK Zrt.) elhelyezett fedezeti betétek, és azok összege.

• A központi költségvetésről szóló törvényben összességében meg kell határozni az államháztartás központi alrendszerének, az államháztartás önkormányzati alrendszerének és a kormányzati szektorba sorolt egyéb szervezetek adósságának a költségvetési év utolsó napjára tervezett értékét.

1.2. Az államadósság keletkezését és növekedését korlátozó szabályok

Az állam nevében adósságot keletkeztető ügylet érvényesen csak törvény felhatalmazása alapján köthető.

A kormányzati szektorba sorolt egyéb szervezet adósságot keletkeztető ügyletet érvényesen az államháztartásért felelős miniszter előzetes hozzájárulásával köthet.

E rendelkezést nem kell alkalmazni a likvid hitel igénybevételére, valamint az olyan adósságot keletkeztető ügyletre, amelyben valamennyi fél az államháztartás valamely alrendszerébe tartozó jogi személy, illetve kormányzati szektorba sorolt egyéb szervezet.

Az önkormányzat adósságot keletkeztető ügyletet érvényesen csak a Kormány előzetes hozzájárulásával köthet.

A Kormány hozzájárulása nélkül lehetséges:

- a) a magyar költségvetést érintő, az Európai Unió vagy más nemzetközi szervezettől megnyert pályázat önrészenek és a támogatás előfinanszírozásának biztosítására szolgáló adósságot keletkeztető kötelezettségvállalásra,
- b) az adósságrendezési eljárás során a hitelezői egyezség megkötéséhez igénybe vett reorganizációs hitelre,
- c) a likvid hitelre vonatkozó, valamint
- d) a Fővárosi Önkormányzat és a megyei jogú város esetében a 100 millió forintot, országos nemzeti önkormányzat esetében a 20 millió forintot, egyéb önkormányzat esetében pedig a 10 millió forintot meg nem haladó fejlesztési célú adósságot keletkeztető ügylet megkötése.

Az önkormányzat adósságot keletkeztető ügyletből származó tárgyévi összes fizetési kötelezettsége az adósságot keletkeztető ügylet futamidejének végéig egyik évben sem haladja meg az önkormányzat adott évi saját bevételeinek 50%-át.

Az önkormányzat működési célra csak likvid hitelt vehet fel.

1.3. Az Államadósság Kezelő Központ

Az államháztartás központi alrendszere finanszírozási igényének teljesítése és a adósságának kezelése érdekében végzett pénzügyi műveletekről az államháztartásért felelős miniszter az ÁKK Zrt. útján gondoskodik.

Az ÁKK Zrt. egyszemélyes zártkörűen működő részvénytársaság, részvényei névre szólók és forgalomképtelenek, tulajdonosa az állam, amelynek nevében az alapításhoz és a tulajdonosi jogok gyakorlásához kapcsolódó jogokat az államháztartásért felelős miniszter gyakorolja azzal, hogy az igazgatóság jogkörét nem vonhatja el.

Az ÁKK Zrt. működésére - e törvény eltérő rendelkezései kivételével - a gazdasági társaságokról törvény szabályait kell alkalmazni. A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló törvényben meghatározott állami vezetők az ÁKK Zrt. igazgatóságában és felügyelő bizottságában tisztséget viselhetnek.

Az ÁKK Zrt. felügyelő bizottságának hatásköre nem terjed ki az államháztartás központi alrendszere adósságának kezelési stratégiája, az ezzel kapcsolatos teljesítménymutatók és a finanszírozási tervek véleményezésére.

Az ÁKK Zrt. vagyonával a jogszabályok, alapítói határozatok, valamint az igazgatósági határozatok keretein belül önállóan gazdálkodik.

Az ÁKK Zrt. alapvető tevékenysége, hogy az éves költségvetési törvény alapján gondoskodik a központi költségvetés fizetőképességének fenntartásáról; az államadósság, valamint az állam átmenetileg szabad pénzeszközeinek kezeléséről; valamint nyilvántartja a központi költségvetést terhelő adósságot.

Ennek keretében többek között az alábbi feladatokat látja el:

- elkészíti a központi költségvetés éves és középtávú finanszírozási tervét,
- kidolgozza az államadósság finanszírozási stratégiáját,
- szervezi az állampapír-kibocsátásokat, hitelfelvételeket és hitelátvállalásokat,
- gondoskodik az államadósság terheinek kifizetéséről,

- szervezi a másodlagos állampapírpiacot, a másodlagos állampapír-piacon saját számlás kereskedést, értékpapír kölcsönzést, repó és fordított repó műveleteket végez, valamint azonnali és határidős-, fedezeti- és csereügyleteket, továbbá származtatott ügyleteket köt,
- tájékoztat az államadósság alakulásáról és az állampapírpiac folyamatairól.

1.4. A Költségvetési Tanács

1.4.1. A Költségvetési Tanács tagjai

A Költségvetési Tanács (a továbbiakban: Tanács) testületként eljárva vesz részt a központi költségvetésről szóló törvény (a továbbiakban: költségvetési törvény) előkészítésében és az államadósság mértékére vonatkozó előírások betartásának ellenőrzésében.

A Tanács kizárólag az Alaptörvénynek és a törvényeknek alárendelve végzi tevékenységét.

A Tanács tagjai önállóan alakítják ki véleményüket, álláspontjuk képviselésében egymástól függetlenek.

Az Állami Számvevőszék elnökének és a Magyar Nemzeti Bank elnökének a Tanács munkájában végzett tevékenysége nem érinti e szervezetek törvényben meghatározott feladatait. A Tanács és annak tagjaként eljáró személy által képviselt álláspont, meghozott döntés az Állami Számvevőszék elnökét és a Magyar Nemzeti Bank elnökét elnöki feladatainak ellátása során nem köti.

A Tanács elnöke a költségvetési törvény és a költségvetési törvény módosításának tárgyalásakor jogosult részt venni az Országgyűlés és annak bizottságai ülésén, ott felszólalhat, véleményét kifejezheti.

A Tanács elnöke kivételével a Tanács tagja az e törvényben foglalt feladata ellátásáért illetményre és egyéb juttatásra nem jogosult.

A Tanács elnökének büntetlen előéletű, magyar állampolgárságú, kiemelkedő szakmai ismeretekkel, illetve tapasztalattal rendelkező közgazdász nevezhető ki.

A Tanács elnöke

- a) vezeti a Tanácsot,
- b) összehívja a Tanács ülését és javaslatot tesz annak napirendjére,
- c) képviseli a Tanácsot.

1.4.2. A Költségvetési Tanács feladata, hatásköre, működésének szabályai

2008-ban a takarékos állami gazdálkodásról és a költségvetés felelősségéről szóló törvény rendelkezett a Költségvetési Tanács felállításáról Magyarországon. Az Országgyűlés a fegyelmezett, átlátható és hosszútávon fenntartható költségvetési politika megteremtése és folytatása, valamint az ország hosszú távú gazdasági versenyképességének költségvetési eszközökkel való szolgálata érdekében, figyelemmel a jelenlegi és a jövő nemzedékek közötti igazságosság igényére, valamint a társadalom általános öregedésével kapcsolatos állami kiadások következő évtizedekben várható növekedésére alkotta meg a törvényt.

A 2011. év végén a Magyarország gazdasági stabilitásáról született törvény tovább vitte ezt a gondolkodást és célt. Újabb feladatokat adott a 2009. óta működő Költségvetési Tanácsnak.

Költségvetési Tanács Magyarországon az állami költségvetés készítésének folyamatát felügyelő független testület. A KT-nak nincs vétőjoga költségvetési kérdésekben, de saját számításokat végez, javaslatokat tesz és feladata, hogy tekintélye súlyával öröködjön az állami költségvetések magalapozottsága és átláthatósága felett.

A háromtagú Tanácsot elnökét a köztársasági elnök, egy-egy tagját pedig a Magyar Nemzeti Bank (MNB) elnöke és az Állami Számvevőszék (ÁSZ) elnöke jelöli.

A Tanács

- a) véleményt nyilvánít a központi költségvetésről szóló törvény tervezetéről,
- b) dönt az előzetes hozzájárulásról,
- c) félévente véleményt nyilvánít a központi költségvetésről szóló törvény végrehajtásának helyzetéről és az államadósság várható alakulásáról,
- d) véleményt nyilváníthat a központi költségvetésről szóló törvényjavaslatban foglaltak megalapozásához szükséges törvénymódosításokat tartalmazó törvényjavaslatokról, ideértve a fizetési kötelezettségre vonatkozó törvényjavaslatot is,
- e) véleményt nyilváníthat a központi költségvetés tervezésével, végrehajtásával, a közpénzek egyéb módon történő felhasználásával kapcsolatos bármely kérdésről,
- f) megállapítja ügyrendjét.

Az Állami Számvevőszék és a Magyar Nemzeti Bank az Állami Számvevőszék elnökének és a Magyar Nemzeti Bank elnökének a Tanács tagjaként ellátandó feladatait a Tanács által tárgyalt kérdésekhez kapcsolódó elemzéseknek és megállapításoknak a Tanács rendelkezésére bocsátásával segíti.

A Kormány a központi költségvetésről szóló törvény tervezetét - ideértve a központi költségvetés bevételi vagy kiadási főösszegét megváltoztató, vagy a költségvetési hiány mértékét növelő módosítást is - (a továbbiakban: tervezet) részletes számításokkal alátámasztva véleménynyilvánítás céljából megküldi a Tanácsnak, amely a tervezet kézhezvételét követő tíz napon belül a tervezetre vonatkozó véleményét megküldi a Kormány részére.

A Tanács véleményében a tervezetre észrevételeket tehet, valamint - ha a tervezettel kapcsolatban annak hitelességére vagy végrehajthatóságára vonatkozóan alapvető ellenvetései vannak - a tervezettel való egyet nem értését jelzi.

1.4.3. A Tanács eljárása az államadósság mértékének vizsgálatában

A központi költségvetésről szóló törvényjavaslat (a továbbiakban: költségvetési törvényjavaslat) tárgyalása során az Országgyűlésnek a költségvetés fejezeti főösszegeit érintő szavazása után az Országgyűlés elnöke egy napon belül tájékoztatja a Tanácsot az elfogadott fejezeti főösszegekről, valamint bemutatja az elfogadott módosító indítványok részletes számszaki hatását.

A szavazást követően újból megnyitott részletes vita lezárását követő szavazás alapján elkészített egységes költségvetési törvényjavaslatot az Országgyűlés elnöke haladéktalanul megküldi a Tanácsnak.

A Tanács megvizsgálja, hogy a megküldött egységes javaslat megfelel-e az államadósság mértékére az Alaptörvény 36. cikk (4) és (5) bekezdésében előírt rendelkezésnek (a továbbiakban: államadósság-szabály). A Tanács véleményéről az egységes javaslat kézhezvételét követő három napon belül írásban tájékoztatja az Országgyűlés elnökét.

Ha a Tanács véleményében azt állapítja meg, hogy az egységes javaslat elfogadása az államadósság-szabály megsértését eredményezné, abban az esetben véleményét részletesen indokolja.

A Tanács véleménye alapján a Kormány zárószavazás előtti módosító javaslatot nyújt be annak érdekében, hogy a költségvetési törvényjavaslat megfeleljen az államadósság-szabálynak. A Kormány által benyújtott módosító javaslat a költségvetési törvényjavaslat korábban már megszavazott módosító javaslattal érintett részének megváltoztatását, újbóli megállapítását is tartalmazhatja.

1.4.4. A Költségvetési Tanács működése

A Tanács szükség szerint tartja üléseit, véleményét az ülésein alakítja ki.

A Tanács akkor határozatképes, ha tagjainak többsége jelen van. Döntéseit a jelenlévők egyszerű szótöbbségével hozza. A Tanács ülései nem nyilvánosak.

A Tanács üléseit a napirend közlésével az elnök hívja össze és vezeti. Az elnök akadályoztatása esetére az ülés összehívásával és vezetésével a Tanács valamely más tagját bízta meg. Egyebekben a Tanács ülésein helyettesítésnek nincs helye. Azokban az esetekben, ahol e törvény a Tanács részére egynapos határidőt állapít meg, a Tanács tagjai az ülésen való személyes részvétel helyett elektronikus hírközlő eszköz igénybevételével is gyakorolhatják az e törvényben meghatározott jogaikat.

A Tanács az ülés napirendjén nem szereplő kérdést csak akkor tárgyalhat meg, ha az ülésen valamennyi tag jelen van, és egyhangúlag hozzájárul a napirenden nem szereplő kérdés megtárgyalásához. A Tanács döntését tartalmazó dokumentumot - az akadályoztatás esetét kivéve - a Tanács valamennyi tagja aláírja.

1.5. A stabilitási törvény rendelkezik még:

- A közteherviselés alapvető szabályairól,
- A nyugdíjrendszer alapvető szabályairól, azon belül a nyugdíjrendszer alapelveivel, az állami nyugdíjakról és fedezetükről, a kiegészítő nyugdíjintézményekről,
- A pénzügyi rendszer stabilitásának megőrzése érdekében hitelintézeteknek nyújtható kölcsönről.

IV. Általános államháztartási ismeretek

1. Az államháztartás közgazdasági szerepe és jelentősége

Az emberek legtöbbször a közigazgatással kerülnek kapcsolatba. A politikai rendszer az általa feltárt társadalmi érdekeket jeleníti meg. Az állam felől érkező hatásokat a társadalmi csoportok felé a közigazgatás jeleníti meg, a közhatalom birtokában fellépve, vagy a közszolgáltatások szervezőjeként.

Az állam és gazdaság kölcsönhatása azzal jellemezhető, hogy az **állam elvonja** a gazdaságban **megtermelt javak egy részét**, és azt a piactól eltérő szempontok szerint **újra elosztja**. Mindezt elsősorban a közigazgatás végzi. Az elvonás módja és mértéke természetesen visszahat a gazdasági folyamatokra. Más államhatalmi szervekkel összevetve a közigazgatás aktív, a társadalmi folyamatokat cselekvő módon befolyásolja. Az államháztartás fogalma nem érthető, ha nem vagyunk tisztában az állam funkcióival.

Az állam megjelenésétől kezdődően ellát olyan feladatokat, amelyeket a történelmi koroktól függetlenül minden állam ellát. Az állam tradicionális, hosszú távú feladata a **közfeladatok ellátásának, anyagi, technikai, emberi feltételeinek biztosítása. A történelem során ezek az állandó tradicionális feladatok változtak, fejlődtek, folyamatosan bővültek, és tartalmuk terjedelme is módosult**, egy-egy ország társadalmi, politikai berendezkedésének függvényében is. **E változás nyilvánvalóan anyagi forrásokat igényel. Az államnak a közösség érdekében végzett feladatok végrehajtásához az anyagi forrásokat is elő kell teremtenie.** Az állandó, tradicionális feladatokon túl prioritásokat jelölhet ki, amelyek egy-egy kormány sajátjai lehetnek, nagyságukat, irányukat számos tényező együtt határozza meg.

A forrásokat az állam a nemzetgazdaság szereplőjeként szerzi meg. A **nemzetgazdaság az ország gazdasági szereplőinek összességét** (vállalkozások, magánszemélyek, állam), **valamint a köztük lévő kapcsolatok, kölcsönhatások rendszerét jelenti.** Piacgazdasági viszonyok között e szereplők különböző szerepekben jelennek meg a különböző piaci szegmensekben. Árukat, szolgáltatásokat, értékpapírokat vásárolnak, vagy adnak el, hitelt nyújtanak, vagy vesznek fel, a magánszemélyek többsége pedig értékesíti munkaerejét a munkaerőpiacon. A gazdasági folyamatokat, és az egyes gazdasági szereplők helyzetét „tisztá” piaci viszonyok között a kereslet-kínálat-ár mechanizmusai szabályozzák. A nemzetgazdaság szereplői tipikus helyzetben saját jövedelmük maximalizálására törekednek. A vállalkozások például minél magasabb profitot igyekeznek elérni, a munkavállalók minél magasabb munkajövedelmet szeretnének kiharcolni. Az állam azonban egy igen különleges gazdasági szereplő. Alapvető célja ugyanis nem az, hogy saját jövedelmét maximalizálja, hanem az, hogy a közfeladatokat minél színvonalasabban, de egyben hatékonyan **és gazdaságosan lássa el.**

A mai modern polgári jogállamokban mindenképpen vannak olyan feladatok, melyek bizonyos szintű ellátását az állam hosszú távon is egyértelműen magára vállalja. A mai modern állam tevékenysége nem egyszerűen szervezési-technikai jellegű feladatmegoldás, hanem a közjó szolgálata érdekében tett erőfeszítés.

A közjó, azaz az egyéni szabadság és az egyént társas lény jellegéből adódó korlátozó kötöttségek szintézisére mindez ideig a szociális piacgazdaság modellje nyújt leginkább lehetőséget. A szociális piacgazdaság intézményeinek létrehozásával, az átfogó jóléti rendszerek kialakításával az állam terjeszkedése elérte a még fenntarthatónak látszó mértéket. A fejlett piacgazdaságok többségében 1980-tól kezdődően már nem bővült tovább lényegesen az állami újraelosztás terjedelme.

Az **állam feladatainak többsége közvetlenül nem szolgál gazdasági célokat.** Ilyenek a „klasszikus” tradicionális feladatok, mint pl. a jogalkotás, jogalkalmazás, honvédelem, illetve a „jóléti” feladatok, mint pl. az oktatás, egészségügy, szociális ellátás stb. E feladatok ellátásának is vannak azonban direkt, és indirekt gazdasági hatásai.

Közvetlenül hat a piaci viszonyok alakulására, amikor például egy államigazgatási szerv, vagy egy közintézmény jelenik meg vevőként az áru-, illetve a szolgáltatás piacon. A gazdaságra gyakorolt **közvetett hatásra** talán a legjobb példa az egészségügy, vagy az oktatás, hiszen e szolgáltatások színvonala nagymértékben befolyásolja a munkaerő minőségét, ezáltal a gazdaság teljesítőképességét.

Az állam azonban nem csupán piaci magatartásával (pl. egy nagy állami beruházáshoz kapcsolódó megrendeléssel), vagy a közszolgáltatások színvonalával képes befolyásolni a gazdasági folyamatokat, hanem mint **a közhatalom gyakorlója** is. A piac működésének általános kereteit is **jogszabályok** alakítják ki. Az államnak – a nemzeti bankon keresztül – speciális jogosítványai vannak a **pénzpiac szabályozására**.

Az állam a közhatalom birtokában azt is megteheti, hogy **kötelezze a nemzetgazdaság többi szereplőjét, hogy jövedelmének egy részét befizesse az államkasszába**. Az állam a jövedelemtulajdonosoktól elvont jövedelmekből gazdálkodik. Az állam a modern polgári demokráciákban igen **jelentős súlyú, meghatározó nemzetgazdasági szereplő**.

Az európai országokban a megtermelt nemzeti jövedelem mintegy 35-55 %-ának felhasználásáról az államháztartási gazdálkodás keretében döntenek. Az elvonások mértékének meghatározása és az elvont jövedelemtömeg felhasználása során gyakorlatilag megtörténik az adott évben előállított jövedelem **állami újraelosztása**.

Az egy országban és egy adott évben megtermelt és elosztható jövedelem véges. A **jövedelemtulajdonosok**, a lakosság, a vállalkozások, maga az állam, továbbá – a külföldi adóssággal rendelkező országok esetében – a külföldi hitelezők **zárt rendszert alkotnak**, elmozdulni az adott évben csak egymás kárára tudnak.

Ha az egyik szereplő jövedelempozíciója javul, valamelyik másik szereplő (vagy az összes többi szereplő) jövedelempozíciója romlik. A mindenkori **gazdaságpolitikának** mindig **el kell döntenie, hogy kit, illetve mit preferál**: a lakosságot (illetve azok egyes csoportjait), a vállalkozásokat (illetve azok egyes csoportjait), az államot (az állami szervek működését és beruházásait), vagy éppen a külföldi hitelezőket.

Az állami újraelosztás szintje és mikéntje tehát jelentősen módosítja az egyes nemzetgazdasági szereplők jövedelempozícióit, ezáltal befolyásolja a termelés vagy/és a fogyasztás színvonalát, így önmagában jelentős hatással van a gazdasági folyamatokra. Az állam a közfeladatok ellátása során tehát **indirekt módon** (pl. kiszámítható jogszabályok, közbiztonság, kiművelt emberfők stb.), **vagy direkt gazdaságpolitikai eszközökkel jelentősen befolyásolja a nemzetgazdaság működését**.

Azokat az eszközöket, melyekkel az állam a gazdaság „öntörvényű” mozgását befolyásolja, **állami intervenciónak** nevezzük. Az euró övezet országaiban ez már közvetlenül nem a nemzeti központi bankok feladata.

Az állami intervenciók egy része **minden gazdasági szereplőre egyformán hat** (pl. a jogszabályi keretek vagy a jegybanki alapkamat emelése), más része – gazdasági, társadalmi vagy éppen környezetvédelmi célok érdekében – **megkülönböztetett előnyben részesít egyes szereplőket, vagy e szereplők bizonyos csoportjait** (pl. egyes ágazatokat, mint az agrártámogatások, a vállalkozók egyes csoportjait, mint a kis és középvállalkozások támogatása, vagy egyes térségeket, mint a regionális támogatások).

Egy ország gazdasági életének keretét adó, a gazdaság életét befolyásoló kormányzati, állami döntések összességét gazdaságpolitikának nevezzük.

A gazdaság működésére közvetlenül ható gazdaságpolitikának általában két fő területe van a **monetáris politika** és a **költségvetési** (más néven fiskális) **politika**.

Az államháztartás tehát nem egyszerűen része a nemzetgazdaságnak, hanem – a fiskális politikán keresztül – igen meghatározó, befolyásoló eleme. A fiskális politikát nagymértékben befolyásolja, hogy a költségvetés tervezésekor az állam mozgástere viszonylag korlátozott.

Vannak olyan *hosszútávon elvégzendő állami feladatok*, melyek ellátásának szükségessége egy mai európai államban nem megkérdőjelezhető, *így kormányzati mozgástér csak a mértékek megítélésében van.*

A közfeladatoknak egy másik csoportját azok a feladatok alkotják, melyek a kormányzati elhatározástól függenek. E feladatok a *speciális intervenciók*.

2. Az államháztartás fogalma, célja, a közfeladatok meghatározása, a államháztartás alrendszerei, azok tartalma, költségvetési bevételek és költségvetési kiadások

Az Országgyűlés az államháztartás egyensúlyának és a közpénzekkel való áttekinthető, hatékony, ellenőrizhető gazdálkodás garanciáinak megteremtése céljából megalkotta az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvényt.

(Az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról a 368/2011. (XII. 31.) Kormányrendelet került kiadásra.)

A törvény célja: a közfeladatok maradéktalan ellátása érdekében biztosítsa az államháztartás átlátható működési feltételeit.

A közfeladatok ellátása elsősorban költségvetési szervek alapításával és működtetésével történik. Az államháztartáson kívüli szervezetek a közfeladatok ellátásában jogszabályban meghatározott feltételekkel közreműködhetnek. A közfeladat ellátásának finanszírozása az ellátott feladattal arányos pénzügyi fedezet részben vagy egészben történő biztosításával valósul meg.

A közfeladatok

Közfeladat a jogszabályban meghatározott állami vagy önkormányzati feladat.

A közfeladatok ellátása költségvetési szervek alapításával és működtetésével vagy az azok ellátásához szükséges pénzügyi fedezet e törvényben meghatározott eszközökkel, részben vagy egészben történő biztosításával valósul meg. A közfeladatok ellátásában államháztartáson kívüli szervezet jogszabályban meghatározott rendben közreműködhet.

A közfeladatot meghatározó jogszabályban meg kell határozni a közfeladat ellátásának módját és egyidejűleg rendelkezni kell az annak ellátásához szükséges pénzügyi fedezet biztosításáról. Új közfeladat kizárólag az annak ellátásához megfelelő pénzügyi fedezet rendelkezésre állása esetén írható elő vagy vállalható. Ha a pénzügyi fedezet már nem áll rendelkezésre, intézkedni kell a pénzügyi fedezet biztosításáról vagy a közfeladat megszüntetéséről.

2.1. Az államháztartás alrendszerei

Az államháztartás központi és önkormányzati alrendszerből áll.

Az államháztartás központi alrendszerébe tartozik

- a) az állam,
- b) a központi költségvetési szerv,
- c) a törvény által az államháztartás központi alrendszerébe sorolt köztestület, és
- d) a c) pont szerinti köztestület által irányított köztestületi költségvetési szerv.

Az államháztartás önkormányzati alrendszerébe tartozik

- a) a helyi önkormányzat,
- b) a helyi nemzetiségi önkormányzat és az országos nemzetiségi önkormányzat,
- c) a társulás,
- d) a térségi fejlesztési tanács, és
- e) az a)-d) pontban foglaltak által irányított helyi önkormányzati, helyi nemzetiségi önkormányzati, országos nemzetiségi önkormányzati költségvetési szerv.

2.1.1. Az államháztartás alrendszerei működtetésének alapvető szabályai

A központi költségvetésről szóló törvényben a költségvetési bevételi előirányzatok és a költségvetési kiadási előirányzatok

- a) központi kezelésű előirányzatként,
 - b) fejezeti kezelésű előirányzatként,
 - c) társadalombiztosítás pénzügyi alapjai előirányzataiként,
 - d) elkülönített állami pénzalapok előirányzataiként,
 - e) az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szervek előirányzataiként
- jelennek meg.

A központi kezelésű előirányzatok - a meghatározott kivételekkel - az állam nevében beszedendő költségvetési bevételek és teljesítendő költségvetési kiadások elszámolására szolgálnak.

A fejezeti kezelésű előirányzatok a fejezetet irányító szerv sajátos szakmai, ágazati feladatai ellátása vagy az államnak a fejezethez tartozó költségvetési szervek tevékenységével kapcsolatban felmerülő, illetve szakmailag ahhoz kapcsolódó sajátos kötelezettségei teljesítése során felmerülő költségvetési bevételek és költségvetési kiadások elszámolására szolgálnak.

A társadalombiztosítás pénzügyi alapjai a társadalombiztosítás rendszerének működtetése során az állam nevében beszedendő költségvetési bevételek és teljesítendő költségvetési kiadások elszámolására szolgálnak.

Az elkülönített állami pénzalapok a közfeladatok ellátása során az állam nevében beszedendő költségvetési bevételek és teljesítendő költségvetési kiadások alapszerű elszámolására szolgálnak. Elkülönített állami pénzalapot közfeladat részben vagy egészben államháztartáson kívüli forrásból történő ellátásának biztosítása céljából törvény hozhat létre. Az elkülönített állami pénzalapot létrehozó törvényben meg kell határozni

- a) az elkülönített állami pénzalap rendeltetését,

- b) az elkülönített állami pénzalap bevételi forrásait, teljesíthető kiadásai körét,
- c) az elkülönített állami pénzalapért felelős személyt, testületet és - ha kijelölésre kerül - az elkülönített állami pénzalap kezelő szervét, és
- d) az elkülönített állami pénzalap kezeléséhez szükséges kiadások finanszírozásának mértékét.

Az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szervek bevételeit és kiadásait a költségvetési szervek vagy a fejezeti kezelésű előirányzatok bevételi előirányzatai és kiadási előirányzatai tartalmazzák.

A központi kezelésű előirányzatokhoz, a fejezeti kezelésű előirányzatokhoz, az elkülönített állami pénzalapokhoz és a társadalombiztosítás pénzügyi alapjaihoz kapcsolódó tervezési, gazdálkodási, ellenőrzési, adatszolgáltatási és beszámolási feladatokat a fejezetet irányító szerv látja el a következők figyelembevételével:

a) törvénnyel vagy kormányrendelettel alapított költségvetési szerv az alapításáról rendelkező törvény vagy kormányrendelet ilyen rendelkezése alapján a Kormány rendeletében meghatározott szabályok szerint fejezetet irányító szervi jogállással bír,

b) a fejezetet irányító szerv feladatait

ba) a központi költségvetésről szóló törvény azon fejezetei tekintetében, amelyek kizárólag központi kezelésű előirányzatokat tartalmaznak, a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott szerv, ennek hiányában az államháztartásért felelős miniszter,

bb) az elkülönített állami pénzalap tekintetében az elkülönített állami pénzalapért felelős személy, testület látja el.

A társadalombiztosítás pénzügyi alapjai esetében a feladatokat törvényben kijelölt kezelő szerv látja el.

A központi kezelésű előirányzat, a fejezeti kezelésű előirányzat és az elkülönített állami pénzalapok előirányzata esetében jogszabály a fejezetet irányító szerv (1) bekezdésben meghatározott feladatai ellátására - a tervezéssel, az előirányzatok módosításával, átcsoportosításával és az éves költségvetési beszámoló jóváhagyásával kapcsolatos feladatok kivételével - kezelő szervet jelölhet ki. Ha e törvény központi kezelésű előirányzat, fejezeti kezelésű előirányzat vagy elkülönített állami pénzalapok előirányzata kezelő szervéről rendelkezik, azon - kezelő szerv kijelölése hiányában - a fejezetet irányító szervet kell érteni.

A helyi önkormányzat bevételeit és kiadásait a helyi önkormányzat költségvetése tartalmazza. A helyi önkormányzat bevételeivel és kiadásaival kapcsolatban a tervezési, gazdálkodási, ellenőrzési, finanszírozási, adatszolgáltatási és beszámolási feladatok ellátásáról az önkormányzati hivatal gondoskodik.

A helyi nemzetiségi önkormányzatra, az országos nemzetiségi önkormányzatra, a társulásra és a térségi fejlesztési tanácsra is alkalmazni kell, azzal, hogy

a) helyi önkormányzaton helyi nemzetiségi önkormányzatot, országos nemzetiségi önkormányzatot, társulást, illetve térségi fejlesztési tanácsot kell érteni,

b) a helyi nemzetiségi önkormányzat bevételeivel és kiadásaival kapcsolatban a tervezési, gazdálkodási, ellenőrzési, finanszírozási, adatszolgáltatási és beszámolási feladatok ellátásáról a helyi nemzetiségi önkormányzattal kötött szerződés alapján az az önkormányzati hivatal gondoskodik, amelyik a helyi nemzetiségi önkormányzat székhelye szerinti helyi önkormányzat önkormányzati hivatali feladatait ellátja,

c) a társulás, térségi fejlesztési tanács bevételeivel és kiadásaival kapcsolatban a tervezési, gazdálkodási, ellenőrzési, finanszírozási, adatszolgáltatási és beszámolási feladatok ellátásáról a társulási tanács munkaszervezeti feladatait ellátó költségvetési szerv, illetve a térségi fejlesztési tanács munkaszervezete gondoskodik.

Az államháztartás önkormányzati alrendszerébe tartozó költségvetési szervek bevételeit és kiadásait a költségvetési szervek bevételi előirányzatai és kiadási előirányzatai tartalmazzák.

2.2. A költségvetési bevételek, költségvetési kiadások, költségvetés

2.2.1. Költségvetési bevételek különösen

- a) a közhatalmi - adók, illetékek, járulékok, hozzájárulások, bírságok, díjak, és más fizetési kötelezettségek - bevételek,
- b) a közfeladatok ellátása során nyújtott közszolgáltatások ellenértékei,
- c) az európai uniós forrásokból és az államháztartáson kívülről érkező támogatásokból származó bevételek,
- d) e törvény eltérő rendelkezése hiányában a nemzeti vagyonnal kapcsolatos bevételek, és
- e) a kapott kamatok.

A közhatalmi bevételek csoportosítása

A közhatalmi bevételeket (mint az államháztartás javára előírt fizetési kötelezettségeket) **három alcsoportra** indokolt felosztani:

- az adójellegű bevételekre,
- a díjjellegű bevételekre,
- a szankciójellegű bevételekre.

Az **adójellegű bevételek tisztán fiskális** pénzforrások, **e bevételek ellenében nem áll semmilyen közvetlen ellenszolgáltatás**. Az államnak (a helyi önkormányzatnak) e körben csak a bevétel beszedésével összefüggő adminisztratív költségei merülnek fel. Az adójellegű bevétellel kapcsolatos **fizetési kötelezettség keletkezése nem függ az adójellegű befizetés kötelezettjétől**. A kötelezettség nem a kötelezett választásától függően, illetőleg nem a kötelezett magatartásának következményeként keletkezik.

Az ilyen bevételek **elnevezésüktől függetlenül** adójellegű bevételek. Adójellegű bevételek megjelennek a központi alrendszerben (pl. ÁFA, személyi jövedelemadó, társasági adó, vagyonszerzési illeték), a társadalombiztosítási alapok bevételeiben (TB járulékok), az elkülönített állami pénzalapoknál (pl. munkaerő-piaci alapba fizetett járulékok, szakképzési hozzájárulás, innovációs járulék), illetve a helyi önkormányzati alrendszerben is (helyi adók bevételei).

Közgazdasági megközelítésben az adójellegű bevételeket általában tovább **csoportosítják** abból a szempontból, hogy a fizetési kötelezettség a termékek, szolgáltatások vásárlásához kapcsolódik (pl. ÁFA), magánszemélyek vagy vállalkozások jövedelmét terheli (pl. személyi jövedelemadó, illetve társasági adó), vagyon birtoklásához kapcsolható (pl. ingatlanadó),

illetve a társadalombiztosítás költségeihez való hozzájárulást jelent. Hazánkban jelenleg az európai átlaghoz képest magasak a TB járulékok és a termékek, szolgáltatások után fizetett adók, és alacsony a jövedelmi és vagyoni típusú adók aránya.

A **díjjellegű fizetésre** kötelezett személyek – szemben az adófizetésre kötelezettekkel – **befizetésük fejében közvetlen ellenszolgáltatásban részesülnek**. A díj összege közgazdasági értelemben nem tekinthető a díjfizető által igénybe vett szolgáltatás árának, bár adott esetben a piaci viszonyokra, az értékarányosságra utaló jelek is kimutathatók.

A díjak megállapításánál fontos törvényi korlátot képez az a rendelkezés, miszerint a fizetendő **díj mértéke nem haladhatja meg** az adott eljárással (szolgáltatással) **felmerülő költségeket**. Változó költségigényű eljárások (szolgáltatások) esetében a díj összegét átalány jelleggel kell meghatározni.

A legfontosabb díjjellegű fizetési kötelezettségek a különböző államigazgatási és bírósági eljárási illetékek, az igazgatási szolgáltatási díjak, a bírósági szolgáltatási díjak, továbbá egyes költségvetési szervek intézményi térítési díjai.

A közigazgatás által alkalmazott különféle jellegű **szankciók** közül a direkt pénzbeli formát öltő és költségvetési bevételt jelentő **bírságok** (pl. az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt kiszabott bírság, szabálysértési bírság, környezetvédelmi bírság) képeznek közbevételet.

A közhatalmi bevételek beszedése

Az államháztartási rendszer valamely alrendszerét megillető közbevételek teljesítése a pénzügyi igazgatási szervek (hatóságok) oldaláról nézve **közbevételek-teljesítési kötelezettségként** jelentkezik. Mint láttuk, ugyanez a folyamat a befizető magyar vagy külföldi polgár, gazdálkodó szervezet, illetve társadalmi szervezet oldaláról nézve **fizetési kötelezettséget jelent**.

E fizetési kötelezettségek **nagyobb részükben** (valamennyi adó, járulék és hozzájárulás, továbbá az illetékek köréből a vagyonszerzési illeték) **adójellegűek**, s erre tekintettel kiemelkedően **garanciális jelentősége van** a fizetési kötelezettségek teljesítésével, az adók, járulékok beszedésével kapcsolatos **pénzügyi igazgatási, hatósági jogalkalmazási tevékenységnek**.

Az adójellegű bevételek körében keletkező fizetési kötelezettség olyan **pénzügyi jogviszony**, amelynek **alanyai** egyfelől az **adóhatóság**, másfelől pedig a fizetési kötelezettség alanya, az **adózó**.

Adózónak minősül az a természetes vagy jogi személy, akinek vagy amelynek adókötelezettségét törvény írja elő. Az adózó **adókötelezettsége** magában foglalja a fizetési kötelezettség és a költségvetési támogatás megállapítása, megfizetése vagy kiutalása érdekében végzett bejelentést, nyilatkozattételt, adómegállapítást, adóbevallást, adófizetést és adóelőleg-fizetést, bizonylat kiállítását és megőrzését, nyilvántartások vezetését (könyvvizetést), adatszolgáltatást, illetőleg adólevonást, adóbeszedést.

Adóhatóságok a Nemzeti Adó- és Vámhivatal és szervei (állami adóhatóság), valamint a települési önkormányzat jegyzője (önkormányzati adóhatóság).

Az **adóhatóságok feladata** a fizetési kötelezettségek, illetve a költségvetési pénzügyi támogatások megállapítása, nyilvántartása, az adó beszedése, végrehajtása, a költségvetési támogatás, valamint az visszaigénylés és az adó-visszatérítés kiutalása, továbbá – az adóbevételek jogellenes megrövidítésének, a költségvetési támogatás jogosulatlan igénybevételeinek megelőzése és megakadályozása, illetve az adókötelezettség megsértésének feltárása érdekében – az adókötelezettség teljesítésének ellenőrzése.

2.2.2. Költségvetési kiadások különösen

- a) a költségvetési szervek működési és felhalmozási kiadásai,
- b) az államháztartáson kívül ellátott közfeladatok finanszírozásával kapcsolatos kiadások,
- c) az európai uniós tagságból és más nemzetközi kötelezettségekből származó fizetési kötelezettségek,
- d) a társadalombiztosítás pénzügyi alapjaiból finanszírozott ellátások,
- e) a nemzeti vagyonnal kapcsolatos kiadások, és
- f) az államháztartás alrendszerének adósságával kapcsolatos kiadások.

Az államháztartási kiadások funkciók szerinti csoportosítása

Az államháztartási kiadásokat a leggyakrabban abból a szempontból csoportosítják, hogy a közfeladatok

mely körének – azaz milyen állami funkcióknak – az ellátását biztosítják.

Az államháztartási kiadások *alapvetően négy funkció* (funkciócsoport) valamelyikének ellátásához kapcsolódnak.

Ezek a következők:

- állami működési funkciók;
- jóléti funkciók;
- gazdasági funkciók;
- a hiány, az államadósság kezeléséhez kapcsolódó funkciók.

Az *állami működési funkciók* csoportjába a jogalkotási és igazgatási, a külügyi, a honvédelmi, a rend- és jogvédelmi és az igazságszolgáltatási feladatok tartoznak. E funkciókört gyakran „*tradicionális*” (hagyományos) *funkcióknak* is nevezik, mivel ezeket a feladatokat az állam – különböző államhatalmi, államigazgatási, igazságszolgáltatási, fegyveres és rendvédelmi szervei útján, később a helyi és köztisztviselői típusú önkormányzatok közbejöttével – a társadalom állami típusú megszervezésének kezdeteitől valamilyen formában ellátja. E funkciókör egyidős az első állam kialakulásával, és az állami lét szükségszerű velejárója.

Természetesen ez nem jelenti azt, hogy ebben a funkciókörben nincsenek jelentős minőségi változások, hangsúlyeltolódások, illetve nem jelentkezik e körbe tartozó új feladatok.

Az állam *jóléti funkciója* történetileg jóval később, az állami gondoskodó szerep megjelenésével párhuzamosan alakult ki. A szoros értelemben vett jóléti funkció egyes *fontosabb részterületei* az alábbiak:

- az állami-önkormányzati *szociális ellátó rendszer* működtetése (szociális otthonok, pénzbeli segélyezési formák, természetbeni juttatások, hajléktalanokról való gondoskodás stb.);
- az állami-önkormányzati *egészségügyi ellátó rendszer* működtetése (egészségügyi alapellátás, járó- és fekvőbeteg szakellátás, egyéb egészségügyi szolgáltatások stb.);
- az állami *nyugdíjrendszer és egészségbiztosítási rendszer* fenntartása (közös kockázatvállaláson és a szolidaritás elvén nyugvó kötelező társadalombiztosítás működtetésével);
- a *munkanélküliség kezelése* (segélyezés, passzív és aktív foglalkoztatáspolitikák stb.);
- az állami-önkormányzati *oktatási rendszer* működtetése (óvodai ellátás, alapfokú, középfokú közoktatás, felsőoktatás stb.);
- az állami *gyermek- és ifjúságvédelem* intézményrendszerének fenntartása (nevelési segélyek, gyámhatósági eszközök, ifjúságpolitika stb.)

A klasszikus jóléti funkciók mellett gyakran e körbe sorolják a *lakástámogatásokat*, illetve a *kultúra és a sport* támogatását. A *modern polgári demokráciákban*, különböző mértékben, de *mindenhol erős az állam jóléti szerepköre, és az államháztartás kiadásai között általában e kiadáskör a legmagasabb.*

A modern európai országok legnagyobb problémája, hogy a romló demográfiai helyzet, az egészségügy és oktatás területén végbement technikai fejlődés, és az ezzel együtt járó növekvő költségek miatt az államháztartások nem tudnak lépést tartani a jóléti szolgáltatások iránti növekvő szükségletekkel.

A legtöbb európai országban – így nálunk is – napirendre került az ún. *nagy ellátó rendszerek* (nyugdíj- és egészségbiztosítási rendszer, egészségügyi ellátás, szociális ellátó rendszer) *reformja*, ami gyakorlatilag a támogatások szigorodó feltételeit, a biztosítási elv fokozott érvényesítését, az öngondoskodás és – a szolgáltatások területén – a piaci szereplők térnyerését jelenti.

Az állami funkciók mondhatni „legfiatalabbika” a *gazdasági funkció*. Az állam e funkciójának megvalósítása *részben nem követhető nyomon közvetlenül az államháztartási kiadások szerkezetében*, mivel az államháztartás közvetett gazdasági hatásához kötődik.

Amint azt korábban láttuk, a klasszikus és a jóléti funkciók kiadásainak is vannak gazdasági hatásai. Vannak azonban olyan államháztartási kiadások, melyek *közvetlenül a gazdasági funkció megvalósítását szolgálják*. E kiadások a kormányzat által szervezett vagy támogatott gazdasági tevékenységekhez

Kiemelést érdemel, hogy:

A költségvetésben meg kell állapítani a költségvetési bevételek és költségvetési kiadások különbözeteként a költségvetési többletet vagy hiányt (a továbbiakban együtt: költségvetési egyenleg). A központi költségvetés hiányának finanszírozásáról az államháztartásért felelős miniszter gondoskodik. Az államháztartás önkormányzati alrendszerében a költségvetési hiány finanszírozásáról a költségvetési rendelet, költségvetési határozat rendelkezik.

A költségvetési kiadások - a központi költségvetés előirányzat-módosítási kötelezettség nélkül túlteljesíthető költségvetési kiadásai kivételével - a költségvetésben megállapított (a továbbiakban: eredeti előirányzat), vagy az év közben módosított (a továbbiakban: módosított előirányzat) kiadási előirányzatok mértékéig teljesíthetők.

A kiadási előirányzatok működési költségvetés és felhalmozási költségvetés előirányzat-csoportokra tagozódnak.

A működési költségvetés a kiadási előirányzatokat személyi juttatások, munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó, dologi kiadások, ellátottak pénzbeli juttatásai, és egyéb működési célú kiadások, a felhalmozási költségvetés beruházások, felújítások, és egyéb felhalmozási kiadások (a továbbiakban együtt: kiemelt előirányzatok) szerinti bontásban tartalmazza.

A bevételi előirányzatokat a Kormány rendeletében foglalt kiemelt előirányzatokra kell bontani.

Az elkülönített állami pénzalapok és a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai költségvetési bevételeit és költségvetési kiadásait az azokat szabályozó törvény által meghatározott jogcímek szerinti bontásban kell meghatározni.

Fő szabályok:

A költségvetési év megegyezik a naptári évvel.

A költségvetés a költségvetési évben teljesülő költségvetési bevételek és költségvetési kiadások előirányzott összegét tartalmazza (a továbbiakban: bevételi előirányzatok és kiadási előirányzatok). **A bevételi előirányzatok azok teljesítésének kötelezettségét, a kiadási előirányzatok azok felhasználásának jogosultságát jelentik.**

A költségvetési bevételeket és a költségvetési kiadásokat pénzforgalmi szemléletben kell számba venni. A pénzforgalomban megvalósuló tételek mellett a Kormány rendeletében meghatározott pénzforgalommal nem járó kiegészítő tételeket is el kell számolni költségvetési bevételként vagy költségvetési kiadásként.

3. A tervezés és a költségvetés szerkezete

3.1. A tervezés alapelvei

A tervezés célja annak biztosítása, hogy tervezett bevételek közgazdaságilag megalapozottan, a tervezett kiadások kizárólag a közfeladatok megfelelő ellátásához szükséges mértékben kerüljenek jóváhagyásra.

Az államháztartásban a tervezést, a gazdálkodást és a beszámolást középtávú tervezés és ezen alapuló éves költségvetés alapján kell folytatni

Olyan új közfeladat írható elő vagy vállalható, amelynek ellátásához megfelelő pénzügyi fedezet áll rendelkezésre. Ha a tervezés során a pénzügyi fedezet már nem biztosítható, intézkedni kell a közfeladat megszüntetéséről.

Valamely természetes személy, jogi személy vagy jogi személyiség nélküli más szervezet fizetési kötelezettségének állam által történő átvállalásáról kizárólag az Országgyűlés, a központi költségvetésről szóló törvényben vagy a központi költségvetés végrehajtásáról szóló törvényben dönthet.

3.2. A központi költségvetés előkészítése

Az államháztartásért felelős miniszter javaslatára a Kormány március 31-ig meghatározza a gazdaság- és pénzügypolitika fő irányait, így különösen az adópolitika és a költségvetési politika céljait, rögzíti az államadósság csökkentésével összhangban álló költségvetési egyenleg célt.

Az államháztartásért felelős miniszter kidolgozza a tervezés részletes ütemtervét és tartalmi követelményeit, így különösen a kiadások felülvizsgálatának irányait, a tervezés során érvényesítendő számszerű és szabályozási követelményeket, a tervezéshez használt dokumentumokat, az előírt adatszolgáltatások teljesítésének módját, valamint a központi költségvetésről szóló törvény fejezeteinek tervezett kiadási főösszegeit.

A fejezetet irányító szerv az államháztartásért felelős miniszter által meghatározott részletességgel - a fejezetre nézve megállapított tervezett kiadási főösszeg megtartásával - május 31-ig megtervezi az adott fejezetbe sorolt költségvetési szerv, központi kezelésű előirányzat és fejezeti kezelésű előirányzat, valamint az elkülönített állami pénzalap és a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai tervezett bevételeit és kiadásait.

A fejezetet irányító szerv a megtervezett bevételeket és kiadásokat július 31-ig egyeztetni az államháztartásért felelős miniszterrel, egyidejűleg tájékoztatást ad a költségvetési bevételeket és a költségvetési kiadásokat befolyásoló jogszabályok, közjogi szervezetszabályozó eszközök, szerződések vagy más kötelezettségek módosításának lehetőségéről, módjáról.

A központi költségvetésről szóló törvény elkészítéséhez a kormányzati szektorba sorolt egyéb szervezet, valamint a besorolás szempontjából statisztikai módszertani vizsgálat alá vett jogi személy adatszolgáltatást teljesít az államháztartásért felelős miniszternek.

Az államháztartásért felelős miniszter elkészíti a központi költségvetésről szóló törvényjavaslat tervezetét, amelyet az abban foglaltak megalapozásához szükséges törvénymódosításokat tartalmazó önálló törvényjavaslattal együtt a Kormány elé terjeszt.

A központi költségvetés fejezeteinek tervezett kiadási főösszegét az adott fejezetre megállapított összes kiadás szerkezeti változásokkal és a szintrehozásokkal módosított összegeként kell megállapítani.

Szerkezeti változásként kell szerepeltetni

- a) a tervévet megelőző évben tartós jelleggel átcsoportosított előirányzatok összegét,
- b) a kiadási előirányzatoknak a közfeladatok megszűnéséből, intézmény átszervezésből, belső szerkezeti korszerűsítésből, vagy más hasonló okból adódó módosításait, és
- d) a bevételi előirányzatok tartós változásait.

Szintrehozásként kell számításba venni a költségvetési évet megelőző évben nem teljes éven át ellátott, szerkezeti változásként beépült közfeladatok egész évi bevételi és kiadási előirányzatának megfelelő összegű kiegészítését.

3.3. A központi költségvetésről szóló törvény szerkezete, tartalma

A központi költségvetésről szóló törvény a költségvetési bevételeket és költségvetési kiadásokat fejezetekbe tagolva (fejezetrend) állapítja meg.

A központi költségvetésről szóló törvényben az elkülönített állami pénzalapok és a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai alaponként külön fejezetben jelennek meg.

A központi költségvetésről szóló törvény a helyi önkormányzatok központi adókból származó részesedését, a helyi önkormányzatok, helyi nemzetiségi önkormányzatok általános működésének és ágazati feladatai támogatásait, valamint a részükre juttatandó költségvetési támogatásokat önálló fejezetként tartalmazza.

A központi költségvetésről szóló törvény - az előírt önálló fejezeteken kívül - fejezetként tartalmazza

- a) a Nemzeti Földalapba sorolt vagyon,
- b) a Vtv., továbbá a Magyar Fejlesztési Bank Részvénytársaságról szóló törvény hatálya alá tartozó, a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. rábízott vagyoni körébe tartozó vagyon,
- c) az államháztartás központi alrendszeré adóssága kezelésének, és
- d) az állam más fejezetbe nem sorolható közvetlen költségvetési bevételeit és költségvetési kiadásait.

A fejezetet irányító szerv a fejezetbe tartozó költségvetési szervek közös irányító szerve, amely a fejezetbe tartozó központi kezelésű előirányzatokkal és fejezeti kezelésű előirányzatokkal kapcsolatban ellátja az e törvényben meghatározott feladatokat, a következők figyelembevételével:

- a) a Közbeszerzési Hatóság, a kormányhivatal és törvényben meghatározott más költségvetési szerv a Kormány rendeletében foglalt szabályok szerint fejezetet irányító szervei jogállással bír,
- b) az elkülönített állami pénzalapok tekintetében a fejezetet irányító szerv feladatait az alappal való rendelkezésre jogosult és felhasználásért felelős miniszter, vagy a törvény alapján döntési jogosultsággal rendelkező testület látja el,
- c) a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai tekintetében a fejezetet irányító szerv feladatait a nyugdíjpolitikáért felelős miniszter és az egészségbiztosításért felelős miniszter, a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai fejezetbe sorolt költségvetési szervek tekintetében a társadalombiztosítás pénzügyi alapjának kezelő szerve látja el, és
- d) a központi költségvetésről szóló törvény azon fejezetei tekintetében, amelyek kizárólag központi kezelésű előirányzatokat tartalmaznak, a fejezetet irányító szerv feladatait a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott szerv, ennek hiányában az államháztartásért felelős miniszter látja el.

A fejezetek címekre, alcímekre, jogcímcsoportokra, jogcímekre tagozódnak. A központi költségvetésről szóló törvényben szereplő címek címrendet képeznek.

A költségvetési szervek a fejezeteken belül címet alkotnak. A területileg szétagoltan működő, de azonos alaptevékenységet végző költségvetési szervek közül több is képezhet egy címet.

A fejezeti kezelésű előirányzatok fejezetenként egy címet alkotnak. A fejezeti általános tartalékot fejezeti kezelésű előirányzatként kell megtervezni.

Az elkülönített állami pénzalap költségvetési bevételeit és költségvetési kiadásait tartalmazó fejezet az elkülönített állami pénzalap működéséről szóló törvényben meghatározott tartalmú bevételi és kiadási előirányzatokat cím, alcím szerinti bontásban tartalmazza.

A társadalombiztosítás pénzügyi alapjai költségvetési bevételeit és költségvetési kiadásait tartalmazó fejezet a szabályozási szempontból összetartozó bevételi és kiadási előirányzatokat cím, alcím, jogcím-csoport, jogcím szerinti bontásban tartalmazza.

A működési bevételek és kiadások címként jelennek meg, ezen belül alcímet alkotnak, a központi hivatali szervek és az igazgatási szervek.

A központi költségvetésről szóló törvény az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szervek kiadási előirányzatait előirányzat-csoportok, kiemelt előirányzatok szerinti bontásban, bevételi előirányzataikat összesítve tartalmazza.

A központi kezelésű előirányzatok és a fejezeti kezelésű előirányzatok bevételi és kiadási előirányzatait a központi költségvetésről szóló törvény előirányzat-csoport, kiemelt előirányzat bontás nélkül, összesítve tartalmazza.

A központi költségvetésről szóló törvényben a bevételi és kiadási előirányzatok központi kezelésű előirányzatként, fejezeti kezelésű előirányzatként, elkülönített állami pénzalapok előirányzataiként, társadalombiztosítás pénzügyi alapjai előirányzataiként vagy az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szervek előirányzataiként jelennek meg.

A központi kezelésű előirányzatok az állam nevében beszédendő költségvetési bevételek és teljesítendő költségvetési kiadások elszámolására szolgálnak.

A fejezeti kezelésű előirányzatok a fejezetet irányító szerv sajátos szakmai, ágazati feladatai ellátása, vagy az államnak a fejezethez tartozó költségvetési szervek tevékenységével kapcsolatban felmerülő, illetve szakmailag ahhoz kapcsolódó sajátos kötelezettségei teljesítése során felmerülő költségvetési bevételek és költségvetési kiadások elszámolására szolgálnak.

A társadalombiztosítás pénzügyi alapjairól szóló törvény szerinti társadalombiztosítás pénzügyi alapjai a társadalombiztosítás rendszerének működtetése során az állam nevében beszedendő költségvetési bevételek és teljesítendő költségvetési kiadások elszámolására szolgálnak.

Elkülönített állami pénzalapot közfeladat részben államháztartáson kívüli forrásból történő ellátásának biztosítása céljából törvény hozhat létre. Az elkülönített állami pénzalapok a közfeladat ellátása során az állam nevében beszedendő költségvetési bevételek és teljesítendő költségvetési kiadások alapszerű elszámolására szolgálnak.

4. A központi költségvetésről szóló törvény elfogadása

A Kormány a központi költségvetésről szóló törvényjavaslatot a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Stabilitási tv.) szerint egyeztetve a Költségvetési Tanáccsal.

A Kormány szeptember 30-áig benyújtja az Országgyűlésnek a központi költségvetésről szóló törvényjavaslatot.

A Kormány a központi költségvetésről szóló törvényjavaslat indoklásában

- tájékoztatást ad a több év előirányzatait terhelő programok, beruházások és más fejlesztések későbbi évekre vonatkozó hatásairól,
- bemutatja a költségvetési évet követő három év várható előirányzatainak keretszámait főbb csoportokban, és
- mellékeli a Nyugdíjbiztosítási Alap bevételeire és kiadásaira vonatkozóan három évre, a demográfiai folyamatokra és azok hatásaira vonatkozóan ötven évre szóló előrejelzését.

Az Országgyűlés részére a központi költségvetésről szóló törvényjavaslat benyújtásakor tájékoztatásul be kell mutatni

- az államháztartás bevételeit és kiadásait mérlegszerűen (a továbbiakban: költségvetési mérleg) alrendszerenként és összevontan, közgazdasági és funkcionális tagolásban,
- az államháztartás alrendszerei költségvetési egyenlegének összefüggését és kapcsolatát a 479/2009/EK rendelet szerinti kormányzati szektor hiányával, és az ugyanott meghatározott kamatkidadásokat figyelmen kívül hagyó elsődleges egyenlegmutatóval, és
- a központi költségvetésről szóló törvényjavaslat adóbevételeiben érvényesülő közvetett támogatásokat, így különösen az adóelengedéseket, adókedvezményeket tartalmazó kimutatást adónemenként.

A Kormány a központi költségvetésről szóló törvényjavaslat szerkezetéhez igazodó részletező táblázatokat és ezek szöveges indoklásait, valamint a központi költségvetésről szóló törvényjavaslatban foglaltak megalapozásához szükséges törvénymódosításokat tartalmazó törvényjavaslatot a központi költségvetésről szóló törvényjavaslattal egyidejűleg nyújtja be az Országgyűlésnek.

A központi költségvetésről szóló törvényjavaslatot az Országgyűlés az Állami Számvevőszék és a Költségvetési Tanács véleményével együtt tárgyalja meg.

Az Országgyűlés a központi költségvetésről szóló törvényjavaslat tárgyalása során november 30-áig egyedi határozatban meghatározza a központi költségvetésről szóló törvény fejezeteinek bevételi és kiadási főösszegét és a központi költségvetés költségvetési egyenlegét. A határozat elfogadása után a központi költségvetésről szóló törvényjavaslat vitájában benyújtott módosító javaslatok a költségvetési egyenleg mértékét és a központi költségvetésről szóló törvény fejezetei bevételi és kiadási főösszegeit nem módosíthatják.

A Kormány zárószavazás előtti módosító javaslatot nyújt be, amely érintheti a költségvetési egyenleg mértékét és a központi költségvetésről szóló törvény fejezetei bevételi és kiadási főösszegeit.

5. A helyi önkormányzat költségvetési rendelete

A helyi önkormányzat a költségvetését költségvetési rendeletben állapítja meg.

A helyi önkormányzat költségvetése tartalmazza

- a) a helyi önkormányzat költségvetési bevételeit és költségvetési kiadásait előirányzat-csoportok, kiemelt előirányzatok, és kötelező feladatok, önként vállalt feladatok, állami (államigazgatási) feladatok szerinti bontásban,
- b) a helyi önkormányzat által irányított költségvetési szervek engedélyezett létszámát, valamint költségvetési bevételeit és költségvetési kiadásait előirányzat-csoportok, kiemelt előirányzatok, és kötelező feladatok, önként vállalt feladatok, állami (államigazgatási) feladatok szerinti bontásban,
- c) a költségvetési egyenleg összegét működési és felhalmozási cél szerinti bontásban,
- d) a költségvetési hiány belső finanszírozására szolgáló előző évek költségvetési maradványának, vállalkozási maradványának igénybevételét,
- e) a d) ponton túli költségvetési hiány külső finanszírozására vagy a költségvetési többlet felhasználására szolgáló finanszírozási bevételeket és kiadásokat működési és felhalmozási cél szerinti tagolásban,
- f) a költségvetési év azon fejlesztési céljait, amelyek megvalósításához a Stabilitási tv. szerinti adósságot keletkeztető ügylet megkötése válik vagy válhat szükségessé, az adósságot keletkeztető ügyletek várható együttes összegével együtt,
- g) a Stabilitási tv. adósságot keletkeztető ügyletekből és kezességvállalásokból fennálló kötelezettségeit az adósságot keletkeztető ügyletek futamidejének végéig, illetve a kezesség érvényesíthetőségéig,
- h) és a költségvetés végrehajtásával kapcsolatos hatásköröket.

A költségvetési rendeletben elkülönítetten szerepel az évközi többletigények, valamint az elmaradt bevételek pótlására szolgáló általános tartalék és céltartalék.

5.1. A költségvetési rendelet előkészítése, elfogadása

A jegyző, főjegyző, körjegyző, megyei főjegyző (a továbbiakban együtt: jegyző) által elkészített, a **következő évre vonatkozó költségvetési koncepciót a polgármester április 30-áig nyújtja be a képviselő-testületnek.**

A jegyző által előkészített költségvetési rendelet-tervezetet a polgármester a központi költségvetésről szóló törvény hatálybalépését követő negyvenötödik napig nyújtja be a képviselő-testületnek.

A költségvetés előterjesztésekor a képviselő-testület részére tájékoztatásul a következő mérlegeket és kimutatásokat kell - szöveges indokolással együtt - bemutatni:

- a) a helyi önkormányzat költségvetési mérlegét közgazdasági tagolásban, előirányzat felhasználási tervét,
- b) a többéves kihatással járó döntések számszerűsítését évenkénti bontásban és összesítve, és
- c) a közvetett támogatásokat - így különösen adóelengedéseket, adókedvezményeket - tartalmazó kimutatást.

5.2. A helyi önkormányzat átmeneti gazdálkodásának szabályai

Ha a költségvetési rendeletet a képviselő-testület a költségvetési évben legkésőbb március 15-ig nem fogadta el, az **átmeneti gazdálkodásról rendeletet alkot**, amelyben felhatalmazást ad, hogy a helyi önkormányzat és költségvetési szervei a bevételeiket folytatólagosan beszédhessék, kiadásaikat teljesítsék.

Az átmeneti gazdálkodásról szóló rendeletben meg kell határozni a felhatalmazás időtartamát. A felhatalmazás az új költségvetési rendelet hatálybalépésének napján megszűnik.

Ha a képviselő-testület a költségvetési rendeletet a költségvetési év kezdetéig vagy az átmeneti gazdálkodásról szóló rendelet hatályvesztéséig nem alkotta meg, és az átmeneti gazdálkodásról rendeletet nem alkotott, vagy az átmeneti gazdálkodásról szóló rendelet hatályát veszítette, a polgármester jogosult a helyi önkormányzatot megillető bevételek beszedésére és az előző évi kiadási előirányzatokon belül a kiadások arányos teljesítésére.

Az átmeneti gazdálkodásról a képviselő-testület részére a polgármester beszámol. A képviselő-testület az új költségvetési rendeletet a beszédett bevételeket és teljesített kiadásokat az új költségvetési rendeletbe beépítve fogadja el.

(A jogszabály rendelkezik még a nemzetiségi önkormányzatok, társulások, térségi fejlesztési tanácsok költségvetéséről, valamint a helyi önkormányzat, a nemzetiségi önkormányzat, a társulás és a térségi fejlesztési tanács feladatainak ellátásáról)

6. A költségvetés elfogadását követő feladatok

A fejezeti kezelésű előirányzatok felhasználásának szabályait a fejezetet irányító szerv vezetője az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével kiadott rendeletben állapítja meg, a jogszabály kiadását nem igénylő rendelkezéseket - a Kormány rendeletében foglaltak figyelembevételével - az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével kiadott belső szabályzatban állapítja meg. Jogalkotási jog hiányában a fejezetet irányító szerv vezetője - az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével - szabályzatot ad ki.

A rendelet, szabályzat - a költségvetési évre tekintet nélkül - tartalmazza az adott fejezet valamennyi fejezeti kezelésű előirányzatára vonatkozó felhasználási szabályokat. A rendeletben, szabályzatban a fejezeti kezelésű előirányzat felhasználási szabályait mindaddig szabályozni kell, amíg annak módosított kiadási előirányzatai terhére kifizetés teljesíthető.

A központi költségvetésről szóló törvény elfogadását követően a fejezetet irányító szerv az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szerv és a fejezeti kezelésű előirányzat kiemelt előirányzatait, valamint az elkülönített állami pénzalapok és a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai bevételeit és kiadásait kincstári költségvetés kiadásával állapítja meg.

Az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szervekről és a fejezeti kezelésű előirányzatokról a költségvetési évet megelőző év **december 20-áig az elfogadott központi költségvetésről szóló törvény alapján előzetes kincstári költségvetést kell** a végleges kincstári költségvetésre meghatározott formátumban készíteni, és azt a Kincstár részére megküldeni.

A fejezetet irányító szerv a kincstári költségvetést a költségvetési év január 10-éig állapítja meg, és azt megküldi az érintett költségvetési szerveknek, fejezeti kezelésű előirányzat kezelő szerveinek, valamint a Kincstárnak.

Az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szervek, a fejezeti kezelésű előirányzatok, az elkülönített állami pénzalapok, a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai kincstári költségvetésben, a helyi önkormányzatok, nemzetiségi önkormányzatok, társulások, térségi fejlesztési tanácsok, valamint az általuk irányított költségvetési szervek költségvetési rendeletben, határozatban megállapított bevételei és kiadásai közgazdasági tartalom szerinti további részletezéséről elemi költségvetés készül.

A kincstári költségvetésnek és az elemi költségvetésnek kiemelt előirányzati szinten meg kell egyeznie.

Központi költségvetési szerv év közben történő alapítása esetén a költségvetési szerv alapító okiratának hatálybalépését, új fejezeti kezelésű előirányzat költségvetési év közben történő létrehozása esetén a létrehozást követő nyolc napon belül kell a kincstári költségvetést megállapítani és megküldeni az érintett költségvetési szervnek, fejezeti kezelésű előirányzat kezelő szervének, valamint a Kincstárnak.

Az elkülönített állami pénzalap és a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai kincstári költségvetését a kezelő szerv készíti el és küldi meg a Kincstárnak, legkésőbb a költségvetési év január 20-áig.

Az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szerv az elemi költségvetést a fejezetet irányító szervnek – a gazdasági szervezettel nem rendelkező költségvetési szerv az e rendeletben meghatározott tervezési, gazdálkodási, finanszírozási, adatszolgáltatási és beszámolási feladatait ellátó önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv útján – küldi meg a fejezetet irányító szerv által meghatározott időpontig.

A fejezetet irányító szerv a megküldött elemi költségvetést felülvizsgálja és dönt annak jóváhagyásáról.

A jóváhagyott elemi költségvetésekről a fejezetet irányító szerv a költségvetési év február 28-áig – év közben alapított költségvetési szerv esetén a kincstári költségvetés megállapítását követő negyvenöt napon belül – adatot szolgáltat a Kincstárnak.

A fejezeti kezelésű előirányzatok elemi költségvetését a fejezetet irányító szerv készíti el és arról a költségvetési év február 28-áig adatot szolgáltat a Kincstárnak.

Az elkülönített állami pénzalap kezelő szerve az elkülönített állami pénzalap elemi költségvetését a költségvetési év február 10-éig megküldi a fejezetet irányító szervnek.

A fejezetet irányító szerv a benyújtott elemi költségvetést felülvizsgálja, dönt annak jóváhagyásáról, és a jóváhagyott elemi költségvetésről a költségvetési év február 15-éig adatot szolgáltat a Kincstárnak.

A társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak kezelő szervei elkészítik az általuk kezelt társadalombiztosítás pénzügyi alapja elemi költségvetését és arról a költségvetési év február 28-áig adatot szolgáltatnak a Kincstárnak.

Az önkormányzati hivatal a helyi önkormányzat, valamint a helyi önkormányzat által irányított költségvetési szerv jóváhagyott elemi költségvetéséről az önkormányzati rendelettervezet képviselő-testület elé terjesztésének határidejét követő harminc napon belül adatot szolgáltat a Kincstár területileg illetékes szervéhez (a továbbiakban: Igazgatóság).

A nemzetiségi önkormányzat, a társulás, a térségi fejlesztési tanács és az általuk irányított költségvetési szerv elemi költségvetésének elkészítésére az (1) bekezdés rendelkezéseit kell alkalmazni azzal, hogy önkormányzati hivatalon az Áht. 27. §-a szerint az adatszolgáltatási feladatok ellátásáért felelős szervet kell érteni, és az országos nemzetiségi önkormányzat és az általa irányított költségvetési szervek jóváhagyott elemi költségvetését a Kincstár tíz napon belül továbbítja a nemzetiségpolitikáért felelős miniszternek.

Az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szerv, a fejezeti kezelésű előirányzat, az elkülönített állami pénzalapok és a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai elemi költségvetését a fejezetet irányító szerv hagyja jóvá.

A helyi önkormányzat, a nemzetiségi önkormányzat, a társulás, a térségi fejlesztési tanács és az általuk irányított költségvetési szerv elemi költségvetését a polgármester, a nemzetiségi önkormányzat elnöke, a társulási tanács elnöke vagy a térségi fejlesztési tanács elnöke hagyja jóvá. E bekezdés alkalmazásában a közös önkormányzati hivatal esetén polgármester alatt a közös önkormányzati hivatal irányító szervének vezetőjét kell érteni.

7. A középtávú tervezés

A Kormány egyedi határozatban állapítja meg a központi költségvetés - a központi költségvetésről szóló törvényben megállapított fejezetek szerinti bontású - bevételeinek és kiadásainak, valamint költségvetési egyenlegének a költségvetési évet követő három évre tervezett összegét, amelyet az államháztartási és makrogazdasági folyamatok alakulása alapján szükség szerint aktualizál.

A fejezetek, valamint a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai kivételével a fejezetet irányító szerv a fejezetre vonatkozó bevételi és kiadási tervszámokat a fejezetbe sorolt költségvetési szervekre, központi kezelésű előirányzatokra, fejezeti kezelésű előirányzatokra, illetve az elkülönített állami pénzalap bevételi és kiadási előirányzataira lebontja.

A helyi önkormányzat, a nemzetiségi önkormányzat, a társulás évente, legkésőbb a költségvetési rendelet, határozat elfogadásáig határozatban állapítja meg a Stabilitási tv. felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban meghatározottak szerinti saját bevételeinek, valamint a Stabilitási tv. szerinti adósságot keletkeztető ügyleteiből eredő fizetési kötelezettségeinek a költségvetési évet követő három évre várható összegét.

8. A költségvetés végrehajtásának általános szabályai

8.1. Általános szabályok

Az előirányzatok módosítása, átcsoportosítása lehet csak az adott költségvetési évben érvényesülő (a továbbiakban: egyszeri) vagy a költségvetési éven túl tartóan érvényesülő (a továbbiakban: tartós).

A költségvetési bevételek a bevételi előirányzatokon felül is teljesíthetők.

A bevételi előirányzatok - meghatározott kivételekkel - kizárólag azok túlteljesítése esetén növelhetők, és a költségvetési bevételek tervezettől történő elmaradása esetén azokat csökkenteni kell.

Kormányrendelet előírhatja, hogy a költségvetési szerv és a fejezeti kezelésű előirányzat bevételi előirányzatain felüli többletbevétel csak előzetes engedéllyel legyen felhasználható.

Az államháztartás központi alrendszerében a költségvetési év eredeti vagy módosított előirányzatain felüli források évközi biztosítása előirányzat-átcsoportosítással történik.

Ha a **többletbevétel** a Kormány irányítása alá tartozó fejezetbe sorolt költségvetési szerv, fejezeti kezelésű előirányzat esetén eléri a **bevételi előirányzat 30%-át, de legalább az ötven millió forintot**, az ezt meghaladó többletbevétel az **államháztartásért felelős miniszter előzetes engedélyével**, a felhasználásra engedélyezett többletnek megfelelő összegű, a fejezetet irányító szerv hatáskörében végrehajtott előirányzat-módosítás után használható fel.

A Kormány irányítása vagy felügyelete alá tartozó költségvetési szerv a többletbevétel felhasználására irányuló kérelmet a fejezetet irányító szervhez nyújtja be.

Az államháztartásért felelős miniszter döntését a kérelem beérkezésétől számított harminc napon belül hozza meg, amelyben meghatározhatja a többletbevétel felhasználásának engedélyezett célját is. Ha az államháztartásért felelős miniszter határidőn belül nem nyilatkozik, úgy kell tekinteni, hogy a többletbevétel – a fejezetet irányító szerv által benyújtott kérelemben megfogalmazott céllal történő – felhasználásával egyetért.

Ha a többletbevétel felhasználásához az államháztartásért felelős miniszter engedélye nem szükséges, és a többletbevétel felhasználásával az irányító szerv egyetért, vagy az államháztartásért felelős miniszter a többletbevétel felhasználását engedélyezi, az érintett bevételi és az engedélyezett felhasználási célnak megfelelő kiadási előirányzat módosítását az irányító szerv kezdeményezi, és erről az érintetteket egyidejűleg értesíti.

Ha az irányító szerv vagy az államháztartásért felelős miniszter a többletbevétel felhasználását nem engedélyezi, az irányító szerv erről az érintetteket értesíti.

A felhasználásra nem engedélyezett többletbevételt a döntés közlésétől számított öt napon belül központi költségvetési szerv és fejezeti kezelésű előirányzat esetén a központi költségvetésbe – a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai fejezeteibe sorolt költségvetési szerv esetén azon belül az adott társadalombiztosítás pénzügyi alapjába –, egyéb költségvetési szerv esetén az irányító szerv költségvetésébe be kell fizetni.

Az irányító szerv vagy az államháztartásért felelős miniszter döntéséig a többletbevétellel a költségvetési szerv, fejezeti kezelésű előirányzat bevételi előirányzatait nem lehet módosítani.

Az irányító szerv a befizetési kötelezettségről történő tájékoztatásával egyidejűleg kezdeményezi a szükséges előirányzat-módosítást.

8.2. A központi költségvetés előirányzatainak módosítása, átcsoportosítása

A központi kezelésű előirányzatok, az elkülönített állami pénzalapok és a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai előirányzatait módosítani kell, ha az adott költségvetési bevételre vonatkozó jogszabályi előírások év közben változnak.

Az elkülönített állami pénzalapok és a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai előirányzatai módosíthatók, ha a bevételi előirányzatok túlteljesítése, vagy - ha törvény másként nem rendelkezik - a felülvizsgált és jóváhagyott előző évi maradványok erre fedezetet biztosítanak.

Az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szerv és a fejezeti kezelésű előirányzat kiadási előirányzatai a Kormány rendeletében foglalt esetekben módosíthatók, amelyek az alábbiak:

Az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szerv saját hatáskörben a kiadási és bevételi előirányzatokat az előirányzat-maradványából megemelheti.

A költségvetési szerv személyi juttatások kiemelt előirányzata

- a) a jóváhagyott többletbevétellel,
- b) a költségvetési szerv kötelezettségvállalással terhelt maradványának személyi juttatásokból származó részével,
- c) az átvett maradvány személyi juttatások növelésére felhasználható részével, és
- d) a költségvetési szervnél eredeti előirányzatként nem megtervezett, év közben rendelkezésre bocsátott, felhasználási célja szerint személyi jellegű kifizetést tartalmazó egyéb forrásból

növelhető.

A központi kezelésű előirányzatok előirányzatai módosítására az Országgyűlés jogosult.

Az elkülönített állami pénzalapok és a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai előirányzatai módosítására a fejezetet irányító szerv jogosult.

A központi költségvetésről szóló törvény csak a következő költségvetési kiadások tekintetében adhat felhatalmazást előirányzat-módosítási kötelezettség nélkül az eredeti előirányzaton felüli kiadás teljesítésére:

- a) az európai uniós források felhasználásával kapcsolatos költségvetési kiadás,
- b) jogszabály által alanyi jogon összegszerűen megállapított, továbbá magánszemélyeket jogszabályban meghatározott feltételek alapján megillető támogatásokkal kapcsolatos költségvetési kiadás,
- c) az állammal szemben folyamatban lévő peres ügyekkel és az állam által fizetendő kártérítésekkel, kártalanításokkal kapcsolatos költségvetési kiadás,
- d) a Kormány által egyedi határozatban biztosított beruházásösztönzési célú költségvetési kiadás,
- e) az állami kezességekkel, állami garanciákkal, állami viszontgaranciákkal, kiállítási garanciákkal és viszontgaranciákkal kapcsolatos költségvetési kiadás,
- f) devizában teljesítendő költségvetési kiadás, az árfolyamváltozás hatásának mértékéig, és
- g) adósságszolgálattal kapcsolatos kiadás.

A központi költségvetésről szóló törvény és e törvény eltérő rendelkezése hiányában a központi költségvetésről szóló törvény által megállapított előirányzatok közötti átcsoportosításra, valamint a címrend módosítására, kiegészítésére - a nem a Kormány irányítása alá tartozó fejezetek kivételével - a Kormány egyedi határozatban jogosult. A Kormány a címrend változásáról a központi költségvetés végrehajtásáról szóló törvényjavaslat (a továbbiakban: zárszámadási törvényjavaslat) indoklásában beszámol.

A fejezetet irányító szerv a Kormány rendeletében foglalt esetekben a költségvetési évben a fejezeten belül új alcímet, jogcím-csoportot, jogcímet hozhat létre.

A fejezetet irányító szerv a fejezeten belül a költségvetési szervek előirányzatai terhére átcsoportosítást hajthat végre, ha a költségvetési szerv előirányzatain megtakarítás keletkezik, vagy az átcsoportosítás a közfeladatok változásával, költségvetési szervek alapításával, átalakításával, megszüntetésével kapcsolatban szükséges.

8.3. Az előirányzatok módosítása, átcsoportosítása az államháztartás önkormányzati alrendszerében

A helyi önkormányzat költségvetési rendeletében megjelenő bevételek és kiadások módosításáról, a kiadási előirányzatok közötti átcsoportosításról a meghatározott kivétellel a képviselő-testület dönt.

A helyi önkormányzat költségvetési rendelete a polgármester számára lehetővé teheti a helyi önkormányzat bevételeinek és kiadásainak módosítását és a kiadási előirányzatok közötti átcsoportosítást.

A helyi önkormányzati költségvetési szerv bevételi és kiadási előirányzatai a Kormány rendeletében meghatározott esetben a helyi önkormányzati költségvetési szerv saját hatáskörében módosíthatóak, a kiadási előirányzatok egymás között átcsoportosíthatóak.

Ha a helyi önkormányzat év közben a költségvetési rendelet készítésekor nem ismert többletbevételhez jut, vagy bevételei a tervezettől elmaradnak, e tényről a polgármester a képviselő-testületet tájékoztatja.

A képviselő-testület az előirányzat-módosítás, előirányzat-átcsoportosítás átvezetéseként - az első negyedév kivételével - negyedévenként, a döntése szerinti időpontokban, de legkésőbb az éves költségvetési beszámoló elkészítésének határidejéig, december 31-ei hatállyal módosítja a költségvetési rendeletét. Ha év közben az Országgyűlés - a helyi önkormányzatot érintő módon - a meghatározott támogatások előirányzatait zárolja, azokat csökkenti, törli, az intézkedés kihirdetését követően haladéktalanul a képviselő-testület elé kell terjeszteni a költségvetési rendelet módosítását.

8.4. Az előirányzat-csoportok, kiemelt előirányzatok közötti átcsoportosítás

Az előirányzat-csoportok közötti és a kiemelt előirányzatok közötti átcsoportosítás lehetőségét a Kormány rendeletben határozza meg, amely az alábbi:

A fejezeti kezelésű előirányzat kiemelt előirányzatai között a fejezetet irányító szerv átcsoportosítást hajthat végre.

A költségvetési szerv a kiemelt előirányzatok között átcsoportosítást hajthat végre, de az átcsoportosítás nem irányulhat a személyi juttatások előirányzatának növelésére, kivéve, ha az irányító szerv – a Kormány irányítása alá tartozó fejezetbe sorolt fejezeti kezelésű előirányzat, költségvetési szerv esetén az államháztartásért felelős miniszter – azt engedélyezi az előirányzatok jóváhagyásakor még nem ismert jogszabályváltozás miatt.

A költségvetési szerv alaptevékenysége körében szellemi tevékenység szerződéssel, számla ellenében történő igénybevételére szolgáló kiadási előirányzat csak a személyi juttatások terhére növelhető.

A helyi önkormányzat, a nemzetiségi önkormányzat, a társulás, valamint a térségi fejlesztési tanács költségvetési kiadásai kiemelt előirányzatai közötti átcsoportosításra a képviselő-testület, a nemzetiségi önkormányzat testülete, közgyűlése, a társulási tanács, illetve a térségi fejlesztési tanács jogosult.

A költségvetési rendelet a helyi önkormányzat költségvetési kiadásai kiemelt előirányzatai közötti átcsoportosításra a polgármester számára felhatalmazást adhat.

9. Kötelezettségvállalás, pénzügyi ellenjegyzés

A kötelezettségvállalásra az azokat terhelő korábbi kötelezettségvállalásokkal és más fizetési kötelezettségekkel csökkentett összegű eredeti vagy módosított kiadási előirányzatok (a továbbiakban: szabad előirányzat) mértékéig kerülhet sor.

A kötelezettségvállalás esetén a pénzügyi teljesítésnek - a Kormány rendeletében foglalt kivételekkel - legkésőbb a költségvetési év december 31-éig meg kell történnie.

A közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: Kbt.) szerint a közbeszerzési eljárást megindító hirdetmény, részvételi, ajánlattételi felhívás – a Kbt. 40. § (3) bekezdése alapján megindított közbeszerzési eljárás kivételével –, a pályázati kiírás, továbbá minden olyan nyilatkozat, harmadik személlyel szemben vállalt kötelezettség, amely feltételesen, valamely személy nyilatkozatától függő fizetési kötelezettséget tanúsít, kötelezettségvállalásnak tekintendő.

Ha a közbeszerzési eljárás, pályázat eredménytelen lett, a fizetési kötelezettséget keletkeztető nyilatkozat nem történt meg, a korábban lekötött előirányzat lekötését a kötelezettségvállalások megüsdülésének szabályai szerint fel kell oldani.

Kezesség, garancia vállalására törvényben és e rendeletben foglalt szabályok szerint kerülhet sor. Ha a jogosult a kezességet beváltja, a garanciát érvényesíti, az Áht. 36. § (2) bekezdése szerinti más fizetési kötelezettségekkel kapcsolatos szabályokat kell alkalmazni.

A rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalék terhére kizárólag a költségvetési évben, az adott költségvetési évre szóló teljesítéssel vállalható kötelezettség.

Az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szerv több év előirányzatait terhelő kötelezettséget a fejezetet irányító szerv – a Kormány irányítása vagy felügyelete alá tartozó költségvetési szerv az államháztartásért felelős miniszter – előzetes engedélyével vállalhat

A kötelezettségvállalásra jogosult személyek körét a Kormány rendeletben határozza meg.

Kötelezettségvállalásra – jogszabályban meghatározott kivétellel –

- a) a költségvetési szerv,
- b) a központi kezelésű előirányzat, a fejezeti kezelésű előirányzat, az elkülönített állami pénzalap, társadalombiztosítás pénzügyi alapja kezelő szerve, törvényben meghatározott feladatai ellátása érdekében ideértve a fővárosi és megyei kormányhivatalok szakigazgatási szervét is, a lebonyolító szerv számára rendelkezésre bocsátott összeg tekintetében a lebonyolító szerv, és
- c) a helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, társulás, térségi fejlesztési tanács nevében az a) és b) pont szerinti esetben a kötelezettséget vállaló szerv vezetője, vagy az általa írásban felhatalmazott, a kötelezettséget vállaló szerv alkalmazásában álló személy, írásban jogosult.

A helyi önkormányzat kiadási előirányzatai terhére a polgármester vagy az általa írásban felhatalmazott személy vállalhat kötelezettséget.

Ha a helyi önkormányzatnál nincs kötelezettségvállalásra jogosult személy, a képviselő-testület a polgármester és az általa kijelölt személy átmeneti vagy tartós akadályoztatása idejére egyedi határozatában az önkormányzati hivatal alkalmazásában álló személyt jelölhet ki a helyi önkormányzat kiadási előirányzatai terhére vonatkozó kötelezettségvállalás gyakorlására.

A nemzetiségi önkormányzat kiadási előirányzatai terhére a nemzetiségi önkormányzat elnöke vagy az általa írásban felhatalmazott nemzetiségi önkormányzati képviselő jogosult kötelezettségvállalásra.

A társulás, térségi fejlesztési tanács kiadási előirányzatai terhére a társulási tanács, térségi fejlesztési tanács elnöke vagy a társulási tanács, térségi fejlesztési tanács általa írásban felhatalmazott tagja vállalhat kötelezettséget.

Kötelezettséget vállalni a Kormány rendeletében foglalt kivételekkel csak pénzügyi ellenjegyzés után, a pénzügyi teljesítés esedékességét megelőzően, írásban lehet.

Nem szükséges előzetes írásbeli kötelezettségvállalás az olyan kifizetés teljesítéséhez, amely

- a) értéke a százezer forintot nem éri el,
- b) pénzügyi szolgáltatás igénybevételéhez kapcsolódik, vagy
- c) az Áht. szerinti egyéb fizetési kötelezettségnek minősül.

A pénzügyi ellenjegyzőnek meg kell győződnie arról, hogy a szabad előirányzat rendelkezésre áll, a tervezett kifizetési időpontokban a pénzügyi fedezet biztosított, és a kötelezettségvállalás nem sérti a gazdálkodásra vonatkozó szabályokat.

A pénzügyi ellenjegyzésre jogosult személyek körét, a pénzügyi ellenjegyző feladatait, összeférhetetlenségének eseteit, képesítési követelményeit a Kormány rendeletben határozza meg.

A pénzügyi ellenjegyző a feladatai ellátásához szükség szerint szakértőt vehet igénybe.

A pénzügyi ellenjegyzést a kötelezettségvállalás dokumentumán a pénzügyi ellenjegyzés dátumának és a pénzügyi ellenjegyzés tényére történő utalás megjelölésével, az arra jogosult személy aláírásával kell igazolni.

A kötelezettséget vállaló szervnél a kötelezettségvállalás pénzügyi ellenjegyzésére a gazdasági vezető vagy az általa írásban kijelölt, a költségvetési szerv alkalmazásában álló felsőoktatásban szerzett pénzügyi-számviteli végzettséggel, vagy legalább középfokú iskolai végzettséggel és emellett pénzügyi-számviteli képesítéssel kell rendelkező személy lehet.

10. A teljesítés igazolása, érvényesítés, utalványozás

A bevételi előirányzatok javára bevételt elszámolni és a kiadási előirányzatok terhére kifizetést elrendelni - a Kormány rendeletében meghatározott kivételekkel - utalványozás alapján lehet. A kiadási előirányzatok terhére történő utalványozásra - a Kormány rendeletében meghatározott kivételekkel - a teljesítés igazolását, és az annak alapján végrehajtott érvényesítést követően kerülhet sor.

A teljesítés igazolására, utalványozásra, érvényesítésre jogosultakat, feladataikat, összeférhetlenségük eseteit, és az érvényesítő képesítési követelményeit a Kormány rendeletben határozza meg.

A teljesítés igazolása során ellenőrizhető okmányok alapján ellenőrizni és igazolni kell a kiadások teljesítésének jogosságát,összepszerúségét, ellenszolgáltatást is magában foglaló kötelezettségvállalás esetében – ha a kifizetés vagy annak egy része az ellenszolgáltatás teljesítését követően esedékes – annak teljesítését.

A kötelezettséget vállaló szerv belső szabályzatában előírhatja a bevételek meghatározott körére nézve is a teljesítés igazolásának kötelezettségét.

A teljesítést az igazolás dátumának és a teljesítés tényére történő utalás megjelölésével, az arra jogosult személy aláírásával kell igazolni.

A teljesítés igazolására jogosult személyeket – az adott kötelezettségvállaláshoz, vagy a kötelezettségvállalások előre meghatározott csoportjaihoz kapcsolódóan – a kötelezettségvállaló írásban jelöli ki.

Kifizetések esetén a teljesítés igazolása alapján az érvényesítőnek ellenőriznie kell az összepszerúséget, a fedezet meglétét és azt, hogy a megelőző ügymenetben az Áht., az államháztartási számviteli kormányrendelet és e rendelet előírásait, továbbá a belső szabályzatokban foglaltakat megtartották-e.

Ha az érvényesítő az jogszabályok, szabályzatok megsértését tapasztalja, köteles ezt jelezni az utalványozónak. Az érvényesítés nem tagadható meg, ha ezt követően az utalványozó erre írásban utasítja.

Kötelezettségvállalási, pénzügyi ellenjegyzési, érvényesítési, utalványozási és teljesítés igazolására irányuló feladatot nem végezheti az a személy, aki ezt a tevékenységét a Polgári Törvénykönyv (a továbbiakban: Ptk.) szerinti közeli hozzátartozója, vagy maga javára látná el. A kötelezettséget vállaló szerv a kötelezettségvállalásra, pénzügyi ellenjegyzésre, teljesítés igazolására, érvényesítésre, utalványozásra jogosult személyekről és aláírás-mintájukról a belső szabályzatában foglaltak szerint naprakész nyilvántartást vezet.

11. A költségvetési főfelügyelő, felügyelő

A Kormány - a nem a Kormány irányítása vagy felügyelete alá tartozó költségvetési szerv és a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség kivételével - a fejezetet irányító szervhez, a fejezethez tartozó költségvetési szervekhez, valamint az elkülönített állami pénzalapok és a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai kezelő szerveihez költségvetési főfelügyelőt, felügyelőt rendelhet ki.

A költségvetési főfelügyelő, felügyelő a gazdálkodás költségvetés-politikával való összhangja és a takarékos, szabályszerű, eredményes működés érdekében a Kormány rendeletében meghatározott intézkedéseket tehet, így különösen előzetesen véleményezi a kötelezettségvállalásra irányuló eljárásokat és a nagy összegű kötelezettségvállalások tekintetében kifogással élhet.

A költségvetési főfelügyelő, felügyelő határozott időtartamra szóló megbízásáról és a megbízás visszavonásáról az államháztartásért felelős miniszter - az államháztartásért felelős miniszter irányítása alá tartozó költségvetési szerv esetén a kormányzati tevékenység összehangolásáért felelős miniszter egyetértésével - gondoskodik. A költségvetési főfelügyelő, felügyelő tevékenységének szakmai irányítását az államháztartásért felelős miniszter végzi.

12. Rendkívüli intézkedések

A Kormány a központi költségvetés költségvetési egyenlegének, vagy a Stabilitási tv. 4. § (1) bekezdése alapján a központi költségvetésről szóló törvényben megállapított értékeknek a tervezettől eltérő, kedvezőtlen alakulása esetén a központi költségvetés előirányzatait zárolhatja, csökkentheti, törölheti azon előirányzatok kivételével, amelyek évközi módosításának, átcsoportosításának jogát az Országgyűlés magának tartotta fenn.

A zárolás nem vonatkozhat az európai uniós források, az adományok, segélyek, valamint a felsőoktatási intézmények állami részösztöndíjas és önköltséges tanulmányokat folytató hallgatói által fizetett önköltség előirányzataira.

A zárolás feloldásáról vagy a zárolt összegnek megfelelő előirányzat csökkentéséről, törléséről legkésőbb a költségvetési év zárását megelőzően intézkedni kell.

13. A gazdálkodás sajátos szabályai

13.1. Az előirányzatok felhasználásának korlátai, bírságbevételek

Törvény eltérő rendelkezése hiányában a költségvetési szerv, valamint az elkülönített állami pénzalapok és a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai pénzeszközei terhére azok kezelő szerve jogi személyt, jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezetet nem hozhat létre, abban tagsági, részesedési viszonyt nem szerezhet, és ahhoz nem csatlakozhat.

Törvény eltérő rendelkezése hiányában az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szerv költségvetéséből támogatás, adomány, és más ellenérték nélküli kötelezettség nem vállalható, valamint kifizetés nem teljesíthető.

A fentiekben foglaltak nem vonatkoznak a költségvetési szerv költségvetéséből a foglalkoztatottak számára jogszabály alapján nyújtható munkáltatói kölcsönökre, támogatásokra, az ellátottak pénzbeli juttatásaira, valamint a költségvetési szerv által foglalkoztatottak jóléti célú - oktatási, szociális vagy sportcélú - tevékenységet végző szervezetének juttatott támogatásokra.

A költségvetési szerv saját nevében a Stabilitási tv. 3. § (1) bekezdése szerinti adósságot keletkeztető ügyletet érvényesen nem köthet, továbbá

- a) törvényben meghatározott kivétellel értékpapírt nem bocsáthat ki, nem szerezhethet meg,
- b) faktoringot magában foglaló szerződést nem köthet, és
- c) garanciát és kezességet nem vállalhat.

A fentiekben foglaltakat alkalmazni kell a fejezeti kezelésű előirányzatok, elkülönített állami pénzalapok és a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai pénzeszközei terhére végzett ügyletekre is.

Az önálló szabályozó szerv kivételével az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szerv által kiszabott és beszedett bírság, annak késedelmi kamata és pótléka a költségvetési szervnél és területi szerveinél nem használható fel. A beszedett bírság, késedelmi kamat, pótlék - a bírságból jogszabály alapján a helyi önkormányzatot megillető rész kivételével - fejezet javára elszámolandó költségvetési bevételt képez.

Törvény eltérő rendelkezése hiányában - a bíróság, ügyészség által kiszabott eljárási bírság és rendbírság kivételével - a jogerősen kiszabott és meg nem fizetett bírság, valamint a meg nem fizetett bírság miatt jogerősen kiszabott és meg nem fizetett késedelmi pótlék köztartozásnak minősül, és adók módjára kell behajtani.

13.2. Létszám, személyi juttatások, illetményszámfejtés

A Miniszterelnökség, a minisztérium, a kormányhivatal, a központi hivatal, a Kormány irányítása vagy felügyelete alatt álló rendvédelmi szerv, és a honvédelemért felelős miniszter irányítása alá tartozó költségvetési szerv engedélyezett létszámát a Kormány, más költségvetési szerv engedélyezett létszámát az irányító szerv állapítja meg.

A személyi juttatások előirányzatát a foglalkoztatottak jogviszonyait szabályozó jogszabályok alapján kell megállapítani.

A költségvetési szerv a számára munkát végző személyek részére a munkabért, illetményt, egyéb juttatást, és az ehhez kapcsolódó adó-, társadalombiztosítási és egyéb, a munkáltatót terhelő fizetési kötelezettségeket a központosított illetményszámfejtés vagy a saját illetményszámfejtése útján végzi.

A kincstár központosított illetményszámfejtést működtet, és ellátja az ehhez kapcsolódó kifizetőhelyi feladatokat. A nemzetbiztonsági szolgálatok kivételével a Kormány irányítása vagy felügyelete alá tartozó költségvetési szervek, a helyi önkormányzatok, a nemzetiségi önkormányzatok, ezek társulásai, valamint a helyi önkormányzatok, a nemzetiségi önkormányzatok, és ezek társulásai által irányított költségvetési szervek számára kötelező a központosított illetmény számfejtéshez történő csatlakozás. A kincstárral kötött megállapodás alapján a központi illetményszámfejtéshez más szervezetek is csatlakozhatnak. A költségvetési szervek és azon szervek, amelyek illetményszámfejtése a központosított illetményszámfejtés keretében történik, a személyi juttatásokat és egyéb kifizetéseket terhelő, továbbá azokkal összefüggésben felmerülő, az állami adóhatóság felé teljesítendő bevallási és befizetési kötelezettségüket a tárgyhónapot követő hónap 20-áig teljesítik.

V. A költségvetési szervek jogállása

1. A költségvetési szerv fogalma, tevékenységei

A költségvetési szerv jogszabályban vagy az alapító okiratban meghatározott közfeladat ellátására létrejött jogi személy. A nemzeti köznevelésről szóló törvény szerinti állami intézményfenntartó központ egyes szervezeti egységei törvényben foglaltak szerint jogi személyiséggel rendelkezhetnek.

A költségvetési szerv tevékenysége lehet

- a) alaptevékenység, amely a létrehozásáról rendelkező jogszabályban, alapító okiratában a szakmai alapfeladatoként meghatározott, valamint a (3) bekezdés szerinti, nem haszonszerzés céljából végzett tevékenység,
- b) vállalkozási tevékenység, amely haszonszerzés céljából, államháztartáson kívüli forrásból, nem kötelezően végzett termelő-, szolgáltató-, értékesítő tevékenység.

A költségvetési szerv a rendelkezésére álló kapacitásokat szakmai alapfeladata ellátására használhatja. Kivételesen az időlegesen szabad kapacitásait nem kötelezően végzett tevékenységre is hasznosíthatja.

A költségvetési szervnél az egységes rovatrend B3. Közhatalmi bevételek és a B405. Ellátási díjak rovatain elszámolandó bevételek vállalkozási tevékenységre nem használhatók fel.

A költségvetési szerv adott vállalkozási tevékenysége bevételének fedeznie kell legalább az adott tevékenységgel összefüggő valamennyi közvetlen kiadást, valamint az ahhoz hozzárendelhető közvetett kiadásokat, továbbá az amortizációt.

Ha a vállalkozási tevékenység maradványa egymást követő három évben negatív, a vállalkozási tevékenységet meg kell szüntetni.

2. A költségvetési szerv alapítása

Költségvetési szerv alapítására jogosult

- a) központi költségvetési szerv esetén az Országgyűlés, a Kormány vagy a miniszter,
- b) helyi önkormányzati költségvetési szerv esetén a helyi önkormányzat – a közös önkormányzati hivatal esetén a Mötv.-ben foglaltak szerint az érintett helyi önkormányzatok –, a helyi önkormányzatok társulása, a térségi fejlesztési tanács,
- c) helyi nemzetiségi önkormányzati költségvetési szerv esetén a helyi nemzetiségi önkormányzat vagy a helyi nemzetiségi önkormányzatok társulása,
- d) országos nemzetiségi önkormányzati költségvetési szerv esetén az országos nemzetiségi önkormányzat vagy az országos nemzetiségi önkormányzatok társulása, és
- e) köztestületi költségvetési szerv esetén a köztestület (az a)–e) pont a továbbiakban együtt: alapító szerv).

Költségvetési szerv alapítása történhet oly módon is, hogy a költségvetési szervből kiválás történik, amely alapján a költségvetési szerv az alapító okirat módosítását követően tovább működik, ezzel egyidejűleg pedig az alapításra vonatkozó szabályok szerint egy új költségvetési szerv jön létre.

Az Országgyűlés vagy a Kormány által alapított költségvetési szerv alapításáról jogszabályban, más alapító szerv által alapított költségvetési szerv esetén alapító okiratban kell rendelkezni. Jogszabállyal alapított költségvetési szerv esetén – a jogszabályban megjelölt alapítási időpontot megelőzően – a költségvetési szerv alapításáról alapító okiratot is ki kell adni.

Az alapító okiratot az alábbi meghatározott kivétellel az alapító szerv adja ki.

Az Országgyűlés vagy a Kormány által alapított költségvetési szerv alapító okiratát az irányító szerv, a minisztériumét, a Miniszterelnökségét, a kormányhivatalét, valamint a fővárosi, megyei kormányhivatalét a miniszterelnök adja ki.

A Kormány irányítása vagy felügyelete alá tartozó költségvetési szerv alapító okiratának kiadásához és módosításához – a miniszterelnök által kiadott alapító okirattal rendelkező költségvetési szerv és a honvédelemért felelős miniszter által alapított költségvetési szerv alapító okirata kivételével – az államháztartásért felelős miniszter előzetes egyetértése szükséges.

Az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szerv alapító okiratát a Hivatalos Értesítőben közzé kell tenni.

Törvény vagy kormányrendelet eltérő rendelkezése hiányában költségvetési szerv alapítása esetén csak akkor nyitható meg a költségvetési szerv fizetési számlája, ha a törzskönyvi nyilvántartásba vétele megtörtént.

Az alapító okirat tartalmazza a költségvetési szerv

Az alapító okirat tartalmazza a költségvetési szerv

- a) nevét, székhelyét, esetleges telephelyeit,
- b) az alapításáról rendelkező jogszabály teljes megjelölését, ha az alapításról jogszabály rendelkezett,
- c) közfeladatát és szakmai alaptevékenységeit, továbbá ezek kormányzati funkció szerinti megjelölését, és főtevékenységének államháztartási szakágazati besorolását,
- d) illetékességét, működési körét,
- e) irányító szervének nevét, székhelyét,
- g) vezetőjének megbízási rendjét, és
- h) a foglalkoztatottjaira vonatkozó foglalkoztatási jogviszonyok megjelölését.

Az alapító okirat – a fentiekén túl - az alábbiak fennállása esetén tartalmazza a költségvetési szerv

- a) jogelődjének megnevezését, székhelyét,
- b) vállalkozási tevékenysége felső határát a módosított kiadási előirányzatok arányában, és
- c) megszűnésének időpontját vagy pontos feltételét, ha határozott időre vagy bizonyos feltétel bekövetkeztéig hozzák létre.

Ha az alapítói jogok és az irányítási jogok gyakorlására jogosult személye eltér, az alapító okiratban mindkettőt meg kell jelölni. Ha a költségvetési szervnek felügyeleti szerve van, ezt kell felügyeleti szerv elnevezéssel megjelölni az alapító okiratban.

Az alapító okirat módosítása esetén el kell készíteni és a módosító okirathoz csatolni az egységes szerkezetbe foglalt alapító okiratot is.

Az Áht. 8. § (2) bekezdése szerinti közös alapításról az alapító szervezeteknek megállapodást kell kötniük, amelynek tartalmaznia kell

- a) az alapítás költségeinek forrását alapítók szerint,
- b) a folyamatos működtetés, üzemeltetés feltételeit, ezen belül az alapítók hozzájárulásának arányát, mértékét, éves megállapításának módját,
- c) az irányítási jogok gyakorlásának módját, esetleges megosztását vagy valamely alapító szerv részére történő kizárólagos biztosítását,
- d) a közös működtetés megszűnésének, megszüntetésének szabályait, és
- e) rendelkezést a jogszabályban foglalt egyéb kérdésekről.

Törvény vagy kormányrendelet eltérő rendelkezése hiányában költségvetési szerv alapítása esetén csak akkor nyitható meg a költségvetési szerv fizetési számlája, ha a törzskönyvi nyilvántartásba vétele megtörtént.

Az Áht. 9. § (4) bekezdésében foglalt esetben utasításban vagy azon központi költségvetési szerv alapító okiratában, amely tekintetében a középírányító szerv az átruházott irányítói jogokat gyakorolja, meg kell határozni az egyes irányítói jogok gyakorlására jogosultat.

3. A költségvetési szerv irányítása, felügyelete

3.1. Ha törvény eltérően nem rendelkezik, a költségvetési szerv irányítása a következő hatáskörök gyakorlásának jogát jelenti:

- a) a költségvetési szerv alapító okiratának kiadása, szervezeti és működési szabályzatának jóváhagyása, átalakítása és megszüntetése,
- b) a költségvetési szerv vezetője tekintetében a kinevezés és felmentés, vagy a vezetői megbízás adása, visszavonása, és az egyéb munkáltatói jogok gyakorlása,
- c) a költségvetési szerv gazdasági vezetőjének kinevezése és felmentése, vagy a megbízása, megbízásának visszavonása, továbbá díjazásának megállapítása,
- d) a bevételi és kiadási előirányzatokkal való gazdálkodás rendszeres figyelemmel kísérése, a végrehajtás, illetve a költségvetési szerv által ellátandó közfeladatok meg nem valósításának veszélye esetén a jogszabályban meghatározott szükséges intézkedések megtétele,
- e) a költségvetési szerv által ellátandó közfeladatok ellátására vonatkozó, és az erőforrásokkal való szabályszerű és hatékony gazdálkodáshoz szükséges követelmények érvényesítése, számonkérése, ellenőrzése,
- f) jogszabályban meghatározott esetekben a költségvetési szerv döntéseinek előzetes vagy utólagos jóváhagyása,
- g) egyedi utasítás kiadása feladat elvégzésére vagy mulasztás pótlására,
- h) a költségvetési szerv jelentéstételre vagy beszámolóra való kötelezése, és
- i) a költségvetési szerv kezelésében lévő közérdekű adatok és közérdekből nyilvános adatok, irányítási jogkörök gyakorlásához szükséges, törvényben meghatározott személyes adatok kezelése.

3.2. Felügyelet

Jogszábállyal alapított költségvetési szerv esetén jogszábály, más költségvetési szerv esetén az átadó irányító szerv és az átvevő irányító szerv közötti megállapodás alapján a költségvetési szerv az államháztartás azonos alrendszerébe tartozó más irányító szerv irányítása alá kerülhet. Törvény elrendelheti, hogy a költségvetési szerv az irányító szervtől az államháztartás más alrendszerébe tartozó irányító szerv irányítása alá kerüljön.

A költségvetési szerv költségvetésének végrehajtásáért az irányító szerv közjogi felelősséggel tartozik.

A Kormány irányítása vagy felügyelete alá tartozó költségvetési szerv esetén törvény vagy kormányrendelet az irányítási jogkört korlátozhatja, azok gyakorlásával más szervet vagy személyt ruházhat fel.

Törvény vagy kormányrendelet meghatározhatja azokat az irányítási hatásköröket, amelyek a központi költségvetési szerv irányítása alá tartozó más költségvetési szervre, mint középírányító szervre átruházhatók.

Ha törvény vagy kormányrendelet eltérően nem rendelkezik, az irányító szerv feladatkörének gyakorlásához szükséges hatásköröket az irányító szerv vezetője – a fejezetet irányító szervnek címzett hatásköröket a fejezetet irányító szerv vezetője – gyakorolja.

4. A költségvetési szerv szervezete, működése

A költségvetési szerv vezetője felelős a közfeladatok jogszábályban, alapító okiratban, belső szabályzatban foglaltaknak megfelelő ellátásáért, valamint a költségvetési szerv számára jogszábályban előírt kötelezettségek teljesítéséért.

A költségvetési szerv vezetője - helyettesítés kivételével - más költségvetési szervnél nem lehet vezető.

A Kormány rendeletében meghatározott költségvetési szerv gazdasági szervezettel rendelkezik. A gazdasági szervezetet a Kormány rendeletében meghatározott képesítéssel rendelkező gazdasági vezető irányítja.

A költségvetési szerv feladatai ellátásának részletes belső rendjét és módját szervezeti és működési szabályzat állapítja meg. A szervezeti egységekre vonatkozó szabályokat a költségvetési szerv szervezeti és működési szabályzatában vagy a szervezeti egységek ügyrendjében, a gazdálkodás részletes rendjét belső szabályzatban kell meghatározni.

A költségvetési szerv képviselét a szerv vezetője látja el, amely jogkör gyakorlása jogszábályban vagy a költségvetési szerv szervezeti és működési szabályzatában foglaltak szerint - esetenként vagy az ügyek meghatározott csoportjára nézve - a szerv vezetőjének helyettesére vagy más dolgozójára ruházható át.

4.1. A költségvetési szerv átalakítása, megszüntetése

Az alapító szerv jogosult a költségvetési szervet **jogutóddal vagy jogutód nélkül** megszüntetni.

A költségvetési szerv általános **jogutódlással történő megszüntetése átalakítással történhet. Az átalakítás lehet egyesítés vagy különválás. Az egyesítés lehet beolvadás vagy összeolvadás.**

Beolvadás esetén a beolvadó költségvetési szerv megszűnik, jogutódja az átvevő költségvetési szerv. Összeolvadás esetében az egyesítendő költségvetési szervek megszűnnek, jogutódjuk az átalakítással létrejövő új költségvetési szerv. Különválás esetén a különváló költségvetési szerv megszűnik, jogutódjai az átalakítással létrejövő költségvetési szervek.

Költségvetési szerv közös átalakítására a 8. § (2) bekezdésében foglaltak alkalmazandók azzal, hogy az alapító szervén kívül a Kormány is jogosult az irányítása vagy felügyelete alá tartozó, továbbá miniszter vagy miniszterek által alapított költségvetési szerv átalakítására.

A költségvetési szerv általános jogutóddal történő megszüntetése a vele szemben fennálló követeléseket nem teszi lejárttá.

A költségvetési szerv jogutód nélküli megszüntetése esetén az állami vagyonról szóló törvény (a továbbiakban: Vtv.) vagy a megszüntetésről rendelkező jogszabály, megszüntető okirat eltérő rendelkezése hiányában a költségvetési szerv megszüntetés időpontjában fennálló magánjogi jogait és kötelezettségeit - ideértve a vagyonkezelői jogot is - az alapító szerv, az Országgyűlés vagy a Kormány által alapított költségvetési szerv esetén az alapító szerv által kijelölt szerv gyakorolja és teljesíti.

A **jogutód nélkül megszüntetett költségvetési szerv** nem magánjogi jogai és kötelezettségei a jövőre nézve megszűnnek azzal, hogy a megszűnés napján fennálló kötelezettségek teljesítéséért és követelések beszedéséért az (5) bekezdés szerinti szerv felel.

A költségvetési szerv megszüntetéséről jogszabállyal alapított költségvetési szerv esetén jogszabályban, a nem jogszabállyal alapított költségvetési szerv esetén megszüntető okiratban kell rendelkezni.

A költségvetési szerv megszüntetését megelőzően az irányító szervnek gondoskodnia kell

a) a közfeladat jövőbeni ellátása módjának, szervezeti formájának meghatározásáról, kivéve, ha a megszüntetésre azért került sor, mert a közfeladat iránti szükséglet megszűnt,

b) az eszközök és a források leltározásáért, az éves költségvetési beszámoló elkészítéséért, a vagyonátadás lebonyolításáért felelős személyek kijelöléséről, a feladatok határidőinek meghatározásáról,

c) az ellátandó közfeladatokhoz tartozó hatósági engedélyeknek - a megszüntetendő költségvetési szerv kérelmére történő - visszavonásáról és annak előkészítéséről, hogy az új hatósági engedélyek a közfeladatokat a továbbiakban ellátó szervek részére kiadhatóak legyenek,

d) ha a közfeladat ellátásához díjbevétel kötődik, a díjbeszedési jogosultság átadásának előkészítéséről, és

e) a költségvetési szervnél foglalkoztatottakkal kapcsolatos munkáltatói intézkedések meghatározásáról, a határidők kijelöléséről, a közfeladatokat a továbbiakban ellátó szervek részéről történő továbbfoglalkoztatás lehetőségéről.

A megszüntetésről rendelkező jogszabályban, megszüntető okiratban rendelkezni kell a megszüntetés okáról, a megszűnő költségvetési szerv közfeladatának jövőbeni ellátásáról, és meg kell jelölni azt a naptári napot ameddig, vagy azt az időtartamot, amelyre vonatkozóan, és meghatározható azon kör, mérték, amelyre kiterjedően a költségvetési szerv utoljára kötelezettséget vállalhat. A költségvetési szerv ezzel ellentétes kötelezettségvállalása semmis.

A megszüntető okirat tartalmazza még a megszűnő költségvetési szerv nevét, székhelyét, ha a megszüntetésről jogszabály rendelkezett a jogszabály teljes megjelölését, a megszüntetésről döntő szerv megnevezését és székhelyét, valamint a megszűnés módját.

Ha közfeladat ellátásának kötelezettsége a költségvetési szerv megszüntetése nélkül kerül más államháztartáson belüli vagy kívüli szervezethez, a fentiekben foglaltakat a módosító okiratra nézve is alkalmazni kell.

Törvény vagy kormányrendelet eltérő rendelkezése hiányában, ha a kiválás vagy a költségvetési szerv általános jogutódlással történő megszüntetése több alapító szervhez tartozó költségvetési szervet érint, vagy annak eredményeként megváltozik az irányító szerv, az alapító szervek megállapodásban jelölik ki az új irányító szervet.

Ilyen esetben a megszüntető okiratot - kiválás esetén az alapító okirat módosítását - a korábbi alapító szerv, a létrejövő új költségvetési szerv alapító okiratát, továbbá az új irányító szerv irányítása alá került költségvetési szerv alapító okiratának módosítását a megállapodásban kijelölt új alapító szerv adja ki.

Az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szerv megszüntetése esetén a költségvetési szerv előirányzatait a fejezetet irányító szervnek a megszüntetés napjával, de legkésőbb harminc napon belül, az előirányzatokat terhelő pénzforgalom nélküli tranzakciókat hatvan napon belül rendeznie kell a Kincstárnál. Ha a költségvetési szerv jogutódja a megszűnés napját követően jön létre vagy közfeladatát a jövőben az irányító szerv által alapított államháztartáson kívüli szervezet látja el, a megszűnő költségvetési szerv pénzeszközeit a fejezetet irányító szerv fizetési számlájára kell átvezetni.

4.2. Költségvetési szerv előirányzatai, gazdálkodási tevékenysége:

A költségvetési szerv

a) a személyi juttatásokkal és az azokhoz kapcsolódó járulékok és egyéb közterhek előirányzataival minden esetben,

b) a működtetéshez, a vagyon használatához, valamint az *a)* pontba nem tartozó, a közfeladatai ellátásához szükséges egyéb előirányzataival jogszabály vagy az irányító szerv döntése alapján rendelkezik.

A költségvetési szerv gazdálkodási tevékenységei:

a) a költségvetési tervezés, az előirányzatok módosításának, átcsoportosításának és felhasználásának végrehajtása, a finanszírozási, adatszolgáltatási, beszámolási és a pénzügyi, számviteli rend betartása, és

b) a költségvetési szerv működtetése, a használatában lévő vagyon használata, védelme.

Előirányzatokkal rendelkező, és gazdálkodási tevékenységei ellátását saját gazdasági szervezettel biztosító költségvetési szerv

- a) a fejezetet irányító szerv, a fejezetet irányító szervei jogállással bíró költségvetési szerv és a középírányító szerv,
- b) a központi hivatal,
- c) az 5000 fő lakosságszámot meghaladó település önkormányzati hivatala és az a közös önkormányzati hivatal, amelyhez tartozó települések összlakosság száma az 5000 főt meghaladja, valamint az országos nemzetiségi önkormányzat hivatala,
- d) az országos területi hálózattal rendelkező költségvetési szerv központi szerve,
- e) az a költségvetési szerv, amely éves kiadási főösszege a kétmilliárd forintot meghaladja.

Az 5000 fő lakosság számot meg nem haladó település önkormányzati hivatala és az a közös önkormányzati hivatal, amelyhez tartozó települések összlakosság száma az 5000 főt nem haladja meg, valamint a társulási tanács munkaszervezeti feladatait ellátó költségvetési szerv a helyi önkormányzat, a helyi nemzetiségi önkormányzat és a társulás tekintetében gazdasági szervezet hiányában is ellátja a gazdálkodási tevékenységeket.

Költségvetési szerv gazdálkodási tevékenységeit jogszabály vagy az irányító szerv döntése alapján **elláthatja más költségvetési szerv azzal**, hogy az a) pont szerinti feladatok más szerv által történő ellátása az **előirányzatok feletti rendelkezési jogosultságot nem érinti**.

Azon költségvetési szervnél, amelyeknél jogszabály vagy az irányító szerv döntése alapján a közfeladat terjedelme, országos, megyei vagy egyéb, a településénél nagyobb területi jellegű illetékessége, az ellátottak száma, az ügyfélforgalom volumene, az alaptevékenység ellátását támogató szellemi és fizikai tevékenységet végző szervezeti egységek működtetése **a gazdasági szervezet meglétét szükségessé teszi, saját gazdasági szervezettel rendelkeznek**.

4.3. Gazdasági szervezet

A **gazdasági szervezet** a költségvetési szerv és a hozzá rendelt költségvetési szervek működtetéséért, a költségvetés tervezéséért, az előirányzatok módosításának, átcsoportosításának és felhasználásának (a továbbiakban együtt: gazdálkodás) végrehajtásáért, a finanszírozási, adatszolgáltatási, beszámolási és a vagyon használatával, védelmével összefüggő feladatok teljesítéséért, a pénzügyi, számviteli rend betartásáért felelős szervezeti egység. A gazdasági szervezet feladatait indokolt esetben több szervezeti egység is elláthatja, azonban az egyes szervezeti egységek által ellátott tevékenységek között párhuzamosság nem lehet. Ilyen esetben a szervezeti egységek összességét kell gazdasági szervezetnek tekinteni.

A költségvetési szerv működtetésével, üzemeltetésével, a vagyon használatával, hasznosításával, védelmével kapcsolatos feladatok ellátása a gazdasági szervezeten kívül, szolgáltatás megrendelésével is történhet.

A **gazdasági szervezetnek ügyrenddel kell rendelkeznie**. A gazdasági szervezet ügyrendjében nem kell szabályozni a 13. § (2), (3) és (3a) bekezdése szerint kiadott szabályzatokban rendezett kérdéseket. Ha a gazdasági szervezet feladatait több szervezeti egység látja el, a szervezeti egységeknek külön-külön kell rendelkezniük ügyrenddel, de a gazdasági szervezet egészére nézve nem kell külön ügyrendet készíteni.

A központi kezelésű előirányzat és a fejezeti kezelésű előirányzat kezelő szerve a kezelt központi kezelésű előirányzatok és fejezeti kezelésű előirányzatok tekintetében a tervezéssel, gazdálkodással, finanszírozással, adatszolgáltatással és beszámolóval kapcsolatos feladatokat a gazdasági szervezetével vagy ezekkel a feladatokkal a szervezeti és működési szabályzatában kijelölt más szervezeti egységével látja el.

Az elkülönített állami pénzalapok és a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai kezelő szerve a kezelt elkülönített állami pénzalapokkal és társadalombiztosítás pénzügyi alapjaival kapcsolatos tervezési, gazdálkodási, finanszírozási, adatszolgáltatási és beszámolási feladatokat - figyelemmel a (8) bekezdésben foglaltakra is - a gazdasági szervezetével vagy ezekkel a feladatokkal a szervezeti és működési szabályzatában kijelölt más szervezeti egységével látja el.

Ha a fővárosi és megyei kormányhivatal megyei szakigazgatási szerve vagy járási (fővárosi kerületi) hivatala járási szakigazgatási szerve törvény alapján elkülönített állami pénzalap vagy társadalombiztosítás pénzügyi alapja előirányzatai meghatározott része felett rendelkezési joggal bír, az azzal kapcsolatos gazdálkodási, nyilvántartás-vezetési, adatszolgáltatási feladatokat a fővárosi és megyei kormányhivatal ezekkel a feladatokkal megbízott megyei szakigazgatási szerve vagy járási (fővárosi kerületi) hivatala járási szakigazgatási szerve vagy annak irányítása alatt működő szervezeti egysége látja el.

A 10. § (3a) és (3b) bekezdése szerinti költségvetési szerv a helyi önkormányzat, a nemzetiségi önkormányzat és a társulás tekintetében a tervezéssel, gazdálkodással, ellenőrzéssel, finanszírozással, adatszolgáltatással és beszámolóval kapcsolatos feladatokat a gazdasági szervezetével - a gazdasági szervezettel nem rendelkező költségvetési szerv a költségvetési szerv vezetője által kijelölt, a költségvetési szerv állományába tartozó személlyel - látja el.

Ha a költségvetési szerv nem rendelkezik gazdasági szervezettel, az irányító szerv - a (2) és (3) bekezdésben foglalt kivételekkel - köteles egy vagy több

a) az irányítása alá tartozó, vagy

b) más irányító szervvel kötött megállapodás alapján annak irányítása alá tartozó gazdasági szervezettel rendelkező költségvetési szervet kijelölni, amely(ek) a gazdasági szervezettel nem rendelkező költségvetési szerv tekintetében a gazdasági, pénzügyi feladatokat ellátja. Egy feladatra csak egy költségvetési szerv jelölhető ki.

Az önkormányzati hivatal, a társulási tanács munkaszervezeti feladatait ellátó költségvetési szerv, vagy kifejezetten más költségvetési szerv tervezési, gazdálkodási, finanszírozási, adatszolgáltatási és beszámolási feladatai ellátására létrehozott helyi önkormányzati költségvetési szerv külön gazdasági szervezet nélkül is kijelölhető.

A gazdasági szervezettel nem rendelkező önkormányzati hivatal gazdasági szervezet hiányában is ellátja az Áht. 27. § (1) és (2) bekezdése szerinti feladatokat.

A társulási tanács munkaszervezeti feladatait ellátó költségvetési szerv gazdasági szervezet hiányában is ellátja az Áht. 27. § (4) bekezdése szerinti feladatokat.

A gazdasági szervezettel nem rendelkező költségvetési szerv és a kijelölt költségvetési szerv a munkamegosztás és felelősségvállalás rendjét megállapodásban (a továbbiakban: **munkamegosztási megállapodás**) rögzíti.

Az azonos irányító szerv irányítása alá tartozó költségvetési szervek esetén a munkamegosztási megállapodást az irányító szerv hagyja jóvá. Más irányító szerv irányítása alá tartozó költségvetési szerv kijelölése esetén az (1) bekezdés *b)* pontja szerinti megállapodásban rögzíteni kell az ellátandó feladatokat, valamint a munkamegosztási megállapodás jóváhagyásának rendjét.

A munkamegosztási megállapodásnak tartalmaznia kell, hogy a költségvetés tervezéséért, az előirányzatok módosításának, átcsoportosításának és felhasználásának (a továbbiakban együtt: gazdálkodás) végrehajtásáért, a finanszírozási, adatszolgáltatási, beszámolási és a pénzügyi, számviteli rend betartásáért, és a költségvetési szerv és a hozzá rendelt költségvetési szervek működtetéséért, a használatában lévő vagyon használatával, védelmével összefüggő feladatok teljesítéséért melyik költségvetési szerv látja el.

A gazdasági szervezettel nem rendelkező költségvetési szerv fenti feladatainak ellátása szolgáltatás vásárlásával is történhet.

A költségvetési szerv gazdasági vezetője

- a)* irányítja és ellenőrzi a gazdasági szervezetet,
- b)* felelős az e rendeletben számára meghatározott feladatok ellátásáért, és
- c)* a költségvetési szerv más szervezeti egységéhez beosztott, továbbá a költségvetési szervhez rendelt más költségvetési szerv által foglalkoztatott, a tervezéssel, gazdálkodással, finanszírozással, adatszolgáltatással és beszámolással kapcsolatos feladatok ellátásáért felelős alkalmazottaknak iránymutatást ad.

Ha a gazdasági szervezet feladatait a 9. § (1) bekezdésében foglaltak szerint több szervezeti egység látja el, gazdasági vezetőnek e szervezeti egységek vezetőinek irányítását végző, ennek hiányában a szervezeti és működési szabályzatban megjelölt személyt kell tekinteni.

A gazdasági szervezettel nem rendelkező költségvetési szerv esetén gazdasági vezetőt nem kell megbízni, e rendelet gazdasági vezetőre vonatkozó előírásait hozzá a 10. § (1)-(3) bekezdése szerint kijelölt költségvetési szerv gazdasági vezetőjére nézve kell alkalmazni.

A 10. § (3)-(3b) bekezdése szerinti gazdasági szervezettel nem rendelkező költségvetési szervnél a 7. § (2) bekezdése szerinti ott megjelölt feladatok ellátásáért a költségvetési szerv vezetője felel. Ez esetben a költségvetési szerv vezetőjére a 12. § (2) bekezdésében előírt követelményeket kell alkalmazni, kivéve ha a költségvetési szerv állományában van olyan személy, aki megfelel a 12. § (2) bekezdésében előírt követelményeknek és a költségvetési szerv vezetője e feladatok ellátására írásban kijelölte.

E rendelet gazdasági vezetőre vonatkozó előírásait a 9. § (6) és (7) bekezdése esetén a kezelő szervnél a kezelt központi kezelésű előirányzatokkal, fejezeti kezelésű előirányzatokkal, elkülönített állami pénzalapokkal vagy társadalombiztosítás pénzügyi alapjaival kapcsolatban a tervezési, gazdálkodási, finanszírozási, adatszolgáltatási és beszámolási feladatok ellátásáért felelős szervezeti egységek vezetőire nézve is alkalmazni kell. A fővárosi és megyei kormányhivatal gazdasági vezetőjének feladatai nem terjednek

ki a szakigazgatási szervein belül a 9. § (8) bekezdése alapján működő szervezeti egység feladataira, az ott megjelölt esetben a gazdasági vezető feladatainak ellátásáért a szervezeti egység vezetője felel.

A gazdasági vezető a feladatait a költségvetési szerv - a 9. § (8) bekezdése szerinti szervezeti egység vezetője a szakigazgatási szerv - vezetőjének közvetlen vezetése és ellenőrzése mellett látja el. A gazdasági vezető az általa ellátott feladatok tekintetében a költségvetési szerv - a 9. § (8) bekezdése szerinti szervezeti egység vezetője a szakigazgatási szerv - vezetőjének helyettese abban az esetben is, ha munkaköri elnevezése, beosztása ezt nem jelöli.

Ezek a rendelkezések nem vonatkoznak a Legfőbb Ügyészség, az önkormányzati hivatal, a kormányhivatal, az autonóm államigazgatási szerv, valamint - a (7) bekezdésben foglaltak kivételével - a minisztérium gazdasági vezetőjére, akik a szervezeti és működési szabályzatban megjelölt személy vezetése és ellenőrzése alatt látják el feladataikat.

A minisztérium gazdasági ügyekkel megbízott állami vezetője e rendelet alkalmazásában abban az esetben minősül gazdasági vezetőnek, ha az (1) bekezdés szerinti feladatokat kivétel nélkül ellátja.

A gazdasági vezető átmeneti vagy tartós akadályoztatása esetén a költségvetési szerv vezetője haladéktalanul köteles gondoskodni helyettesítéséről, a gazdasági vezetői álláshely megüresedése esetén annak betöltéséről. Az álláshely betöltéséig tartó átmeneti időszakra a költségvetési szerv vezetője írásban az 55. § (3) bekezdése szerinti végzettségű alkalmazottat jelöl ki a gazdasági vezetői feladatok ellátására az irányító szerv vezetőjének egyetértésével.

A gazdasági vezetőnek a felsőoktatásban szerzett végzettséggel és emellett

a) okleveles könyvvizsgálói vagy államháztartási mérlegképes könyvelői szakképesítéssel vagy az engedélyezés szempontjából ezzel egyenértékű szakképesítéssel, vagy

b) mérlegképes könyvelői szakképesítéssel és a gazdasági vezetői, belső ellenőri, érvényesítői, pénzügyi ellenjegyzői - 2012. január 1. előtt az Áht. szerinti ellenjegyzői -, vagy a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Szt.) 150. § (1) és (2) bekezdése szerinti feladatok ellátásában költségvetési szervnél legalább öt éves igazolt szakmai gyakorlattal kell rendelkeznie.

A gazdasági vezetőnek szerepelnie kell az Szt. 151. § (3) bekezdése szerinti nyilvántartásban, és rendelkeznie kell a tevékenység ellátására jogosító engedéllyel, kivéve ha az Szt. 150. § (1) és (2) bekezdése szerinti feladatokat ellátó, a gazdasági vezető irányítása alatt álló alkalmazottak közül legalább egy rendelkezik az (1) bekezdés szerinti szakképesítéssel, szerepel az Szt. 151. § (3) bekezdése szerinti nyilvántartásban és rendelkezik a tevékenység ellátására jogosító engedéllyel. A 11. § (4a) bekezdése szerint kijelölt személynek e feltételeknek kell megfelelnie.

Költségvetési szervnél az Szt. 150. § (1) és (2) bekezdése szerinti feladatokat ellátó, az Szt. 151. § (3) bekezdése szerinti nyilvántartásban szereplő alkalmazottnak az Szt. 152. § (1) bekezdése szerinti szakmai továbbképzési kötelezettségét a könyvviteli szolgáltatást végzők nyilvántartásba vételéről szóló kormányrendelet alapján kell teljesítenie azzal, hogy a továbbképzési kötelezettség teljesítése során 12 kreditpontot államháztartási szakterületre minősített speciális továbbképzésen kell megszereznie.

4.4. A költségvetési szerv szervezeti és működési szabályzata tartalmazza

a) a költségvetési szerv alapításáról szóló jogszabály teljes megjelölését, ha a költségvetési szerv alapításáról jogszabály rendelkezett,

b) a költségvetési szerv alapító okiratának - ha azt az alapítás óta módosították, a hatályos, egységes szerkezetbe foglalt alapító okiratának - keltét, számát, az alapítás időpontját,

c) az ellátandó, és a kormányzati funkció szerint besorolt alaptevékenységek, rendszeresen ellátott vállalkozási tevékenységek, valamint az alaptevékenységet szabályozó jogszabályok megjelölését,

d) azon gazdálkodó szervezetek részletes felsorolását, amelyek tekintetében a költségvetési szerv alapítói, tulajdonosi (tagsági, részvényesi) jogokat gyakorol,

e) a szervezeti felépítést és a működés rendjét, a szervezeti egységek - ezen belül a gazdasági szervezet - megnevezését, engedélyezett létszámát, feladatait, a költségvetési szerv szervezeti ábráját,

f) azon ügyköröket, amelyek során a szervezeti egységek vezetői a költségvetési szerv képviselőjeként járhatnak el,

g) a szervezeti és működési szabályzatban nevesített munkakörökhöz tartozó feladat- és hatásköröket, a hatáskörök gyakorlásának módját, a helyettesítés rendjét, az ezekhez kapcsolódó felelősségi szabályokat,

h) jogszabályban meghatározott kivétellel a munkáltatói jogok gyakorlásának - ideértve az átruházott munkáltatói jogokat is - rendjét, és

i) az irányító szerv által a 10. § (1)-(3) bekezdése szerint a költségvetési szervhez rendelt más költségvetési szervek felsorolását.

A költségvetési szerv vezetője **belső szabályzatban rendezi a működéséhez kapcsolódó, pénzügyi kihatással bíró, jogszabályban nem szabályozott kérdéseket, így különösen**

a) a tervezéssel, gazdálkodással - így különösen a kötelezettségvállalás, ellenjegyzés, teljesítés igazolása, érvényesítés, utalványozás gyakorlásának módjával, eljárási és dokumentációs részletszabályaival, valamint az ezeket végző személyek kijelölésének rendjével -, az ellenőrzési adatszolgáltatási és beszámolási feladatok teljesítésével kapcsolatos belső előírásokat, feltételeket,

b) a beszerzések lebonyolításával kapcsolatos eljárásrendet,

c) a belföldi és külföldi kiküldetések elrendelésével és lebonyolításával, elszámolásával kapcsolatos kérdéseket,

d) az anyag- és eszközgazdálkodás számviteli politikában nem szabályozott kérdéseit,

e) a reprezentációs kiadások felosztását, azok teljesítésének és elszámolásának szabályait,

f) a gépjárművek igénybevételeinek és használatának rendjét,

g) a vezetékes és rádiótelefonok használatát, és

h) a közérdekű adatok megismerésére irányuló kérelmek intézésének, továbbá a kötelezően közzéteendő adatok nyilvánosságra hozatalának rendjét.

A központi kezelésű előirányzat, fejezeti kezelésű előirányzat, elkülönített állami pénzalap, társadalombiztosítás pénzügyi alapja kezelő szerve a kezelt központi kezelésű előirányzatokkal, fejezeti kezelésű előirányzatokkal, elkülönített állami pénzalapokkal, társadalombiztosítás pénzügyi alapjaival kapcsolatos tervezési, gazdálkodási, finanszírozási, adatszolgáltatási és beszámolási feladataira nézve külön szabályzatot készít.

A felsorolt szempontok figyelembevételével belső szabályzataiban rendelkezik

- a) az önkormányzati hivatal a helyi önkormányzat és a helyi nemzetiségi önkormányzat,
- b) a társulási tanács munkaszervezeti feladatait ellátó költségvetési szerv a társulás, és
- c) a térségi fejlesztési tanács munkaszervezete a térségi fejlesztési tanács sajátos tervezési, gazdálkodási, ellenőrzési, finanszírozási, adatszolgáltatási és beszámolási feladatairól vagy ezekről külön szabályzatot készít.

Ha a költségvetési szerv számára a *b)-h)* pontjában felsorolt tevékenységeket jogszabály alapján más költségvetési szerv alapfeladatként látja el vagy nyújtja, az adott tevékenységre vonatkozó szabályozást a feladatot ellátó költségvetési szervvel egyeztetett módon kell kiadni.

A költségvetési szerv szervezeti egységei által ellátott feladatok munkafolyamatainak leírását, a szervezeti egység vezetőinek és alkalmazottainak feladat- és hatáskörét, a helyettesítés rendjét, továbbá a szervezeti egység költségvetési szerven belüli belső és azon kívüli külső kapcsolattartásának módját, szabályait - ha azokról a szervezeti és működési szabályzat vagy a költségvetési szerv más szabályzata nem rendelkezik - a szervezeti egységek ügyrendje tartalmazza.

VI. A nemzeti, azon belül az állami vagyonnal való gazdálkodás sajátos államháztartási szabályai

1. Nemzeti vagyon fogalma, szerkezete

Magyarország Alaptörvénye rögzíti, hogy az állam és a helyi önkormányzat tulajdona nemzeti vagyon. Az Országgyűlés a nemzeti vagyonnak a közérdek és a közösségi szükségletek céljára történő hasznosítása, a természeti erőforrások megóvása, a nemzeti értékek megőrzése és védelme, és a jövő nemzedékek szükségleteinek biztosítása szándékával, a nemzeti vagyonnal való átlátható és felelős gazdálkodás követelményeinek hosszú távú meghatározása érdekében alkotta meg a jogszabályt.

A nevesített törvény szabályozza az állam és a helyi önkormányzatok tulajdonában álló vagyon (a továbbiakban: nemzeti vagyon) megőrzésének, védelmének és a nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodásnak a követelményeit, az állam és a helyi önkormányzatok kizárólagos tulajdonának körét, a nemzeti vagyon feletti rendelkezési jog alapvető korlátait és feltételeit, valamint az állam és a helyi önkormányzat kizárólagos gazdasági tevékenységeit.

1.1. Nemzeti vagyonba tartozik:

- a) az állam vagy a helyi önkormányzat kizárólagos tulajdonában álló dolgok,
- b) az a) pont hatálya alá nem tartozó, az állam vagy a helyi önkormányzat tulajdonában lévő dolog,
- c) az állam vagy a helyi önkormányzat tulajdonában lévő pénzügyi eszközök, továbbá az államot vagy a helyi önkormányzatot megillető társasági részesedések,
- d) az államot vagy a helyi önkormányzatot megillető bármely vagyoni értékkel rendelkező jogosultság, amelyet jogszabály vagyoni értékű jogként nevesít,
- e) Magyarország határa által körbezárt terület feletti légtér,
- f) az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről szóló törvény szerinti kibocsátási egység és légiközlekedési kibocsátási egység, valamint az ENSZ

Éghajlatváltozási Keretegyezménye és annak Kiotói Jegyzőkönyve végrehajtási keretrendszeréről szóló törvény szerinti kiotói egység,

- g) állami vagy helyi önkormányzati fenntartású közgyűjtemény (muzeális intézmény, levéltár, közgyűjteményként működő kép- és hangarchívum, valamint könyvtár) saját gyűjteményében nyilvántartott kulturális javak körébe tartozó dolog,
- h) a régészeti lelet,
- i) a nemzeti adatvagyon körébe tartozó állami nyilvántartások fokozottabb védelméről szóló törvény szerinti nemzeti adatvagyon.

A nevesített törvény hatálya nem terjed ki az alábbi, nemzeti vagyonba tartozó vagyonelemekre:

- a) az államháztartás körébe tartozó szervek és személyek pénzvagyontára,
- b) a követelésekre és a fizetési kötelezettségekre,
- c) a társadalombiztosítás és az elkülönített állami pénzalapok pénzvagyontára, valamint
- d) nemzeti adatvagyonra.

A jogszabály több fogalmi elemet rögzít, amely terjedelme miatt ebben a tananyagban nem került rögzítésre, a felkészülés során javasolt önállóan feldolgozni.

1.2. Az állami vagyon

1.2.1. Az állam kizárólagos tulajdonába tartozik

- a) a Szent Korona és a hozzá tartozó jelvények,
- b) az Országház,
- c) a föld méhének kincsei természetes előfordulási helyükön,
- d) a felszín alatti vizek, a felszín alatti vizek természetes víztartó képződményei, a folyóvíz és természetes tavak elhagyott medre és a folyóvízben, természetes tavakban újonnan keletkezett sziget, valamint az 1. mellékletben meghatározott folyóvizek, holtágak, mellékágak, természetes tavak és ezek medre,
- e) a jogszabály 1. mellékletében meghatározott csatornák, tározók, árvízvédelmi fővédvonalak és egyéb vízi létesítmények, valamint az állami tulajdonban álló vízi közművek,
- f) az országos közutak és azok műtárgyai, ide nem értve a közút tartozékát képező, az ingatlan-nyilvántartásban várakozóhelyként, pihenőhelyként feltüntetett önálló ingatlant, valamint a közúti közlekedésről szóló törvény szerinti útcsatlakozást,
- g) állami tulajdonban álló terek, parkok,
- h) a jogszabály 1. mellékletében meghatározott országos törzshálózati vasúti pályák és azok tartozékai,
- i) az állami tulajdonban lévő nemzetközi kereskedelmi repülőtér, a hozzá tartozó légiforgalmi távközlő, rádió navigációs és fénytechnikai berendezésekkel és eszközökkel, továbbá a légiforgalmi irányító szolgálat elhelyezését szolgáló létesítményekkel együtt,
- j) a barlang,
- k) a rádióspektrum, valamint az elektronikus hírközlő hálózat működéséhez, az elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtásához vagy az elektronikus hírközlőhálózatok és szolgáltatások együttműködéséhez szükséges, az információ vagy a jelzés célba juttatására szolgáló, annak címzettjét meghatározó betűkből, számokból vagy jelekből álló karaktersorozat,

- l) a földgáz biztonsági készletezéséről szóló 2006. évi XXVI. törvény szerinti biztonsági földgáztároló.

Nemzetgazdasági szempontból **kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak** minősül a jogszabály 2. mellékletében meghatározottak, valamint törvényben vagy kormányrendeletben ekként meghatározott állami tulajdonban álló vagyonelem.

A 2. mellékletben felsorolt állami tulajdonban álló nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak minősülő gazdasági társasági részesedések felett a tulajdonosi jogok gyakorlására kizárólag

- a) törvényben kijelölt miniszter,
- b) központi költségvetési szerv, vagy
- c) az állam 100%-os tulajdonában álló gazdálkodó szervezet jogosult.

A 2. számú mellékletben található például a Magyar Villamos Művek Zrt, Magyar Posta Zrt, Magyar Államvasutak, Szerencsejáték Zrt, Állami Autópálya Kezelő Zrt, Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt, stb.

A mellékletben felsorolásra kerül a nemzeti vagyonnak minősülő műemlékek és műemlék együttesek Budapesten, kerületenként, illetve megyei bontásban. A melléklet tartalmazza továbbá nemzeti vagyonba tartozó sportcélú ingatlanokat is (pld. Puskás Ferenc Stadion és Létesítményei, Hajós Alfréd Nemzeti Sportuszoda stb.)

A témakör feldolgozása során kiemelt figyelmet kell fordítani a 2007. évi CVI. törvényre, amely az állami vagyonról külön rendelkezik.

Az Országgyűlés az intézményes privatizáció lezárása után, az állami vagyonnal való gazdálkodás új, korszerű rendjének kialakítása, a hatékonyabb, eredményesebb, költségtakarékosabb, továbbá a nemzet számára tartós értéként megőrzendő vagyon védelmét, értékmegőrzését szolgáló vagyongazdálkodás érdekében, az állami vagyonnal kapcsolatos tulajdonosi jogok gyakorlásáról, valamint az állami vagyon hasznosításáról, kezeléséről megalkotta a nevesített törvényt.

1.2.2 Állami vagyonnak minősül:

- a) az állam tulajdonában lévő dolog, valamint a dolog módjára hasznosítható természeti erő,
- b) az a) pont hatálya alá nem tartozó mindazon vagyon, amely vonatkozásában törvény az állam kizárólagos tulajdonjogát nevesíti,
- c) az állam tulajdonában lévő tagsági jogviszonyt megtestesítő értékpapír, illetve az államot megillető egyéb társasági részesedés,
- d) az államot megillető olyan immateriális, vagyoni értékkel rendelkező jogosultság, amelyet jogszabály vagyoni értékű jogként nevesít,
- e) az állam tulajdonában lévő pénzügyi eszközök.

Külön törvény rendelkezik:

- a) a koncesszióról (az állami monopóliumok hasznosításáról),
- b) a Magyar Nemzeti Bank, az Államadósság Kezelő Központ Zrt. és a Magyar Távirati Iroda Zrt. működéséről,
- c) a Nemzeti Földalapról.

2. Az MNV Zrt.

2.1. feladatai, jogállása

Az MNV Zrt.:

- a) előkészíti, illetve végrehajtja az Országgyűlés, a Kormány és a miniszter állami vagyonnal kapcsolatos döntéseit,
- b) nyilvántartást vezet a tulajdonosi joggyakorlása - ideértve a miniszter által vagy külön törvény alapján gyakorolt, valamint a jogszabály útján átadott tulajdonosi joggyakorlást is - alá tartozó az állami vagyonról, annak alapján adatszolgáltatást nyújt,
- c) a tulajdonosi joggyakorlása alá tartozó állami vagyont közvetlenül vagy polgári jogi szerződések útján hasznosítja,
- d) rendszeresen ellenőrzi a vele szerződéses jogviszonyban lévő személyek, szervezetek vagy más használók állami vagyonnal való gazdálkodását, megállapításairól az MNV Zrt. Felügyelő Bizottságát, az ellenőrzött szervet, szükség esetén a minisztert és az Állami Számvevőszéket tájékoztatja,
- e) az állami vagyonnal kapcsolatos polgári jogi jogviszonyokban - jogszabály eltérő rendelkezése hiányában - képviseli a Magyar Államot,
- f) ellenőrzi az értékesítési szerződésekben foglalt kötelezettségek teljesítését,
- g) közreműködik a Nemzeti Vagyongazdálkodási Irányelvek és az Éves Nemzeti Vagyongazdálkodási Program előkészítésében,
- h) az állami feladatok ellátása során a költségvetési szervek, illetve az egyéb, az állami vagyont használó természetes személyek, jogi személyek és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek részére a működésükhöz szükséges állami tulajdon használatához szükséges szolgáltatásokat (üzemeltetés, beszerzés) nyújt.

Az MNV Zrt. jogszabályokban meghatározott feladatai állami feladatnak minősülnek.

Az állami vagyon feletti tulajdonosi joggyakorló köteles a Kormány rendeletében meghatározott adattartalommal és módon adatszolgáltatást nyújtani az MNV Zrt. részére.

Az MNV Zrt. a Magyar Állam által alapított egyszemélyes részvénytársaság, amelynek részvénye forgalomképtelen. Alapító okiratának elfogadása és módosítása a miniszter hatáskörébe tartozik. Az MNV Zrt. nem alakulhat át, nem válhat szét, más társasággal nem egyesülhet. Megszűnéséről az Országgyűlés törvényben rendelkezhet.

Az MNV Zrt. alapítására és működésére - ha e törvény eltérően nem rendelkezik - a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (a továbbiakban: Gt.) szabályait kell alkalmazni.

Az MNV Zrt. alapító okiratát és annak módosításait a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

Az MNV Zrt.-ben a Magyar Állam részvényesi jogait - az e törvényben meghatározott kivételekkel - a miniszter gyakorolja. Az MNV Zrt. működése során a közgyűlés jogai a részvényesi jogok gyakorlóját illetik meg. Az MNV Zrt. működésének ellenőrzését a Felügyelő Bizottság látja el.

2.2. Az MNV Zrt. szervezete Igazgatóság

Az MNV Zrt. ügyvezetését legfeljebb 7 tagból álló Igazgatóság látja el.

Az Igazgatóság elnökét és tagjait a miniszter nevezi ki és hívja vissza. Az Igazgatóság elnökének és tagjainak megbízatása öt évre szól, tisztségükből bármikor visszahívhatók.

Az Igazgatóság elnökévé, tagjává az a felsőfokú végzettségű magyar állampolgár nevezhető ki, aki költségvetési, pénzügyi, vagyongazdálkodási tevékenységgel kapcsolatos kérdésekben kiemelkedő elméleti, vagy gyakorlati szakmai ismeretekkel rendelkezik.

Feladatai:

- a) az állami vagyon fejlesztésével, hasznosításával, elidegenítésével kapcsolatos irányelvekre vonatkozó javaslat kialakítása a miniszter részére,
- b) az állami vagyon elidegenítésével - ideértve a cserét is - kapcsolatos döntés, ha az ügyben érintett vagyon rendelkezésre álló értéke (könyvszakértő által elfogadott vagyonérték, értékbecslés) eléri vagy meghaladja a nettó 500 millió forintot,
- c) döntés az állami vagyon b) pont alá nem tartozó hasznosításáról, illetve megterheléséről, ha az ügylet rendelkezésre álló értéke (aktualizált nyilvántartási érték, értékbecslés, ajánlati ár, szerződéses ár) eléri vagy meghaladja az 500 millió forintot, vagy - a központi költségvetési szervek javára történő hasznosítás kivételével - a hasznosítás határozott időtartamra szól és az meghaladja a 10 évet,
- d) döntés az állami tulajdonú gazdasági társaságok közgyűlésein, illetve taggyűlésein képviselendő álláspont kialakításáról (mandátum kiadás), a Magyar Állam egyszemélyes tulajdonában álló gazdasági társaságok esetében alapítói határozat kiadása, ha
 - - a társaság kizárólagos állami tulajdoni körbe tartozik,
 - - a társaság részvényei valamilyen többletjogot biztosítanak - a Gt. 186. § (1) bekezdése alapján - a többletjogok vonatkozásában,
 - - a társaság saját tőkéjén belül az állami részesedés eléri vagy meghaladja a 200 millió forintot,
- e) - ha annak jogszabályban foglalt feltételei fennállnak - döntés a zártkörű pályázat kiírásáról, vagy a versenyeztetés mellőzéséről, ha az ügyben érintett vagyon rendelkezésre álló értéke eléri vagy meghaladja az 50 millió forintot,
- f) gazdasági társaság alapítása, abban részesedés szerzése, átalakítása, megszüntetése, részére állami vagyon nem vagyoni hozzájárulásként történő rendelkezésre bocsátása, amennyiben az apport értéke meghaladja a 200 millió forintot,
- g) ingyenes vagyonátadásra vonatkozó javaslat kialakítása a döntéshozó részére,
- h) az éves költségvetési törvényben foglaltakra figyelemmel, döntés hitelfelvételről és kötvénykibocsátásról,
- i) az Áht. 45. §-a figyelembevételével döntés gazdasági társaságok részére történő hitel, kölcsön és támogatás nyújtásáról, tőkeemelésről,
- j) döntés a b) pontba nem tartozó kötelezettségvállalásokról, ha a kötelezettség mértéke, annak járulékaival együtt eléri vagy meghaladja a 200 millió forintot,
- k) döntés az MNV Zrt. munkaszervezetéről, a társaság szervezeti és működési szabályzatának jóváhagyása,

- l) döntés az MNV Zrt. számviteli politikájának, pénzügyi és gazdálkodási, valamint - törvény eltérő rendelkezése hiányában - a javadalmazási és ösztönzési rendszerre vonatkozó szabályzatainak, tulajdonosi ellenőrzési szabályzatának, vagyonyilvántartási szabályzatának elfogadásáról,
- m) az MNV Zrt. üzleti tervének, a számviteli törvény szerinti beszámolójának, valamint a rábízott vagyronról szóló éves beszámolójának és vagyonkezelési tervének elkészítése,
- n) a felügyelő bizottság részére beszámoló készítése,
- o) jogszabály eltérő rendelkezése hiányában az állami vagyon gyarapításával kapcsolatos döntés 100 millió forint értékhatár felett,
- p) a miniszter által gyakorolt alapvető munkáltatói jogok kivételével a vezérigazgató feletti munkáltatói jogok gyakorlása.

2.3. Az MNV Zrt. munkaszervezete

Az MNV Zrt. munkaszervezetét a hatályos jogszabályok, az MNV Zrt. alapító okirata, a részvényesi jogokat gyakorló miniszter határozatai, valamint az igazgatóság döntéseinek keretei között a vezérigazgató vezeti.

Az MNV Zrt.-t törvényes képviselőként a vezérigazgató képviseli harmadik személyekkel szemben.

A vezérigazgató felett az alapvető munkáltatói jogokat (munkaviszony létesítése és megszüntetése, javadalmazás megállapítása) a részvényesi jogokat gyakorló miniszter, az egyéb munkáltatói jogokat az Igazgatóság gyakorolja.

Az MNV Zrt. munkavállalói felett a munkáltatói jogokat a vezérigazgató gyakorolja.

2.4. Az MNV Zrt. gazdálkodása

Az MNV Zrt. szervezetének működéséhez szükséges forrást a központi költségvetés biztosítja.

Ha az MNV Zrt.-t terhelő kártérítési, megtérítési, kártalanítási kötelezettség vagy a rábízott vagyon hasznosításával összefüggő egyéb szerződéses kötelezettség teljesítésére a tárgyévi bevétele vagy kiadási előirányzata nem nyújt fedezetet, a kötelezettség teljesítéséért az állam helytállni köteles.

Az MNV Zrt. az éves költségvetési törvényben meghatározott feltételekkel és keretek között vehet fel hitelt, vállalhat kezességet, vagy bocsáthat ki kötvényt.

Az MNV Zrt. valamennyi pénzeszközét - kivéve a munkáltatói lakásépítési kölcsönök visszafizetéséből származó, továbbá a külföldi kiküldetések valutakeretének fedezetét biztosító pénzeszközöket - a kincstárnál vezetett pénzforgalmi számlán köteles tartani, annak terhére betétet nem helyezhet el, és értékpapírokat is kizárólag a vagyonhasznosítással összefüggésben vásárolhat. A jótállással, szavatossággal, kezességvállalással kapcsolatos kötelezettségek fedezetére szolgáló összeget elkülönített számlán kell vezetni.

2.5. Felügyelő Bizottság

Az MNV Zrt. működésének, valamint az állami vagyonnal való gazdálkodásának ellenőrzését az öt tagból álló Felügyelő Bizottság végzi.

A Felügyelő Bizottság elnökét és tagjait a miniszter nevezi ki és hívja vissza. A Felügyelő Bizottság elnökének és tagjainak megbízatása öt évre szól, tisztségükből bármikor visszahívhatók.

Az Igazgatóság és a Felügyelő Bizottság tagját az e tisztséghez tartozó tevékenysége körében munkáltatója, illetve az őt jelölő szerv nem utasíthatja.

Az Igazgatóság, illetőleg a Felügyelő Bizottság tagja nem lehet

- a) országgyűlési, illetőleg önkormányzati képviselő, miniszter, polgármester, főpolgármester;
- b) aki büntetett előéletű;
- c) aki gazdálkodó szervezetben vagy gazdasági társaságban vezető tisztség betöltését kizáró foglalkozástól eltiltás hatálya alatt áll;
- d) gazdasági társaság megszüntetési eljárás során való törlését követő két évig az a személy, aki a törlést megelőző naptári évben a gazdasági társaságnál vezető tisztségviselő volt.

Az Igazgatóság tagja és annak közeli hozzátartozója vagy élettársa nem lehet tagja a Felügyelő Bizottságnak. Az Igazgatóság tagjai e jogviszonyuk megszűnésétől számított további két évig nem lehetnek tagjai a Felügyelő Bizottságnak.

3. Az önkormányzati vagyon

A helyi önkormányzat vagyona törzsvagyon vagy üzleti vagyon lehet.

A helyi önkormányzat tulajdonában álló nemzeti vagyon külön része a törzsvagyon, amely közvetlenül a kötelező önkormányzati feladatkör ellátását vagy hatáskör gyakorlását szolgálja, és amelyet

- a) e törvény kizárólagos önkormányzati tulajdonban álló vagyonnak minősít,
- b) törvény vagy a helyi önkormányzat rendelete nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak minősít (az a) és b) pont a továbbiakban együtt: forgalomképtelen törzsvagyon),
- c) törvény vagy a helyi önkormányzat rendelete korlátozottan forgalomképes vagyonelemként állapít meg.

A helyi önkormányzat kizárólagos tulajdonát képező nemzeti vagyonba tartoznak

- a) a helyi közutak és műtárgyaik,
- b) a helyi önkormányzat tulajdonában álló terek, parkok,
- c) a helyi önkormányzat tulajdonában álló nemzetközi kereskedelmi repülőtér, a hozzá tartozó légiforgalmi távközlő, rádiónavigációs és fénytechnikai berendezésekkel és eszközökkel, továbbá a légiforgalmi irányító szolgálat elhelyezését szolgáló létesítményekkel együtt, valamint
- d) a helyi önkormányzat tulajdonában álló - külön törvény rendelkezése alapján részére átadott - vizek, közcélú vízi létesítmények, ide nem értve a vízi közműveket.

Nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak minősül a jogszabály 2. mellékletében meghatározott, valamint törvényben vagy a helyi önkormányzat rendeletében ekként meghatározott a helyi önkormányzat tulajdonában álló vagyonelem.

A helyi önkormányzat korlátozottan forgalomképes törzsvagyonát képezi

- a) a helyi önkormányzat tulajdonában álló közmű,
- b) a helyi önkormányzat tulajdonában álló, a helyi önkormányzat képviselő-testülete és szervei, továbbá a helyi önkormányzat által fenntartott, közfeladatot ellátó intézmény, költségvetési szerv elhelyezését, valamint azok feladatának ellátását szolgáló épület, épületrész,

- c) a helyi önkormányzat többségi tulajdonában álló, közszolgáltatási tevékenységet vagy parkolási szolgáltatást ellátó gazdasági társaságban fennálló, helyi önkormányzati tulajdonban lévő társasági részesedés, továbbá
- d) a Balatoni Hajózási Zrt.-ben fennálló, a helyi önkormányzat tulajdonában álló társasági részesedés.

4. A nemzeti vagyon megőrzése és védelme

Az állam vagy a helyi önkormányzat kizárólagos tulajdonában álló nemzeti vagyon - a meghatározott kivétellel - nem idegeníthető el, vagyonkezelői jog, jogszabályon alapuló, továbbá az ingatlanra közérdekből külön jogszabályban feljogosított szervek javára alapított használati jog, vezetékjog, vagy ugyanezen okokból alapított szolgálat, továbbá a helyi önkormányzat javára alapított vezetékjog kivételével nem terhelhető meg, biztosítékul nem adható, azon osztott tulajdon nem létesíthető. Ezen tilalom az állam vagy a helyi önkormányzat kizárólagos tulajdonában álló nemzeti vagyonba tartozó javak teljes terjedelme tekintetében fennáll.

5. A vagyongazdálkodás alapelvei

A nemzeti vagyon alapvető rendeltetése a közfeladat ellátásának biztosítása. A nemzeti vagyonnal felelős módon, rendeltetésszerűen kell gazdálkodni.

A nemzeti vagyongazdálkodás feladata a nemzeti vagyon rendeltetésének megfelelő, az állam, az önkormányzat mindenkori teherbíró képességéhez igazodó, elsődlegesen a közfeladatok ellátásához és a mindenkori társadalmi szükségletek kielégítéséhez szükséges, egységes elveken alapuló, átlátható, hatékony és költségtakarékos működtetése, értékének megőrzése, állagának védelme, értéknövelő használata, hasznosítása, gyarapítása, továbbá az állam vagy a helyi önkormányzat feladatának ellátása szempontjából feleslegessé váló vagyontárgyak elidegenítése.

Az állam és a helyi önkormányzat nem alapíthat olyan gazdasági társaságot, és öröklés vagy törvény rendelkezése alapján, valamint a követelés fejében szerzett részesedés kivételével nem szerezhets részesedést olyan gazdasági társaságban, amely vagy amelynek valamely - nem természetes személy - tagja nem átlátható. Nem átlátható szervezetben öröklés címén, törvényi rendelkezés alapján vagy követelés fejében szerzett részesedés esetén az állam vagy a helyi önkormányzat köteles haladéktalanul intézkedni részesedése megszüntetése érdekében.

Amennyiben az állam vagy a helyi önkormányzat által alapított vagy részesedésével működő gazdasági társaság, vagy annak valamely tagja az állam vagy a helyi önkormányzat általi alapítást vagy részesedésszerzést követően válik nem átláthatóvá, az állami vagy a helyi önkormányzati tulajdonos kezdeményezi a társasági szerződés felülvizsgálatát és a gazdasági társaság tulajdonosi szerkezetének e törvény átlátható szervezetre vonatkozó előírásainak megfelelő átalakítását.

Az a gazdasági társaság, amelyben az állam vagy a helyi önkormányzat legalább e törvény szerinti többségi befolyással rendelkezik, csak átlátható gazdasági társaságot alapíthat és öröklés, vagy törvény rendelkezése alapján, valamint a követelés fejében szerzett részesedés

kivételével csak olyan gazdasági társaságban szerezhetsz részesedést, amely, valamint amelynek nem természetes személy tagja átlátható.

Nem átlátható szervezetben öröklés címén, törvényi rendelkezés alapján vagy követelés fejében szerzett részesedés esetén az állam vagy a helyi önkormányzat legalább e törvény szerinti többségi befolyása alatt álló gazdasági társaság köteles haladéktalanul intézkedni részesedése megszüntetése érdekében.

A 100%-os állami vagy önkormányzati tulajdonban álló gazdasági társaság azon közfeladat végzésére, amelynek ellátására létrehozták - az állami vagyonról szóló törvény szerinti tulajdonosi joggyakorló társaságok kivételével - gazdasági társaságot nem alapíthat.

Gazdasági társaságban fennálló állami vagy önkormányzati tulajdonban lévő társasági részesedés nem lehet vagyonkezelés tárgya. A társasági részesedés tulajdonosi joggyakorlója nevében és helyett más személy megbízáson alapuló meghatalmazással járhat el a tulajdonosi jogok egészének vagy meghatározott részének gyakorlása során.

A nemzeti vagyont, annak értékét és változásait a tulajdonosi joggyakorló nyilvántartja. Az érték nyilvántartásától el lehet tekinteni, ha az adott vagyontárgy értéke természeténél, jellegénél fogva nem állapítható meg. A nyilvántartásnak tartalmaznia kell a vagyon elsődleges rendeltetése szerinti közfeladat megjelölését is. A nyilvántartási adatok - a minősített adat védelméről szóló törvény szerinti minősített adat kivételével - nyilvánosak.

A tulajdonosi joggyakorló rendszeresen ellenőrzi a nemzeti vagyon használójának a nemzeti vagyonnal való gazdálkodását, megállapításairól értesíti a nemzeti vagyon használóját, továbbá, amennyiben megállapításai az Állami Számvevőszék hatáskörét érintik, az Állami Számvevőszéket is.

6. A nemzeti vagyon kezelése, hasznosítása

A vagyonkezelői jog a meghatározott kivétellel vagyonkezelési szerződéssel jön létre.

A vagyonkezelési szerződés, valamint a haszonélvezeti jogot alapító szerződés versenyeztetés nélkül köthető.

Központi költségvetési szerv a működéséhez szükséges, a számviteli törvény szerinti immateriális jószág, tárgyi eszköz (műszaki berendezés, gép, felszerelés stb.), készlet megvásárlására - ingatlan kivételével - adásvételi szerződést köthet. Ezen vagyonelem - ha értéke a külön törvényben meghatározott értékhatárt nem haladja meg - e törvény erejénél fogva az állam tulajdonába és vagyonkezelési szerződés megkötése nélkül a központi költségvetési szerv vagyonkezelésébe kerül.

Törvény alapján kijelöléssel létrejött vagyonkezelői jog - ha a törvény másként nem rendelkezik - az adott törvényben meghatározott feltételek teljesülésének, ennek hiányában a törvény hatálybalépésének napján keletkezik. A kijelölés során rendelkezni kell arról, hogy a vagyonkezelői jog létesítése ingyenesen vagy visszatérően történik.

A vagyonkezelési szerződés megkötésének időpontjáig a vagyonkezelői jog az ingatlan-nyilvántartásban nem jegyezhető be, és a vagyonkezelői jogot a kijelölt személy nem gyakorolhatja.

A vagyonkezelőt - ha jogszabály vagy a vagyonkezelési szerződés másként nem rendelkezik - megilletik a tulajdonos jogai, és terhelik a tulajdonos kötelezettségei - ideértve a számvitelről szóló törvény szerinti könyvvezetési és beszámoló-készítési kötelezettséget is - azzal, hogy

- a) a vagyont nem idegenítheti el, valamint - jogszabályon alapuló, továbbá az ingatlanra közérdekből külön jogszabályban feljogosított szervek javára alapított használati jog, vezetékJog vagy ugyanezen okokból alapított szolgálatom, továbbá a helyi önkormányzat javára alapított vezetékJog kivételével - nem terhelheti meg,
- b) a vagyont biztosítékul nem adhatja,
- c) a vagynon osztott tulajdont nem létesíthet,
- d) a vagyonkezelői jogot harmadik személyre a meghatározott kivétellel nem ruházhatja át és nem terhelheti meg, valamint
- e) polgári jogi igényt megalapító, polgári jogi igényt eldöntő tulajdonosi hozzájárulást a vagyonkezelésében lévő nemzeti vagyona vonatkozóan hatósági és bírósági eljárásban sem adhat, kivéve a jogszabályon alapuló, továbbá az ingatlanra közérdekből külön jogszabályban feljogosított szervek javára alapított használati joghoz, vezetékJoghoz vagy ugyanezen okokból alapított szolgálatomhoz, továbbá a helyi önkormányzat javára alapított vezetékJoghoz történő hozzájárulást.

A központi költségvetési szervek a vagyonkezelési szerződésben foglalt jogokat és kötelezettségeket - az ingatlanokra vonatkozó jogok és kötelezettségek kivételével - egymás között szerződéssel átruházhatják.

A nemzeti vagyon hasznosítására vonatkozó szerződés csak természetes személlyel vagy átlátható szervezettel köthető. A hasznosításra irányuló szerződés határozatlan vagy legfeljebb 15 éves határozott időre köthető, amely időszak egy alkalommal legfeljebb 5 évvel meghosszabbítható abban az esetben, ha a hasznosításra jogosult valamennyi kötelezettségét szerződésszerűen, késedelem nélkül teljesítette. E bekezdés szerinti korlátozás nem vonatkozik az állammal, költségvetési szervvel, önkormányzattal vagy önkormányzati társulással kötött szerződésre.

Nemzeti vagyon hasznosítására vonatkozó szerződés kizárólag olyan természetes személlyel vagy átlátható szervezettel köthető, amely az átengedett nemzeti vagyon hasznosítására vonatkozó szerződésben vállalja, hogy

- a) a hasznosításra vonatkozó szerződésben előírt beszámolási, nyilvántartási, adatszolgáltatási kötelezettségeket teljesíti,
- b) az átengedett nemzeti vagyont a szerződési előírásoknak és a tulajdonosi rendelkezéseknek, valamint a meghatározott hasznosítási célnak megfelelően használja,
- c) a hasznosításban - a hasznosítóval közvetlen vagy közvetett módon jogviszonyban álló harmadik félként - kizárólag természetes személyek vagy átlátható szervezetek vesznek részt.

A nemzeti vagyon hasznosítására vonatkozó szerződést a hasznosításba adó kártalanítás nélkül és azonnali hatállyal felmondhatja, ha a nemzeti vagyon hasznosításában részt vevő bármely - a hasznosítóval közvetlen vagy közvetett módon jogviszonyban álló harmadik fél - szervezet a nemzeti vagyon hasznosítására vonatkozó szerződés megkötését követően beállott körülmény folytán már nem minősül átlátható szervezetnek.

Nemzeti vagyon ingyenesen kizárólag közfeladat ellátása céljából, a közfeladat ellátásához szükséges mértékben hasznosítható, valamint adható vagyonkezelésbe.

(A jogszabály rendelkezik még az állam és a helyi önkormányzat kizárólagos gazdasági tevékenységeiről)

7. A nemzeti vagyon tulajdonjogának átruházása

Törvényben, valamint a helyi önkormányzat tulajdonában álló nemzeti vagyon tekintetében törvényben vagy a helyi önkormányzat rendeletében meghatározott értékhatár feletti nemzeti vagyon tulajdonjogát átruházni - ha törvény kivételt nem tesz - **csak versenyeztetés útján, az összességében legelőnyösebb ajánlatot tevő részére, a szolgáltatás és ellenszolgáltatás értékarányosságával lehet.**

Nemzeti vagyon tulajdonjogát átruházni természetes személy vagy átlátható szervezet részére lehet.

A nemzeti vagyon tulajdonjogát **ingyenesen átruházni** csak törvényben meghatározott esetekben és feltételekkel lehet. A nemzeti vagyonba tartozó leselejtezett tárgyi eszközt - amennyiben az a közfeladat ellátásához nem szükséges - a tulajdonosi joggyakorló ingyenesen átruházhatja.

Nemzeti vagyon tulajdonjogának ingyenes átruházása esetén a tulajdonjogot megszerző félnek - az állam kivételével - eleget kell tennie a következő feltételeknek:

- a) a nemzeti vagyoni körből ingyenesen tulajdonba adott ingatlant a tulajdonjog megszerzésétől számított 15 évig nem idegenítheti el, és a juttatás céljának megfelelően köteles hasznosítani, valamint állagát megóvni;
- b) az átruházott vagyon hasznosításáról évente beszámol a vagyont átadó szervezet felé.

Az ingyenesen tulajdonba adott ingatlanon e törvény erejénél fogva 15 évig elidegenítési tilalom áll fenn. Az elidegenítési tilalomnak az átruházó javára szóló ingatlan-nyilvántartásba történő feljegyzését a tulajdonjog bejegyzése iránti kérelem benyújtásával egyidejűleg a vagyont átruházó szerv kérelmezi.

VII. A kincstári rendszer

Az államháztartás alrendszerei költségvetése végrehajtásának pénzügyi lebonyolításával és finanszírozásával összefüggő, központi kezelést igénylő feladatait a kincstár és az Államadósság Kezelő Központ Zártkörűen Működő Részvénytársaság (a továbbiakban: ÁKK Zrt.) látja el.

1. A Kincstár

- a) közreműködik a Kincstári Egységes Számla likviditásának kezelésében az ÁKK Zrt.-vel kötött megállapodás alapján, és
- b) előrejelzi a vezetett számlák kiadásai és bevételei összesített egyenlegének alakulását, amelyhez az adósságkezeléssel összefüggő napi adatokat az ÁKK Zrt. bocsátja rendelkezésre.

1.1. A kincstár feladatai ellátása érdekében jogosult

- a) törvényben meghatározott körben, mértékben és célra pénzforgalmi szolgáltatások nyújtására, ideértve a fizetési számla vezetését és a készpénz nélküli fizetési forgalom lebonyolítását is,
- b) elektronikus pénz kibocsátására,
- c) az állam által kibocsátott hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok tekintetében a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény 5. § (1) bekezdés a)–c) és g) pontja szerinti befektetési szolgáltatási tevékenység és 5. § (2) bekezdés a) és b) pontja szerinti kiegészítő befektetési szolgáltatási tevékenység végzésére,
- d) a kincstári körbe tartozók esetén díjazás ellenében a kárpótlási jegyek őrzésével és kezelésével kapcsolatos feladatok ellátására, és
- e) olyan fizetési eszköz alkalmazására, amely birtokosa rendelkezhet a számla-követeléséről, és ezáltal más számára fizetést teljesíthet, amely rendszerint személyazonosító kód, illetve más hasonló azonosító használatához kötött, ilyen különösen a számla-követelésről való rendelkezést a telefon vagy számítógép útján biztosító egyéb eszköz (távrolról hozzáférést biztosító fizetési eszköz).

1.2. A Kincstári Egységes Számla

A kincstár a Magyar Nemzeti Banknál Kincstári Egységes Számla elnevezésű számlával rendelkezik. A kincstár a Magyar Nemzeti Banknál devizaszámlát nyithat, és azon az e törvényben meghatározott tevékenységével kapcsolatban megszerzett devizát tarthatja és használhatja fel.

A Kincstári Egységes Számla a fizetési-számlavezetési tevékenységgel összefüggő pénzforgalom lebonyolítását szolgálja.

1.3. Likviditáskezelés

A kincstár a likviditásmenedzsment keretében folyamatosan figyelemmel kíséri a bevételek alakulását s ennek figyelembevételével biztosítja a kiadások rendelkezésre állását.

A költségvetési szerv, a helyi önkormányzat, a nemzetiségi önkormányzat, a társulás és a térségi fejlesztési tanács a bevételek beérkezésének és a kiadások teljesítésének ütemezéséről likviditási tervet készít.

A központi kezelésű előirányzatokból a kincstár által folyósított ellátási kiadásokat havi bontású finanszírozási terv alapján kell folyósítani.

A kincstár a Kincstári Egységes Számla terhére, a Kormány rendeletében meghatározott feltételekkel és módon, díj és kamat felszámítása nélkül megelőlegezheti

- az agrártámogatások Európai Unió által finanszírozott része, valamint az Európai Unió részére történő cukorágazati hozzájárulás-fizetési kötelezettség teljesítéséhez szükséges forrás,

- a társadalombiztosítás pénzügyi alapjait terhelő ellátások, valamint a társadalombiztosítás pénzügyi alapjait nem terhelő, azok kezelő szervei által folyósított ellátások folyamatos teljesítése érdekében a bevételek és a kiadások időbeli eltéréséből adódó átmeneti finanszírozási igény,
- az államháztartásért felelős miniszter engedélyével az elkülönített állami pénzalapok – a bevételek és kiadások pénzügyi teljesítése időbeni ütemének eltérése miatt felmerülő, a korábbi év költségvetési maradványával nem fedezett – finanszírozási igény,
- Fővárosi Önkormányzatnak a budapesti 4-es metróvonal megépítésével kapcsolatos általános forgalmi adó megfizetésének, és
- a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. részére az európai uniós és ahhoz kapcsolódó központi költségvetési forrás felhasználásával, érvényes támogatási szerződés alapján fizetendő támogatások általános forgalmi adó finanszírozására szolgáló részének fedezetét.

A kincstár a következő év január 5-éig esedékes járandóságok fedezetének biztosítása érdekében – december 20-át követően – a Kincstári Egységes Számla terhére megelőlegezi a központi költségvetési szervek foglalkoztatottjai december havi járandóságait, az Egészségbiztosítási Alap által finanszírozott egészségügyi intézmények kivételével

Az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szerv likviditási terve a költségvetési szerv várható bevételeinek – ideértve az időszak elején rendelkezésre álló készpénz és számlaállomány együttes összegét is – alapul vételével, havi és a tárgyhónap vonatkozásában dekádonkénti ütemezéssel tartalmazza a teljesíthető kiadásokat.

A helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, társulás, térségi fejlesztési tanács, valamint az általuk irányított költségvetési szerv likviditási tervére az (1) bekezdésben foglalt előírásokat kell alkalmazni azzal, hogy a tárgyhó dekádokra történő lebontását nem kell elvégezni.

A likviditási tervet havonta felül kell vizsgálni.

A kiutalható előleg az érintett egészségügyi szolgáltató utalási évre vonatkozó tizenkét havi finanszírozási összegéből számított havi átlagának 40%-a. A kiutalt előleg visszavonásáról az Egészségbiztosítási Alap kezelő szerve egy összegben a január első munkanapján esedékes finanszírozási összeg utalásánál gondoskodik.

1.4. A kincstár által vezetett számlák

A kincstári elszámolások körébe az államháztartás központi alrendszerébe tartozó jogi személyek és előirányzatok pénzforgalma (a továbbiakban együtt: kincstári kör) tartozik. A kincstári kör fizetési számlái – az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szerv dolgozói lakásépítésének, lakásvásárlásának munkáltatói támogatására szolgáló számla, a nemzetbiztonsági szolgálatok alapfeladatai ellátásához szükséges speciális kiadások teljesítéséhez szükséges számla, és a későbbiekben foglalt eset kivételével – kizárólag a kincstárnál vezethetők.

A kincstárban fizetési számlát kötelesek vezetni

- a) a térségi fejlesztési tanácsok,
- b) a megyei önkormányzatok és a megyei önkormányzatok önkormányzati hivatalai,
- c) a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság, valamint a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsa,
- d) a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap,
- e) az MNV Zrt.,
- f) a Diákhitel Központ Zrt.,
- g) a Nyugdíjreform és Adósságcsökkentő Alap,
- h) a Nemzeti Eszközkezelő Zrt.,
- i) az Országgyűlés által, a Kormány által és a megyei önkormányzat által alapított közalapítványok,
- j) az olyan nonprofit gazdasági társaságok, amelyekben az állam legalább többségi befolyással rendelkezik, és
- k) a Nemzeti Üdülési Szolgálat
- [az a)–k) pont a továbbiakban együtt: kincstári körön kívüli számlatulajdonosok].

A kincstári körön kívüli számlatulajdonosok – a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap kivételével – hitelintézetnél forintban vezetett fizetési számlával – az általuk foglalkoztatott személyek lakásépítésének, lakásvásárlásának munkáltatói támogatására szolgáló számla kivételével – nem rendelkezhetnek. A kincstári körön kívüli számlatulajdonosok – a megyei önkormányzatok és a megyei önkormányzatok önkormányzati hivatalai kivételével – átmenetileg szabad pénzeszközeiket a kincstár által értékesített, értékpapírszámlán, értékpapír-letéti számlán nyilvántartott állampapírok vásárlásával hasznosíthatják.

A kincstár vezeti a helyi önkormányzat megbízása esetén a helyi önkormányzat és költségvetési szervei, a nemzetiségi önkormányzat megbízása esetén a nemzetiségi önkormányzat és költségvetési szervei, valamint a társulás megbízása esetén a társulás és költségvetési szervei fizetési számláját.

A kincstár az Országgyűlés által elismert egyház megbízása esetén az egyház számára fizetési számlát vezet.

A Kincstár a pénzeszközök elkülönítésére letéti és más sajátos elszámolási, lebonyolítási számlákat vezethet.

A kincstár a tevékenysége és az általa nyújtott szolgáltatások után jutalékot, díjat számolhat fel, azonban – a felsőoktatási intézményekben állami részösztöndíjas és önköltséges tanulmányokat folytató hallgatók által fizetett önköltség és az államháztartáson kívülről érkező adományok elkülönített kezelésére a felsőoktatási intézmény számára jogszabályban foglaltak alapján vezetett fizetési számla pénzeszközei kivételével – kamatot nem fizethet. A kincstár jogosult az általa vezetett fizetési számlák megterhelésével továbbhárítani a pénzforgalmi szolgáltatások díját, továbbá jogszabályban meghatározott más esetben azokat megterhelni.

A kincstári kör és a kincstári körön kívüli számlatulajdonosok devizaeszközei kezelésére a kincstár devizaszámlát vezet. A kincstár a devizaszámla vezetése során díjakat számolhat fel és kamatot fizethet. A kincstár engedélyével kivételes esetben hitelintézetnél is vezethető devizaszámla.

A letéti számlán lebonyolított letéti pénzforgalomról olyan nyilvántartást kell vezetni, amely legalább tartalmazza

- a) a letét keletkezésének időpontját,
- b) a letét megnevezését, jogcímét, célját és összegét,
- c) a kedvezményezett nevét, címét, és
- d) a letét elrendelt kiutalásának időpontját vagy határidejét, a tényleges kiutalás időpontját.

Letéti számla nyitását

- a) az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szerv, a központi kezelésű előirányzat, fejezeti kezelésű előirányzat, elkülönített állami pénzalap, társadalombiztosítás pénzügyi alapjai kezelő szervei részére az államháztartásért felelős miniszter,
- b) az államháztartás önkormányzati alrendszerébe tartozó költségvetési szerv részére jogszabályban előírt letéti kezelés esetén az irányító szerv, más esetben az államháztartásért felelős miniszter

engedélyezi.

A letéti számla megnyitása akkor engedélyezhető, ha jogszabály írja elő valamely pénzeszköz letéti számlán való kezelését vagy a költségvetési szerv intézményi ellátottai tulajdonát képező pénzeszközök átmeneti vagy tartós elhelyezése válik szükségessé.

Az államháztartás önkormányzati alrendszerében az irányító szerv letéti számla vezetésére külön engedély nélkül jogosult.

A Kincstár a felsőoktatási intézmények számára a meghatározott bevételekből származó pénzforgalom kezelésére külön fizetési számlát vezet.

A Kincstár a Magyar Tudományos Akadémia kutatóhálózatába tartozó szervezetek államháztartáson kívüli bevételei kezelésére külön fizetési számlát vezet.

A Kincstár a helyi önkormányzat, a helyi nemzetiségi önkormányzat, illetve a társulás megbízásából vezeti a központosított illetményszámfejtéssel összefüggő kifizetésekre szolgáló letéti számlát.

A Kincstár fizetési számlát vezet Igazgatóságokként

- a) a családtámogatások pénzbeli ellátásának, a fogyatékosági támogatások, és a vakok személyi járadéka kifizetésére,
- b) külön-külön a köznevelési, valamint a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi humánszolgáltatások után nem állami intézmény fenntartójának biztosított hozzájárulás folyósítására, és

- c) a támogató szolgáltatás, a közösségi ellátások, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, a szociális foglalkoztatás, továbbá az utcai szociális munka és a krízisközpontok támogatásának folyósítására.

A kincstár végrehajtja a kiadások teljesítésére, a bevételek beszedésére irányuló pénzügyi lebonyolítási feladatokat, ennek keretében a Kormány rendeletében foglalt kivételekkel a kiadásokhoz kötődően likviditási és előirányzati fedezet, valamint alaki, formai és pénzügyi ellenőrzést végez.

1.5. A kincstár szabályzatban állapítja meg

- a) a kincstári kör és a kincstári körön kívüli számlatulajdonosok számára vezetett fizetési számlák és az azokhoz kapcsolódóan nyitható alszámlák típusait,
- b) az a) pont szerinti, valamint a helyi önkormányzatok, a helyi nemzetiségi önkormányzatok és a társulások, továbbá az általuk irányított költségvetési szervek számára a Kormány rendeletében foglaltak szerint nyitható fizetési számlák, alszámlák megnyitásának, törzsadataik módosításának, megszüntetésének feltételeit,
- c) a kincstár szolgáltatásai után felszámított jutalékokat, díjakat, egyéb költségeket, ezek számításának módszerét,
- d) a kincstár által vezetett devizaszámlák után fizetett kamat számításának módját, a kamat megváltoztatásának lehetőségét, a fizetendő kamatból történő esetleges levonásokat,
- e) a kincstár által vezetett fizetési számlák feletti rendelkezési jogosultság gyakorlásának feltételeit, módját, a kincstárban alkalmazott fizetési módokat, a fizetési megbízások teljesítési határidejét,
- f) a kincstár által teljesített szolgáltatásokhoz kapcsolódóan igénybe vett közreműködőkkel szemben érvényesített általános szerződési feltételeket,
- g) a kincstári kártyaforgalommal kapcsolatos részletes szabályokat és a kincstári kártya használatával és alkalmazásával kapcsolatos tudnivalókat,
- h) a kincstár feladatainak ellátásáért felelős szervezeti egységeket, azok elérhetőségét,
- i) a kincstár által vezetett fizetési számlák forgalmáról, a számlatulajdonosok által benyújtott megbízások teljesítéséről készített számlakivonat, továbbá – kincstári kör esetén – a számlakivonatban a számlatulajdonos költségvetése végrehajtásáról adott egyéb kiegészítő információk tartalmát, elkészítésük, megküldésük módját, gyakoriságát, és
- j) a Kormány rendeletében meghatározott egyéb szabályokat,

és azt elektronikus úton a honlapján, továbbá az érintettek számára az ügyintézésre nyitva álló szervezeti egységeinél nyomtatott formában is közzé teszi.

A **likviditási fedezet** vizsgálata során vizsgálni kell, hogy a terhelendő fizetési számlán van-e elegendő fedezet a megbízás teljesítéséhez. A központi kezelésű előirányzatokhoz kapcsolódó fizetési számlák esetén likviditási fedezetvizsgálat nem történik.

Az **előirányzati fedezetvizsgálat** során vizsgálni kell, hogy a megfelelő kiadási előirányzathoz rendelkezésre áll-e a kiadás teljesítéséhez szükséges előirányzat. Az előirányzati fedezetvizsgálat az egységes rovatrend szerinti kiadási előirányzatok szintjén, az elemi költségvetésről a Kincstárnak történő adatszolgáltatásig kiemelt előirányzati szinten történik.

1.6. Az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szervek és a fejezeti kezelésű előirányzatok finanszírozása

Az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szerv részére a kincstár havonta a működési költségvetésre jutó központi támogatás időarányos, a felhalmozási költségvetésre eső központi támogatás teljesítésarányos részének megfelelő összegű előirányzat-felhasználási keretet nyit.

Az előirányzat-felhasználási keret előrehozása a Kormány rendeletében meghatározott esetben és módon történhet.

Az előirányzat-felhasználási keret megállapítása során a kincstár a köztartozások összegét zárolja. A tartozásállomány csökkentésére irányuló átutalási megbízások esetén a kincstár az átutalási megbízásban foglalt összeggel a zárt keretből teljesíti a megbízást.

A kincstár jogosult az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szerv fizetési számláját a költségvetési szervet terhelő közterhek megfizetése céljából megterhelni.

A fejezeti kezelésű előirányzatok költségvetési kiadásai teljesítéséhez szükséges központi támogatás biztosítása, valamint a fejezeti kezelésű előirányzatok felhasználása finanszírozási terv alapján történik.

A teljesítésarányos előirányzat-finanszírozási tervet a fejezetet irányító szervnek a kincstári költségvetés alapján, a költségvetési év január 10-éig, majd ezt követően havonta a tárgyhónapot megelőző hónap 20-áig kell benyújtania a Kincstárhoz. A január hónapra vonatkozó teljesítésarányos előirányzat-finanszírozási tervet a költségvetési évet megelőző év

Az előrehozást a fejezetet irányító szervnek kell kérnie a Kincstártól. Az előrehozást a következő havi keretnyitások során időarányosan, az időarányos havi ütemezéstől eltérően folyósítandó előrehozást havi részletezésben veszi figyelembe a Kincstár. A Kincstár a kérelem beérkezését követő öt munkanapon tájékoztatja a fejezetet irányító szervet az előrehozás nyilvántartásba vételéről vagy annak elutasításáról és az elutasítás indokairól.

VIII. Az államháztartás ellenőrzési rendszere

1. Az államháztartási kontrollok rendszere

Az államháztartási kontrollok célja az államháztartás pénzeszközeivel és a nemzeti vagyonnal történő szabályszerű, gazdaságos, hatékony és eredményes gazdálkodás biztosítása.

Az államháztartás külső (törvényhozói) ellenőrzésével kapcsolatos feladatokat az Állami Számvevőszék látja el.

1.1. Állami Számvevőszék

Az Állami Számvevőszék (ÁSZ) az állam legfőbb pénzügyi ellenőrző szerve, mely ellenőrzést végezhet minden olyan területen, ahol közpénzt használnak fel vagy közpénzt kezelnek. Ezért az Állami Számvevőszéket úgy tartják számon, mint az állam demokratikus működésének egyik legfontosabb garanciáját. Az ÁSZ az országgyűlésnek alárendelve működik, s annak jelentési kötelezettséggel tartozik.

Az Állami Számvevőszék ellenőrzést végez minden olyan intézménynél és politikai szervezetnél, ahol közpénzt használnak fel. Vizsgálódásai így kiterjednek a teljes államháztartásra, a pártokra és a Magyar Nemzeti Bankra is.

A Számvevőszék a lehető legmegbízhatóbb költségvetés kidolgozása érdekében olyan elemzéseket készít, melyek alapján a Költségvetési Tanács eldönti, az aktuális költségvetési tervezet pénzügyileg kellőképp megalapozott-e. A költségvetés elfogadása után pedig joga van a végrehajtás ellenőrzésére is.

Az ÁSZ vizsgálatait úgy végzi el, hogy megnézi: az adott szervezet az állami vagyon rá bízott szeletét törvényesen, célszerűen és kellőképpen eredményesen használta-e fel. A vizsgált szervezetnek együtt kell működniük az Állami Számvevőszékkal, és a vizsgálat sikeres lefolytatása érdekében biztosítaniuk kell a kellő információkhoz való hozzáférést.

Vizsgálatai után az Állami Számvevőszék nyilvános jelentéseket ad ki, melyek tartalmazzák az ÁSZ véleményét és javaslatait. Amennyiben bármiféle visszaélésre derül fény, a jelentéssel kapcsolatosan a vizsgált szervezetnek össze kell állítania egy intézkedési tervet, melyet az ÁSZ elnökének kell megküldenie.

A Számvevőszék kezdeményezheti az intézmény pénzügyi kereteinek zárolását, valamint az állami támogatások folyósításának felfüggesztését. Büncselekmény gyanújának felmerülése esetén megállapításairól az illetékes hatóságot haladéktalanul tájékoztatja.

Az Állami Számvevőszékről a 2011. évi LXVI. törvény rendelkezik.

1.1.1. Az Állami Számvevőszék jogállása és hatásköre

Az Állami Számvevőszék az Országgyűlés legfőbb pénzügyi és gazdasági ellenőrző szerve, amely az Országgyűlésnek alárendelve látja el feladatát. Az Állami Számvevőszék jogállását és hatáskörét az Alaptörvény és e törvény határozza meg.

Az Állami Számvevőszék ellenőrzési tevékenysége során minden más szervezettől független. Az Állami Számvevőszék általános hatáskörrel végzi a közpénzekkel és az állami és önkormányzati vagyonnal való felelős gazdálkodás ellenőrzését.

Az Állami Számvevőszék az ellenőrzési tapasztalatain alapuló megállapításaival, javaslataival, tanácsaival segíti az Országgyűlést, annak bizottságait, és az ellenőrzött szervezetek munkáját, amellyel elősegíti a jól irányított állam működését.

Az Állami Számvevőszék megállapításai alapján az ellenőrzött szervezetekkel és a felelős személyekkel szemben az illetékes szervezetnél eljárást kezdeményezhet.

Az Állami Számvevőszék jelentései, az abban foglalt megállapításai, következtetései bíróság vagy más hatóság előtt nem támadhatók meg.

Az Állami Számvevőszék a központi költségvetés szerkezetében önálló fejezet, a fejezet felügyeletét ellátó szerv vezetőjének jogosítványait az elnök gyakorolja.

Az Állami Számvevőszék a költségvetésére vonatkozó javaslatát és a költségvetésének végrehajtásáról szóló beszámolóját maga állítja össze, és azt a Kormány változtatás nélkül terjeszti be a központi költségvetésről, illetve az annak végrehajtásáról szóló törvényjavaslat részeként az Országgyűlésnek. Az Állami Számvevőszék költségvetését úgy kell megállapítani, hogy ne legyen kevesebb az előző évi központi költségvetésben megállapított összegnél.

Az Állami Számvevőszék részére további feladatot törvény csak úgy állapíthat meg, hogy a feladatellátáshoz szükséges pénzügyi fedezetet egyidejűleg biztosítja.

Az Állami Számvevőszék gazdálkodását az Országgyűlés elnöke által közbeszerzési eljárás útján kiválasztott és megbízott független könyvvizsgáló ellenőrzi. A könyvvizsgálattal a Magyar Könyvvizsgálói Kamara által vezetett könyvvizsgálói névjegyzékben szereplő „költségvetési” minősítésű könyvvizsgáló bízható meg.

1.1.2. Az Állami Számvevőszék feladatai

Az Állami Számvevőszék feladatait e törvény és más törvények állapítják meg.

Az Állami Számvevőszék tevékenységét ellenőrzési terv alapján végzi, amit az elnök hagy jóvá. Az ellenőrzési tervről és annak módosításáról az Állami Számvevőszék elnöke tájékoztatja az Országgyűlést.

Törvényben meghatározott feladatkörében az Állami Számvevőszék

- a) köteles ellenőrzést lefolytatni az Országgyűlés döntése alapján,
- b) ellenőrzést végezhet a Kormány felkérésére.

Az Állami Számvevőszék a NATO, az Európai Unió, illetve olyan nemzetközi szervezet felkérésére, amelynek Magyarország tagja, továbbá az Országgyűlés vagy a Kormány által vállalt nemzetközi szerződésből eredő kötelezettség teljesítésére - díjazás ellenében is - ellenőrzést folytathat, ügykörébe tartozó szakértői tevékenységet végezhet belföldön és külföldön. Az Állami Számvevőszék ellenőrzési tervének teljesítését e bekezdésben meghatározott tevékenysége nem veszélyeztetheti.

Az Állami Számvevőszék elnöke az Országgyűlés számára készített éves beszámolójában tájékoztatást ad a szervezet előző évi ellenőrzési tevékenységéről, működéséről, gazdálkodásáról, valamint az ellenőrzési megállapítások alapján tett intézkedésekről.

Az Állami Számvevőszék ellenőrzi az államháztartás gazdálkodását, ennek keretében a központi költségvetési javaslat (pótköltségvetési javaslat) megalapozottságát, a bevételi előirányzatok teljesíthetőségét, az állami kötelezettségvállalással járó beruházási előirányzatok felhasználásának törvényességét és célszerűségét.

Az Állami Számvevőszék az államháztartás gazdálkodásának ellenőrzése keretében ellenőrzi a központi költségvetés szerkezeti rendjébe tartozó fejezetek működését, a társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak és az elkülönített állami pénzalapoknak a felhasználását, valamint a helyi önkormányzatok és a nemzetiségi önkormányzatok, továbbá ezek társulásai gazdálkodását.

Az Állami Számvevőszék az államháztartásból származó források felhasználásának keretében ellenőrzi a központi költségvetésből gazdálkodó szervezeteket (intézményeket), valamint az államháztartásból nyújtott támogatás vagy az államháztartásból meghatározott célra ingyenesen juttatott vagyon felhasználását a helyi önkormányzatoknál, az országos és helyi nemzetiségi önkormányzatoknál, a közalapítványoknál (ide értve a közalapítvány által

alapított gazdasági társaságot is), a köztestületeknél, a közhasznú szervezeteknél, a gazdálkodó szervezeteknél, az egyesületeknél, az alapítványoknál és az egyéb kedvezményezett szervezeteknél. Amennyiben a kedvezményezett szervezet az államháztartásból támogatásban - ide nem értve a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése alapján történő átutalását - vagy ingyenes vagyonyjuttatásban részesül, gazdálkodási tevékenységének egésze ellenőrizhető.

Az Állami Számvevőszék a nemzeti vagyon kezelésének ellenőrzése keretében

- a) ellenőrzi az államháztartás körébe tartozó vagyon kezelését, a vagyonnal való gazdálkodást, az állami tulajdonban (résztulajdonban) vagy többségi önkormányzati tulajdonban lévő gazdálkodó szervezetek vagyonerék-megőrző és vagyongyarapító tevékenységét, az államháztartás körébe tartozó vagyon elidegenítésére, illetve megterhelésére vonatkozó szabályok betartását;
- b) ellenőrizheti az állami vagy önkormányzati tulajdonban (résztulajdonban) lévő gazdálkodó szervezetek vagyongazdálkodását.

Az Állami Számvevőszék ellenőrizheti az államháztartás alrendszereiből finanszírozott beszerzéseket és az államháztartás alrendszereihez tartozó vagyont érintő szerződéseket a megrendelőnél (vagyonkezelőnél), a megrendelő (vagyonkezelő) nevében vagy képviselőjében eljáró természetes személynél és jogi személynél, valamint azoknál a szerződő feleknél, akik, illetve amelyek a szerződés teljesítéséért felelősek, továbbá a szerződés teljesítésében közreműködőknél.

Az Állami Számvevőszék ellenőrzése során értékeli az államháztartás számviteli rendjének betartását, az államháztartás belső kontrollrendszerének működését.

Az Állami Számvevőszék ellenőrzi a központi költségvetés végrehajtásáról készített zárszámadást. A központi költségvetés végrehajtásának ellenőrzése keretében az Állami Számvevőszék ellenőrzése kiterjed

- a) a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai költségvetésének végrehajtásáról készített zárszámadásra és a társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak a pénzügyi beszámolójára,
- b) az elkülönített állami pénzalapok költségvetésének végrehajtásáról készített zárszámadásra.

Az Állami Számvevőszék ellenőrzi az állami adóhatóság és a helyi önkormányzatok adóztatási és egyéb bevételszerző tevékenységét, valamint a vámhatóság tevékenységét.

Az Állami Számvevőszék ellenőrzéseinek gyakoriságát törvény, törvényi szabályozás hiányában az Állami Számvevőszék elnöke határozza meg.

Az Állami Számvevőszék ellenőrzi a Magyar Nemzeti Bank gazdálkodását és a Magyar Nemzeti Bankról szóló törvényben foglaltak alapján folytatott, az alapvető feladatok körébe nem tartozó tevékenységét. E körben az Állami Számvevőszék azt ellenőrzi, hogy a Magyar Nemzeti Bank a jogszabályoknak, az alapszabályának és a közgyűlése határozatának megfelelően működik-e.

Az Állami Számvevőszék - törvény rendelkezéseinek megfelelően - törvényességi szempontok szerint ellenőrzi

- a) a pártok gazdálkodását,
- b) a pártok országgyűlési képviselőcsoportjai számára az Országgyűlés által folyósított hozzájárulás felhasználását,

- c) az egyházak részére, továbbá az általuk fenntartott, illetve működtetett intézmények és szervezetek részére az államháztartásból juttatott normatív és meghatározott célra biztosított támogatás felhasználását, valamint
- d) a nemzetbiztonsági szolgálatok speciális működési költségkeret felhasználására vonatkozó adatait.

Törvény az Állami Számvevőszék ellenőrzését szabályszerűségi szempontok vizsgálatára korlátozhatja.

Az Állami Számvevőszék feladatkörében elemzéseket és tanulmányokat készíthet. Az Állami Számvevőszék az elnök egyes feladataihoz kapcsolódóan elemzéseket és tanulmányokat készít, ezek rendelkezésre bocsátásával segíti a Költségvetési Tanácsot feladatai ellátásában.

1.1.3. Az ellenőrzés általános szabályai

Az Állami Számvevőszék az általa végzett ellenőrzések szakmai szabályait, módszereit maga alakítja ki, és a kialakított szabályokat nyilvánosságra hozza.

Az Állami Számvevőszék jogszabályi kötelezettség alapján részére megküldött tájékoztatók, vagy a hozzá érkezett tájékoztatási célú információk, jelzések és egyéb dokumentumok alapján

- a) ellenőrzést végezhet,
- b) külön jogszabályban foglalt felhatalmazás esetén jogorvoslati eljárást kezdeményezhet,
- c) a tudomására jutott adatokról, tényekről az eljárásra, intézkedésre jogosult illetékes állami szervet értesíti,
- d) a tudomására jutott adatokat, tényeket a folyamatban lévő ellenőrzései keretében vagy ellenőrzéseinek tervezése során hasznosítja.

1.1.4 Az ellenőrzéssel szemben támasztott követelmények

Az ellenőrzésekkel szemben támasztott követelmények:

- a) az ellenőrzéseket körültekintően és részletesen meg kell tervezni,
- b) az ellenőrzés végrehajtása során a jogszabályok, az ellenőrzési program, és az ellenőrzési szakmai szabályok, módszerek és az etikai normák szerint kell eljárni,
- c) az ellenőrzést végző személynek rendelkeznie kell az ellenőrzési feladat megfelelő teljesítéséhez szükséges ismeretekkel és gyakorlattal,
- d) az ellenőrzések eredményeinek, a megállapításoknak alátámasztottnak, a következtetéseknek okszerűnek és megalapozottnak kell lenniük,
- e) az ellenőrzéseket hatékonyan és eredményes kell elvégezni.

Az ellenőrzéssel szemben támasztott követelmények megvalósulása érdekében az Állami Számvevőszék minőségbiztosítást működtet.

1.1.5. Az ellenőrzést végző számvevő jogai és kötelezettségei

A számvevő a megbízólevelében megjelölt ellenőrzött szervezetnél az ellenőrzési feladatának megfelelően ellenőrzést végez.

A számvevő köteles a helyszíni ellenőrzés megkezdésekor az ellenőrzött szerv vezetőjének megbízólevelét bemutatni, és személyazonosságát hitelt érdemlően igazolni.

A számvevő az ellenőrzési feladatait a jogszabályok, az ellenőrzési szakmai szabályok, módszerek és az etikai normák szerint végzi.

Amennyiben a rendelkezésre bocsátott dokumentumok, adatok, illetve tájékoztatás hitelességének, megalapozottságának, teljességének megállapítása, vagy egyes ellenőrzési megállapítások alátámasztása, kiegészítése indokolja, a számvevő jogosult az összefüggő tények vizsgálata céljából más szervezettől adatot, dokumentációt, tájékoztatást kérni, illetve az érintett szervezetnél is helyszíni ellenőrzést tartani.

Az Állami Számvevőszék megbízásából ellenőrzést végző személy felelős

- a) az ellenőrzési feladatnak az ellenőrzési programban foglaltak szerinti végrehajtásáért,
- b) azért, hogy az ellenőrzési program által meghatározott körben minden lényeges tény megállapításra, feltárássra és írásban rögzítésre kerüljön,
- c) a megállapítások helytállóságáért és azok adatszerű megalapozásáért.

Az ellenőrzés vezetője felelős

- a) az ellenőrzés előkészítéséért (előtanulmány, ellenőrzési program), a helyszíni ellenőrzés megszervezéséért, az ellenőrzési feladatok összehangolásáért és eredményes lefolytatásáért,
- b) a számvevők által írásba foglalt megállapítások és a rendelkezésére álló dokumentumok alapján az ellenőrzés tapasztalatait összegző jelentés tervezetének elkészítéséért,
- c) az általa készített jelentéstervezet adatainak és ténymegállapításainak valódiságáért és helytállóságáért.

A törvény rendelkezik még:

- a jogszabálytervezetek véleményezéséről
- az ÁSZ személyi állományáról,
- az ÁSZ elnökéről
- az Ász alelnökéről
- a számvevőkről
- a vezetői és tanácsadói munkakörökről
- az összeférhetlenségről
- a vagyonyilatkozatról
- az ÁSZ elnökét, alelnökét, vezetőit és számvevőit megillető díjazásáról és juttatásokról
- a külső szakértőkről
- az ellenőrzéssel kapcsolatos összeférhetlenségi szabályokról
- adatbetekintés, adatkezelésről
- közreműködési kötelezettségről
- észrevételezési jogról
- vagyonmegóvási intézkedésekről
- az ellenőrzött szervezet intézkedési kötelezettségéről

(Az Állami Számvevőszék ellenőrzési standardjai PDF formátumban a jegyzet mellékletét képezi)

2. A kormányzati ellenőrzési szerv és az európai támogatásokat ellenőrző szerv

A Kormányzati Ellenőrzési Hivatal Magyarország Kormányának kormányzati ellenőrzési szerve. A Hivatal irányítását a miniszterelnök a Miniszterelnökségen működő jogi ügyekért felelős államtitkár útján látja el.

A Hivatal fejezeti jogosítványokkal rendelkező, önállóan működő és gazdálkodó központi költségvetési szerv, melynek költségvetése a Miniszterelnökség fejezetben külön cím alatt szerepel.

A Hivatal jogállását, szervezetét, vezetőit és a vezetők kinevezési rendjét, ellenőrzési hatáskörét, eljárási rendjét az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 63-67. §-a, valamint a Kormányzati Ellenőrzési Hivatalról szóló 355/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet szabályozza.

A kormányzati ellenőrzési szerv ellenőrzési jogköre kiterjed

- a) a kormánydöntések végrehajtásának ellenőrzésére,
- b) a Kormány irányítása alá tartozó fejezetekbe sorolt központi kezelésű előirányzatok, fejezeti kezelésű előirányzatok, az elkülönített állami pénzalapok és a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai felhasználásának, valamint a Kormány irányítása vagy felügyelete alá tartozó költségvetési szervek kormányzati ellenőrzésére,
- c) a gazdálkodó szervezeteknek, a közalapítványoknak, a köztestületeknek, az alapítványoknak, a térségi fejlesztési tanácsoknak és az egyesületeknek nyújtott költségvetési támogatások és az államháztartás központi alrendszeréből nyújtott más támogatások – ideértve a nemzetközi szerződések alapján kapott támogatásokat és segélyeket is –, és az említett szervezetek részére meghatározott célra ingyenesen juttatott állami vagyon felhasználásának ellenőrzésére,
- d) a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonba tartozó és állami tulajdonban álló, valamint az olyan gazdasági társaságok – ide nem értve a Magyar Nemzeti Bankot – ellenőrzésére, amelyekben az állam többségi befolyással rendelkezik,
- e) azon alapítványok, közalapítványok ellenőrzésére, amelyek felett az alapítói jogokat a Kormány irányítása vagy felügyelete alá tartozó költségvetési szerv gyakorolja, vagy az államháztartás központi alrendszeréből támogatásban részesülnek,
- f) az állami kezesség vállalása és beváltása jogosságának ellenőrzésére, ideértve a központi költségvetés, valamint a tartozás eredeti kötelezettjénél és jogosultjánál a kezességi szerződés feltételei betartásának ellenőrzését,
- g) a magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvény (a továbbiakban: Mpt.) 24. § (11) bekezdése alapján a magánnyugdíjpénztárak által a Nyugdíjreform és Adósságcsökkentő Alapnak átadott portfóliókkal kapcsolatos gazdálkodás jogszerűségének ellenőrzése céljából az Mpt. hatálya alá tartozó magánnyugdíjpénztárak és szervezetek portfólióátadást megelőző működésének, gazdálkodásának – beleértve az általuk közvetlenül vagy közvetve kezelt portfóliót képező eszközöket is – ellenőrzésére,
- h) az a)–g) pontban foglaltakkal összefüggésben létrejött jogviszonyokra, valamint azon szerződő felekre is, amelyek a jogviszony teljesítésében közvetlen vagy közvetett módon közreműködnek, és
- i) az Összefogás az Államadósság Ellen Alap gazdálkodása jogszerűségének ellenőrzésére.

A kormányzati ellenőrzési szerv feladatai ellátásával összefüggésben jogosult a minősített adat, az üzleti titok és az ellenőrzött szervezet, valamint az ellenőrzés kapcsán adatszolgáltatásra kötelezett szervezet által kezelt egyéb titokfajták megismerésére.

A kormányzati ellenőrzési szerv az állami vagyon kezelésének ellenőrzése keretében a Magyar Államot, mint tulajdonost törvény alapján megillető ellenőrzési jogkörrel külön meghatalmazás nélkül kizárólag az állami vagyonnal való gazdálkodás, a vagyonérték-megőrző és vagyongyarapító tevékenység értékelése érdekében gyakorolhatja, a Magyar Állam közvetlen vagy közvetett tulajdonában álló gazdasági társasági részesedés tekintetében.

A kormányzati ellenőrzési szerv személyes adatot ellenőrzési tevékenysége céljából, az ahhoz szükséges mértékben, az ellenőrzés dokumentumainak megőrzéséig kezelhet.

A kormányzati ellenőrzést végző személy a feladatai ellátása érdekében az ellenőrzött, és az ellenőrzés kapcsán adatszolgáltatásra kötelezett szerv, szervezet bármely helyiségébe beléphet, számára akadálytalan hozzáférést kell biztosítani valamennyi dokumentumhoz és az informatikai rendszerek archív és élő adatállományához. Kérésére az ellenőrzött szerv, illetve az ellenőrzés kapcsán adatszolgáltatásra kötelezett szerv bármely dolgozója köteles szóban vagy írásban információt szolgáltatni.

A kormányzati ellenőrzést végző személy az ellenőrzés során a dokumentumokba és az informatikai rendszerek adatállományába akkor is betekinthez, azokról másolatot, kivonatot kérhet, ha azok minősített adatot, üzleti titkot vagy törvény által védett egyéb titkot tartalmaznak. Az eredeti iratokat, valamint az informatikai rendszerek adatállományait eredeti adathordozón – másolat készítése és átvételi elismervény átadása mellett – elviheti, és az ellenőrzés befejezéséig magánál tarthatja. Az ellenőrzés befejezése után az átvett eredeti iratokat, adathordozókat, vissza kell szolgáltatni kivéve, ha büntető- vagy fegyelmi eljárás kezdeményezése indokolt.

A kormányzati ellenőrzést végző személy jogosult az adathordozókról fizikai tükörmásolatot készíteni vagy készíttetni, és a tükörmásolat felhasználásával az adathordozón tárolt adatokat átvizsgálni.

A kormányzati ellenőrzési szerv ellenőrzése során az ellenőrzött szerv, szervezet vagy más – az ellenőrzés lefolytatásához szükséges adatok, tények, információk birtokában lévő – személy, szervezet vezetője, alkalmazottja a jogszabályokban meghatározottak szerint adatszolgáltatásra és együttműködésre köteles.

Az ellenőrzéshez kapcsolódó adatszolgáltatási, együttműködési vagy az ellenőrzés végrehajtását elősegítő kötelezettség megszegése esetén

- az érintett személy eljárási bírsággal sújtható, amennyiben a kötelezettség megszegés felróható módon történt,
- a kormányzati ellenőrzési szerv vezetője kezdeményezheti az állami adóhatóságnál az ellenőrzött vagy az ellenőrzés kapcsán adatszolgáltatásra kötelezett szerv adószáma alkalmazásának felfüggesztését.

Az eljárási bírságot a kormányzati ellenőrzési szerv vezetője határozatban szabja ki. A bírsággal kapcsolatos eljárásra a Ket. rendelkezéseit az e törvényben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

Az ügyfelet az eljárás hivatalból történő megindításáról nem kell értesíteni. Az eljárásban kizárt az újrafelvételi eljárás, valamint egyezség megkötése.

A döntés ellen fellebbezésnek nincs helye. A bírsággal sújtott személy a határozat közlésétől számított tizenöt napon belül kérheti a döntés bírósági felülvizsgálatát.

A helyszíni ellenőrzés lefolytatásának akadályozása esetén az ellenőrzött vagy az ellenőrzés kapcsán adatszolgáltatásra kötelezett szerv adatszolgáltatási vagy együttműködési kötelezettségének érvényesítéséhez a kormányzati ellenőrzési szerv a rendőrség közreműködését veheti igénybe.

Ha a kormányzati ellenőrzési szerv ellenőrzése során a közpénzek vagy az állami vagyon jogszabálysértő, rendeltetésellenes vagy pazarló felhasználását és ezzel összefüggésben károkozást vagy ennek veszélyét állapítja meg, a kár megelőzése, enyhítése érdekében az illetékes hatósághoz, illetve szervezethez fordulhat

- a) a munkabérek és az ahhoz kapcsolódó közterhek folyósításának kivételével a kincstárnál vagy hitelintézetnél vezetett fizetési számlák zárolása,
- b) az államháztartás központi alrendszeréből nyújtott költségvetési támogatások folyósításának felfüggesztése,
- c) a személyi jövedelemadó 1%-ából történő felajánlások folyósításának felfüggesztése, és
- d) az ellenőrzött szerv, szervezet részére visszatérítendő általános forgalmi adó folyósításának felfüggesztése

céljából.

A megkeresett hatóság, szervezet köteles a megkeresés kézhezvételét követő tizenöt napon belül a szükséges intézkedéseket megtenni, és erről a kormányzati ellenőrzési szerv elnökét írásban értesíteni.

Az európai támogatásokat ellenőrző szerv ellenőrzési jogköre kiterjed a kormányrendeletben meghatározott forrásokból nyújtott költségvetési támogatásokkal kapcsolatos ellenőrzésekre

- a lebonyolításban érintett szervezeteknél,
- a kedvezményezetteknel, és
- a költségvetési támogatásokkal összefüggésben megvalósított beszerzésekre, az ezekre kötött szerződések teljesítésének vizsgálatára, ebben a vonatkozásban azon szerződő felekre is, amelyek a szerződés teljesítéséért felelősek, vagy abban közreműködnek.

3. A költségvetési szervek belső kontrollrendszere

370/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet a költségvetési szervek belső kontrollrendszeréről és belső ellenőrzéséről

A Kormány az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 109. § (1) bekezdés 17. pontjában,

a 60. § (1) bekezdése és a 2. melléklet tekintetében a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény 80. § (1) bekezdés *a)* pontjában, valamint a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 95. § *c)* pontjában,

a 60. § (2) bekezdése és a 3. melléklet tekintetében a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény 80. § (1) bekezdés *a)* pontjában

kapott felhatalmazás alapján,

az Alaptörvény 15. cikk (3) bekezdése szerinti feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

I. FEJEZET¹

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. A rendelet hatálya

1. § (1) E rendelet szabályozza a (2) bekezdésben meghatározott szervezetek belső kontrollrendszerét és belső ellenőrzési tevékenységét.

(2)² E rendelet hatálya kiterjed

*a)*³ az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 3. §-ában felsoroltakra az állam és a törvény által az államháztartás központi alrendszerébe sorolt köztestületek kivételével,

b) a térségi fejlesztési tanács munkaszervezetére,

c) az *a)* pontban meghatározottak által alapított szervekre, szervezetekre, ha azok tulajdonosi jogokat vagy vagyonkezelői jogot gyakorolnak,

d) a kormányzati szektorba sorolt egyéb szervezetekre és

e) jogszabály alapján a költségvetési szervek belső kontrollrendszerére és belső ellenőrzésére vonatkozó szabályokat alkalmazó más szervre, szervezetre.

2. Értelmező rendelkezések

2. § E rendelet alkalmazásában

a) *belső ellenőr*: a költségvetési szervnél teljes vagy részmunkaidőben foglalkoztatott, vagy polgári jogi jogviszony keretében belső ellenőrzési tevékenységet ellátó személy;

b) *belső ellenőrzés*: független, tárgyilagos bizonyosságot adó és tanácsadó tevékenység, amelynek célja, hogy az ellenőrzött szervezet működését fejlessze és eredményességét növelje, az ellenőrzött szervezet céljai elérése érdekében rendszerszemléletű megközelítéssel és módszeresen értékeli, illetve fejleszti az ellenőrzött szervezet irányítási és belső kontrollrendszerének hatékonyságát;

c) *belső ellenőrzési vezető*: a költségvetési szerv belső ellenőrzési egységének vezetője, ha a költségvetési szervnél egy fő látja el a belső ellenőrzést, akkor a belső ellenőrzést ellátó személy;

*d)*⁴

e) *bizonyosságot adó tevékenység*: belső ellenőrzési tevékenység, amelynek során a belső ellenőr objektív értékelést nyújt egy adott folyamatról, rendszerről, eljárásról, és az

ellenőrzési program végrehajtása során tett megállapításokat, következtetéseket és javaslatokat ellenőrzési jelentésbe foglalja;

f) *ellenőrzés lezárása*: egy adott ellenőrzés akkor tekinthető lezártnak, ha az ellenőrzési jelentést (vagy annak kivonatát) az ellenőrzést végző költségvetési szerv vezetője megküldte az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység részére (illetve annak, akire vonatkozóan megállapítást vagy javaslatot tartalmaz);

g) *eredményesség*: annak követelménye, hogy a kitűzött célok – az elfogadott módosításokat, változó körülményeket figyelembe véve – megvalósuljanak, a tevékenység tervezett és tényleges hatása közötti különbség a lehető legkisebb mértékű legyen, vagy a tényleges hatás legyen kedvezőbb a tervezettnél;

h)⁵

i) *gazdaságosság*: annak követelménye, hogy az erőforrások felhasználásához kapcsolódó kiadás vagy ráfordítás az elérhető legkisebb legyen, a jogszabályban meghatározott vagy általánosan elvárható minőség mellett;

j) *hatékonyság*: annak követelménye, hogy az előállított termékek, nyújtott szolgáltatások, az ellátott feladat más eredményének értéke, vagy az azokból származó bevétel a lehető legnagyobb mértékben haladja meg a felhasznált erőforrásokhoz kapcsolódó kiadásokat vagy ráfordításokat;

k) *intézkedési terv*: az ellenőrzési javaslatok alapján az ellenőrzött szervezet, szervezeti egység által készített intézkedések végrehajtásának ütemezése a végrehajtásáért felelős személyek és a vonatkozó határidők megjelölésével;

l)⁶ *kockázatelemzés*: objektív módszer az ellenőrizendő területek kiválasztására, mely meghatározza a költségvetési szerv tevékenységében és belső kontrollrendszerében rejlő kockázatokat;

m)⁷ *integrált kockázatkezelési rendszer*: olyan folyamatalapú kockázatkezelési rendszer, amely a szervezet minden tevékenységére kiterjed, egységes módszertan és eljárások alkalmazásával, a szervezet célkitűzéseinek és értékeinek figyelembevételével biztosítja a szervezet kockázatainak teljes körű azonosítását, azok meghatározott kritériumok szerinti értékelését, valamint a kockázatok kezelésére vonatkozó intézkedési terv elkészítését és az abban foglaltak nyomon követését;

n)⁸ költségvetési szerv vezetője:

na) központi költségvetési szerv esetén a központi költségvetési szerv első számú vezetője, minisztérium esetén a miniszter vagy a miniszter döntése alapján a közigazgatási államtitkár,

nb)⁹ helyi önkormányzat esetén a jegyző, főjegyző, társulás esetén a társulási megállapodásban meghatározott önkormányzat jegyzője, térségi fejlesztési tanács esetén a térségi fejlesztési tanács munkaszervezetének vezetője,

nc)¹⁰

nd)¹¹ helyi önkormányzati költségvetési szerv és nemzetiségi önkormányzati költségvetési szerv esetén annak vezetője,

o) *lezárt ellenőrzési jelentés*: a belső ellenőr által elkészített, az ellenőrzött szervezettel egyeztetett, az elfogadott észrevételek átvezetésével véglegesítésre került és aláírt ellenőrzési jelentés;

p) *magyarországi államháztartási belső ellenőrzési standardok*: az államháztartásért felelős miniszter által kialakított hazai standardok, amelyek a nemzetközi belső ellenőrzési standardokkal összhangban meghatározzák az államháztartási belső ellenőrzés céljai eléréséhez szükséges tevékenységek és eljárások során alkalmazandó alapelveket;

q) *nemzetközi belső ellenőrzési standardok*: a Belső Ellenőrök Nemzetközi Szervezete által kiadott és az államháztartásért felelős miniszter által közzétett iránymutatások, amelyek segítik meghatározni a belső ellenőrzés céljai eléréséhez szükséges tevékenységeket és

eljárásokat, valamint viszonyítási alapot adnak a belső ellenőrzési tevékenység eredményeinek értékeléséhez;

r) *tanácsadó tevékenység*: a költségvetési szerv vezetője részére nyújtott olyan hozzáadott értéket eredményező szolgáltatás, amelynek jellegét és hatókörét a belső ellenőrzési vezető és a költségvetési szerv vezetője a megbízáskor közösen írásban vagy szóban határoz meg anélkül, hogy a felelősséget magára vállalná a belső ellenőr;

s) *utóellenőrzés*: az intézkedések nyomon követése érdekében elrendelt ellenőrzés, amelynek célja, hogy a belső ellenőrzés bizonyosságot szerezzen az elfogadott intézkedések végrehajtásáról, vagy arról a tényről, hogy ha az ellenőrzött szerv, illetve az ellenőrzött szervezeti egység vezetője nem, vagy nem az elfogadott intézkedésnek megfelelően hajtja végre az intézkedéseket, továbbá meggyőződni arról, hogy a végrehajtott intézkedésekkel a megállapított kockázat ténylegesen megszűnt vagy a kockázati tűrőhatár alá csökkent;

t) *vizsgálatvezető*: a belső ellenőrzési vezető által kijelölt, az adott ellenőrzés irányításáért felelős személy.

u)¹² *szervezeti integritást sértő esemény*: minden olyan esemény, amely a szervezetre vonatkozó szabályoktól, valamint a jogszabályi keretek között a költségvetési szerv vezetője és az irányító szerv által meghatározott szervezeti célkitűzéseknek, értékeknek és elveknek megfelelő működéstől eltér.

II. FEJEZET¹³

BELSŐ KONTROLLOK

3. A költségvetési szervek belső kontrollrendszere

3. § A költségvetési szerv vezetője felelős a belső kontrollrendszer keretében – a szervezet minden szintjén érvényesülő – megfelelő

- a) kontrollkörnyezet,
- b)¹⁴ integrált kockázatkezelési rendszer,
- c) kontrolltevékenységek,
- d) információs és kommunikációs rendszer, és
- e) nyomon követési rendszer (monitoring)

kialakításáért, működtetéséért és fejlesztéséért.

4. § A belső kontrollrendszer tartalmazza mindazon elveket, eljárásokat és belső szabályzatokat, melyek biztosítják, hogy

a) a költségvetési szerv valamennyi tevékenysége és célja összhangban legyen a szabályszerűséggel, szabályozottsággal, valamint a gazdaságosság, hatékonyság és eredményesség követelményeivel,

b) az eszközökkel és forrásokkal való gazdálkodásban ne kerüljön sor pazarlásra, visszaélésre, rendeltetésellenes felhasználásra,

c) megfelelő, pontos és naprakész információk álljanak rendelkezésre a költségvetési szerv működésével kapcsolatosan, és

d) a belső kontrollrendszer harmonizációjára és összehangolására vonatkozó jogszabályok végrehajtásra kerüljenek a módszertani útmutatók figyelembevételével.

5. § (1)¹⁵ A költségvetési szervek belső kontrollrendszerét – a szervezeti sajátosságok figyelembevételével az államháztartásért felelős miniszter által közzétett módszertani útmutatók alkalmazásával kell kialakítani és működtetni.

(2) A belső kontrollrendszer fejlesztése során figyelembe kell venni az államháztartási külső ellenőrzést, kormányzati szintű ellenőrzést végző szervek és a belső ellenőrzési tevékenységet végzők által megfogalmazott ajánlásokat és javaslatokat.

6. § (1) A költségvetési szerv vezetője köteles olyan kontrollkörnyezetet kialakítani, amelyben

- a)¹⁶ világos a szervezeti struktúra, a folyamatok átláthatóak,
- b) egyértelműek a felelősségi, hatásköri viszonyok és feladatok,
- c)¹⁷ meghatározottak, ismertek és elfogadottak az etikai elvárások a szervezet minden szintjén,
- d) átlátható a humánerőforrás-kezelés,
- e)¹⁸ biztosított a szervezeti célok és értékek irányában való elkötelezettség fejlesztése és elősegítése.

(2)¹⁹ A költségvetési szerv vezetője köteles olyan szabályzatokat kiadni, folyamatokat kialakítani és működtetni a szervezeten belül, amelyek biztosítják a rendelkezésre álló források átlátható, szabályszerű, szabályozott, gazdaságos, hatékony és eredményes felhasználását.

(2a)²⁰ A költségvetési szerv vezetője rendszerezi a költségvetési szerv folyamatait, kijelöli a folyamatok működésében részt vevő szervezeti egységeket, valamint a folyamatért általános felelősséget viselő vezető beosztású személyt (a továbbiakban: folyamatgazda).

(3) A költségvetési szerv vezetője köteles elkészíteni és rendszeresen aktualizálni a költségvetési szerv ellenőrzési nyomvonalát, amely a költségvetési szerv működési folyamatainak szöveges, táblázatokkal vagy folyamatábrákkal szemléltetett leírása, amely tartalmazza különösen a felelősségi és információs szinteket és kapcsolatokat, irányítási és ellenőrzési folyamatokat, lehetővé téve azok nyomon követését és utólagos ellenőrzését.

(4)²¹ A költségvetési szerv vezetője köteles szabályozni a szervezeti integritást sértő események kezelésének eljárásrendjét, valamint az integrált kockázatkezelés eljárásrendjét.

(4a)²² A szervezeti integritást sértő események kezelésének eljárásrendje tartalmazza:

- a) a bejelentett kockázatok és események előzetes értékelésének módszertanát,
- b) a bejelentés kivizsgálásához szükséges információk összegyűjtésének módját,
- c) az érintettek meghallgatásának eljárási szabályait,
- d) a vonatkozó dokumentumok átvizsgálásának szabályait,
- e) a szervezeti integritást sértő események elhárításához szükséges intézkedéseket,
- f) az alkalmazható jogkövetkezményeket,
- g) a bejelentő szervezeten belüli védelmére, illetve elismerésére, valamint a vizsgálat eredményéről való tájékoztatására vonatkozó szabályokat és
- h) a szervezeti integritást sértő események bekövetkezésének megelőzésére kialakított eljárási szabályokat.

(5)²³ A költségvetési szerv vezetőjének felelőssége olyan belső kontrollrendszer kialakítása, amely minden tevékenységi kör esetében alkalmas az etikai értékek és az integritás érvényesítésének biztosítására.

7. § (1)²⁴ A költségvetési szerv vezetője köteles integrált kockázatkezelési rendszert működtetni.

(2)²⁵ Az (1) bekezdésben előírt tevékenység során fel kell mérni és meg kell állapítani a költségvetési szerv tevékenységében rejlő és szervezeti célokkal összefüggő kockázatokat, valamint meg kell határozni az egyes kockázatokkal kapcsolatban szükséges intézkedéseket, valamint azok teljesítésének folyamatos nyomon követésének módját.

(3)²⁶ Az integrált kockázatkezelési rendszer magában foglalja a jogszabályban előírt kockázatkezelési kötelezettségeket, amelynek működtetése során figyelembe kell venni az ágazati útmutatókat is.

(4)²⁷ A költségvetési szerv vezetője az integrált kockázatkezelési rendszer koordinálására szervezeti felelőst jelöl ki. Belső ellenőr szervezeti felelősnek nem jelölhető ki. Ha a

költségvetési szerv integritás tanácsadót foglalkoztat, akkor az integrált kockázatkezelési rendszer koordinálásával kapcsolatos feladatokat az integritás tanácsadó látja el.

(5)²⁸ A folyamatgazdáknak együtt kell működniük az integrált kockázatkezelési rendszer koordinálására kijelölt szervezeti felelőssel.

8. § (1)²⁹ A költségvetési szerv vezetője köteles a szervezeten belül kontrolltevékenységeket kialakítani, melyek biztosítják a kockázatok kezelését, hozzájárulnak a szervezet céljainak eléréséhez, és erősítik a szervezet integritását.

(2)³⁰ A kontrolltevékenység részeként minden tevékenységre vonatkozóan biztosítani kell a szervezeti célok elérését veszélyeztető kockázatok csökkentésére irányuló kontrollok kiépítését, különösen az alábbiak vonatkozásában:

a) a döntések dokumentumainak elkészítése (ideértve a költségvetési tervezés, a kötelezettségvállalások, a szerződések, a kifizetések, a támogatásokkal való elszámolás, a szabálytalanság miatti visszafizettetések dokumentumait is),

b) a döntések célszerűségi, gazdaságossági, hatékonysági és eredményességi szempontú megalapozottsága,

c) a döntések szabályszerűségi szempontból történő jóváhagyása, illetve ellenjegyzése, valamint

d) a gazdasági események elszámolása (a hatályos jogszabályoknak megfelelő könyvvizetés és beszámolás).

(3) Az (2) bekezdés a), c) és d) pontjában felsorolt tevékenységek feladatköri elkülönítését biztosítani kell.

(4) A költségvetési szerv vezetője köteles a költségvetési szerv belső szabályzataiban a felelősségi körök meghatározásával legalább az alábbiakat szabályozni:

a) engedélyezési, jóváhagyási és kontrolleljárások,

b) a dokumentumokhoz és információkhoz való hozzáférés,

c) beszámolási eljárások.

9. § (1) A költségvetési szerv vezetője köteles olyan rendszereket kialakítani és működtetni, melyek biztosítják, hogy a megfelelő információk a megfelelő időben eljutnak az illetékes szervezethez, szervezeti egységhez, illetve személyhez.

(2)³¹ Az információs rendszerek keretében a beszámolási rendszereket úgy kell működtetni, hogy azok hatékonyak, megbízhatóak, pontosak és összehasonlíthatóak legyenek, a beszámolási szintek, határidők és módok világosan meg legyenek határozva.

10. §³² A költségvetési szerv vezetője köteles kialakítani a szervezet tevékenységének, a célok megvalósításának nyomon követését biztosító rendszert, mely az operatív tevékenységek keretében megvalósuló folyamatos és eseti nyomon követésből, valamint az operatív tevékenységektől függetlenül működő belső ellenőrzésből állhat.

4. Vezetői nyilatkozat a belső kontrollrendszer működéséről

11. § (1) A költségvetési szerv vezetője köteles az 1. melléklet szerinti nyilatkozatban értékelni a költségvetési szerv belső kontrollrendszerének minőségét.

(2)³³ A költségvetési szerv vezetője a nyilatkozatot az éves költségvetési beszámolóval együtt küldi meg az irányító szervnek. A fejezetet irányító szerv vezetője a tárgyévet követő év április 30-áig megküldi az államháztartásért felelős miniszternek az általa vezetett költségvetési szervre vonatkozó nyilatkozatot és az irányítása vagy felügyelete alá tartozó költségvetési szervekre vonatkozó nyilatkozatok másolatát.

(2a)³⁴ A helyi önkormányzati költségvetési szerv vezetője a nyilatkozatot az éves költségvetési beszámolóval együtt küldi meg az irányító szerv vezetőjének. A vezetői nyilatkozatot a polgármester a zárszámadási rendelet tervezetével együtt terjeszti a képviselő-testület elé.

(3)³⁵ Ha a megtett nyilatkozat és a zárszámadással kapcsolatosan elvégzett ellenőrzések eredménye között ellentmondás áll fenn, a költségvetési szerv vezetője az ellentmondás okairól – az ellenőrzési jelentés kézhezvételétől számított harminc napon belül – írásban beszámol az irányító szerv vezetőjének. Az irányító szerv vezetője – ha a beszámolást nem tartja elfogadhatónak – a költségvetési szerv vezetőjét intézkedési terv készítésére kötelezi.

(4) Ha a költségvetési szervnél év közben változás történik a szerv vezetője személyében, vagy a költségvetési szerv átalakul, megszűnik, a távozó vezető, illetve az átalakuló, megszűnő költségvetési szerv vezetője köteles az 1. mellékletet az addig eltelt időszak vonatkozásában kitölteni, és az új vezetőnek, illetve a jogutód költségvetési szerv vezetőjének átadni, aki azt saját nyilatkozatához mellékeli.

5. A költségvetési szervek vezetői és gazdasági vezetőinek belső kontrollrendszer témakörében előírt továbbképzési kötelezettsége

12. § (1) A költségvetési szerv vezetője vagy az általa írásban kijelölt vezető állású személy – aki nem lehet a költségvetési szerv gazdasági vezetője vagy belső ellenőrzési vezetője – kétévente köteles a belső kontrollrendszer témakörében az államháztartásért felelős miniszter által meghatározott továbbképzésen részt venni. A költségvetési szerv vezetője köteles a részvételt az irányító szerv vezetője felé az adott év december 31-ig igazolni.

(2) A költségvetési szerv gazdasági vezetője kétévente köteles a belső kontrollrendszerek témakörben az államháztartásért felelős miniszter által meghatározott továbbképzésen részt venni. A részvételt a költségvetési szerv vezetője december 31-éig igazolja.

(2a)³⁶ A gazdasági vezető átmeneti vagy tartós akadályoztatása és a gazdasági vezetői álláshely megüresedése esetén a gazdasági vezető helyettesítő, továbbá a gazdasági vezető feladatainak ellátására kijelölt személy akkor köteles a (2) bekezdés szerinti továbbképzésen részt venni, ha a gazdasági vezető feladatait legalább egy évig folyamatosan ellátja.

(3)³⁷ Az (1) és (2) bekezdésben foglaltak nem vonatkoznak az adott évben azon személyekre, akiket július 1-je után bíznak meg vezetői feladattal. A tárgyév június 30-a után megbízott, az (1) és (2) bekezdés alapján képzésre kötelezett személyek a kinevezésüket követő évben kötelesek első alkalommal az (1) és (2) bekezdés szerinti képzési kötelezettségüket teljesíteni.

6. Az intézkedési tervvel kapcsolatos előírások külső ellenőrzés esetén

13. § (1)³⁸ Ezen alcím alkalmazásában külső ellenőrzés az Európai Számvevőszék, az Európai Bizottság, az Állami Számvevőszék, a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal (a továbbiakban: Hivatal), az Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság, a Magyar Államkincstár, az irányító szerv, illetve az általuk megbízott más személyek által végzett ellenőrzés.

(2) Az intézkedési terv elkészítéséért, végrehajtásáért és a megtett intézkedésekről történő beszámolásért az ellenőrzött, valamint a javaslattal érintett szerv, illetve szervezeti egység vezetője felelős.

(3)³⁹ Az intézkedési terv tartalmára vonatkozóan a 45. § (2) bekezdését kell alkalmazni. Irányító szerv által végzett ellenőrzés esetén az intézkedési terv elkészítésére és egyeztetésére vonatkozóan a 45. §-ban meghatározottakat kell alkalmazni.

(4) Az ellenőrzött, valamint a javaslattal érintett szerv, illetve szervezeti egység vezetője a külső ellenőrzést végzők részére a külön jogszabályban vagy annak hiányában az általuk meghatározott módon és határidőre számol be az intézkedési tervben meghatározott egyes feladatok végrehajtásáról.

(5) Irányító szerv által végzett ellenőrzés esetén az ellenőrzött szerv, szervezeti egység vezetője az intézkedési tervben meghatározott egyes feladatok végrehajtására, legfeljebb egy

alkalommal – a határidő lejártát megelőzően – határidő, illetve feladat módosítást kérhet az ellenőrzést végző költségvetési szerv vezetőjétől. A kérelem elfogadásáról vagy elutasításáról az ellenőrzést végző költségvetési szerv vezetője – a belső ellenőrzési vezető véleményének kikérésével – dönt, és erről tájékoztatja az ellenőrzött szerv, szervezeti egység vezetőjét, az ellenőrzött szerv belső ellenőrzési vezetőjét és az ellenőrzést végző szerv belső ellenőrzési vezetőjét is.

14. § (1) A költségvetési szerv vezetője gondoskodik a külső ellenőrzések koordinációjáról és éves bontásban nyilvántartást vezet a külső ellenőrzések javaslatai alapján készült intézkedési tervek végrehajtásáról a 47. § (2) bekezdése szerinti tartalommal. A költségvetési szerv vezetője ezen feladatot átruházhatja bármely szervezeti egység vezetője részére.

(2)⁴⁰ A költségvetési szerv vezetője az (1) bekezdésben meghatározott nyilvántartás alapján a tárgyévet követő év január 31-ig beszámol a fejezetet irányító szerv vezetőjének és a fejezetet irányító szerv belső ellenőrzési vezetőjének.

(3)⁴¹ Minisztérium esetében a költségvetési szerv vezetője a minisztérium által a tárgyévben végzett külső ellenőrzések javaslatai alapján készült intézkedési tervek végrehajtásáról a 47. § (3) bekezdése szerinti beszámolójában tájékoztatja a Hivatal elnökét.

III. FEJEZET⁴²

BELSŐ ELLENŐRZÉS

7. A költségvetési szervek belső ellenőrzése

15. § (1)⁴³ A költségvetési szerv vezetője köteles biztosítani a belső ellenőrzés működéséhez szükséges forrásokat.

(2)⁴⁴ A belső ellenőrzést végző személy vagy szervezet, vagy szervezeti egység feladatait a költségvetési szerv szervezeti és működési szabályzatában elő kell írni.

(3) A fejezetet irányító szerv egyes ellenőrzési jogosítványait átruházhatja a középírányító szervre, az annak irányítása alá tartozó költségvetési szervek tekintetében.

(4)⁴⁵

(5)⁴⁶ A gazdasági szervezettel rendelkező központi költségvetési szervek esetén legalább 1 fő belső ellenőrt kell foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban alkalmazni. Ettől eltérni csak a fejezetet irányító szerv vezetőjének írásos jóváhagyásával lehet, amihez minisztérium esetében a Hivatal elnökének előzetes véleményét is ki kell kérni.

(6)⁴⁷ A költségvetési szerv belső ellenőrzési egysége írásbeli megállapodás alapján belső ellenőrzési feladatot a költségvetési szerv vezetőjének irányítása alá tartozó költségvetési szervnél is elláthat.

(7)⁴⁸ A helyi önkormányzat, a helyi nemzetiségi önkormányzat, az önkormányzatok társulása, és az irányításuk alá tartozó költségvetési szervek belső ellenőrzési feladatait a képviselő-testület, illetve a társulási tanács döntése alapján elláthatja

a)⁴⁹ az irányító szerv által foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban alkalmazott vagy polgári jogi szerződés keretében foglalkoztatott belső ellenőr;

b) a társulás által foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban alkalmazott vagy polgári jogi szerződés keretében foglalkoztatott belső ellenőr.

(8)⁵⁰

(9)⁵¹ Költségvetési szervnél belső ellenőrzési vezetőnek az nevezhető ki, aki jogszabályban meghatározott, legalább öt éves szakmai gyakorlattal rendelkezik.

16. § (1) A belső ellenőrzési vezető jogosult

a) ideiglenes kapacitás kiegészítés vagy

b) speciális szakértelem szükségessége esetén

külső szolgáltató bevonására javaslatot tenni a költségvetési szerv vezetőjének.

(2) Ha a költségvetési szerv nem foglalkoztat belső ellenőrt, a költségvetési szerv vezetője köteles gondoskodni a költségvetési szerv belső ellenőrzési tevékenységének külső szolgáltató bevonásával történő megszervezéséről és ellátásáról.

(3)⁵² Ha a belső ellenőrzési tevékenység ellátásába részben vagy egészben külső szolgáltatót vonnak be, a külső szolgáltató minősített adat megismerésére csak abban az esetben jogosult, ha a külső szolgáltató megfelel a jogszabályokban meghatározott minősített adat védelmére vonatkozó előírásoknak.

(4)⁵³ A belső ellenőrzési tevékenység (2) bekezdés szerinti megszervezésére vonatkozó írásbeli megállapodásban rendelkezni kell a 22. § (1) és (2) bekezdésében foglalt tevékenységek és köteleességek ellátásának módjáról, valamint az alvállalkozó bevonásának lehetőségéről, illetve annak feltételeiről.

(5)⁵⁴ Az (1)–(4) bekezdés szerinti megállapodás alapján belső ellenőrzést végző személynek – azon, a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló 2009. évi LXXVI. törvény szerint a szabad szolgáltatásnyújtás jogával rendelkező személyek kivételével, akik szakmájukat a külföldi bizonyítványok és oklevelek elismeréséről szóló 2001. évi C. törvény rendelkezéseire figyelemmel határon átnyúló szolgáltatás keretében kívánják gyakorolni – meg kell felelnie a miniszteri rendeletben meghatározott feltételeknek, azzal, hogy a külső szolgáltató vezetőjének legalább ötéves, jogszabályban meghatározott szakmai gyakorlattal kell rendelkeznie.

(6)⁵⁵ Az (5) bekezdést nem kell alkalmazni akkor, ha a külső szolgáltató (1) bekezdés szerinti bevonásának indoka olyan speciális szakértelem szükségessége, amellyel a belső ellenőr képzettsége és szakmai tapasztalata ellenére nem rendelkezik, mert ahhoz elengedhetetlen valamely más szakma, szakterület ismerete is.

(7)⁵⁶ Ha a költségvetési szerv a belső ellenőrzési tevékenység során külső szolgáltatót is igénybe vesz, a költségvetési szerv belső ellenőrei kötelesek a külső szolgáltatóval és a külső szolgáltató által rendelkezésre bocsátott személyekkel együttműködni. A külső szolgáltató vezetője a költségvetési szerv belső ellenőrei felett utasítási joggal nem rendelkezik.

(8)⁵⁷ Ha a minisztériumi belső ellenőrzéseket külső szolgáltató bevonásával végzik, az ezzel kapcsolatos szerződés megkötéséhez ki kell kérni a Hivatal elnökének előzetes véleményét. A Hivatal elnöke a szerződéstervezet kézhezvételét követő 8 napon belül értesíti álláspontjáról a minisztériumot. Ha a Hivatal elnökétől a fenti határidő alatt nem érkezik észrevétel, ezt akként kell tekinteni, hogy a Hivatal elnöke a szerződés megkötésével egyetért.

17. § (1)⁵⁸ A belső ellenőrzést végző személy munkáját a nemzetközi, valamint az államháztartásért felelős miniszter által közzétett belső ellenőrzési standardok, útmutatók figyelembevételével, valamint a belső ellenőrzési vezető által – az államháztartásért felelős miniszter által közzétett belső ellenőrzési kézikönyv minta alkalmazásával – kidolgozott és a költségvetési szerv vezetője által jóváhagyott belső ellenőrzési kézikönyv szerint végzi.

(2) A belső ellenőrzési kézikönyv tartalmazza:

- a) a bizonyosságot adó és a tanácsadó tevékenységre vonatkozó eljárási szabályokat;
- b) a belső ellenőrzés hatáskörét, feladatait és céljait meghatározó belső ellenőrzési alapszabályt;
- c) a tervezés megalapozásához alkalmazott kockázatelemzési módszertan leírását;
- d) az ellenőrzési dokumentumok formai követelményeit, az alkalmazott iratmintákat;
- e) az ellenőrzési megállapítások hasznosításának nyomon követését;
- f) az ellenőrzés során büntető-, szabálysértési, kártérítési, illetve fegyelmi eljárás megindítására okot adó cselekmény, mulasztás vagy hiányosság feltárása esetén alkalmazandó eljárást.

(3) A belső ellenőrzési vezető és a belső ellenőrök a belső ellenőrzési tevékenységet az államháztartásért felelős miniszter által kiadott etikai kódex figyelembevételével végzik.

(4) A belső ellenőrzési vezető köteles a belső ellenőrzési kézikönyvet rendszeresen, de legalább két évente felülvizsgálni, és a – jogszabályok, módszertani útmutatók változásai, illetve egyéb okok miatt – szükséges módosításokat átvezetni.

8. A szervezeti és funkcionális függetlenség elemei, valamint az összeférhetlenségre vonatkozó előírások

18. § A belső ellenőrzést végző személy vagy szervezet tevékenységét a költségvetési szerv vezetőjének közvetlenül alárendelve végzi, jelentéseit közvetlenül neki küldi meg.

19. § (1) A költségvetési szerv vezetője köteles biztosítani a belső ellenőrök funkcionális függetlenségét, különösen az alábbiak tekintetében:

a) az éves ellenőrzési terv kidolgozása, kockázatelemzési módszerek alapján és soron kívüli ellenőrzések figyelembevételével;

b) az ellenőrzési program elkészítése és végrehajtása;

c) az ellenőrzési módszerek kiválasztása;

d) következtetések és ajánlások kidolgozása, ellenőrzési jelentés elkészítése;

e) a belső ellenőr bizonyosságot adó ellenőrzési és a nemzetközi, valamint az államháztartásért felelős miniszter által közétett belső ellenőrzési standardokkal összhangban lévő tanácsadói tevékenységen kívül más tevékenység végrehajtásába nem vonható be.

(2) A belső ellenőr nem vehet részt a költségvetési szerv operatív működésével kapcsolatos feladatok ellátásában, különösen az alábbiakban:

a) a költségvetési szerv működésével kapcsolatos döntések meghozatala, ide nem értve a 21. § (4) bekezdés *a)* pontjában foglaltakat;

b) a költségvetési szerv bármely végrehajtási vagy irányítási tevékenységében való részvétel;

c) pénzügyi tranzakciók kezdeményezése, vagy jóváhagyása, vagy kötelezettség vállalása, a belső ellenőrzési egységre vonatkozókon kívül;

d) a szervezet bármely, nem a belső ellenőrzési egység által alkalmazott munkatársa tevékenységének irányítása, kivéve, ha ezek a munkatársak szakértőként segítik a belső ellenőröket;

e) belső szabályzatok elkészítése, a belső ellenőrzésre vonatkozókon kívül;

f) intézkedési terv elkészítése, a belső ellenőrzésre vonatkozókon kívül.

(3) A belső ellenőrnek tevékenysége során függetlennek, külső befolyástól mentesnek, pártatlannak és tárgyilagosnak kell lennie.

(4) A belső ellenőrzést végző személy, szervezeti egység vagy szervezet tevékenységének tervezése során önállóan jár el, ellenőrzési terveit kockázatelemzésre alapozva és a soron kívüli ellenőrzések figyelembevételével állítja össze.

(5) A vizsgálatvezető az ellenőrzési programot szakmai megítélésének megfelelően állítja össze.

(6) A belső ellenőr önállóan állítja össze a megállapításokat, következtetéseket és javaslatokat tartalmazó ellenőrzési jelentést.

20. § (1)⁵⁹ A belső ellenőr, illetve a belső ellenőrzési vezető tekintetében összeférhetlenség áll fenn és ezért nem vehet részt bizonyosságot adó tevékenységben, ha

*a)*⁶⁰ az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység vezetőjének vagy alkalmazottjának a Polgári Törvénykönyvről szóló törvény szerinti közeli hozzátartozója;

b) korábban az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység – ide nem értve a belső ellenőrzési egységet – vezetőjének munkáltatói jogköre alá tartozott, a jogviszony megszűnésétől számított egy éven belül;

c) az ellenőrizendő szakterülettel vagy szervezettel közös, illetve kapcsolódó program vagy feladat végrehajtásában közreműködött, a program lezárását, illetve a feladat elvégzését követő egy éven belül;

d) az adott bizonyosságot adó tevékenység tárgyilagos lefolytatása tőle egyéb okból nem várható el.

(2) A belső ellenőrök olyan folyamatok tekintetében is végezhetnek tanácsadó tevékenységet, ahol korábban felelős szerepük volt. A tanácsadó tevékenység független egy esetleg később elrendelt ellenőrzéstől.

(3) Az összeférhetlenségről a belső ellenőrzési vezető, a belső ellenőrzési egység vezetőjének személyét érintő összeférhetlenség esetén a költségvetési szerv vezetője, az összeférhetlenség okának tudomására jutásától számított 10 napon belül határoz. A döntés meghozataláig az ellenőrt, illetve a belső ellenőrzési egység vezetőjét az összeférhetlenséggel összefüggésben az adott ellenőrzésben való részvétel alól fel kell menteni.

9. A belső ellenőrzés feladata

21. § (1) A belső ellenőrzés tevékenysége kiterjed az adott szervezet minden tevékenységére, különösen a költségvetési bevételek és kiadások tervezésének, felhasználásának és elszámolásának, valamint az eszközökkel és forrásokkal való gazdálkodásnak a vizsgálatára.

(2) A belső ellenőrzés bizonyosságot adó tevékenysége körében ellátandó feladata:

a) ⁶¹ elemezni, vizsgálni és értékelni a belső kontrollrendszer kiépítésének, működésének jogszabályoknak és szabályzatoknak való megfelelését, valamint működésének gazdaságosságát, hatékonyságát és eredményességét;

b) elemezni, vizsgálni a rendelkezésre álló erőforrásokkal való gazdálkodást, a vagyon megóvását és gyarapítását, valamint az elszámolások megfelelőségét, a beszámolók valódiságát;

c) a vizsgált folyamatokkal kapcsolatban megállapításokat, következtetéseket és javaslatokat megfogalmazni a kockázati tényezők, hiányosságok megszüntetése, kiküszöbölése vagy csökkentése, a szabálytalanságok megelőzése, illetve feltárása érdekében, valamint a költségvetési szerv működése eredményességének növelése és a belső kontrollrendszerek javítása, továbbfejlesztése érdekében;

d) nyilvántartani és nyomon követni a belső ellenőrzési jelentések alapján megtett intézkedéseket.

(3) A bizonyosságot adó tevékenységet az alábbi ellenőrzési típusok szerint kell ellátni:

a) a szabályszerűségi ellenőrzés arra irányul, hogy az adott szervezet vagy szervezeti egység működése, illetve tevékenysége megfelelően szabályozott-e, és érvényesülnek-e a hatályos jogszabályok, belső szabályzatok és vezetői rendelkezések előírásai;

b) a pénzügyi ellenőrzés célja az adott szervezet, program vagy feladat pénzügyi elszámolásainak, valamint az ezek alapjául szolgáló számviteli nyilvántartások ellenőrzése;

c) a rendszerellenőrzés keretében az egyes rendszerek kialakításának, illetve működésének átfogó vizsgálatát kell elvégezni;

d) a teljesítmény-ellenőrzés célja annak megállapítása, hogy az adott szervezet által végzett tevékenységek, programok egy jól körülhatárolható területén a működés, illetve a forrásfelhasználás gazdaságosan, hatékonyan és eredményesen valósul-e meg;

e) az informatikai ellenőrzés a költségvetési szervnél működő informatikai rendszerek megfelelőségére, megbízhatóságára, biztonságára, valamint a rendszerben tárolt adatok teljességére, megfelelőségére, szabályosságára és védelmére irányul.

(4) A tanácsadó tevékenység keretében ellátható feladatok lehetnek különösen:

a) vezetők támogatása az egyes megoldási lehetőségek elemzésével, értékelésével, vizsgálatával, kockázatának becslésével;

b) pénzügyi, tárgyi, informatikai és humán erőforrás-kapacitásokkal való ésszerűbb és hatékonyabb gazdálkodásra irányuló tanácsadás;

c) a vezetőség szakértői támogatása a kockázatkezelési és szabálytalanságkezelési rendszerek és a teljesítménymenedzsment rendszer kialakításában, folyamatos továbbfejlesztésében;

d) tanácsadás a szervezeti struktúrák racionalizálása, a változásmenedzsment területén;

e) konzultáció és tanácsadás a vezetés részére a szervezeti stratégia elkészítésében;

f) javaslatok megfogalmazása a költségvetési szerv működése eredményességének növelése és a belső kontrollrendszerek javítása, továbbfejlesztése érdekében, a költségvetési szerv belső szabályzatainak tartalmát, szerkezetét illetően.

(5) Fejezetet irányító szerv esetén az (1)–(4) bekezdésben meghatározott feladatokon túl a belső ellenőrzési szervezeti egység ellátja:

a)⁶² a fejezetet irányító szerv irányítása vagy felügyelete alá tartozó költségvetési szerv belső ellenőrzési tevékenységének szakmai felügyeletét;

b) a fejezeten belüli ellenőrzések koordinációját;

c)⁶³ a 32. § (5) bekezdésében és a 49. § (4) bekezdésében foglaltakat.

10. A belső ellenőrzési vezető feladata

22. § (1) A belső ellenőrzési vezető feladata:

a) a belső ellenőrzési kézikönyv elkészítése;

b) a kockázatelemzéssel alátámasztott stratégiai és éves ellenőrzési tervek összeállítása, a költségvetési szerv vezetőjének – helyi önkormányzatok esetén képviselő-testület – jóváhagyása után a tervek végrehajtása, valamint azok megvalósításának nyomon követése;

c) a belső ellenőrzési tevékenység megszervezése, az ellenőrzések végrehajtásának irányítása;

d) az ellenőrzések összehangolása;

e)⁶⁴ ha az ellenőrzés során büntető-, szabálysértési, kártérítési, illetve fegyelmi eljárás megindítására okot adó cselekmény, mulasztás vagy hiányosság gyanúja merül fel, a költségvetési szerv vezetőjének, illetve a költségvetési szerv vezetőjének érintettsége esetén az irányító szerv vezetőjének a haladéktalan tájékoztatása és javaslattétel a megfelelő eljárások megindítására;

f) a lezárt ellenőrzési jelentés, illetve annak kivonatának a költségvetési szerv vezetője számára történő megküldése a 43. § (4) bekezdésének megfelelően;

g) az éves ellenőrzési jelentés, illetve az összefoglaló éves ellenőrzési jelentés 48. §-ban foglaltak szerinti összeállítása.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt feladatokon túl a belső ellenőrzési vezető köteles:

a) gondoskodni arról, hogy érvényesüljenek az államháztartásért felelős miniszter által közzétett módszertani útmutatók;

b) gondoskodni a belső ellenőrzések nyilvántartásáról, a költségvetési szerv vezetőjének döntésétől függően a külső ellenőrzések nyilvántartásáról, valamint az ellenőrzési dokumentumok megőrzéséről, illetve a dokumentumok és az adatok biztonságos tárolásáról;

c) biztosítani a belső ellenőrök szakmai továbbképzését, ennek érdekében – a költségvetési szerv vezetője által jóváhagyott – éves képzési tervet készíteni és gondoskodni annak megvalósításáról;

d) a költségvetési szerv vezetőjét az éves ellenőrzési terv megvalósításáról, és az attól való eltérésekről tájékoztatni;

e) kialakítani és működtetni az 50. §-ban meghatározott nyilvántartást;

f) a belső ellenőrzési tevékenység során kezelt adatokat illetően betartani az adatvédelmi és minősített adatok védelmére vonatkozó előírásokat, valamint gondoskodni arról, hogy a belső ellenőrzést végzők tevékenységüket ezek figyelembevételével végezzék.

(3) A belső ellenőrzési vezető megbízásával kapcsolatban vagy személyére nézve összeférhetlenségi ok tudomására jutásáról köteles haladéktalanul jelentést tenni a költségvetési szerv vezetőjének, amelynek elmulasztásáért vagy késedelmes teljesítéséért fegyelmi felelősséggel tartozik.

(4) Fejezetet irányító szerv esetén a belső ellenőrzési vezető felel a 21. § (5) bekezdésében foglaltak végrehajtásáért.

11.⁶⁵ A belső ellenőrzési vezető kinevezése, felmentése, illetve áthelyezése

23. § (1) Ha törvény eltérően nem rendelkezik,

a) az irányító szerv belső ellenőrzési vezetőjét a fejezetet irányító szerv vezetője, minisztériumok esetén a költségvetési szerv vezetője,

b) az irányító szerv irányítása alá tartozó költségvetési szervek belső ellenőrzési vezetőjét – az irányító szerv vezetőjének egyetértésével – a költségvetési szerv vezetője nevezi ki, menti fel és helyezi át.

(2)⁶⁶ A Kormány irányítása alá tartozó fejezet fejezetet irányító szervének belső ellenőrzési vezetője kinevezéséhez az államháztartásért felelős miniszter, a kinevezéshez, felmentéshez, illetve áthelyezéshez a Hivatal elnökének előzetes véleményét ki kell kérni. A kinevezéshez kapcsolódóan a jelölt szakmai életrajzát és a kinevezés indokait, a felmentéshez, illetve áthelyezéshez kapcsolódóan pedig annak indokait kell csatolni.

(3)⁶⁷ Az államháztartásért felelős miniszter, illetve a Hivatal elnöke a jelölt szakmai életrajza, illetve a felmentésre vagy áthelyezésre irányuló szándékról való tájékoztatás kézhezvételétől számított 8 napon belül értesíti a fejezetet irányító szervet az álláspontjáról. Az álláspont közlésének elmaradására a 16. § (8) bekezdését kell alkalmazni.

12.⁶⁸ A belső ellenőrzési tevékenység végzésére jogosult személyekről vezetett nyilvántartáshoz kapcsolódó bizonyítási eszközök

24. §⁶⁹

24/A. §⁷⁰ (1)⁷¹ A költségvetési szervnél belső ellenőrzési tevékenységre vonatkozó jogosultsággal rendelkezőkről vezetett nyilvántartáshoz kapcsolódó bizonyítási eszközök az alábbiak:

a)⁷² a miniszteri rendeletben meghatározott szakirányú és más felsőfokú iskolai végzettséget igazoló oklevél, bizonyítvány másolata,

b)⁷³ a legalább kétéves szakmai gyakorlat bemutatását tartalmazó kérelmezői nyilatkozat vagy a szakmai gyakorlat alóli felmentést igazoló dokumentum;

c) az igazgatási szolgáltatási díj megfizetését igazoló dokumentum (a fizetési számlára történő készpénzbefizetés esetén a készpénz befizetési megbízást igazoló szelvényrészének, vagy a kérelmező fizetési számlájának megterhelését tanúsító bizonylatnak a másolata).

d)⁷⁴

(2)–(3)⁷⁵

13. A belső ellenőr jogai és kötelezettségei

25. § A belső ellenőr jogosult:

a) az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység helyiségeibe belépni, figyelemmel az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység biztonsági előírásaira, munkarendjére;

b) az ellenőrzött szervnél, illetve szervezeti egységnél az ellenőrzés tárgyához kapcsolódó, minősített adatot, üzleti és gazdasági titkot tartalmazó iratokba, a közszolgálati alapnyilvántartásba és más dokumentumokba, valamint elektronikus adathordozón tárolt adatokba betekinteni a külön jogszabályokban meghatározott adatvédelmi és minősített adatok védelmére vonatkozó előírások betartásával, azokról másolatot, kivonatot, illetve tanúsítványt készíttetni, indokolt esetben az eredeti dokumentumokat másolat hátrahagyása mellett jegyzőkönyvben rögzítetten átvenni, illetve visszaadni;

c) az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység vezetőjétől és bármely alkalmazottjától írásban vagy szóban információt kérni;

d) az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység működésével és gazdálkodásával összefüggő kérdésekben információt kérni más szervektől a belső ellenőrzési vezető jóváhagyásával;

e) a vizsgálatba szakértő bevonását kezdeményezni.

26. § A belső ellenőr köteles:

a) ellenőrzési tevékenysége során az ellenőrzési programban foglaltakat végrehajtani;

b) tevékenységének megkezdéséről az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység vezetőjét tájékoztatni, és megbízólevelét bemutatni;

c) objektív véleménye kialakításához elengedhetetlen dokumentumokat és körülményeket megvizsgálni;

d) megállapításait, következtetéseit és javaslatait tárgyszerűen, a valóságnak megfelelően írásba foglalni, és azokat elegendő és megfelelő bizonyítékkal alátámasztani;

e)⁷⁶ ha az ellenőrzés során büntető-, szabálysértési, kártérítési, illetve fegyelmi eljárás megindítására okot adó cselekmény, mulasztás vagy hiányosság gyanúja merül fel, haladéktalanul jelentést tenni a belső ellenőrzési vezetőnek;

f) az ellenőrzési jelentés tervezetét az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység vezetőjével egyeztetni, ellenőrzési jelentést készíteni, az ellenőrzési jelentés aláírását követően a lezárt ellenőrzési jelentést a belső ellenőrzési vezetőnek átadni;

g) ellenőrzési megbízásával kapcsolatban vagy személyére nézve összeférhetlenségi ok tudomására jutásáról haladéktalanul jelentést tenni a belső ellenőrzési vezetőnek, amelynek elmulasztásáért vagy késedelmes teljesítéséért fegyelmi felelősséggel tartozik;

h)⁷⁷ az eredeti dokumentumokat az ellenőrzés lezárásakor hiánytalanul visszaszolgáltatni, illetve ha az ellenőrzés során büntető-, szabálysértési, kártérítési, illetve fegyelmi eljárás megindítására okot adó cselekmény, mulasztás vagy hiányosság gyanúja merül fel, az eredeti dokumentumokat a szükséges intézkedések megtétele érdekében a belső ellenőrzési vezető útján az ellenőrzött szerv vezetőjének jegyzőkönyv alapján átadni;

i) az ellenőrzött szervnél, illetve szervezeti egységnél, illetve annak részegységeiben a biztonsági szabályokat és a munkarendet figyelembe venni;

j) a tudomására jutott minősített adatot, üzleti és gazdasági titkot megőrizni;

k) az ellenőrzési tevékenységet a 22. § (1) bekezdés a) pontja szerinti kézikönyvben meghatározott módon megfelelően dokumentálni, az ellenőrzés során készített iratokat és iratmásolatokat – az adatvédelmi és a minősített adatok védelmére vonatkozó előírások betartásával – az ellenőrzés dokumentációjához csatolni.

14. Az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység jogai és kötelezettségei

27. § Az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység vezetője és alkalmazottai jogosultak:

a) az ellenőr személyazonosságának bizonyítására alkalmas okiratot, illetve megbízólevelének bemutatását kérni, ennek hiányában az együttműködést megtagadni;

b) az ellenőrzés megállapításait megismerni, azokra a 42. és a 43. § szerint észrevételeket tenni, és az észrevételekre választ kapni.

28. § Az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység vezetője és alkalmazottai kötelesek:

- a) az ellenőrzés végrehajtását elősegíteni, együttműködni;
- b) az ellenőr részére szóban vagy írásban a kért tájékoztatást, felvilágosítást, nyilatkozatot megadni, a dokumentációkba a betekintést biztosítani, kérés esetén az eredeti dokumentumokat – másolat és jegyzőkönyv ellenében – az ellenőrnek a megadott határidőre átadni;
- c) a saját hatáskörébe tartozóan az ellenőrzés megállapításai, és javaslatai alapján a végrehajtásért felelősöket és a végrehajtás határidejét feltüntető intézkedési tervet készíteni, az intézkedéseket a megadott határidőig végrehajtani, arról a költségvetési szerv vezetőjét és a belső ellenőrzési vezetőt tájékoztatni;
- d) az ellenőrök számára megfelelő munkakörülményeket biztosítani.

15. A belső ellenőrzés tervezése

29. § (1) Az ellenőrzési munka megtervezéséhez a belső ellenőrzési vezető kockázatelemzés alapján – az államháztartásért felelős miniszter által közzétett módszertani útmutató figyelembevételével – stratégiai ellenőrzési tervet és éves ellenőrzési tervet készít, amelyeket a költségvetési szerv vezetője hagy jóvá.

(2)⁷⁸ A fejezetet irányító szerv belső ellenőrzési vezetője az éves ellenőrzési tervek jóváhagyását megelőzően konzultációt kezdeményez a fejezetet irányító szerv irányítása vagy felügyelete alá tartozó költségvetési szervek belső ellenőrzési vezetőivel az ellenőrzések koordinációja érdekében.

(3)⁷⁹ Az Áht. 62. §-ában meghatározott szakmai egyeztető fórum illetékes témacsoportja minden év október 31-ig egyeztető ülést tart a kormányzati ellenőrzés koordinációja érdekében.

30. § (1) A belső ellenőrzési vezető stratégiai ellenőrzési tervet készít, amely – összhangban a szervezet hosszú távú céljaival – meghatározza a belső ellenőrzésre vonatkozó stratégiai fejlesztéseket a következő négy évre, és az alábbiakat tartalmazza:

- a) a hosszú távú célkitűzéseket, stratégiai célokat;
- b) a belső kontrollrendszer általános értékelését;
- c) a kockázati tényezőket és értékelésüket;
- d) a belső ellenőrzésre vonatkozó fejlesztési és képzési tervet;
- e) a szükséges erőforrások felmérését elsősorban a létszám, képzettség, tárgyi feltételek tekintetében;
- f) az a)–c) pont alapján meghatározott ellenőrzési prioritásokat és az ellenőrzési gyakoriságot.

(2) A stratégiai ellenőrzési tervet szükség szerint felül kell vizsgálni.

31. § (1) A belső ellenőrzési vezető – összhangban a stratégiai ellenőrzési tervvel – összeállítja a tárgyévét követő évre vonatkozó éves ellenőrzési tervet.

(2) Az éves ellenőrzési tervnek a stratégiai ellenőrzési tervben és a kockázatelemzés alapján felállított prioritásokon, valamint a belső ellenőrzés rendelkezésére álló erőforrásokon kell alapulnia.

(3) Az elvégzett kockázatelemzés során magas kockázatúnak minősített területekre az éves ellenőrzési terv készítése során kiemelt figyelmet kell fordítani, és a lehető legrövidebb időn belül ellenőrizni kell.

(4) Az éves ellenőrzési terv tartalmazza:

- a) az ellenőrzési tervet megalapozó elemzések és a kockázatelemzés eredményének összefoglaló bemutatását;
- b) a tervezett ellenőrzések tárgyát;
- c) az ellenőrzések célját;

- d) az ellenőrizendő időszakot;
- e) a rendelkezésre álló és a szükséges ellenőrzési kapacitás meghatározását;
- f) az ellenőrzések típusát;
- g) az ellenőrzések tervezett ütemezését;
- h) az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egységek megnevezését;
- i) a tanácsadó tevékenységre tervezett kapacitást;
- j) a soron kívüli ellenőrzésekre tervezett kapacitást;
- k) a képzésekre tervezett kapacitást;
- l) az egyéb tevékenységeket.

(5) Az éves ellenőrzési tervet a belső ellenőrzési vezető a költségvetési szerv vezetőjének egyetértésével módosíthatja.

(6) Tanácsadó tevékenységet, illetve soron kívüli ellenőrzést a költségvetési szerv vezetője, illetve a belső ellenőrzési vezető kezdeményezésére lehet végezni.

(7)⁸⁰ Minisztérium esetében az éves ellenőrzési terv módosításának, illetve a soron kívüli ellenőrzés elrendeléséről szóló intézkedés – indokolással ellátott – tervezetét előzetes véleményezés céljából meg kell küldeni a Hivatal elnöke számára. A Hivatal elnöke az éves ellenőrzési terv módosítása esetén a tájékoztatás kézhezvételétől számított 8 napon belül, soron kívüli ellenőrzés elrendelése esetén pedig soron kívül értesíti a minisztériumot az álláspontjáról. Az álláspont közlésének elmaradására a 16. § (8) bekezdését kell alkalmazni.

32. § (1) A belső ellenőrzési vezető az éves ellenőrzési tervet jóváhagyásra megküldi a költségvetési szerv vezetőjének.

(2)⁸¹ A jóváhagyást követően a költségvetési szerv vezetője a tárgyévre vonatkozó éves ellenőrzési tervét megküldi a fejezetet irányító szerv belső ellenőrzési vezetője részére minden év november 15-ig.

(3)⁸² Helyi önkormányzati költségvetési szerv esetén a belső ellenőrzési vezető a tárgyévre vonatkozó éves ellenőrzési tervét megküldi a jegyző, illetve főjegyző részére a tárgyévet megelőző év november 30-ig. Társulás esetén a belső ellenőrzési vezető a tárgyévre vonatkozó éves ellenőrzési tervét megküldi a létrehozott költségvetési szerv vezetője és a társulási tanács elnöke részére.

(4)⁸³ Helyi önkormányzati költségvetési szervek esetében az éves ellenőrzési tervet a képviselő-testület a tárgyévet megelőző év december 31-ig hagyja jóvá.

(5)⁸⁴ A fejezetet irányító szerv belső ellenőrzési vezetője kidolgozza, és a fejezetet irányító szerv vezetője minden év december 31-ig megküldi az államháztartásért felelős miniszternek a következő évre vonatkozó éves ellenőrzési tervét, valamint a fejezetet irányító szerv irányítása vagy felügyelete alá tartozó költségvetési szervek éves ellenőrzési tervei alapján összeállított összefoglaló éves ellenőrzési tervet.

(6)⁸⁵ A minisztérium belső ellenőrzési vezetője a minisztérium következő évre vonatkozó éves ellenőrzési tervét előzetes véleményezés céljából minden év november 15-éig megküldi a Hivatal elnökének. Az álláspont közlésének elmaradására a 16. § (8) bekezdését kell alkalmazni. A minisztérium belső ellenőrzési vezetője a következő évi jóváhagyott éves ellenőrzési tervet minden év december 31-ig megküldi a Hivatal elnöke részére.

16. Az ellenőrzési program

33. § (1)⁸⁶ A belső ellenőrzési vezető – a 34. § (1) bekezdésében foglaltak figyelembevételével – minden egyes ellenőrzés lefolytatásához megbízólevél aláírásával kijelöli a vizsgálatvezetőt és az ellenőrzéseket lefolytató belső ellenőröket. Vizsgálatvezetőnek az jelölhető ki, aki legalább kétéves, jogszabályban meghatározott szakmai gyakorlattal rendelkezik.

(2) A vizsgálatvezető által készített és a belső ellenőrzési vezető által jóváhagyott ellenőrzési program tartalmazza:

- a) az ellenőrzést végző szerv, illetve szervezeti egység megnevezését;
- b) az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység megnevezését;
- c) a 21. § (3) bekezdésében meghatározott ellenőrzés típusát;
- d) az ellenőrzés tárgyát és célját;
- e) az ellenőrizendő időszakot;
- f)⁸⁷ az ellenőrzés tervezett időtartamát, a jelentés elkészítésének határidejét;
- g) az ellenőrök, szakértők, valamint a vizsgálatvezető megnevezését, megbízólevelük számát, a feladatmegosztást;
- h) az ellenőrzés részletes feladatait és az alkalmazott módszereket;
- i) a kiállítás keltét;
- j) a belső ellenőrzési vezető aláírását.

(3) Az ellenőrzési program végrehajtását a belső ellenőrzési vezető felügyeli. A programtól eltérni a belső ellenőrzési vezető jóváhagyásával lehet, a program módosítását a vizsgálatvezető kezdeményezheti.

17. A megbízólevél

34. § (1) A belső ellenőrt – ideértve a vizsgálatban részt vevő szakértőt is – megbízólevéllel kell ellátni, amelyet a belső ellenőrzési vezető ír alá. A belső ellenőrzési vezető megbízólevelét a költségvetési szerv vezetője írja alá.

(2) A megbízólevél – e megnevezés mellett – az alábbiakat tartalmazza:

- a)⁸⁸ az ellenőr nevét, regisztrációs számát, szolgálati igazolványának, illetve – ha szolgálati igazolvánnyal nem rendelkezik – a személyazonosító igazolványának vagy más személyazonosításra alkalmas igazolványának számát;
- b) az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység megnevezését;
- c) a 21. § (3) bekezdésében meghatározott ellenőrzés típusát, kivéve tanácsadó tevékenység esetén;
- d) az ellenőrzés tárgyát és célját;
- e) az ellenőrzésre vonatkozó jogszabályi vagy egyéb felhatalmazásra történő hivatkozást;
- f) a megbízólevél érvényességi idejét;
- g) a kiállítás keltét;
- h) a kiállításra jogosult aláírását, bélyegzőlenyomatát.

18. A bizonyosságot adó és a tanácsadó tevékenység végrehajtása

35. § (1) Az ellenőrzés megkezdéséről szóban vagy írásban értesíteni kell az ellenőrzött szerv vagy szervezeti egység vezetőjét. Ennek keretében a belső ellenőrzési vezető tájékoztatást ad az ellenőrzés céljáról és formájáról, jogszabályi felhatalmazásról, valamint az ellenőrzés várható időtartamáról.

(2) Az ellenőrzést szükség szerint a helyszínen, illetve adatbekérés útján, elsősorban az ellenőrzés tárgyához, céljához és időszakához kapcsolódó dokumentációk alapján a belső kontrollrendszer értékelésével, valamint az ellenőrzési programban meghatározott ellenőrzési módszerek alkalmazásával kell végrehajtani.

(3) Az adatbekérés útján kapott információk valódiságát az ellenőr – a rendelkezésére álló eszközökkel – köteles vizsgálni.

(4) A helyszíni ellenőrzést annak megkezdése előtt legalább 3 nappal szóban vagy írásban be kell jelenteni az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység vezetőjének. Ennek keretében a

belső ellenőrzési vezető tájékoztatást ad az ellenőrzés során végrehajtandó feladatokról, valamint az ellenőrzés várható időtartamáról.

(5) Az (1) és a (4) bekezdés szerinti értesítések összevonhatók. Az előzetes bejelentést nem kell megtenni, ha az – a rendelkezésre álló adatok alapján – meghiúsíthatja az ellenőrzés eredményes lefolytatását. Az előzetes bejelentés elhagyásáról a belső ellenőrzési vezető dönt.

(6) A helyszíni ellenőrzés megkezdésekor az ellenőr köteles bemutatni a megbízólevelét az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység vezetőjének vagy az őt helyettesítő személynek.

(7) A vizsgálatvezető köteles gondoskodni az ellenőrzés összehangolt, az ütemezésnek megfelelő végrehajtásáról.

36. § Az ellenőrzés során a belső ellenőr kérésére az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység vezetője köteles teljességi nyilatkozatot adni, amelyben az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység vezetője igazolja, hogy az ellenőrzött feladattal összefüggő, felelősségi körébe tartozó valamennyi okmányt, illetve információt hiánytalanul az ellenőr rendelkezésére bocsátotta.

37. § (1) A tanácsadó tevékenységre szóló felkérésnek – amely történhet szóban vagy írásban – tartalmaznia kell:

- a) a tanácsadó tevékenység tárgyát és célját;
- b) a beszámolás formáját és határidejét.

(2) A tanácsadó tevékenység végrehajtása során nem kell alkalmazni a 33. §-ban, a 35–36. §-ban és a 38–47. §-ban foglaltakat.

(3)⁸⁹ Ha a belső ellenőrzési tevékenységet teljes körűen külső szolgáltató látja el, akkor a tanácsadó tevékenységre szóló felkérést minden esetben írásban kell rögzíteni.

19. Az ellenőrzés megszakítása, felfüggesztése

38. § (1) Az ellenőrzést a belső ellenőrzési vezető megszakíthatja, ha

a) soron kívüli vizsgálatot vagy az ellenőrzési tervben nem ütemezett tanácsadó tevékenységet kell lefolytatni, vagy

b) a vizsgálatvezető vagy a belső ellenőr az ellenőrzés lefolytatásában akadályoztatva van.

(2) Az ellenőrzést a belső ellenőrzési vezető felfüggesztheti, ha az ellenőrzöttnél

a) az ellenőrzést érintő személyi vagy szervezeti változás vagy elháríthatatlan ok,

b) a számviteli rend állapota,

c) a dokumentáció és a nyilvántartások hiányossága, vagy

d)⁹⁰ az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység jogsértő magatartása

az ellenőrzés folytatását akadályozza.

(3)⁹¹ A belső ellenőrzési vezető az ellenőrzés megszakítása vagy felfüggesztése esetén arról írásban tájékoztatja az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység vezetőjét, melyben az ellenőrzés felfüggesztése esetén határidő megállapításával egyúttal felhívja az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység vezetőjét az akadály megszüntetésére. Az ellenőrzés megszakításáról vagy felfüggesztéséről a belső ellenőrzési vezető egyidejűleg írásban tájékoztatja az ellenőrzési tervét jóváhagyó vezetőt.

(4)⁹² A megszakított, illetve felfüggesztett ellenőrzést az elrendelése okául szolgáló akadály elhárulásától számított 30 napon belül folytatni kell, ennek időpontjáról a belső ellenőrzési vezető dönt és az ellenőrzés folytatásáról írásban értesíti az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység vezetőjét.

20. Az ellenőrzési jelentés

39. § (1) A belső ellenőr a megállapításait, következtetéseit és javaslatait tartalmazó ellenőrzési jelentést, vagy több kapcsolódó témájú ellenőrzési jelentés alapján összefoglaló ellenőrzési jelentést készít.

(2) Az ellenőrzési jelentés elkészítéséért, annak tartalmáért, a levont következtetésekért és a kapcsolódó javaslatokért a vizsgálatvezető, a megállapítások valóságáért és alátámasztásáért a vizsgálatot végzők felelősek.

(3) Az ellenőrzési jelentésnek tartalmaznia kell:

- a) az ellenőrzést végző szerv, illetve szervezeti egység megnevezését;
- b) az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység megnevezését;
- c) az ellenőrzésre vonatkozó jogszabályi felhatalmazás megjelölését;
- d) a 21. § (3) bekezdésében meghatározott ellenőrzés típusát;
- e) az ellenőrzés tárgyát;
- f) az ellenőrzés célját;
- g) az ellenőrzött időszakot;
- h) a helyszíni ellenőrzés kezdetét és végét;
- i) az alkalmazott ellenőrzési módszereket és eljárásokat;
- j) vezetői összefoglalót;
- k) az ellenőrzési megállapításokat, következtetéseket és javaslatokat, valamint a köztük fennálló összefüggéseket;
- l) az ellenőrzött időszakban az ellenőrzött területért (vagy feladatért) felelős vezetők nevét, beosztását;
- m) a jelentés dátumát és az ellenőrzésben közreműködött ellenőrök, szakértők nevét és aláírását.

40. § (1) Az ellenőrzési jelentésben foglaltakat elegendő, megbízható, érdemi és hasznos ellenőrzési bizonyítékokkal kell alátámasztani.

(2) Az ellenőrzés megállapításainak bizonyítására felhasználható különösen:

- a) az eredeti okirat, amely a gazdasági esemény elsődleges okirata, bizonylata;
- b) a másolat, amely az eredeti okirat szöveghű, hitelesített másolata;
- c) a kivonat, amely az eredeti okirat meghatározott részének, részeinek szöveghű, hitelesített másolata;
- d) a tanúsítvány, amely több eredeti okiratnak az ellenőr által meghatározott szövegrészét és számszaki adatait tartalmazza;
- e) a közös jegyzőkönyv, amely olyan tényállás igazolására szolgál, amelyről nincs egyéb okirat, de amelynek valóságát az ellenőr és az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység illetékes vezetője, alkalmazottja közösen megállapítja, és e tényt aláírásukkal igazolják;
- f) a fénykép, videofelvétel vagy más kép-, hang- és adatrögzítő eszköz, amely alkalmazható az ellenőr által szemrevételezett helyzet, állapot hiteles igazolására;
- g) a szakértői vélemény, amely a speciális ismereteket igénylő szakkérdésekben felkért szakértő által adott értékelés;
- h) a nyilatkozat, amely az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység alkalmazottjának olyan írásbeli vagy szóbeli kijelentése, amely okirat hiányában vagy meglévő okirattal ellentétesen valamilyen tényállást közöl;
- i) a többes nyilatkozat, amely több személynek külön-külön vagy együttesen tett nyilatkozata ugyanazon tényállásról;
- j) az informatikai rendszerben rögzített, feldolgozott, onnan lekérdezéssel paraméterek, illetve szűrési feltételek beállításával nyerhető adat.

(3) A fényképet és az egyéb módon rögzített információkat az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egységnek a rögzítésnél jelen lévő alkalmazottja jegyzőkönyvbe veszi a rögzítés időpontjának, helyének és tárgyának megjelölésével.

(4) A másolatot, a kivonatot és a tanúsítványt az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység vezetője vagy az általa megbízott személy hitelesíti. A hitelesítő az okiratban foglaltak valódiságát a hitelesítés időpontjának feltüntetése mellett aláírásával igazolja.

(5) Hitelesítésnél

a) a „másolat” szó feltüntetése mellett utalni kell arra, hogy a másolat az eredeti okirattal mindenben megegyezik;

b) a „kivonat” szó feltüntetése mellett meg kell jelölni, hogy a kivonat mely eredeti okirat, melyik oldalának, mely szövegrészét tartalmazza;

c) a „tanúsítvány” szó feltüntetése mellett meg kell jelölni, hogy mely okiratok alapján készült.

41. § (1) A megállapításokat, következtetéseket és javaslatokat úgy kell lényegre törően és világosan megfogalmazni, hogy

a) az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység egészének működése, gazdálkodása vagy az ellenőrzött tevékenység objektíven értékelhető legyen,

b) vegye figyelembe a működéssel, gazdálkodással, tevékenységgel kapcsolatos kockázatokat,

c) azok végrehajthatóak, teljesítésük pedig ellenőrizhető és számon kérhető legyen.

(2) A belső ellenőr köteles az ellenőrzési jelentésben objektíven szerepeltetni minden olyan lényeges tény, pozitív és negatív megállapítást, hiányosságot és ellentmondást, amely biztosítja a vizsgált tevékenységről szóló ellenőrzési jelentés teljességét.

(3) A belső ellenőrök az ellenőrzési jelentés elkészítésénél kötelesek értékelni minden, a vizsgált szervezet, illetve egyéb felek által rendelkezésükre bocsátott információt és véleményt, azonban ez utóbbi nem befolyásolhatja a belső ellenőrök tényeken alapuló megállapításait, következtetéseit.

(4) Az ellenőrzési jelentés vezetői összefoglalójában az ellenőrzés eredményét és a feltárt hiányosságokat összefoglaló értékelést kell adni.

21. A jelentéstervezet egyeztetése

42. § (1) A belső ellenőrzési vezető a jelentés tervezetét, illetve annak kivonatát egyeztetés céljából megküldi az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység vezetőjének, továbbá annak, akire vonatkozóan a jelentéstervezet megállapítást vagy javaslatot tartalmaz (a továbbiakban együttesen: érintettek).

(2) Az érintettek észrevételeiket a jelentéstervezet kézhezvételétől számított 8 napon belül kötelesek megküldeni a belső ellenőrzési vezető részére.

(3) Indokolt esetben a belső ellenőrzési vezető a (2) bekezdésben meghatározottnál hosszabb, legfeljebb 30 napos határidőt is megállapíthat.

(4) Soron kívüli ellenőrzés esetén a belső ellenőrzési vezető a (2) bekezdésben meghatározottnál rövidebb határidőt is megállapíthat.

(5) A jelentéstervezet megküldésére vonatkozó kísérő levélben fel kell hívni az ellenőrzött figyelmét arra, hogy a határidő elmulasztását egyetértésnek kell tekinteni és a nemleges választ is jelezni kell a határidőn belül, valamint az észrevételek megküldésével egy időben lehetősége van a 43. § (1) bekezdése szerinti egyeztető megbeszélés kezdeményezésére.

(6)⁹³ Ha az érintettek nem tesznek érdemi észrevételt a jelentéstervezetre, akkor a nemleges válaszukkal együtt – ha a jelentéstervezet megállapításokat vagy javaslatokat tartalmaz az érintett szervezeti egység vonatkozásában – már az intézkedési tervet is elkészíthetik és megküldhetik az ellenőrzést végző szerv vagy szervezeti egység részére a megadott véleményezési határidőn belül.

(7) Az észrevétel elfogadásáról vagy elutasításáról a vizsgálatvezető dönt, amelyről az észrevételezési határidő lejártától számított 8 napon belül az érintetteknek írásbeli

tájékoztatást ad és indokolja az el nem fogadott észrevételeket vagy kezdeményezi a 43. § (1) bekezdése szerinti megbeszélés összehívását.

(8) Az elfogadott észrevételeket a vizsgálatvezető átvezeti az ellenőrzési jelentéstervezeten. Az érintettek észrevételeit, illetve a vizsgálatvezető válaszát csatolni kell az ellenőrzés dokumentációjához.

43. § (1)⁹⁴ Ha az érintettek részéről a megállapításokat vitatják, akkor egyeztető megbeszélést kell tartani, bármelyik fél kezdeményezésére.

(2) Az egyeztető megbeszéléseken részt vesz a vizsgálatvezető, az ellenőrzést végző belső ellenőrök, az ellenőrzést végző szerv belső ellenőrzési vezetője, az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység vezetője, irányított szervnél végzett ellenőrzés esetén annak belső ellenőrzési vezetője, valamint a vizsgálatban érintett egységek vezetői és szükség szerint más olyan személy, akinek meghívása a vizsgálat tárgya vagy megállapításai miatt indokolt. Az egyeztető megbeszélésről jegyzőkönyvet kell készíteni, amely tartalmazza a megbeszélés eredményét. A jegyzőkönyvet csatolni kell az ellenőrzési jelentéshez.

(3) Indokolt esetben a belső ellenőrzési vezető az észrevételek átvezetése után a jelentéstervezetet az érintetteknek ismételtén megküldheti visszamutatás céljából 5 naps határidővel.

(4)⁹⁵ Az ellenőrzési jelentést, illetve annak kivonatát a vizsgálatvezető és a vizsgálatot végző valamennyi ellenőr aláírását követően a belső ellenőrzési vezető hagyja jóvá és megküldi a költségvetési szerv vezetője részére. Ezzel egyidejűleg a minisztériumi belső ellenőrzésről készült ellenőrzési jelentést a belső ellenőrzési vezető tájékoztatásul megküldi a Hivatal elnökének is.

44. § (1) A költségvetési szerv vezetője a lezárt ellenőrzési jelentést vagy annak kivonatát megküldi:

a) irányított, illetve felügyelt költségvetési szerv ellenőrzése esetén az ellenőrzött szerv vezetőjének, illetve

b) saját szervezet ellenőrzése esetén az ellenőrzött szervezeti egység vezetőjének, továbbá

c) annak, akire vonatkozóan megállapítást vagy javaslatot tartalmaz,
és szükség esetén felkéri az intézkedési terv elkészítésére.

(2)⁹⁶ Ha az ellenőrzés során büntető-, szabálysértési, kártérítési, illetve fegyelmi eljárás megindítására okot adó cselekmény, mulasztás vagy hiányosság gyanúja merül fel, az nem befolyásolja az ellenőrzés lezárását.

(3) A költségvetési szerv vezetője – a belső ellenőrzési vezető véleményének kikérésével – dönthet úgy, hogy a lezárt ellenőrzési jelentést vagy annak kivonatát nyilvánosságra vagy harmadik fél tudomására hozza az adatvédelemre vonatkozó jogszabályok figyelembevételével.

22. Az intézkedési tervvel kapcsolatos előírások belső ellenőrzés esetén

45. § (1) Az intézkedési terv elkészítéséért, végrehajtásáért és a megtett intézkedésekről történő beszámolásért az ellenőrzött, valamint a javaslattal érintett szerv, illetve szervezeti egység vezetője felelős.

(2)⁹⁷ Az intézkedési tervet a szükséges intézkedések végrehajtásáért felelős személyek és a vonatkozó határidők megjelölésével kell elkészíteni. Az intézkedési tervben az egyes feladatokhoz kapcsolódó határidőket úgy kell meghatározni, hogy azok számon kérhetőek legyenek. Ha a feladat jellege egy éven túl mutat, akkor részfeladatokat, illetve részhatáridőket kell meghatározni, ahol értelmezhető.

(3) Az intézkedési tervet a lezárt ellenőrzési jelentés kézhezvételétől számított 8 napon belül kell elkészíteni és megküldeni a költségvetési szerv vezetője és a belső ellenőrzési

vezetője részére. Indokolt esetben a belső ellenőrzési vezető javaslatára a költségvetési szerv vezetője ennél hosszabb, legfeljebb 30 napos határidőt is megállapíthat.

(4) A költségvetési szerv vezetője az intézkedési terv jóváhagyásáról az intézkedési terv kézhezvételétől számított 8 napon belül – a belső ellenőrzési vezető véleményének kikérésével – dönt.

(5) Az ellenőrzött szervezeti egység vezetője az intézkedési tervben meghatározott egyes feladatok végrehajtására, legfeljebb egy alkalommal – a határidő lejártát megelőzően – határidő, illetve feladat módosítást kérhet a költségvetési szerv vezetőjétől. A kérelem elfogadásáról vagy elutasításáról a költségvetési szerv vezetője – a belső ellenőrzési vezető véleményének kikérésével – dönt, és erről tájékoztatja az ellenőrzött szervezeti egység vezetőjét és a belső ellenőrzési vezetőt is.

(6) Az (5) bekezdésben meghatározott kérelem elbírálásának jogát a költségvetési szerv vezetője átruházhatja a belső ellenőrzési vezetőre, aki rendszeresen beszámol a határidő módosítási kérelmekről és azok elfogadásáról vagy elutasításáról.

46. § (1) Az ellenőrzött szervezeti egység vezetője az intézkedési tervben meghatározott egyes feladatok végrehajtásáról az intézkedési tervben meghatározott legutolsó határidő lejártát követő 8 napon belül írásban beszámol a költségvetési szerv vezetője részére, és ezen beszámolót egyúttal tájékoztatásul megküldi a belső ellenőrzési vezetője részére is.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott beszámoló tartalmazza a megtett intézkedések rövid leírását, a végre nem hajtott intézkedések okát és esetlegesen a 45. § (5) bekezdése alapján a határidő, illetve feladat módosítási kérelmet.

(3)⁹⁸ Ha az ellenőrzött szerv, szervezeti egység vezetője az intézkedési tervben meghatározott egyes feladatok végrehajtásáról az (1) bekezdésben meghatározott határidőn belül nem számol be és a 45. § (5) bekezdése alapján határidő hosszabbítást sem kért, a költségvetési szerv vezetője, illetve a belső ellenőrzési vezető utóellenőrzést kezdeményezhet a soron kívüli feladatokra tervezett kapacitásának a terhére.

47. § (1) A belső ellenőrzési vezető a 46. § (1) bekezdésében meghatározott tájékoztatás alapján éves bontásban nyilvántartást vezet, amellyel a belső ellenőrzési jelentésekben tett megállapításokat, javaslatokat, a vonatkozó intézkedési terveket és azok végrehajtását nyomon követi.

(2) A (1) bekezdésben meghatározott nyilvántartásnak – az államháztartásért felelős miniszter által közzétett módszertani útmutató figyelembevételével mellett – tartalmaznia kell az ellenőrzési jelentésben szereplő javaslatot, az elfogadott intézkedési tervet, az intézkedési terv alapján végrehajtott intézkedések rövid leírását, és a végre nem hajtott intézkedések okát.

(3)⁹⁹ Minisztérium esetében a miniszter a tárgyévet követő év február 28-áig a (2) bekezdés szerinti tartalommal írásban beszámol a Hivatal elnöke részére a minisztérium által a tárgyévben végzett belső ellenőrzések javaslatai alapján készült intézkedési tervek végrehajtásáról.

23. Az éves ellenőrzési jelentés és az összefoglaló éves ellenőrzési jelentés

48. § Az államháztartásért felelős miniszter által közzétett módszertani útmutató figyelembevételével elkészített éves ellenőrzési jelentés, illetve összefoglaló éves ellenőrzési jelentés az alábbiakat tartalmazza:

a) a belső ellenőrzés által végzett tevékenység bemutatása önértékelés alapján az alábbiak szerint:

aa) az éves ellenőrzési tervben foglalt feladatok teljesítésének értékelése;

ab) a bizonyosságot adó tevékenységet elősegítő és akadályozó tényezők bemutatása;

ac) a tanácsadó tevékenység bemutatása;

b) a belső kontrollrendszer működésének értékelése ellenőrzési tapasztalatok alapján az alábbiak szerint:

ba) a belső kontrollrendszer szabályszerűségének, gazdaságosságának, hatékonyságának és eredményességének növelése, javítása érdekében tett fontosabb javaslatok;

bb) a belső kontrollrendszer öt elemének értékelése;

c) az intézkedési tervek megvalósítása.

49. § (1) Az éves ellenőrzési jelentés elkészítéséért a belső ellenőrzési vezető felelős, amelyet jóváhagyásra megküld a költségvetési szerv vezetőjének.

(2)¹⁰⁰ A költségvetési szerv vezetője az éves ellenőrzési jelentést megküldi a fejezetet irányító szerv belső ellenőrzési vezetője részére a tárgyévet követő év február 15-ig.

(3)¹⁰¹ Helyi önkormányzati költségvetési szerv esetén a belső ellenőrzési vezető az éves ellenőrzési jelentést megküldi a polgármesternek, a jegyzőnek, illetve főjegyzőnek a tárgyévet követő év február 15-ig.

(3a)¹⁰² A polgármester a tárgyévre vonatkozó éves ellenőrzési jelentést, valamint a helyi önkormányzat által alapított költségvetési szervek éves ellenőrzési jelentései alapján készített éves összefoglaló ellenőrzési jelentést – a tárgyévet követően, a zárszámadási rendeltetéssel egyidejűleg – a képviselő-testület elé terjeszti jóváhagyásra.

(4)¹⁰³ A fejezetet irányító szerv belső ellenőrzési vezetője kidolgozza, és a fejezetet irányító szerv vezetőjének jóváhagyását követően megküldi a tárgyévet követő év április 15-ig az államháztartásért felelős miniszternek az előző évre vonatkozó éves ellenőrzési jelentést, valamint a fejezetet irányító szerv irányítása vagy felügyelete alá tartozó költségvetési szervek éves ellenőrzési jelentései alapján összeállított összefoglaló éves ellenőrzési jelentést.

(5)¹⁰⁴ A minisztérium belső ellenőrzési vezetője a jóváhagyott éves ellenőrzési jelentését a tárgyévet követő év április 15-ig megküldi a Hivatal elnökének.

24. Az ellenőrzések nyilvántartása

50. § (1) A belső ellenőrzési vezető köteles nyilvántartást vezetni az elvégzett belső ellenőrzésekről és gondoskodni az ellenőrzési dokumentumok megőrzéséről.

(2) A nyilvántartás tartalmazza:

a) az ellenőrzés azonosítóját;

b) az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egységek megnevezését;

c) az ellenőrzés tárgyát;

d) az ellenőrzés kezdetének és lezárásának időpontját;

e) az ellenőrzés lefolytatásában részt vett vizsgálatvezető, a belső ellenőr és a szakértő nevét;

f) a vizsgált időszakot;

g) az intézkedési terv készítésének szükségességét.

25. Központi koordináció és harmonizáció

51. § (1)¹⁰⁵ Az Áht. 62. §-ában meghatározott feladatkörében az államháztartásért felelős miniszter

a) koordinálja és összehangolja a költségvetési, illetve nemzetközi támogatások kontrollrendszereit, valamint javaslatokat tesz az ezekhez kapcsolódó jogszabályok kialakítására;

b) megalkotja, közzéteszi és rendszeresen felülvizsgálja a belső kontrollrendszerrel és a belső ellenőrzéssel kapcsolatos jogszabályokat, módszertani útmutatókat, a belső ellenőrökre vonatkozó etikai kódexet, valamint a belső ellenőrzési kézikönyv mintát;

d) figyelemmel kíséri és vizsgálja a jogszabályok, módszertani útmutatók, a nemzetközi, valamint az államháztartásért felelős miniszter által közzétett belső kontrollokra, valamint belső ellenőrzésre vonatkozó standardok alkalmazását és végrehajtását;

e)¹⁰⁶ ellátja a szakmai egyeztető fórum elnöki tisztségét, ügyrendjének, témacsoportjainak megalkotásával kapcsolatos feladatokat, illetve azok működtetését;

f) felelős a költségvetési szervek vezetői és gazdasági vezetői, valamint a belső ellenőrök szakmai továbbképzési rendszerének fejlesztéséért és szervezi ezen képzéseket;

g) kapcsolatot tart az illetékes európai uniós intézményekkel, a tagállamokkal és szakmai szervezetekkel;

h) felelős a belső kontrollrendszerrel és a belső ellenőrzéssel kapcsolatos kommunikációért és az érintett hazai szervezetekkel való kapcsolattartásért.

(2)¹⁰⁷ Az államháztartásért felelős miniszter az államháztartási belső kontrollrendszer helyzetéről és működéséről a tárgyévét követő évben július 31-ig éves jelentést terjeszt elő a Kormány részére, melyet előzetesen a szakmai egyeztető fórum érintett témacsoportjai megtárgyalnak.

IV. FEJEZET¹⁰⁸

A BELSŐ KONTROLLRENDSZERRE ÉS A BELSŐ ELLENŐRZÉSRE VONATKOZÓ KÜLÖNÖS SZABÁLYOK

26. Egyéb rendelkezések

52. § (1) Ha a postai úton történő kézbesítés azért hiúsul meg, mert a címzett vagy meghatalmazottja úgy nyilatkozik, hogy a küldeményt nem veszi át, az iratot a kézbesítés megkísérlésének napján kézbesítettnek kell tekinteni.

(2) Ha a postai úton megküldött iratok a „nem kereste” jelzéssel érkeznek vissza, akkor a postai úton megküldött iratokat – az ellenkező bizonyításig – a postai kézbesítés második megkísérlésének napját követő ötödik munkanapon kézbesítettnek kell tekinteni.

(3)¹⁰⁹ A polgári nemzetbiztonsági szolgálatokért felelős miniszter, valamint a polgári hírszerzési tevékenység irányításáért felelős miniszter feladatainak ellátását segítő szervezet által végzett ellenőrzések lefolytatására az e rendeletben foglaltakat a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok költségvetésének és gazdálkodásának egyes speciális szabályairól szóló kormányrendeletben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(4)¹¹⁰ Az Országgyűlés Hivatalának belső ellenőrzési egysége a pártok parlamenti képviselőcsoportjai számára jogszabály alapján biztosított források felhasználására vonatkozóan szabályszerűségi és pénzügyi ellenőrzést végez.

(5) Ahol e rendelet fejezetet irányító szervet említ, ott az 1. § (2) bekezdés d) pontjában meghatározott vagyongazdálkodó szervezetek esetében az alapító szervet kell érteni.

(6) A 29. § (1) bekezdésében és a 48. §-ban megjelölt módszertani útmutatót az államháztartásért felelős miniszter minden év szeptember 15-ig közzéteszi.

53. §¹¹¹ A helyi önkormányzati költségvetési szervek és a nemzetiségi önkormányzati költségvetési szervek, továbbá a vagyongazdálkodó szervezetek esetében a 11. § (2) bekezdésében, a 15. § (4) és (5) bekezdésében, a 21. § (5) bekezdésében, a 22. § (4) bekezdésében, a 23. §-ban, a 32. § (1) és (2), (5) és (6) bekezdésében, valamint a 49. § (2), (4) és (5) bekezdésében foglaltakat nem kell alkalmazni.

54. §¹¹² A nem a Kormány irányítása vagy felügyelete alá tartozó szervek vonatkozásában a 23. § (1)–(4) bekezdésében, a 32. § (5) bekezdésében, valamint a 49. § (4) bekezdésében, az 51. § (1) bekezdés d) pontjában foglaltakat nem kell alkalmazni. E fejezetet irányító szervek vezetői a tárgyévét követő év április 15-ig tájékoztatják az államháztartásért felelős minisztert a 48. § a) pont ab) alpontjában és b) pont ba) alpontjában foglaltakról.

54/A. §¹¹³ A kormányzati szektorba sorolt egyéb szervezetre az 1–10. §-t kell alkalmazni azzal, hogy a költségvetési szerv vezetőjén a kormányzati szektorba sorolt egyéb szervezet első számú vezetőjét kell érteni a következő eltérésekkel:

a) alapítvány, közalapítvány esetében annak kezelőjét, illetve kezelő szervének (szervezetének) elnökét, továbbá – ha az alapítvány kezelő szerve (szervezete) elkülönült jogi személy, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet vagy állami szerv – a kezelő szerv (szervezet) egyszemélyi felelős vezetőjét,

b) a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap esetében annak vezérigazgatóját,

c) a Magyar Kármentő Alap Kármentő Bizottság esetében annak elnökét,

d) az a)–c) pontban foglaltakon kívüli más jogi személy esetén a vezető tisztségviselő vagy a vezető tisztségviselőkből álló testület vezetőjét kell érteni.

54/B. §¹¹⁴ Az állami felsőoktatási intézmények tekintetében e rendeletnek a költségvetési szerv vezetőjére vonatkozó rendelkezéseit a kancellár tekintetében kell alkalmazni.

27.¹¹⁵ Az országos nemzetiségi önkormányzat által alapított költségvetési szervre vonatkozó különös szabályok

55. § (1)¹¹⁶ Az országos nemzetiségi önkormányzat által alapított költségvetési szerv belső ellenőrzési vezetője a tárgyévet követő évre vonatkozó éves ellenőrzési tervét megküldi az országos nemzetiségi önkormányzat hivatalának vezetője részére minden év október 31-ig.

(2)¹¹⁷ Az országos nemzetiségi önkormányzat hivatalának belső ellenőrzési vezetője kidolgozza, és az országos nemzetiségi önkormányzat hivatalának vezetője az országos nemzetiségi önkormányzat elnökének minden év december 31-ig megküldi a következő évre vonatkozó éves ellenőrzési tervét, valamint az országos nemzetiségi önkormányzat által alapított költségvetési szervek éves ellenőrzési tervei alapján összeállított összefoglaló éves ellenőrzési tervet.

(3)¹¹⁸ Az országos nemzetiségi önkormányzat hivatala által az országos nemzetiségi önkormányzat által alapított költségvetési szerveknél lefolytatott ellenőrzések esetén az ellenőrzési jelentést az országos nemzetiségi önkormányzat hivatalának vezetője küldi meg az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység vezetőjének, és felkéri az intézkedési terv elkészítésére.

(4)¹¹⁹ Az országos nemzetiségi önkormányzat belső ellenőrzési vezetője felelős az éves ellenőrzési jelentés elkészítéséért, amelyet jóváhagyásra megküld az országos nemzetiségi önkormányzat által alapított költségvetési szerv vezetőjének.

(5)¹²⁰ Az éves ellenőrzési jelentést az országos nemzetiségi önkormányzat által alapított költségvetési szerv vezetője megküldi az országos nemzetiségi önkormányzat hivatalának vezetője részére a tárgyévet követő év február 15-ig.

(6)¹²¹ Az országos nemzetiségi önkormányzat hivatalának vezetője köteles a tárgyévvel vonatkozó éves ellenőrzési jelentést, valamint az országos nemzetiségi önkormányzat által alapított költségvetési szervek éves ellenőrzési jelentései alapján készített összefoglaló éves ellenőrzési jelentést megküldeni az országos nemzetiségi önkormányzat elnökének a tárgyévet követő év március 15-ig.

28.¹²² A társulásokkal kapcsolatos különös szabályok

56. § (1) A belső ellenőrzési feladat társulás keretében történő ellátása (a továbbiakban: társult feladatellátás) esetében az e rendeletben foglalt szabályokat – eltérő megállapodás hiányában – az e §-ban meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

(2)¹²³ A társult önkormányzatok stratégiai ellenőrzési tervének és éves ellenőrzési tervének összeállítása a belső ellenőrzési feladatok és a rendelkezésre álló kapacitások

összehangolásának érdekében az érintett helyi önkormányzatok jegyzői, főjegyzői írásos véleményének figyelembevételével történik.

(3) A társult feladatellátás során készített stratégiai ellenőrzési terv és éves ellenőrzési terv magába foglalja:

a) a társulásban résztvevő önkormányzatoknak a képviselő-testület által jóváhagyott stratégiai ellenőrzési terveit és éves ellenőrzési terveit,

b) a társulásra és az általa irányított költségvetési szervekre vonatkozó, a társulási tanács által jóváhagyott stratégiai ellenőrzési tervet és éves ellenőrzési tervet.

(4) A társult feladatellátásra vonatkozó, (3) bekezdés szerinti stratégiai ellenőrzési terveket és éves ellenőrzési terveket összesítve a társulás munkaszervezeti feladatát ellátó, vagy közös feladatellátás esetén a feladatellátást végző, intézményi társulás esetén az intézmény székhelye szerinti önkormányzat által kijelölt költségvetési szerv vezetője tájékoztatásul a társulás vagy annak irányító szerve elé terjeszti.

(5) Az éves ellenőrzési tervben foglaltakhoz képest ellenőrzést elhagyni vagy új ellenőrzést indítani az ellenőrzési terv módosítását követően lehet.

(6)¹²⁴ A belső ellenőrzési vezető az éves ellenőrzési terv végrehajtásáról év közben az ellenőrzések megkezdésekor és befejezésekor tájékoztatja az érintett helyi önkormányzatok jegyzőit, főjegyzőit.

(7) A társult feladatellátás esetén a társulás által végzett ellenőrzéseknél elegendő egy belső ellenőrzési kézikönyv alkalmazása, amelyet a társulás munkaszervezeti feladatát ellátó, vagy közös feladatellátás esetén a feladatellátást végző, intézményi társulás esetén az intézmény székhelye szerinti önkormányzat által kijelölt költségvetési szerv vezetője hagy jóvá.

(8) Az éves ellenőrzési jelentést a társulás munkaszervezeti feladatát ellátó, vagy közös feladatellátás esetén a feladatellátást végző, intézményi társulás esetén az intézmény székhelye szerinti önkormányzat által kijelölt költségvetési szerv vezetője az egyes önkormányzatok zárszámadásának határidejére, de legkésőbb március 20-ig az érintett jegyző részére megküldi, hogy azt a polgármester a zárszámadással egyidejűleg a képviselő-testület elé terjeszthesse.

(9) Az éves ellenőrzési jelentést önkormányzatonként, illetve a társulásra külön-külön kell készíteni.

V. FEJEZET¹²⁵

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

29.¹²⁶

57. § (1) Ez a rendelet – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – a 2012. január 1-jén lép hatályba.

(2) A 15. § (5) bekezdése 2012. július 1-jén lép hatályba.

58. §¹²⁷

59. § Ez a rendelet a belső piaci szolgáltatásokról szóló 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 9–10. cikkének való megfelelést szolgálja.

60. §¹²⁸ Az 1. § (2) bekezdés e) pontja, a 2. § u) pontja, és az 54/A. §-a a tagállamok költségvetési keretrendszerére vonatkozó követelményekről szóló, 2011. november 8-i 2011/85/EU tanácsi irányelvnek való megfelelést szolgálja.

IX. Rendvédelmi szervekre vonatkozó speciális szabályok

1. A Magyarország minisztériumai a következők:

- a) Belügyminisztérium,
- b) Emberi Erőforrások Minisztériuma,
- c) Földművelésügyi Minisztérium,
- d) Honvédelmi Minisztérium,
- e) Igazságügyi Minisztérium,
- f) Külgazdasági és Külügyminisztérium,
- g) Nemzetgazdasági Minisztérium,
- h) Nemzeti Fejlesztési Minisztérium.

1.1. A Belügyminisztérium felelősségi területei

<http://www.kormany.hu/hu/belugyminiszterium/szervezet>

Belügyminisztérium felépítése, címei a fenti linken található!

1.2.1. Önkormányzatok

Az önkormányzatok feladata nagyon széleskörű. A tűzoltástól kezdve az utcák tisztán tartásán át a közoktatással vagy a helyi tömegközlekedés megszervezésével kapcsolatos teendők ellátásáig szinte minden az önkormányzatok feladatkörébe tartozik. A Kormánynak ezért kiemelt feladata, hogy ezen közfeladatok ellátásához szükséges jogszabályi illetve anyagi háttérrel biztosítsa. A katasztrófák megelőzése és az ellenük való védekezés nemzeti ügy, a közbiztonság része, amely egy integrált irányítási rendszerben valósul meg.

Ennek keretében a Kormány feladata, hogy minden intézkedést megtegyen a katasztrófa kialakulásának megelőzésért, közvetlen veszélyek elhárításáért, az azt előidéző okok megszüntetéséért. Katasztrófa bekövetkezése esetén a mentés végrehajtását, a katasztrófa károsító hatásainak csökkentését, illetve a lakosság élet- és anyagi javainak védelme, valamint az újjáépítés feltételeinek megteremtése az elsődleges cél.

1.2.2. Állampolgárság, nemzetbiztonság, rendvédelem

Az állampolgárság egy konkrét, szuverén állam és egy természetes személy közötti sajátos jogi kapcsolat, melyből mind a személy, mind az állam számára jogok, jogosultságok, illetve kötelezettségek erednek. A magyar állampolgárságra vonatkozó jogszabályok meghatározzák azt, hogy ki tekinthető magyar állampolgárnak, milyen feltételekkel szerezhető meg, illetve szüntethető meg a magyar állampolgárság, valamint az állampolgársági eljárás szabályait.

(Az állampolgárságból eredő jogokat és kötelezettségeket az Alkotmány és más jogszabályok állapítják meg.)

A nemzetbiztonság egy adott állam szuverenitásának és alkotmányos rendjének biztonságát jelenti. Összetett kategória, amely a katonai, a politikai, a gazdasági a társadalmi, az emberjogi, a környezeti és az informatikai biztonságot is magában foglalja, és szorosan

összefügg az adott állam szűkebb és tágabb környezete, valamint szövetségesi biztonságával.

Az elmúlt években drasztikusan romlott a közbiztonság hazánkban. A Kormány célja egy olyan rendszer kialakítása, ahol egyetlen bűncselekmény sem marad következmények nélkül és mindenkinek felelősséget kell vállalnia tetteiért. A Kormány feladata, hogy megteremtse ennek magvalósításához szükséges jogszabályi hátteret, másrészt biztosítsa a szabályok betartatásához szükséges feltételeket például oly módon, hogy több rendőr vigyázz a rendre az utcákon.

1.2.3. Nemzetközi szerződéses kapcsolatok

A Belügyminisztérium az alábbi tárgyú nemzetközi szerződések megkötését koordinálja: rendészeti együttműködés, a határforgalom ellenőrzés, határátkelőhely létesítés, az államhatár rendje és az államhatár megjelölése, önkormányzati együttműködés, katasztrófavédelmi együttműködés, idegenrendészet, menekültügy, valamint a terrorizmus elleni fellépés.

1.2.4. Építésügy, területrendezés

Az építésügy fogalma felöleli azokat a tevékenységeket, amelyek közvetlenül járulnak hozzá épített környezetünk alakításához, védelméhez. Az építésügy fogalma alá tartozik például a területrendezés, településtervezés, de az építmények kivitelezése is. A Kormány ennek keretében felügyeli az épített környezet emberhez méltó és esztétikus kialakítását, valamint meghatározza az építészeti örökség védelmére vonatkozó követelményeket. A területrendezés a területfelhasználás rendjének és területhasználat szabályainak megállapítása. Ennek keretében a Kormány megszabja a területrendezés szakmai követelményeit, valamint ellenőrzi azok végrehajtását. Ehhez elengedhetetlen feltétel a megfelelő jogszabályi háttér kialakítása, a nemzetközi egyezményekkel való összehangolás, illetve a hatósági szervek munkájának összehangolása is.

2011-ben a munkaképes lakosság munkához juttatása, az álláskereső foglalkoztatásának elősegítése érdekében az Országgyűlés törvényt alkotott.

Megszületett a a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény.

A közfoglalkoztatással kapcsolatos teendőket szinté a Belügyminisztérium látja el, a felkészülés során javasolt a fenti törvény áttekintése, illetve a hozzákapcsolódó kormányrendeletekben foglaltak ismerete.

2. Belügyminisztérium fejezet költségvetési gazdálkodásának rendjéről

A Belügyminisztérium jelenleg hatályos utasítása, amely a költségvetési gazdálkodásról rendelkezik **a 4/2015. (IV.10.) BM utasítás.**

I. Fejezet Általános rendelkezések

Az utasítás hatálya – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – kiterjed a Belügyminisztériumra (a továbbiakban: BM), a BM fejezeti kezelésű előirányzataira, a központi kezelésű előirányzatokra, valamint a belügyminiszter (a továbbiakban: miniszter)

irányítása alá tartozó központi költségvetési szervekre (a továbbiakban: költségvetési szerv).
(2) Az utasítás az Alkotmányvédelmi Hivatal és a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat esetében kizárólag akkor alkalmazandó, ha a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Nbtv.), a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Mavtv.), a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok költségvetésének és gazdálkodásának egyes speciális szabályairól szóló 130/2011. (VII. 18.) Korm. rendelet vagy egyéb vonatkozó jogszabály eltérő szabályt nem állapít meg.

II. Fejezet Középirányító szerv, hozzárendelt költségvetési szerv

1. A középirányító szervek gazdálkodási feladatai
2. Munkamegosztási megállapodás

III. Fejezet A központi költségvetés tervezése

3. Központi költségvetés tervezése
4. Kincstári költségvetés, elemi költségvetés

IV. Fejezet Előirányzat-gazdálkodás

5. Előirányzat-felhasználási terv
6. Többletbevétel
7. Előirányzat módosítása, átcsoportosítása
8. Rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalék felhasználására irányuló igény
9. Pénzügyi többletigények előterjesztésének, állásfoglalások kérésének rendje

V. Fejezet Beszámolás, zárszámadáshoz kapcsolódó adatszolgáltatás

10. Költségvetési maradvány

VI. Fejezet Számvitel

VII. Fejezet Kontrolling

VIII. Fejezet Költségvetési szervek jogállásával összefüggő rendelkezések

11. Költségvetési szerv létrehozása
12. Költségvetési szerv alapító okiratának módosítása
13. Költségvetési szerv átalakítása, megszüntetése
14. Költségvetési szervek törzskönyvi adatainak nyilvántartása

IX. Fejezet Gazdálkodó szervezet alapítása, gazdálkodó szervezetben való részvétel, tulajdonosi jogok gyakorlása

X. Fejezet Vagyongazdálkodás, vagyonkezelés (ingatlan, ingóság)

15. Általános szabályok
16. Költségvetési szervek elhelyezése
17. Ingatlan vagyonkezelésbe vétele
18. Ingatlan(rész) bérbeadása, hasznosítása
19. Ingatlanok vagyoni körből történő kikerülése (vagyonkezelői jog megszüntetése, elidegenítés, csere)
20. Ingatlan tulajdonjogának ingyenes átruházása
21. Nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségek
22. Ingó vagyonnal való gazdálkodás

23. Európai uniós forrás felhasználásával végrehajtott fejlesztésből származó ingó vagy ingatlan vagyon fenntartása
24. Biztosítások kötésének rendje, saját hibás gépjárműkárak helyreállítási kerete
25. Rendkívüli események jelentése

XI. Fejezet Személyi juttatás és létszámgazdálkodás

XII. Fejezet Beszerzések

XIII. Fejezet Utalványozás ellenjegyzése

XIV. Záró rendelkezések

3.A költségvetési szervek kiadási és bevételi előirányzatainak bemutatása

3.1. Működési előirányzatok (kiadási és bevételi előirányzatok)

A működési előirányzatok a költségvetési szerv alapvető működését szolgálja, fedezi a foglalkoztatottak, állományban lévők jogszabályokban előírt járandóságait, a járulék fizetési kötelezettséget, a feladatok végrehajtását közvetlenül szolgáló készletbeszerzéseket, szolgáltatások igénybevétele, a „rezi” költséget. Nem halmoz fel eszközöket, működtet.

3.1.1. Személyi juttatások előirányzat

A személyi juttatások előirányzata három élesen elkülönülő részből áll:

- a **rendszeres személyi juttatásokból**, amibe a teljes és részmunkaidőben foglalkoztatottak csoportjára vonatkozóan törvényekben, s más jogszabályokban meghatározott alapilletmények, pótlékok, azok az egyéb juttatások tartoznak, melyek havonta, évente rendszeresen ismétlődve kerülnek kifizetésre;
- a **nem rendszeres személyi juttatásokból**, amibe az egyes foglalkoztatással összefüggő törvényekben, azok végrehajtására kiadott kormányrendeletekben, egyéb jogszabályokban, kollektív szerződésekben szereplő juttatások, költségtérítések, hozzájárulások tartoznak, amelyek kötelezőek, vagy nem kötelezőek, de lehetőség van a kifizetésükre és/vagy eseti, egyedi, alkalmanként megjelenő fizetési kötelezettségként jelentkeznek;
- a **külső személyi juttatásokból**, amibe az adott intézménnyel alkalmazotti viszonyban nem állók részére kifizetendő juttatások előirányzatai és elszámolásai, a saját munkavállalónak munkakörén kívül a munkáltatónak végzett tevékenységért (fizikai, alkalmi és egyéb munkáért) fizetett juttatások tartoznak.

Rendszeres személyi juttatások:

- az alapilletmények,
- illetménykiegészítések (hivatásos állomány esetében változás!)
- nyelvpótlék,
- egyéb kötelező illetménypótlékok,
- egyéb feltételtől függő pótlékok és juttatások,
- egyéb juttatás,
- részmunkaidőben foglalkoztatottak rendszeres személyi juttatásai jogcímeiből áll.

Nem rendszeres személyi juttatások

- Jutalom (normatív),
- Jutalom (teljesítményhez kötött),
- Készenléti, ügyeleti, helyettesítési díj, túlóra, túlszolgálat,
- Egyéb munkavégzéshez kapcsolódó juttatások,
- Teljes és részmunkaidőben foglalkoztatottak munkavégzéshez kapcsolódó juttatásai,
- Végkielégítés,
- Jubileumi jutalom,
- Napidíj,
- Biztosítási díjak,
- Egyéb sajátos juttatások,
- Teljes és részmunkaidőben foglalkoztatottak sajátos juttatásai,
- Ruházati költségtérítés, hozzájárulás,
- Üdülési hozzájárulás
- Közlekedési költségtérítés,
- Étkezési hozzájárulás ,
- Reprezentáció,
- Egyéb költségtérítés és hozzájárulás,
- Teljes és részmunkaidőben foglalkoztatottak személyhez kapcsolódó költségtérítései,
- Szociális jellegű juttatások (teljes és részmunkaidőben foglalkoztatottakra),
- Különbféle nem rendszeres juttatás.

Külső személyi juttatások

- Allományba nem tartozók juttatásai (a saját dolgozónak a nem a munkaköréhez tartozó munkavégzése keretében végzett tevékenységéért fizetett díjazás – megbízási díj –, a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony keretében nem saját dolgozónak fizetett megbízási díj, az ítékezésben közreműködők pl. kirendelt védő, szakértő díja, szerzői díj, honorárium, újítási és találmányi díj).
- Tartalékos állományúak juttatásai,
- Egyéb sajátos juttatások
- Katonai rendvédelmi tanintézeti hallgatók juttatásai,

3.1.2 Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó

- Szociális hozzájárulási adó,
- Korkezdvezmény-biztosítási járulék,
- Egészségügyi hozzájárulás,
- Táppénz hozzájárulás,

Cafeteria rendszer keretében adott juttatások (tájékoztató adat)

3.1.3. Dologi kiadások előirányzat

A dologi kiadásokat 8 csoportba kell sorolni és e csoportosításnak megfelelően kell az előirányzatokat tervezni, illetve a kiadásokat elszámolni:

- 1.) Készletbeszerzés

- 2.) Kommunikációs szolgáltatások
- 3.) Szolgáltatási kiadások
- 4.) Vásárolt közszolgáltatások
- 5.) Működési célú általános forgalmi adó
- 6.) Kiküldetés, reklám kiadások
- 7.) Szellemi tevékenység teljesítéséhez kapcsolódó kifizetés
- 8.) Egyéb dologi kiadások

3.1.4. Intézményi működési bevételek

- az alaptevékenység bevételei
- az intézmények egyéb sajátos bevételei

3.2. Felhalmozási előirányzatok

A felhalmozási előirányzatok a költségvetési szerv vagyonaival történő gazdálkodást szolgálja, a működési előirányzatokkal szemben „felhalmozásra” a vagyon növelésére, megóvására törekszik, erre a célra kerül biztosításra.

3.2.1. Beruházási előirányzat

- immateriális javak,
- tárgyi eszközök (kis értékű tárgyi eszközök is),
- beruházás

A beruházási előirányzat tartalmazza:

- immateriális javak vásárlását,
- ingatlanok vásárlását, létesítését (föld kivételével),
- lakás, lakótelek vásárlása,
- földterület vásárlását,
- gépek, berendezések és felszerelések vásárlását, létesítését,
- járművek vásárlását, létesítését,
- tenyészállatok vásárlását,
- állami készletek, tartalékok felhalmozási kiadásai,
- beruházás előzetesen felszámított általános forgalmi adóját,
- beruházási kiadásokhoz kapcsolódó általános forgalmi adó befizetés.

3.2.2. Felújítás előirányzat

Felújítás: az elhasználódott tárgyi eszköz eredeti állaga (kapacitása, pontossága) helyreállítását szolgáló, időszakonként visszatérő olyan tevékenység, amely mindenképpen azzal jár, hogy az adott eszköz élettartama megnövekszik, eredeti műszaki állapota, teljesítőképessége megközelítően vagy teljesen visszaáll, az előállított termékek minősége vagy az adott eszköz használata jelentősen javul, és így a felújítás pótlólagos ráfordításából a jövőben gazdasági előnyök származnak.

A felújítási előirányzat tartalmazza:

- az ingatlanok felújítását,
- a gépek, berendezések és felszerelések felújítását,
- a járművek felújítását,
- a tenyészállatok felújítását,
- a felújítás előzetesen felszámított általános forgalmi adóját.

3.2.3. Felhalmozási és tőke jellegű bevételek

A számviteli törvény fogalomrendszeréhez igazodóan a költségvetési szerv tulajdonában, kezelésében, használatában lévő immateriális javak (pl. vagyoni értékű jogok, a szellemi termékek), az ingatlanok, a gépek, berendezések és felszerelések, a járművek, valamint a befejezetlen beruházások értékesítéséből, valamint a pénzügyi befektetésekből származó bevételek megtervezésére és elszámolására szolgál.

Ezen a jogcímen kell elszámolni a használatból kivont, értékesíteni szánt, forgóeszközök közé átsorolt tárgyi eszközök eladásából származó bevételeket is.

Ide kell sorolni, tehát:

- az ingatlanok értékesítését (föld nélkül),
- a földterület értékesítését,
- a gépek, berendezések és felszerelések értékesítését,
- a járművek értékesítését,
- az immateriális javak értékesítését,
- a tárgyi eszközök értékesítését.

Az előirányzatokkal kapcsolatos részletezést az 1-3. számú mellékletek tartalmazzák.

3.3. Fejezeti kezelésű előirányzatok

A fejezeti kezelésű előirányzatok a fejezet felügyeletét ellátó szervek szabályozási hatáskörébe utalt bevételek és kiadások. A Belügyminisztérium fejezetnél kerül megtervezésre, a költségvetési törvényben itt szerepel, azonban adott feltételek esetén átadásra kerül az érintett költségvetési szerv részére. Ennek felhasználása célhoz kötött, mind a fejezet, mind az Állami Számvevőszék ellenőri a tényleges felhasználást.

17/2016. (V. 13.) BM rendelet a fejezeti kezelésű előirányzatok felhasználásának rendjéről
Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 109. § (5) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet 1. melléklet 13. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva, - a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 90. § 2. pontjában meghatározott feladatkörében eljáró nemzetgazdasági miniszterrel egyetértésben - a következőket rendelem el:

1. § A központi költségvetésről szóló törvénynek a Belügyminisztérium fejezetében eredeti előirányzatként megállapított fejezeti kezelésű előirányzatok, a költségvetési évet megelőző évek központi költségvetéséről szóló törvényeiben Belügyminisztérium fejezetet irányító szerv vezetője által vezetett minisztérium és annak jogelődjei költségvetési fejezetében megállapított fejezeti kezelésű előirányzatok költségvetési maradványai, az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet alapján a költségvetési év során megállapított új fejezeti kezelésű előirányzatok - az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 109. § (5) bekezdése szerinti - felhasználási szabályait az 1. melléklet tartalmazza.

2. § (1) Az 1. melléklet 34. sora alapján az Európai Bizottság SA.34770 (2012/N-2). számú határozata hatálya alá tartozó kulturális célú támogatás (a továbbiakban: kulturális célú támogatás) nyújtható.

(2) Kulturális célú támogatás az európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 37/2011. (III. 22.) Korm. rendelet 27. §-ában meghatározottak szerint nyújtható.

(3) Kulturális célú támogatás esetén támogatási döntést 2018. szeptember 1-ig lehet hozni.

3. § Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.

4. § Ez a rendelet az Európai Bizottság SA.34770 (2012/N-2). számú határozata hatálya alá tartozó támogatást tartalmaz.

5. § Hatályát veszti a fejezeti és központi kezelésű előirányzatok felhasználásának rendjéről szóló 19/2015. (V. 29.) BM rendelet.

A BM rendeletet kérem önállóan feldolgozni, a vizsga során felsorolás jelleggel ismerni kell a fejezeti kezelésű előirányzatokat.

4. A költségvetési beszámoló

A költségvetési beszámoló készítését alapvetően a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény, valamint az államháztartás számviteléről szóló 4/2013. (I. 11.) Korm. rendelete határozza meg. Ezzel kapcsolatos előírásokat tartalmaz még az Áht., valamint az Ávr.

A piacgazdaság működéséhez nélkülözhetetlen, hogy a piac szereplői számára hozzáférhetően, döntéseik megalapozása érdekében mind a vállalkozók, mind a nem nyereségorientált szervezetek, valamint az egyéb gazdálkodást folytató szervezetek vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről és azok alakulásáról objektív információk álljanak rendelkezésre. A számvitelről szóló törvény olyan számviteli szabályokat rögzít, amelyek összhangban állnak az Európai Közösségnek e jogterületre vonatkozó irányelveivel, figyelemmel vannak a nemzetközi számviteli elvekre, és amelyek alapján megbízható és valós összképet biztosító tájékoztatás nyújtható e törvény hatálya alá tartozók jövedelemtermelő képességéről, vagyonáról, vagyonának alakulásáról, pénzügyi helyzetéről és jövőbeli terveiről.

4.1. Az államháztartás számviteli rendszere

Az államháztartás számvitele a költségvetési számvitelből és a pénzügyi számvitelből áll.

A költségvetési számvitel a bevételi és kiadási előirányzatok alakulásának, a követelések, kötelezettségvállalások, más fizetési kötelezettségek, és ezek teljesítésének, továbbá a központi költségvetés Áht. 14. § (3) bekezdése szerinti fejezetéből kapott támogatások felhasználásának a valóságnak megfelelő, folyamatos, zárt rendszerű, áttekinthető nyilvántartását és az éves költségvetési beszámoló ezekre vonatkozó részei megbízható és valós összképet mutatóelkészítését biztosítja.

A pénzügyi számvitel a vagyon és annak összetétele, a tevékenység eredménye valóságnak megfelelő, folyamatos, zárt rendszerű, áttekinthető nyilvántartását és az éves költségvetési beszámoló ezekre vonatkozó részei megbízható és valós összképet mutató elkészítését biztosítja.

4.2. Beszámolási kötelezettség

A könyvek zárását követően bizonylatokkal, szabályszerű könyvvezetéssel, az ÁHSZ szabályai szerint folyamatosan vezetett részletező nyilvántartásokkal, a könyvviteli zárlat

során készített főkönyvi kivonattal, valamint leltárral alátámasztott éves költségvetési beszámolót kell készíteni.

Az éves költségvetési beszámolót e rendelet szerinti formában, magyar nyelven kell elkészíteni, az abban szereplő adatokat forintban, más részeiben ezer forintban kell megadni.

4.2.1. Éves költségvetési beszámoló készül

- a) a költségvetési szervek elemi költségvetéséről és a mérlegében kimutatható vagyronról költségvetési szervenként,
- b) az elkülönített állami pénzalapok és a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai elemi költségvetéséről mérlegében kimutatható vagyronról elkülönített állami pénzalapokként, társadalombiztosítás pénzügyi alapjaiként,
- c) a fejezeti kezelésű előirányzatok elemi költségvetéséről és a mérlegében kimutatható vagyronról fejezeti kezelésű előirányzatokként,
- d) a központi kezelésű előirányzatok elemi költségvetéséről, az Államadósság Kezelő Központ Zrt. tevékenységével kapcsolatos finanszírozási bevételekről és kiadásokról, a mérlegében kimutatható vagyronról azok egészére,
- e) központi kezelésű előirányzatokról és a kezelő tulajdonosi joggyakorló szervezetek mérlegében kimutatható vagyronról azok egészére, és
- f) a helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, társulás, térségi fejlesztési tanács elemi költségvetéséről és a mérlegében kimutatható vagyronról a helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, társulás, térségi fejlesztési tanács egészére.

4.2.2. Az éves költségvetési beszámoló részei:

a) a költségvetés végrehajtásának ellenőrzését és a zárszámadás elkészítését a költségvetési számvittel biztosító

- aa) költségvetési jelentés,
- ab) maradvány kimutatás,
- ac) adatszolgáltatás a személyi juttatások és a foglalkoztatottak, választott tisztségviselők összetételéről,
- ad) adatszolgáltatás a társadalombiztosítás pénzügyi alapjaiból folyósított egyes ellátások
- támogatások előirányzatáról és teljesítéséről,
- ae) önkormányzati alrendszer sajátos gazdálkodásához kapcsolódó elszámolások,

b) a vagyoni helyzet és az eredményszemléletű bevételek, költségek, ráfordítások alakulását, valamint a árszámadás kiegészítő információinak elkészítését a pénzügyi számvittel biztosító

- ba) mérleg,
- bb) eredménykimutatás,
- bc) költségekről és megtérült költségekről szóló kimutatás, és

- bd) kiegészítő melléklet.

Az éves költségvetési beszámolót a költségvetési év kezdetétől a mérleg fordulónapjáig terjedő időtartamra kell készíteni. Ha e rendelet az Szt. alkalmazását rendeli el, és a törvény üzleti évről szól, azon ezt az időszakot kell érteni. A mérleg fordulónapja – meghatározott kivételekkel – a költségvetési év utolsó napja.

A mérleg fordulónapja az átalakítás során jogutóddal megszűnő költségvetési szervnél és a jogutód nélkül megszűnő költségvetési szervnél a megszűnés napja. Az éves költségvetési beszámolót jogutóddal megszűnő költségvetési szerv esetén a jogutód, jogutód nélkül megszűnő költségvetési szerv esetén az Áht. 11. § (5) bekezdése szerinti szerv készíti el a megszűnő költségvetési szerv által átadott dokumentumok alapján.

A költségvetési évben alapított költségvetési szerv éves költségvetési beszámolóját az alapítás időpontjától a mérleg fordulónapjáig terjedő időszakra kell elkészíteni.

A költségvetési törvényben jóváhagyott előirányzatok felhasználásról a költségvetési év végén, december 31-ei fordulónappal a Rendőrség költségvetési szerveinek beszámolót kell készíteniük az irányító szerv által meghatározott időpontig.

A költségvetési előirányzatok alakulásáról és azok teljesítéséről, a vagyoni, pénzügyi és létszámhelyzetben bekövetkezett változásokról a költségvetési év könyveinek zárását követően

- a) a Kincstár kincstári költségvetési beszámolót,
- b) a központi és a fejezeti kezelésű előirányzatok, alapok kezelői
- ba) elemi költségvetési beszámolót,
- bb) zárszámadáshoz kapcsolódó adatszolgáltatást,
- c) a költségvetés készítésére kötelezett költségvetési szervek
- ca) elemi költségvetési beszámolót, ezen felül
- cb) a központi költségvetési szervek a zárszámadáshoz kapcsolódó adatszolgáltatást készítenek.

4.2.3. Az államháztartás számvitelének célja:

az államháztartás gazdálkodásának irányítását, értékelését, ellenőrzését, hatékony működését és vagyonának védelmét egységes számviteli renddel segítse elő.

Az államháztartás számvitelének feladata, hogy

- a) a gazdasági folyamatokat pénzügyben számba vegye;
- b) a vagyoni állapotra, az eszközöknek és az eszközök forrásainak változására vonatkozó adatokat folyamatosan feljegyezze, rendszerezze, feldolgozza, értékelje és kimutassa a vagyoni állapotot;
- c) tájékoztatást, adatokat adjon a gazdasági-pénzügyi döntések meghozatalának elősegítésére, azok alátámasztására;
- d) lehetővé tegye a gazdálkodás ellenőrzését, az összefoglaló gazdasági számítások készítését.

Az államháztartás számvitele kiterjed

- a központi költségvetésnek az államháztartás más alrendszerével való elszámolásait, illetve államháztartáson kívüli kapcsolatait megjelenítő nemzetgazdasági elszámolásokra;

- a központi költségvetési szervekre;
- a helyi önkormányzatokra, a helyi kisebbségi önkormányzatokra és költségvetési szerveikre;
- a társadalombiztosítás pénzügyi alapjaira és kezelőikre;
- az alapokra;
- az országos kisebbségi önkormányzati költségvetési szervekre;
- a kincstári rendszerbe bevont körének könyvvizelési és beszámoló készítési kötelezettségére;
- az államháztartásból támogatásban részesülő államháztartáson kívüli szervezetek (vállalkozások, pénzügyintézetek, közalapítványok, köztisztviselők, alapítványok, egyházak, társadalmi, érdekképviseleti, nemzeti és etnikai kisebbségi szervezetek) esetében a támogatás elszámolásának és felhasználásának részletes szabályaira és beszámolási kötelezettségére.
- A nemzetgazdasági pénzügyi elszámolásokat magyar nyelven és a Magyar Köztársaság pénznemében kell vezetni. A külföldi kötelezettségeket és követeléseket külföldi pénznemben is nyilván kell tartani.

A kincstárnak a zárszámadás előkészítése keretében a tárgyév december 31-ei állapothoz képest eltérést eredményező tételeket a kettős könyvvitel zárt rendszerében analitikával alátámasztottan át kell vezetni a folyószámla-vezető rendszerében, az előirányzat-gazdálkodási rendszerében és a főkönyvben.

Mint a fentiekből megismertük az államháztartás szervezete a tevékenysége során előforduló, a vagyoni és pénzügyi helyzetére kiható gazdasági eseményeiről a kettős könyvvitel rendszerében - e rendeletben rögzített szabályok szerint - módosított teljesítés szemléletű nyilvántartást vezet, amelyet a költségvetési év végével lezár.

A Rendőrség könyvviteli nyilvántartásait a Forrás-SQL integrált pénzügyi és számviteli rendszer segítségével vezeti, feladatait ezzel a rendszerrel látja el.

4.2.4. Költségvetési beszámoló tartalma

- Az államháztartás szervezeteinek beszámolási kötelezettsége a költségvetési előirányzatok alakulásának és azok teljesítésének, a vagyoni, a pénzügyi és létszámhelyzetének, a költségvetési feladatmutatóknak és normatívák alakulásának bemutatására, továbbá a költségvetési támogatások elszámolására terjed ki.
- A beszámolóban a pénzügyi helyzetet a költségvetésben meghatározott bevételi és kiadási előirányzat teljesítése tükrözi. A beszámolóban a maradvány az alaptevékenységgel kapcsolatban előirányzat-maradványt, illetve pénzmaradványt, a vállalkozási tevékenységgel kapcsolatban az eredményt tartalmazza.
- Az költségvetési szerveknek gazdálkodásukról éves költségvetési beszámolót kell készíteniük.
- A zárszámadáshoz a központi költségvetési fejezet költségvetési beszámolója magában foglalja a saját és a felügyelete alá tartozó költségvetési szervek beszámolóit.
- Ha az államháztartás szervezete - ideértve az államháztartás szervezete felügyeletét ellátó szervet (fejezetet) is - átszervezés (ideértve az összevonást, a beolvasztást, az egyesülést is) miatt véglegesen megszűnik, a megszűnő szervnek a megszűnés napjával, illetve a felügyeleti szerv megváltoztatásával járó átszervezés esetén az átszervezés napjával az éves költségvetési beszámolóval azonos tartalmú beszámolót kell készíteni, amelyet

leltárral és záró főkönyvi kivonattal kell alátámasztani. A részletes eljárási szabályokat az államháztartásért felelős miniszter által kiadott Tájékoztató tartalmazza.

4.2.5. A költségvetési beszámolóra vonatkozó általános szabályok

- A költségvetési szervek a költségvetési évről december 31-ei fordulónappal éves költségvetési beszámolót kötelesek készíteni.
- Az költségvetési szervek az éves költségvetési beszámolót, az NGM honlapján közzétett, központilag előírt nyomtatvány (tájékoztató és űrlapgarnitúra) szerinti formában és tartalommal készítik el.
- Az egyes költségvetési évek beszámolóinak összehasonlíthatósága mellett biztosítani kell az azonos időszakok elemi költségvetésének és pénzforgalmi jelentéseinek, illetve pénzforgalmi kimutatásainak összehasonlíthatóságát is. Ezt az elemi költségvetés és a pénzforgalmi jelentés, illetve a pénzforgalmi kimutatás szerkezeti felépítésének, tagolásának azonossága szolgálja.
- A könyvviteli mérlegben az államháztartás szervezete tulajdonában lévő, a rendelkezésére, használatára bocsátott, kezelésébe adott, az államháztartás szervezetének működését szolgáló eszközöket - a bérbevett eszközök kivételével -, valamint az eszközök forrását kell kimutatni.
- A pénzforgalmi jelentésben, illetve a pénzforgalmi kimutatásban a bevételeket és a kiadásokat bruttó módon kell szerepeltetni (kivéve a finanszírozási műveletekhez tartozó kiadásokat és bevételeket, azokat év végén az összevételüket követően nettó módon kell a pénzforgalmi jelentésben bemutatni).
- A költségvetési szerv éves költségvetési beszámolóját a szerv vezetője és a beszámoló elkészítéséért kijelölt felelős személy köteles aláírni.
- A kijelölt gazdasági szervezet a középírányító szerveket és a közvetlen fejezeti irányítású költségvetési szerveket az éves költségvetési beszámoló elfogadásáról, valamint a számszaki beszámoló belső, illetve az előírt adatszolgáltatással való összhangjáról a tárgyévet követően május 15-ig írásban tájékoztatja.

4.3. ERA kódok Egységes Rovatrend

Az államháztartás számviteléről szóló 4/2013. (I. 11.) Kormányrendelet 15. számú mellékletével 2014. január 1-jétől bevezetésre kerül az Egységes Rovatrend, amely biztosítja, hogy az államháztartás mindkét alrendszere egységes elvek alapján adjon számot gazdálkodásáról. (1. számú melléklet)

2014. január 1-től az előirányzatok felhasználásának figyelemmel kísérése érdekében bevezetésre kerülnek az Egységes Rovat Azonosító (továbbiakban: ERA) kódok. (Ezzel egy időben a jelenleg használatos kincstári tranzakciós kódok (KTK) megszüntetésre kerülnek.) Az egységes ERA használatára 2014. január 1-jétől a központi költségvetési szervek, fejezeti kezelésű előirányzatok, az elkülönített állami pénzalapok, a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai, valamint a központi kezelésű előirányzatok kezelői szervei kötelezettek. Az ERA kódok a hivatkozott Kormányrendelet 15. számú mellékletében szereplő rovatrendnek, valamint a 16. számú mellékletben szereplő

egységes számlatükör szerinti, sajátos elszámolásokhoz kapcsolódó főkönyvi számláinak megfelelően lettek kialakítva.

Az ERA felépítése

– költségvetési előirányzathoz kapcsolódóan

- 1. pozíció alapkód esetén 1, stornó kód esetén 2;
- 2. pozíció kiadási rovat esetén K, bevételi rovat esetén B;
- 3-8. pozícióig a 15. számú mellékletben szereplő rovatoknak felel meg;

– sajátos elszámolásokhoz kapcsolódóan:

- 1. pozíció alapkód esetén 1-től különböző páratlan szám, stornó kód esetén 2- től különböző páros szám;
- 2. pozíció kiadási jellegű sajátos elszámolások esetén K, bevételi jellegű sajátos elszámolások esetén B;
- 3-8. pozícióig a 16. számú mellékletben szereplő sajátos elszámolásokhoz kapcsolódó főkönyvi számláknak megfelelően lettek kialakítva.

5. Illetményrendszerek, illetményszámfejtés, túlszolgálat, juttatások, költségtérítések, cafeteria keret

A rendvédelmi szervek állományában alapvetően hivatásos állományúak teljesítenek szolgálatot, emellett nagy létszámban vannak jelen a közszolgálati tisztségviselők, közalkalmazottak. Az elmúlt években megjelentek a munkavállalók, akikre a munkatörvénykönyve vonatkozik, valamint a közfoglalkoztatottak.

A tananyag elkészítése során a vonatkozó jogszabályokat teljes mértékben nincs lehetőség feldolgozni, alapvetően a jogszabályokból az illetményekről rendelkező részekre fektetjük a hangsúlyt, a többi inkább humánpolitikai szakterület. A közfoglalkoztatottakkal csak érintőlegesen foglalkozik a jegyzet, mivel a velük kapcsolatos kiadások megtérítésre kerülnek központilag.

5.1. Illetményrendszerek

5.1.1. Hivatásos állományra vonatkozó előírások

5.1.1.1. Hivatásos állomány illetményével kapcsolatos főbb szabályok

A fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról a 1996. évi XLIII. törvény rendelkezett, azonban 2015. július 1-jei hatállyal életbe lép a 2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló törvény.

A tananyag feldolgozása során figyelemmel kell lenni a:

154/2015. (VI. 19.) Korm. rendelet a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény végrehajtásáról, valamint,

a 33/2015. (VI. 16.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos szolgálati viszonyban álló tagjai illetményének és egyéb juttatásainak megállapításáról, valamint a folyósítás szabályairól előírásaira is.

Az illetmény

A hivatásos állomány tagja szolgálati viszonya alapján alapilletményből, az egyéb pótlékokból és teljesítményjuttatásból álló illetményre jogosult. Az illetményt száz forintra kerekítve kell megállapítani.

A hivatásos állomány tagja havonta alapilletményre és az egyéb pótlékokra jogosult. Az alapilletmény beosztási illetményből, szolgálati időpótlékból és hivatásos pótlékból tevődik össze. Az ellátott feladattól és körülményektől függően a hivatásos állomány tagja az e törvényben megállapított egyéb pótlékokra jogosult.

Az alapilletmény nem lehet kevesebb a jogszabályban meghatározott, a betöltött szolgálati beosztáshoz szükséges iskolai végzettség, szakképesítés szintjétől függő garantált bérminimum összegénél. E rendelkezést nem kell alkalmazni a hivatásos állomány pályakezdő tagjaira a rész-szakképesítés megszerzéséig.

Az egy órára járó illetmény meghatározása során a havi illetmény összegét osztani kell

a) a 134. § (1) bekezdésében meghatározott általános heti szolgálatteljesítési idő esetén 174 órával,

b) az általánostól eltérő teljes heti szolgálatteljesítési vagy rész-szolgálatteljesítési idő esetén a 174 óra időarányos részével.

A **beosztási illetmény** a hivatásos állomány tagjának besorolása alapján megállapított fizetési fokozathoz tartozó **illetményszorzó és a rendvédelmi illetményalap szorzata**.

A beosztási illetmény megállapításához szükséges illetményszorzókat a törvény 5–9. melléklet határozza meg. A kiemelt vezetők esetében alkalmazott illetményszorzó mértékét a munkáltatói jogkör gyakorlója a 9. mellékletben meghatározott keretek között állapítja meg.

A **szolgálati időpótlék** a hivatásos állomány tagját a szolgálati viszonyban eltöltött tizedik évtől kezdődően megillető, a szolgálatban eltöltött további öt évenként növekvő mértékű, a rendvédelmi illetményalap meghatározott százalékában megállapított illetményelem. A szolgálati időpótlék mértékét a törvény 10. melléklet tartalmazza. A szolgálati időpótlékra való jogosultságot a hivatásos szolgálati idő figyelembevételével kell megállapítani.

(jegyzet 4. számú melléklete)

Nem minősül szolgálatban eltöltött időnek a szolgálatból történő felfüggesztés és a szolgálati viszony szünetelésének időtartama, valamint az illetmény nélkül szabadság három évet meghaladó időtartama.

A **hivatásos pótlék** a hivatásos állomány esküjében vállalt többletkötelezettségek és a szolgálati beosztással járó többlet-igénybevétel és -terhelés ellentételezését szolgálja. Mértékét a miniszter a **rendvédelmi illetményalap 50–650%-a közötti értékben állapítja meg.**

A hivatásos pótlék mértékének megállapításánál

a) a szolgálatellátás sajátosságaiból adódó valóságos és rendszeresen felmerülő – az életet, testi épséget, egészséget fenyegető – kockázatot,

b) a fegyverrel való szolgálatteljesítés, fegyverhasználattal vagy annak lehetőségével járó helyzetek gyakoriságát,

c) a szolgálatteljesítés külső körülményeit,

d) a szolgálat ellátásához kapcsolódó belső körülmények, rezsimszabályok szigorúságát, kötöttségét, valamint

e) a szakmai irányításból adódó többletfelelősséget, magasabb szakmai követelményeket kell figyelembe venni.

A hivatásos állomány tagja az előző évi egyéni teljesítményértékelésének eredményétől függően, a szervezeti egység számára a szervezeti teljesítményértékelés eredménye alapján a személyi juttatás előirányzatán belül biztosított költségvetési keret terhére **évente két alkalommal, április és szeptember hónapban, egyenlő mértékű teljesítményjuttatásban részesíthető.**

A teljesítményjuttatás tárgyévre meghatározott mértéke nem haladhatja meg a hivatásos állomány tagja alapilletményének háromszorosát.

Az előző évi egyéni teljesítményértékelésre tekintettel a (2) bekezdés szerint a tárgyévre megállapított teljesítményjuttatásra a hivatásos állomány tagja akkor is jogosult, ha szolgálati viszonya a kifizetési év közben megszűnik. Ebben az esetben a kifizetésre a szolgálati viszony megszűnésére irányadó szabályok szerint kell intézkedni.

A rendvédelmi illetményalap összegét évente a **központi költségvetésről szóló** törvény állapítja meg úgy, hogy az nem lehet alacsonyabb, mint az előző évi rendvédelmi illetményalap.

Az egyéb pótlékok

Ha a hivatásos állomány tagja olyan szolgálati beosztást tölt be, amelyben idegen nyelv használata szükséges, **idegennyelv-tudási pótlékra** jogosult.

Az idegennyelv-tudást az államilag elismert nyelvvizsga eredményét igazoló bizonyítvánnyal vagy azzal egyenértékű okirattal kell igazolni.

A képzés nyelve szempontjából államilag elismert nyelvvizsga nélkül is komplex felsőfokú (CI) nyelvvizsgának minősül a hivatásos állomány tagjának külföldön szerzett felsőfokú végzettsége, rendészeti, katonai vagy közigazgatási tárgyú szakképzettsége, vagy az azt kiegészítő szakosító továbbképzési, továbbá vezetőképzési végzettsége, ha a képzés időtartama az egy évet eléri vagy meghaladja.

Az idegennyelv-tudási pótlékra jogosító nyelveket és szolgálati beosztásokat, valamint az idegen nyelv használatához kötött szolgálati beosztásokat a miniszter állapítja meg.

A idegennyelv-tudási pótlék mértéke nyelvvizsgánként

a) komplex felsőfokú (CI) nyelvvizsga esetében a rendvédelmi illetményalap 50%-a, szóbeli vagy írásbeli nyelvvizsga esetében 25-25%-a;

b) komplex középfokú (B2) nyelvvizsga esetében a rendvédelmi illetményalap 30%-a, szóbeli vagy írásbeli nyelvvizsga esetében 15-15%-a.

Az angol, francia, német, arab, kínai és orosz nyelvek tekintetében az idegennyelv-tudási pótlék alanyi jogon jár, amelynek mértéke nyelvvizsgánként

- a) komplex felsőfokú (C1) nyelvvizsga esetében a rendvédelmi illetményalap 100%-a,
- b) komplex középfokú (B2) nyelvvizsga esetében a rendvédelmi illetményalap 60%-a,
- c) komplex alacsonyfokú (B1) nyelvvizsga esetében a rendvédelmi illetményalap 15%-a.

Ha a hivatásos állomány tagja a (6) bekezdésben meghatározott idegen nyelvből felsőfokú (C1) vagy középfokú (B2) típusú, szóbeli vagy írásbeli nyelvvizsgával rendelkezik, az (5) bekezdés a) és b) pontjában foglalt, a komplex nyelvvizsgára meghatározott mértékű idegennyelv-tudási pótlékre jogosult.

Ha a hivatásos állomány tagja ugyanazon idegen nyelvből azonos típusú, de különböző fokozatú vagy különböző típusú és különböző fokozatú nyelvvizsgával rendelkezik, a magasabb mértékű pótlékre jogosult.

Ha a rendvédelmi szerv tanulmányi szerződés alapján pénzügyi támogatást nyújt a nyelvvizsga megszerzéséhez – kivéve a felsőfokú szaknyelvi vizsgát –, a hivatásos állomány tagja a (6) bekezdésben meghatározott idegennyelv-tudási pótlékre mindaddig nem jogosult, amíg a havonta fizetendő pótlék együttes összege nem éri el a tanulmányi szerződés alapján kifizetett pénzügyi támogatás mértékét.

A hivatásos állomány tagja a **szolgálatteljesítési helyétől, idejétől és körülményeitől függően**, a miniszteri rendeletben meghatározott feltételekkel a következő pótlékre jogosult:

- a) a nagyfrekvenciás és ionizáló sugárzásnak, mérgezésnek vagy biológiai kóroki tényezők jelenléte miatt fertőzés veszélyének kitétt beosztásban szolgálatot teljesítők pótléka havonta a rendvédelmi illetményalap 25%-a,
- b) a preferált településen szolgálatot teljesítők pótléka havonta a rendvédelmi illetményalap 50%-a,
- c) az éjszakai pótlék teljesített óránként a rendvédelmi illetményalap 0,5%-a, valamint
- d) a készenléti pótlék teljesített óránként a rendvédelmi illetményalap 0,25%-a.

Az egyéb pótlékokra jogosító szolgálati beosztásokat és a pótlékok folyósításának feltételeit a miniszter rendeletben állapítja meg.

Az egészségügyi tevékenységet végzők ügyeleti feladatellátásának, egészségügyi ügyeletének, készenlétének díjazására az egészségügyi tevékenység végzésének egyes kérdéseiről szóló 2003. évi LXXXIV. törvény 13/B. §-ában foglalt rendelkezés irányadó.

Az illetmény kifizetése és levonás az illetményből

Az illetményt Magyarország hivatalos pénznemében kell megállapítani, és **havonta utólag, a tárgyhónapot követő hónap ötödik napjáig** kell a hivatásos állomány tagjának megbízása alapján a fizetési számlájára átutalni, vagy ha azzal nem rendelkezik, részére pénzforgalmi számláról történő készpénzkifizetés kézbesítése útján megfizetni.

Ha a hivatásos állomány tagja az illetményfizetési napon jogos okból nem tartózkodik a szolgálati helyén, kérésére az illetményét az illetményfizetés előtti utolsó, a szolgálati helyén töltött napon kell kifizetni, vagy a szervezeti egység költségére a tartózkodási helyére megküldeni.

Az illetmény kifizetésének és átutalásának költségei a rendvédelmi szervet terhelik.

A hivatásos állomány tagjának a rendvédelmi szerv a fizetési számlára történő utalás esetén a költségvetési törvényben meghatározott összeghatárok figyelembevételével – a miniszter által a tárgyévire vonatkozóan közjogi szervezetszabályozó eszközben meghatározott mértékű – bankszámla-hozzájárulást adhat. A szolgálati viszony év közben történő megszűnése esetén a bankszámla-hozzájárulás időarányosan jár.

Az illetmény késedelmes kifizetése esetén – ha az a rendvédelmi szerv hibájából következik be – a polgári jogi szabályokban meghatározott késedelmi kamat jár.

A Magyar Államkincstár a hivatásos állomány tagja részére a kifizetett illetményről legkésőbb a tárgy hónapot követő hónap utolsó munkanapjáig részletes, írásbeli elszámolást ad, amelyből mind a kiszámítás helyessége, mind a levonások jogcíme és összege ellenőrizhető.

Az illetményből történő levonásnak csak jogszabály, végrehajtható határozat vagy a hivatásos állomány tagjának hozzájárulása alapján van helye, ettől eltérni nem lehet.

A rendvédelmi szerv az előlegnyújtásból eredő követelését a hivatásos állomány tagjának illetményéből levonhatja. Az illetményből való levonásra egyebekben a bírósági végrehajtás szabályai az irányadók.

A jogalap nélkül kifizetett illetmény hatvan napon belül írásbeli fizetési felszólítással visszakövetelhető a hivatásos állomány tagjától. Az általános elévülési időn belül visszakövetelhető a jogalap nélkül felvett illetmény, ha annak alop talanságáról a hivatásos állomány tagja tudott vagy tudnia kellett volna. Engedményezésnek csak pénzkövetelés esetén van helye. A levonásmentes illetményrész nem engedményezhető, és a hivatásos állomány tagja az illetményre vonatkozó igényéről előre nem mondhat le. A levonásmentes illetményrész a bírósági végrehajtásról szóló jogszabály alapján teljesíthető levonások után fennmaradó illetményrész. Tartozásátvállalásnak csak pénzkövetelés esetén van helye. Munkáltatói tartozást a hivatásos állomány tagja nem vállalhat át. A rendvédelmi szerv és a hivatásos állomány tagjának megállapodása alapján pénztartozás után kamat köthető ki. A kamat mértéke nem haladhatja meg a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Polgári Törvénykönyv) 6:47. §-a szerinti mértéket.

A hivatásos állomány

- a) szolgálati beosztásából felfüggesztett,
- b) előzetes letartóztatásban lévő,
- c) házi őrizetben lévő,
- d) lakhelyelhagyási tilalom alatt lévő,
- e) ideiglenes kényszergyógykezelés alatt álló, vagy
- f) szabadságvesztés-büntetését katonai fogházban töltő

tagja távolléti díjra jogosult, melynek 50%-át vissza kell tartani úgy, hogy a folyósított összeg nem lehet kevesebb a mindenkori minimálbér összegénél. A teljes illetményt vissza kell tartani a szolgálati viszony megszüntetés fegyelmi fenyítés kiszabásáról szóló munkáltatói intézkedés végrehajtásáig. A meghatározott okból visszatartott távolléti díjat a kamataival utólag ki kell fizetni, ha a fegyelmi vagy büntetőeljárás felmentéssel zárul.

5.1.1.2. Juttatások, költségtérítések, kedvezmények, támogatások

5.1.1.2.1. Jubileumi jutalom

A hivatásos állomány tagja jubileumi jutalomra jogosult, amelynek mértéke:

- a) huszonöt év szolgálati viszonyban töltött idő esetén kéthavi,
- b) harminc év szolgálati viszonyban töltött idő esetén háromhavi,
- c) harmincöt év szolgálati viszonyban töltött idő esetén öthavi,
- d) negyven, és ezt követő minden öt év szolgálati viszonyban töltött idő esetén héthavi

távolléti díjnak megfelelő összeg.

A jubileumi jutalom a szolgálati viszonyban töltött idő elérésének napján esedékes. A jogosultság megállapításához a hivatásos szolgálati időt kell figyelembe venni.

A hivatásos állomány tagja nem jogosult a jubileumi jutalomra, ha azt más jogviszony alapján már megkapta.

5.1.1.2.2. Napidíj

A hivatásos állomány tagja a belföldi szolgálati kiküldetése esetén a rendvédelmi illetményalap egy munkanapra eső összegének 25%-ában megállapított napidíjra jogosult. Nem jár a napidíj, ha a belföldi szolgálati kiküldetésben töltött idő a négy órát nem éri el, a napidíj fele jár, ha a nyolc órát nem éri el.

Nem minősül belföldi kiküldetésnek a szolgálati hely működési területén belüli településen történő munkavégzés elrendelése.

A hivatásos állomány tagja nem jogosult napidíjra, ha a belföldi kiküldetés során térítésmentes étkezést biztosítottak számára.

A napidíj kiszámításánál havonta huszonegy munkanapot kell figyelembe venni. A napidíjat tíz forintra felkerekítve kell megállapítani.

A három hónapnál rövidebb időtartamú külföldi szolgálati kiküldetés esetén a hivatásos állomány tagját megillető napidíj mértékét, kifizetésének és elszámolásának rendjét a miniszter rendeletben állapítja meg, a szolgálatteljesítési hely sajátosságaira figyelemmel.

A hivatásos állomány azon tagját, akinek külföldi szolgálatteljesítési helyet határoztak meg vagy a változó szolgálatteljesítési helyek között külföldi szolgálatteljesítési hely is szerepel – ide nem értve a külföldre vezényelteteket –, a napi szolgálatteljesítés külföldi szolgálati helyen történő teljesítése esetén naponta a belföldi napidíj 50%-ának megfelelő mértékű külföldi szolgálati helyi napidíj illeti meg, ha a külföldi szolgálatteljesítés időtartama a napi négy órát eléri.

5.1.1.2.3. Távolléti díj

Távolléti díj fejében a hivatásos állomány tagja részére az alapilletmény, valamint a rendszeres illetménypótlékok együttes összegének a távollét idejére számított időarányos átlaga jár.

5.1.1.2.4. Költségtérítések

A hivatásos állomány tagja részére meg kell téríteni

a) az egyik szolgálati helyről a másikkra szolgálati érdekből történő áthelyezéssel vagy átrendeléssel kapcsolatos,

b) a szolgálati feladat ellátásával kapcsolatban indokoltan felmerült, valamint

c) a szabadságról, a munkaszüneti és a pihenőnapról történő visszarendeléssel összefüggő költséget.

Az (1) bekezdés alapján a hivatásos állomány tagját megillető költségtérítések fajtáit, mértékét, a költségtérítés feltételeit, rendjét a miniszter állapítja meg.

A munkába járás helyközi utazási költségeit a hivatásos állomány tagjának jogszabályban foglaltak szerint kell megtéríteni.

5.1.1.2.5. Kedvezmények és támogatások

A hivatásos állomány tagja részére visszatérítendő vagy vissza nem térítendő szociális, jóléti és kulturális kedvezmények és támogatások biztosíthatók. Ezek különösen a következők:

- a) üdülési támogatás,
- b) családalapítási támogatás,
- c) szociális támogatás,
- d) illetményelőleg, valamint
- e) tanulmányi ösztöndíj, képzési, továbbképzési támogatás.

A hivatásos állomány tagja – kiemelkedő munkateljesítménye alapján – üdülési támogatásban részesíthető. Az üdülési támogatás összege magában foglalja a hivatásos állomány tagjával közös háztartásban élő házastársa, élettársa, valamint eltartott gyermeke üdülésének támogatását is.

A hivatásos állomány tagját a belföldi menetrend szerinti távolsági közlekedési eszközök igénybevételénél jogszabályban meghatározott utazási kedvezmény illeti meg.

A miniszter rendeletben további szociális, jóléti és kulturális kedvezményeket és támogatásokat állapíthat meg a hivatásos állomány tagja, közeli hozzátartozója, valamint a szolgálati nyugdíjas és közeli hozzátartozója részére.

5.1.1.2.6. Lakhatási támogatás

A hivatásos állomány tagja részére lakhatási támogatás nyújtható, amelyek különösen az alábbiak:

- a) a szolgálat érdekében minisztérium vagy a rendvédelmi szerv kezelésében levő állami tulajdonú lakás biztosítása bérleti díj megfizetése ellenében (a továbbiakban: szolgálati lakás),
- b) az önkormányzati vagy magántulajdonú lakás bérletéhez lakbértámogatás vagy albérleti díj-hozzájárulás,
- c) lakhatás biztosításához szükséges lakás, ház vagy ingatlan megszerzésének anyagi támogatása kamatmentes kölcsönrel vagy vissza nem térítendő juttatással,
- d) a lakásigény megoldásához egyszeri pénzbeli támogatás nyújtása,
- e) az egyedülállók és gyermektelen házaspárok részére szükség esetén szálló- vagy garzonelhelyezés,
- f) a lakással rendelkezők részére a lakhatással kapcsolatos költségekhez való hozzájárulás,
- g) a lakástulajdon megszerzéséhez nyújtott hitelintézeti kölcsön igénybevételének állami támogatása,
- h) önkormányzati tulajdonban lévő, a rendvédelmi szerv bérlőkijelölési jogával érintett lakás biztosítása, a tulajdonos önkormányzat rendeletében meghatározott bérleti díj megfizetése mellett.

Ha a hivatásos állomány tagja által lakás építéséhez, vásárlásához hitelintézettől igényelt állami kamattámogatású kölcsön összege meghaladja e lakásingatlan hitelbiztosítéki értékének a hitelintézet által meghatározott legmagasabb arányát, a különbözetre az állam készfizető kezességét vállal. A hivatásos állomány tagja az állami kezességvállalást – az erre az állammal szerződésben kötelezettséget vállaló – hitelintézeten keresztül veheti igénybe.

Az állam készfizető kezességét az (1) bekezdésben foglaltakon túl a hivatásos állomány azon tagjánál vállalhat:

- a) akinek a szolgálati viszonyban töltött ideje meghaladta a három évet,
- b) akinek nincs folyamatban a szolgálati viszonyának megszüntetése,
- c) aki ellen nem folyik fegyelmi eljárás,
- d) aki ellen nem folyik – a magánindítvány vagy pótmagánvádló vádindítványa alapján indult eljárás kivételével – büntetőeljárás, és
- e) aki az (1) bekezdés szerinti kezességvállalással biztosított hitelrész kiegyenlítésére kötelezettséget vállal, továbbá a vele közös háztartásban élő házas- vagy élettársa – az igénylés időpontjában – állami kezességvállalással biztosított lakáscélú hitel törlesztésére nem kötelezett.

5.1.1.2.7. Természetbeni ellátás

A hivatásos állomány tagját a természetbeni ellátás keretében térítésmentesen el kell látni a rendvédelmi szerv feladatainak megfelelő fegyverzetrel, felszereléssel, ruházattal és – a jogszabályban meghatározott esetben – élelmezéssel.

Az ellátási normákban meghatározott egyenruházati és felszerelési cikkek beszerzésére első alkalommal a szolgálati viszony létesítésekor alapfelszerelési, ezt követően pedig évenként ruházati utánpótlási ellátmány jár.

A hivatásos állomány tagja évente **a rendvédelmi illetményalap 250%-ának megfelelő mértékű ruházati utánpótlási ellátmányra jogosult**, amely természetben is kiadható. A hivatásos állomány tagjának a ruházati utánpótlási ellátmány felhasználását ruházati termékről szóló számlával kell igazolni. Az ellátmány a személyi jövedelemadó szempontjából természetbeni juttatásként kiadott munkaruházatnak minősül. A ruházati utánpótlási ellátmány kiadásának és felhasználásának rendjét a miniszter állapítja meg.

A hivatásos állomány tagja a mindenkori ruházati utánpótlási ellátmány terhére a miniszter által meghatározott mértékben köteles a ruházat költségeit fedezni.

A hivatásos állomány tagja részére a miniszter – a (3) bekezdésben meghatározott ruházati utánpótlási ellátmányon felül – évente kiegészítő ruházati utánpótlási ellátmány természetbeni kiadásáról rendelkezhet. Az ellátmány a személyi jövedelemadó alkalmazásában az egyenruha természetbeni kiadásának minősül.

A ruházati utánpótlási ellátmányt a jogosultság évében kell kiadni. Ellátmányként csak rendszeresített egyenruházati termék szolgáltatható ki.

A természetbeni ellátás és a hivatásos állomány egyéb, ruházati utánpótlással kapcsolatos vásárlásának biztosítása érdekében a ruházatot biztosító szerv jogosult a hivatásos állomány tagjának az ellátás, vásárlás szempontjából szükséges adatait kezelni.

5.1.1.2.8. Választható juttatások

A hivatásos állomány tagja természetbeni juttatásként, választása szerint – az Önkéntes Kölcsönös Biztosító Pénztárakról szóló 1993. évi XCVI. törvény 12. § (3) bekezdésére is

figyelemmel – a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 71. § (1) bekezdés *a)–f)* pontjában, továbbá (3) bekezdésében felsorolt juttatásokra, legfeljebb az ott meghatározott mértékig és feltételekkel jogosult. A miniszter közjogi szervezetszabályozó eszközben további választható juttatásokat is meghatározhat, valamint az egyes juttatások választható mértékét magasabban is meghatározhatja.

Nem jogosult természetbeni juttatásra a hivatásos állomány tartós külszolgálaton lévő vagy nemzeti szakértőként foglalkoztatott tagja, továbbá a hivatásos állomány tagja azon időtartamra, amely során illetményre vagy távolléti díjra nem jogosult, feltéve, hogy a távollét időtartama meghaladja a harminc napot.

A hivatásos állomány tagja írásban vagy elektronikus úton a tárgyév január 31-éig, a szolgálati viszony létesítésekor vagy az áthelyezésekor nyilatkozik arról, hogy a természetbeni juttatás összegén belül milyen juttatásokra tart igényt.

A természetbeni juttatás éves összege – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – nem lehet alacsonyabb a rendvédelmi illetményalap háromszorosánál, és nem lehet magasabb a tárgyévi költségvetésben meghatározott összegnél. A természetbeni juttatás éves összege biztosít fedezetet az egyes juttatásokhoz kapcsolódó, a juttatást teljesítő rendvédelmi szervet terhelő közterhek megfizetésére is.

A (2) bekezdésben meghatározott esetben, valamint ha a hivatásos állomány tagjának szolgálati viszonya a tárgyév közben szűnik meg, az időarányos részt meghaladó mértékben igénybe vett természetbeni juttatás értékét a távollét vége utáni első munkanapon vagy a szolgálati viszony megszűnésekor vissza kell fizetni, vagy a hivatásos állomány tagjának választása szerint – ha a juttatás természete ezt lehetővé teszi – vissza kell adni. Nem kell visszafizetni a választható természetbeni juttatás értékét, ha a szolgálati viszony a hivatásos állomány tagjának elhalálozása miatt szűnik meg.

A miniszter közjogi szervezetszabályozó eszközben állapítja meg a választható természetbeni juttatások kifizetésének rendjét, módját és fajtáit, valamint éves összegét és mértékét.

5.1.1.2.9. Vezetői juttatások

Az országos parancsnok és az országos főigazgató, valamint helyettesei részére biztosítható juttatásokat a Kormány rendeletben határozza meg.

5.1.1.3. AZ ÉRDEMEK ELISMERÉSE

A hivatásos állomány tagja a szolgálati feladat kiemelkedő teljesítéséért vagy a szolgálati feladatok hosszabb időn át történő eredményes végzéséért a következő elismerésekben részesíthető:

- a)* írásbeli dicséret,
- b)* miniszteri elismerő oklevél,
- c)* pénz- vagy tárgyjutalom,
- d)* a miniszter által adományozott, névre szóló szál- vagy lőfegyver, emléktárgy,
- e)* hazai vagy külföldi jutalomüdülés,
- f)* egy fizetési fokozattal való előresorolás,
- g)* eggyel magasabb rendfokozatba történő soron kívüli előléptetés,
- h)* tanácsosi vagy főtanácsosi kitüntető cím,

- i) a miniszter által alapított díj, plakett, emléklap, valamint*
- j) szolgálati jel.*

Az fenti bekezdés szerinti, a Magyarország címerének és zászlajának használatáról, valamint állami kitüntéseiről szóló törvény hatálya alá nem tartozó elismerések adományozására jogosultak körét, valamint az elismerésben részesítés feltételeit és rendjét a miniszter rendeletben állapítja meg.

A hivatásos állomány tagja részére kitüntető címként a miniszter tanácsosi vagy főtanácsosi címet adományozhat. A hivatásos állománynak a szolgálati beosztáshoz előírt végzettséggel és képzettséggel rendelkező tagja részére magas szintű szakmai ismeretei és példamutató magatartása alapján

- a) tanácsosi cím akkor adományozható, ha legalább tizenöt év,*
- b) főtanácsosi cím akkor adományozható, ha legalább huszonöt év*
tényleges szolgálati idővel rendelkezik.

A hivatásos állomány tagja részére havonta

- a) a tanácsosi cím után a rendvédelmi illetményalap 50%-ának,*
- b) a főtanácsosi cím után a rendvédelmi illetményalap 100%-ának*
megfelelő címpótlékot kell folyósítani.

A hivatásos állomány korábbi tagját a kitüntető cím viselésének joga nyugállományba vonulását követően is megilleti.

A tanácsosi és a főtanácsosi címet meg kell vonni, ha annak viselésére a hivatásos állomány tagja vagy volt tagja érdemtelenné vált, így különösen, ha

- a) jogerősen pénzbírságnál súlyosabb fegyelmi fenyítésben részesült, vagy*
- b) vele szemben a bíróság szabadságvesztést, elzárást, pénzbüntetést, katonai büntetést vagy katonai mellékbüntetést szabott ki.*

Az adományozható kitüntető címek száma nem haladhatja meg a rendvédelmi szervnél foglalkoztatott, tiszti, főtiszti és tábormoki rendfokozati állománycsoportba tartozók együttes létszámának

- a) tanácsosi cím esetén 10%-át,*
- b) főtanácsosi cím esetén 5%-át.*

5.1.1.4. Végkielégítés

A hivatásos állomány tagját felmentése esetén – kivételekkel – a felmentési időre járó távolléti díjon túl végkielégítés illeti meg.

(2) A végkielégítés összege, ha a hivatásos állomány felmentett tagja szolgálati viszonyban töltött ideje legalább

- a) három év: egyhavi,*
- b) öt év: kéthavi,*
- c) nyolc év: háromhavi,*
- d) tíz év: négyhavi,*
- e) tizenhárom év: öthavi,*
- f) tizenhat év: hathavi,*

- g)* húsz év: nyolchavi,
- h)* huszonöt év: kilenchesavi,
- i)* harminc év: tízhavi

távolléti díjnak megfelelő összeg. E tekintetben a hivatásos szolgálati időt kell figyelembe venni.

A hivatásos szolgálatba visszavett személy szolgálati viszonyának felmentéssel történő megszűnésekor a végkielégítés alapjául a korábbi végkielégítést követően szolgálati viszonyban töltött időt lehet figyelembe venni.

A végkielégítés összegének felére jogosult a hivatásos állomány tagja, ha

a) azért mentették fel, mert a 86. § (6) bekezdés *b)* pontja szerinti áthelyezéshez nem járult hozzá, kivéve, ha a hozzájárulását alapos indokkal – így különösen a közeli hozzátartozó elhelyezkedési, iskoláztatási, gondozási lehetetlensége, lakhatási feltételek nehézségei miatt – tagadta meg,

b) a 91. § (1) bekezdésében szabályozott tartalékállomány tartama alatt a végzettségének, képzettségének, egészségi, pszichikai és fizikai állapotának megfelelő felajánlott munkakört nem fogadja el, vagy

c) a 91. § (2) bekezdésében meghatározott tartalékállomány tartama alatt az együttműködési kötelezettségének nem tesz eleget vagy a végzettségének, képzettségének, egészségi, pszichikai és fizikai állapotának megfelelő felajánlott álláshelyet nem fogadja el.

A hivatásos állomány tagja a szolgálati kötelezettség teljesítése alóli mentesítés idejére járó távolléti díjra havonta egyenlő részletekben jogosult, részére a végkielégítést – a 91. § (8) és (9) bekezdésében meghatározott kivételekkel – a felmentési idő utolsó napján kell kifizetni.

Végkielégítésre nem jogosult a hivatásos állomány tagja, ha

a) a szolgálati viszony megszűnésekor a (8) bekezdés alapján nyugdíjasnak minősül vagy szolgálati járandóságra jogosult,

b) a 86. § (3) bekezdése alapján a felmentését maga kérte,

c) alkalmatlansága vagy méltatlansága miatt mentették fel, kivéve azt, aki egészségi, pszichikai vagy fizikai alkalmatlanság miatt került felmentésre,

d) a 91. § (1) és (2) bekezdésében szabályozott tartalékállomány tartama alatt felajánlott álláshelyet elfogadja.

Ha a hivatásos állomány tagja a szolgálati kötelezettség teljesítése alóli mentesítés ideje alatt bármely költségvetési szervvel vagy költségvetési szerv legalább többségi befolyása alatt álló bármely gazdálkodó szervezettel teljes vagy részmunkaidős foglalkoztatási jogviszonyt létesít,

a) ezt a tényt a munkáltatói jogkört gyakorló eljárónak haladéktalanul köteles írásban bejelenteni,

b) a felmentési időből hátralevő időre távolléti díjra nem jogosult,

c) végkielégítésre nem jogosult, azonban új jogviszonyában a végkielégítés alapjául szolgáló időszak számítása során a felmentéssel megszüntetett szolgálati viszony alapján végkielégítésre jogosító idejét is számításba kell venni.

A pontja alkalmazásában nyugdíjasnak minősül, aki

a) az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte és az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel rendelkezik,

- b) az öregségi nyugdíjkorhatár betöltése előtt öregségi nyugdíjban részesül,
- c) a Magyar Alkotmányozási Közalapítvány által folyósított ellátásokról szóló kormányrendelet alapján folyósított öregségi, rokkantsági nyugdíjsegélyben vagy nyugdíjban részesül,
- d) egyházi jogi személytől egyházi, felekezeti nyugdíjban részesül,
- e) öregségi, munkaképtelenségi járadékban részesül,
- f) növelt összegű öregségi, munkaképtelenségi járadékban részesül, vagy
- g) rokkantsági ellátásban részesül.

5.1.1.5. Túlszolgálat

139. § (1) Ha a szolgálati érdek vagy rendkívüli eset - így különösen tömegbaleset, elemi csapás, katasztrófa vagy súlyos kár megelőzése, elhárítása, következményeinek felszámolása, továbbá egyéb, a köz- és vagyonbiztonságot veszélyeztető, előre nem látható körülmény bekövetkezése - szükségessé teszi, a hivatásos állomány tagja a 134. §-ban meghatározott szolgálatteljesítési időn túl, valamint a munkaszüneti és pihenőnapon is kötelezhető arra, hogy szolgálatot teljesítsen (a továbbiakban: túlszolgálat).

(2) A szolgálati érdekből elrendelhető túlszolgálat maximális időtartamát úgy kell meghatározni, hogy a heti szolgálatteljesítési idő és a túlszolgálat együttesen nem haladhatja meg a munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló 2003. november 4-i 2003/88/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 6. cikk b) pontjában meghatározott heti időtartamot, a 134. § (2) bekezdése szerinti időkeret alkalmazása esetén négyhavi átlagban nem haladhatja meg az irányelvben meghatározott heti időtartamot.

(3) A (2) bekezdésben írt korlátozás nem alkalmazható, ha a túlszolgálatra tömegbaleset, elemi csapás, katasztrófa vagy súlyos kár megelőzése, elhárítása, következményeinek felszámolása vagy egyéb, a köz- és vagyonbiztonságot veszélyeztető előre nem látható körülmény bekövetkezése miatt kerül sor.

(4) A hivatásos állomány készenléti jellegű szolgálati beosztásban szolgálatteljesítő tagja esetében, ha szolgálatteljesítési ideje - a heti negyvennyolc óra figyelembevételével - eléri a hathavi keretre megállapított szolgálatteljesítési időt, a (2) bekezdésben foglaltaktól eltérően túlszolgálat csak baleset, elemi csapás vagy súlyos kár megelőzése, elhárítása, következményeinek felszámolása, valamint arra való felkészülés céljából rendelhető el.

140. § (1) A túlszolgálatot az állományilletékes parancsnoknak vagy az általa felhatalmazott szolgálati előljárónak írásban kell elrendelnie. A teljesített túlszolgálatról nyilvántartást kell vezetni.

(2) A rendvédelmi szerv vezetőjének és helyetteseinek, valamint a szervezeti egység vezetőjének és helyetteseinek nem jár a túlszolgálatért ellentételezés, ha a tárgyévben teljesített túlszolgálat ideje nem haladta meg a háromszázötven órát.

(3) A hivatásos állomány (2) bekezdés hatálya alá nem tartozó tagjának a túlszolgálattal azonos tartamú szabadidőt kell biztosítani. Ha a túlszolgálatot heti pihenőnapon vagy munkaszüneti napon teljesítették, a túlszolgálat kétszeresének megfelelő szabadidő jár.

(4) A túlszolgálatért járó szabadidőt lehetőség szerint harminc napon belül kell kiadni. Ha a szabadidő kiadása veszélyezteti a szolgálatellátást, a szabadidő kiadását hat hónapon belül kell biztosítani. Ha a túlszolgálat havi vagy többhavi szolgálatteljesítési idő keretében történt, a szabadidő kiadása történhet hat hónapon túl is, de legkésőbb a következő év első félévében ki kell adni.

(5) A túlszolgálat elrendelésének és elszámolásának, valamint a túlszolgálatért járó szabadidő kiadásának rendjét a miniszter állapítja meg.

5.1.1.6. Szociális gondoskodás

A rendvédelmi szerv szociális gondoskodásának körébe tartozik

- a) a rendvédelmi szerv hivatásos állományának tagja és közeli hozzátartozója,
- b) a korábban a rendvédelmi szerv hivatásos állományába tartozott szolgálati nyugdíjas és közeli hozzátartozója,
- c) a hivatásos állomány elhunyt tagjának és a korábban a rendvédelmi szerv hivatásos állományába tartozott szolgálati nyugdíjasnak az özvegye, árvája, amíg ellátást folyósítanak számára, továbbá az özvegy akkor is, ha saját jogú nyugdíjat kap, valamint
- d) akinek a szolgálati viszonya a szolgálati kötelemekkel összefüggő baleset, betegség miatt szűnt meg.

A szociális gondoskodási körbe vonható a hivatásos állomány azon korábbi tagja is, akinek a szolgálati viszonya neki fel nem róható okból szűnt meg, a szolgálati viszony megszűnésekor legalább húsz év tényleges szolgálati idővel rendelkezett és egészségi állapota miatt szociális gondozásra szorul.

A szociális gondoskodás keretében a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló jogszabályokban biztosítottakon túl, a rendvédelmi szerv saját költségvetése terhére pénzbeli, természetbeni vagy személyes gondoskodást nyújtó ellátást biztosít.

A hősi halott közeli hozzátartozója a Tny. alapján megállapított hozzátartozói nyugellátás 50%-ának megfelelő összegű kiegészítő hozzátartozói támogatásra jogosult, amelynek emeléséről a Tny. 62. §-a szerint kell intézkedni.

A kiegészítő hozzátartozói támogatást a 262. § (1) bekezdése szerinti határozat alapján a nyugdíj-megállapító szerv állapítja meg, és a nyugdíjfolyósító szerv folyósítja.

A kiegészítő hozzátartozói támogatás forrását a központi költségvetés biztosítja.

Más jogszabályok – különösen a személyi jövedelemadóról szóló törvény – alkalmazása során az e törvényben szabályozott eltérésekkel a kiegészítő hozzátartozói támogatás hozzátartozói nyugellátásnak minősül.

5.1.1.7. A kegyeleti gondoskodás

Ha a hivatásos állomány tagja a szolgálati kötelezettség teljesítése során az életét feláldozta, őt a miniszter hősi halottá vagy a szolgálat halottjává nyilváníthatja.

A miniszter, az országos parancsnok, valamint az állományilletékes parancsnok a hivatásos állomány elhunyt tagját, valamint az elhunyt szolgálati nyugdíjast – a szolgálat teljesítése során szerzett érdemeire figyelemmel – a rendvédelmi szerv, fegyvernem, helyőrség vagy szervezeti egység halottjává nyilváníthatja.

A kegyelet hivatalos kifejezéseként a 262. § szerinti elhunytat – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – végtisztesség megadásaként – az intézkedésre jogosult közeli hozzátartozó hozzájárulása esetén – katonai tiszteletadással, az intézkedésre jogosult közeli hozzátartozó

kérésének megfelelően polgári szertartással vagy vallási közösség által végzett vallásos szertartással kell eltemetni.

Nem illeti meg az (1) bekezdés szerinti katonai tiszteletadással történő eltemetés azt, aki a halálát szándékosan maga okozta, vagy akinek a halála önhibájából eredő ittas vagy bódult állapotának következménye.

Különös méltánylást érdemlő körülmények figyelembevételével a (2) bekezdésben foglalt esetben is lehetséges a katonai tiszteletadással történő eltemetés.

Ha a hivatásos állomány tagját hősi halottá, a szolgálat vagy a rendvédelmi szerv halottjává nyilvánították, temetésének költségeit a rendvédelmi szerv viseli.

Az (1) bekezdés hatálya alá nem tartozó elhunyt esetében a rendvédelmi szerv a miniszteri rendeletben meghatározottak szerint, legfeljebb 50%-ban viseli a temetés költségeit, míg a 263. § (2) bekezdésének hatálya alá tartozók esetében méltányosságból hozzájárulhat a temetési költségekhez.

5.1.2. Közalkalmazotti állományra vonatkozó előírások

A közalkalmazottak jogállásáról a 1992. évi XXXIII. törvény rendelkezik.

E törvény biztosítja a közalkalmazott számára a közalkalmazotti pályán való előmenetel lehetőségét.

5.1.2.1. Fizetési osztály, fizetési fokozat

A közalkalmazotti munkakörök az ellátásukhoz jogszabályban előírt iskolai végzettség, illetve állam által elismert szakképesítés, szakképzettség, doktori cím, tudományos fokozat, valamint akadémiai tagság alapján fizetési osztályokba tagozódnak. A fizetési osztályok A-tól J-ig kerültek meghatározásra, amelynek részletezését a 5. számú melléklet tartalmazza.

A fizetési osztályok fizetési fokozatokra tagozódnak. Az egyes fizetési osztályok tizennégy fizetési fokozatot tartalmaznak. (5. számú melléklet)

A közalkalmazott fizetési osztályát (besorolását) az ellátandó munkakör betöltésére előírt annak a legmagasabb iskolai végzettségnek, illetve szakképesítésnek, szakképzettségnek, doktori címnek, tudományos fokozatnak alapján kell meghatározni, amellyel a közalkalmazott rendelkezik.

A közalkalmazott fizetési fokozatát közalkalmazotti jogviszonyban töltött ideje alapján kell megállapítani.

A közalkalmazott a közalkalmazotti jogviszonyban töltött idő alapján háromévenként eggyel magasabb fizetési fokozatba lép. A közalkalmazottat a tárgyév első napján kell a magasabb fizetési fokozatba besorolni. A magasabb fizetési fokozat elérésével a hároméves várakozási idő újra kezdődik.

A közalkalmazott várakozási ideje tartósan magas színvonalú munkavégzése esetén csökkenthető. A tartósan magas színvonalú munkavégzés megállapításához kiválóan alkalmas vagy alkalmas eredményű minősítés szükséges. A várakozási időt csökkenteni kell, ha a közalkalmazott miniszteri vagy állami kintünetésben részesült.

A várakozási idő csökkentésének mértéke fizetési fokozatonként nem haladhatja meg az egy évet.

A fizetési osztályok első fizetési fokozatához tartozó illetmény garantált összegét, valamint a növekvő számú fizetési fokozatokhoz tartozó - az első fizetési fokozat garantált illetményére épülő - legkisebb szorzószámokat az éves költségvetési törvény állapítja meg.

5.1.2.2. Illetménykiegészítés, pótlékok, kereset kiegészítés

A közalkalmazott a fizetési fokozata alapján járó illetményén felül **illetménykiegészítésben részesülhet**.

A kollektív szerződés, ennek rendelkezése hiányában a munkáltató határozza meg, hogy a munkáltató a gazdálkodás eredményének mely hányadát és milyen feltételek szerint fordítja illetménykiegészítésre.

Az e törvényben megállapított feltételek mellett a közalkalmazott **illetménypótlékra jogosult**. Az illetménypótlék számításának alapját (a továbbiakban: pótlékalap) a mindenkori éves költségvetési törvény állapítja meg.

A megbízott **vezetőt vezetői** pótlék illeti meg.

A pótlék mértéke

- a) magasabb vezető megbízással rendelkező közalkalmazott esetén a pótlékalap száz-ötyszáz százaléka,
- b) vezető megbízással rendelkező közalkalmazott esetén a pótlékalap száz-kétszázötven százaléka.

A főtanácsost, a főmunkatársat, a tanácsost, valamint a munkatársat **címpótlék** illeti meg.

A pótlék mértéke

- a) munkatársi cím esetén a pótlékalap huszonöt százaléka,
- b) tanácsosi cím esetén a pótlékalap ötven százaléka,
- c) főmunkatársi cím esetén a pótlékalap hetvenöt százaléka,
- d) főtanácsosi cím esetén a pótlékalap száz százaléka.

Végrehajtási rendelet által alapított cím esetén a pótlék mértéke nem haladhatja meg a pótlékalap száz százalékát.

Amennyiben a közalkalmazott vezetői és címpótlékra is jogosult, részére a vezetői pótlék jár.

A közalkalmazott **illetménypótlékra** jogosult, ha

- a) foglalkoztatására munkaideje legalább felében jogszabályban meghatározott egészségkárosító kockázatok között kerül sor, vagy
- b) a védelem csak egyéni védőeszköz olyan állandó vagy tartós használatával valósítható meg, amely a közalkalmazott számára fokozott megterhelést jelent.

A pótlékra jogosító munkaköröket a munkáltató állapítja meg. A pótlék mértéke a pótlékalap 100%-a.

Idegennyelv-tudási pótlékra jogosult a közalkalmazott, ha olyan munkakört tölt be, amelyben a magyar nyelv mellett meghatározott idegen nyelv rendszeres használata indokolt.

A munkáltatónál az idegennyelv-tudási pótlékra jogosító idegen nyelveket és munkaköröket a kollektív szerződés, ennek hiányában a munkáltató állapítja meg.

A pótlék megállapításának további feltétele, hogy a meghatározott idegen nyelvből a közalkalmazott állami nyelvvizsga eredményes letételét igazoló bizonyítvánnyal vagy azzal egyenértékű igazolással rendelkezzen.

Nem fizethető idegennyelv-tudási pótlék a nyelvtanári, tolmácsi, valamint a fordítói (revizor-fordítói) munkakörben foglalkoztatott közalkalmazottnak a munkaköre ellátásához szükséges idegen nyelv használata alapján.

A pótlék mértéke

- a) középfokú nyelvvizsga esetén a pótlékalap ötven százaléka,
- b) felsőfokú nyelvvizsga esetén a pótlékalap száz százaléka.

A kollektív szerződés a jogszabályban megállapított mértéknél magasabb pótléket is megállapíthat. Ha jogszabály az illetménypótlék mértékének alsó és felső határát egyaránt meghatározza, e felső határnál magasabb mértékű illetménypótléket a kollektív szerződés sem állapíthat meg.

A közalkalmazottat a munkáltató meghatározott munkateljesítmény eléréseért, illetve átmeneti többletfeladatok - ide nem értve az átirányítást - teljesítéséért a megállapított személyi juttatások előirányzatán belül egyszeri vagy meghatározott időre szóló, havi rendszerességgel fizetett kereset-kiegészítésben részesítheti.

A kereset-kiegészítés feltételeit a kollektív szerződés, ennek hiányában a munkáltató állapítja meg.

5.1.2.3. Jutalom, jubileumi jutalom, készfizető kezesség

A kiemelkedő, illetőleg tartósan jó munkát végző közalkalmazottat a munkáltató jutalomban részesítheti. Naptári évenként a jutalom összege nem haladhatja meg a kifizetés esedékessége időpontjában a közalkalmazott kinevezés szerinti havi illetménye tizenkétszeresének harminc százalékát.

A huszonöt, harminc, illetve negyvenévi közalkalmazotti jogviszonnal rendelkező közalkalmazottnak jubileumi jutalom jár.

A jubileumi jutalom:

- a) huszonöt év közalkalmazotti jogviszony esetén kéthavi,
- b) harminc év közalkalmazotti jogviszony esetén háromhavi,
- c) negyven év közalkalmazotti jogviszony esetén öthavi illetményének megfelelő összeg.

Az állam készfizető kezességet vállal a közalkalmazott által a lakás építéséhez, vásárlásához hitelintézetől igényelt állami kamattámogatású kölcsön összegének a hitel fedezetétől szolgáló, hitelcél szerinti lakásingatlan hitelbiztosítéki értékének 60%-át meghaladó részére, legfeljebb e hitelbiztosítéki érték 100%-áig.

A bérpótlék

A bérpótlék a munkavállalót a rendes munkaidőre járó munkabérén felül illeti meg.

A bérpótlék számítási alapja – eltérő megállapodás hiányában – a munkavállaló egy órára járó alapbére A bérpótlék számítási alapjának meghatározásakor a havi alapbér összegét – a 136. § (3) bekezdéstől eltérően –

- a) általános teljes napi munkaidő esetén százhetvennégy órával,
- b) rész- vagy általánostól eltérő teljes napi munkaidő esetén a százhetvennégy óra arányos részével kell osztani.

29/2015. (VI.15.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi szerveknél foglalkoztatott közalkalmazottak részére rendvédelmi ágazati pótlék megállapításáról.

A munkavállalót az ellenérték a rendes munkaidőre járó munkabéréen felül illeti meg.

A munkavállalónak ötven százalék bérpótlék vagy – munkaviszonyra vonatkozó szabály vagy a felek megállapodása alapján – szabadidő jár

a) a munkaidő-beosztás szerinti napi munkaidőt meghaladóan elrendelt rendkívüli munkaidőben,

b) a munkaidőkereten felül vagy

c) az elszámolási időszakon felül végzett munka esetén.

A szabadidő nem lehet kevesebb az elrendelt rendkívüli munkaidő vagy a végzett munka tartamánál és erre az alapbér arányos része jár.

A munkaidő-beosztás szerinti heti pihenőnapra (heti pihenőidőre) elrendelt rendkívüli munkaidőben történő munkavégzés esetén száz százalék bérpótlék jár. A bérpótlék mértéke ötven százalék, ha a munkáltató másik heti pihenőnapot (heti pihenőidőt) biztosít.

Munkaszüneti napra elrendelt rendkívüli munkaidőben történő munkavégzés esetén a munkavállalót a (4) bekezdés szerinti bérpótlék illeti meg.

A szabadidőt vagy a (4) bekezdés szerinti heti pihenőnapot (heti pihenőidőt) legkésőbb az elrendelt rendkívüli munkaidőben történő munkavégzést követő hónapban, egyenlőtlen munkaidő-beosztás alkalmazása esetén legkésőbb a munkaidőkeret vagy az elszámolási időszak végéig kell kiadni. Ettől eltérően munkaidőkereten felül végzett munka esetén a szabadidőt legkésőbb a következő munkaidőkeret végéig kell kiadni.

A felek megállapodása alapján a szabadidőt legkésőbb a tárgyévet követő év december harmincegyedik napjáig kell kiadni.

Közalkalmazotti túlóra elszámolása		
Teljesített túlóra munkanapon történik		díjazása
1	Pénzbeli megváltás	100% óradíj + 50% bérpótlék
2	Szabadidőben történő megváltás	100% óradíj + szabadidő biztosítása ugyanakkora mértékben mint túlóra óraszám
Teljesített túlóra pihenőnapon történik		díjazása
1	Pénzbeli megváltás	100% óradíj + 100% pótlék
2	Szabadidőben történő megváltás	100% óradíj + 50% pótlék + pihenőnap biztosítás

	Teljesített túlóra munkaszüneti történi	díjazása
1	Pénzbeli megváltás	100% óradíj + 100% pótlék

Munkanapon teljesített rendkívüli munka ellentételezése:

pénzben: a rendkívüli munka idejére járó illetmény és további 50 % illetménypótlék (ez tehát 150 %-os ellentételezésnek felel meg);

szabadidőben: csak az 50 %-os illetménypótlék váltható meg szabadidővel, legalább a rendkívüli munka időtartamával megegyező mértékben; a rendkívüli munka idejére járó illetmény ebben az esetben is jár

Heti pihenőnapon teljesített rendkívüli munka ellentételezése:

pénzben: a rendkívüli munka idejére járó illetmény és további 100 % illetménypótlék (200 %-os ellentételezés);

szabadidőben: kizárólag a 100 %-os illetménypótlék fele váltható meg, úgy, hogy a munkáltató ahelyett másik pihenőnapot biztosít; a rendkívüli munka idejére járó illetmény és a 100 % illetménypótlék „másik” fele (50 %) ebben az esetben is jár.

Munkaszüneti napon teljesített rendkívüli munka ellentételezése:

pénzben: a rendkívüli munka idejére járó illetmény és további 100 % illetménypótlék (200 %-os ellentételezés);

szabadidőben: a munkaszüneti napon teljesített rendkívüli munka szabadidővel nem váltható meg.

A közalkalmazottak esetében tisztán szabadidőben történő ellentételezés nem lehetséges, mert a szabadidős megváltáshoz minden esetben kapcsolódik pénzübeli kifizetés is.

5.1.2.4. Egyebek

Végrehajtási rendelet előírhatja a munka jellegére tekintettel biztosítandó formaruha-juttatást.

A munka- és formaruha juttatásra jogosító munkaköröket, az egyes ruhafajtákat, a juttatási időket, valamint a juttatás egyéb feltételeit a kollektív szerződés, ennek hiányában a munkáltató állapítja meg.

A juttatási idő eltelte után a munka, illetve formaruha a közalkalmazott tulajdonába megy át. Ha a közalkalmazotti jogviszony a juttatási idő letelte előtt megszűnik, a kollektív szerződés rendelkezései irányadóak a visszaszolgáltatás vagy a közalkalmazott részéről történő megváltás tekintetében.

A közalkalmazottat az e törvény alapján megillető illetmény kifizetése a közalkalmazott által meghatározott fizetési számlára történő átutalással, fizetési számla hiányában pénzforgalmi számláról történő készpénzkifizetés kézbesítése útján történik.

Az illetmény fizetési számlára történő átutalása és egyszeri felvétele, illetve az illetmény kifizetés a közalkalmazott részére költségdöbbletet nem okozhat.

5.1.3. Közszolgálati tisztségviselőkre vonatkozó előírások

A közszolgálati tisztviselőkről a 2011. évi CXCV. törvény rendelkezik.

A kormánytisztviselő a kormányzati szolgálati jogviszonya alapján havonta illetményre jogosult. Az illetményt száz forintra kerekítve kell megállapítani. A kerekítés nem minősül munkáltatói intézkedésen alapuló, az általánostól eltérő illetmény-megállapításnak.

5.1.3.1. Illetmény, pótlékok

Az illetmény alapilletményből, valamint – az e törvényben meghatározott feltételek esetén – illetménykiegészítésből és illetménypótlékból áll.

Az alapilletmény és az illetménykiegészítés együttes összegének legalább a garantált bérminimum összegét el kell érnie.

A garantált bérminimum összegét és hatályát a Kormány állapítja meg.

Havi illetmény esetén az egy órára járó illetmény meghatározása során a havi illetmény összegét osztani kell

- a) általános teljes napi munkaidő esetén: 174 órával,
- b) általánostól eltérő teljes napi vagy részmunkaidő esetén: 174 óra időarányos részével.

A tárgyév március 1-jétől a következő év február végéig terjedő időszakra vonatkozó havi illetmény nem haladhatja meg a Központi Statisztikai Hivatal által hivatalosan közzétett, a tárgyévet megelőző évre vonatkozó nemzetgazdasági havi átlagos bruttó kereset tízszeresét.

A felsőfokú iskolai végzettségű kormánytisztviselőt az I., a középiskolai végzettségű kormánytisztviselőt a II. osztályba kell besorolni (a továbbiakban: **besorolási osztály**). A besorolási osztály **fizetési fokozatokból áll**. (6. számú melléklet)

Az illetményalap összegét évente az állami költségvetésről szóló törvény állapítja meg úgy, hogy az nem lehet alacsonyabb, mint az előző évi illetményalap.

Az egyes osztályok emelkedő számú fizetési fokozataihoz növekvő szorzószámok tartoznak. A szorzószám és az illetményalap szorzata határozza meg az egyes osztályok különböző fokozataihoz tartozó alapilletményt. (6. számú melléklet)

A vezetői illetménypótlék mértéke a 134. § (1) bekezdésében meghatározott államigazgatási szervnél:

- a) főosztályvezető esetén az alapilletmény 30%-a,
- b) főosztályvezető-helyettes esetén az alapilletmény 20%-a,
- c) osztályvezető esetén az alapilletmény 10%-a.

A 134. § (2) és (3) bekezdésben meghatározott államigazgatási szervnél a vezetői illetménypótlék mértéke a vezetői alapilletményének:

- a) főosztályvezető esetén az alapilletmény 25%-a,
- b) főosztályvezető-helyettes esetén az alapilletmény 15%-a,
- c) osztályvezető esetén az alapilletmény 10%-a.

A 134. § (4) bekezdésben meghatározott államigazgatási szervnél a vezetői illetménypótlék mértéke a vezető alapilletményének:

- a) főosztályvezető esetén az alapilletmény 20%-a,
- b) osztályvezető esetén az alapilletmény 10%-a.

Integrált **ügyfélszolgálati pótlékra** jogosult az a kormánytisztviselő, aki a fővárosi és megyei kormányhivatalokon belül működő integrált ügyfélszolgálati irodán ügyfélszolgálati feladatok ellátásával összefüggő munkakört tölt be. A pótlék mértéke az alapilletmény 20%-a.

A vezető alapilletménye:

- a) főosztályvezető esetében az illetményalap 8-szorosa,
- b) főosztályvezető-helyettes esetében az illetményalap 7,5-szerese,
- c) osztályvezető esetében az illetményalap 7-szerese.

Az e törvényben meghatározottak alapján a kormánytisztviselő illetménypótlékra jogosult. Az illetménypótlék mértékét az illetményalap százalékában kell meghatározni.

Éjszakai pótlékra az jogosult, aki a munkaidő beosztása alapján 22.00 és 6.00 óra között végez munkát. A pótlék mértéke óránként az illetményalap 0,45 %-a. Abban az esetben, ha a munkaidő-beosztás részben esik 22.00 és 6.00 óra közé, az éjszakai pótlék időarányosan jár.

Ha a kormánytisztviselő rendszeresen hivatali gépjárművet vezet és ezáltal külön gépjárművezető foglalkoztatása szükségtelen, gépjármű-vezetési pótlékra jogosult. A pótlék mértéke az illetményalap 13%-a.

A kormánytisztviselő illetménypótlékra jogosult, ha a munkavégzésre munkaideje nagyobb részében egészségkárosító kockázatok között kerül sor, vagy egészségének védelme csak olyan egyéni védőeszköz állandó vagy tartós használatával valósítható meg, amely a kormánytisztviselő számára fokozott megterhelést jelent. A pótlék mértéke az illetményalap 45%-a.

Ha a kormánytisztviselő olyan munkakört tölt be, amelyben idegen nyelv használata szükséges, **idegennyelv-tudási pótlékra jogosult**.

Az idegennyelv-tudást az államilag elismert nyelvvizsga eredményét igazoló bizonyítvánnyal vagy azzal egyenértékű okirattal kell igazolni.

A képzés nyelve szempontjából államilag elismert nyelvvizsga nélkül is komplex felsőfokú (C1) nyelvvizsgának minősül a kormánytisztviselő külföldön szerzett felsőfokú végzettsége és közigazgatási tárgyú szakképzettsége, vagy az azt kiegészítő szakosító továbbképzési, illetve vezetőképzési végzettsége, ha a képzés időtartama az egy évet eléri vagy meghaladja.

Az idegennyelv-tudási pótlékra jogosító nyelveket és munkaköröket a munkáltatói jogkör gyakorlója állapítja meg.

A pótlék mértéke nyelvvizsgánként

- a) komplex felsőfokú (C1) nyelvvizsga esetében az illetményalap 50%-a, a szóbeli vagy írásbeli nyelvvizsga esetében 25-25%-a;
- b) komplex középfokú (B2) nyelvvizsga esetében az illetményalap 30%-a, a szóbeli vagy írásbeli nyelvvizsga esetében 15-15%-a.

Az angol, francia és német nyelvek tekintetében a pótlék alanyi jogon jár, amelynek mértéke nyelvvizsgánként

- a) komplex felsőfokú (C1) nyelvvizsga esetében az illetményalap 100%-a,
- b) komplex középfokú (B2) nyelvvizsga esetében az illetményalap 60%-a,
- c) komplex alapfokú (B1) nyelvvizsga esetében az illetményalap 15%-a.

Ha a kormánytisztviselő ugyanazon idegen nyelvből azonos típusú, de különböző fokozatú, illetve különböző típusú és különböző fokozatú nyelvvizsgával rendelkezik, a magasabb mértékű pótlékra jogosult.

Ha az államigazgatási szerv – kivéve a felsőfokú szaknyelvi vizsgát – tanulmányi szerződés alapján pénzügyi támogatást nyújt a nyelvvizsga megszerzéséhez, a kormánytisztviselő a (6) bekezdésben meghatározott idegennyelv-tudási pótlékra mindaddig nem jogosult, amíg a havonta fizetendő pótlék együttes összege nem éri el a tanulmányi szerződés alapján kifizetett pénzügyi támogatás mértékét.

Idegennyelv-ismerethez kötött munkaköröket a munkáltatói jogkör gyakorlója állapítja meg.

A hivatali szervezet vezetője a Kormány által meghatározott rendben képzettségi, illetve munkaköri pótlékot állapíthat meg.

A kormánytisztviselőt megillető illetmény kifizetése a kormánytisztviselő által választott fizetési számlára történő átutalással, fizetési számla hiányában pénzforgalmi számláról történő készpénzkifizetés kézbesítése útján történik.

Az illetmény fizetési számlára történő átutalása és egyszeri felvétele, illetve az illetmény-kifizetés a kormánytisztviselő részére költségtöbbletet nem okozhat.

5.1.3.2. Egyéb juttatások

A kormánytisztviselő 25, 30, 35, illetve 40 évi kormányzati szolgálati jogviszonyban töltött idő után jubileumi jutalomra jogosult. A jubileumi jutalom az említett kormányzati szolgálati jogviszonyban töltött idő betöltésének a napján esedékes.

A jubileumi jutalom

- a) 25 évi jogviszony esetén kéthavi,
- b) 30 évi jogviszony esetén háromhavi,
- c) 35 évi jogviszony esetén négyhavi,
- d) 40 évi jogviszony esetén öthavi

illetménynek megfelelő összeg.

A kormánytisztviselő **cafetéria-juttatásként** – választása szerint, az Önkéntes Kölcsönös Biztosító Pénztárakról szóló 1993. évi XCVI. törvényre is figyelemmel – a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 71. § (1) bekezdés *a)–f)* pontjában és (3) bekezdésében meghatározott juttatásokra, legfeljebb az ott meghatározott mértékig és feltételekkel a Kormány által meghatározott rendben jogosult. A kormánytisztviselőt megillető **cafetéria-juttatás éves összege nem lehet alacsonyabb az illetményalap ötszörösénél.** A cafetéria-juttatás éves összege biztosít fedezetet az egyes juttatásokhoz kapcsolódó, a juttatást teljesítő munkáltatót terhelő közterhek megfizetésére is.

A kormánytisztviselő részére további, visszatérítendő, illetve vissza nem térítendő szociális, jóléti, kulturális, egészségügyi juttatás biztosítható. Ilyen juttatás lehet, különösen:

- a) lakhatási, lakásépítési és -vásárlási támogatás,
- b) albérleti díj hozzájárulás,
- c) családalapítási támogatás,
- d) szociális támogatás,
- e) illetményelőleg,
- f) tanulmányi ösztöndíj, képzési, továbbképzési, nyelvtanulási támogatás.

Ha a kormánytisztviselő lakás építéséhez, vásárlásához hitelintézettől igényelt állami kamattámogatású kölcsön összege meghaladja e lakásingatlan hitelbiztosítéki értékének a hitelintézet által meghatározott legmagasabb arányát, a különbözetre az állam készfizető kezességet vállal. A kormánytisztviselő az állami kezességvállalást – az erre az állammal szerződésben kötelezettséget vállaló – hitelintézeten keresztül veheti igénybe.

A kormánytisztviselő az adott közszolgálati feladat kiemelkedő teljesítéséért, illetve feladatainak hosszabb időn át történő eredményes végzéséért a teljesítményértékelése alapján a Kormány által meghatározottak szerint **elismerésben, jutalomban részesíthető.**

A hivatali szervezet vezetője – ide nem értve a helyettesítést – rendkívüli, célhoz köthető feladatot állapíthat meg a kormánytisztviselő részére, amelynek teljesítése a munkakör ellátásából adódó általános munkakörrel jelentősen meghaladja (a továbbiakban: célfeladat). A hivatali szervezet vezetője a célfeladat eredményes végrehajtásáért – a kormánytisztviselő illetményén felül, írásban, a célfeladat megállapításakor vagy teljesítésének igazolásakor – céljuttatást határoz meg a megállapított személyi juttatások előirányzatán belül.

5.1.4. Munkavállalókra vonatkozó előírások

A munka törvénykönyvéről 2012. évi I. törvény rendelkezik.

E törvény a tisztességes foglalkoztatás alapvető szabályait állapítja meg a vállalkozás és a munkavállalás szabadságának elve szerint, tekintettel a munkáltató és a munkavállaló gazdasági, valamint szociális érdekeire.

E törvény hatálya

- a) a munkáltatóra,
- b) a munkavállalóra,
- c) a munkáltatói érdek-képviselői szervezetre,
- d) az üzemi tanácsra, valamint
- e) a szakszervezetre

terjed ki.

A munkaviszony alanyai a munkáltató és a munkavállaló.

Munkáltató az a jogképes személy, aki munkaszerződés alapján munkavállalót foglalkoztat.

Munkavállaló az a természetes személy, aki munkaszerződés alapján munkát végez.

Munkavállaló az lehet, aki a tizenhatodik életévét betöltötte. Ettől eltérően munkavállaló lehet - az iskolai szünet alatt - az a tizenötödik életévét betöltött tanuló, aki nappali rendszerű képzés keretében tanulmányokat folytat.

A gyámhatóság engedélye alapján a jogszabályban meghatározott kulturális, művészeti, sport-, hirdetési tevékenység keretében a tizenhatodik életévét be nem töltött személy is foglalkoztatható.

A munkaviszony munkaszerződéssel jön létre.

A munkaszerződés alapján

- a) a munkavállaló köteles a munkáltató irányítása szerint munkát végezni,
- b) a munkáltató köteles a munkavállalót foglalkoztatni és munkabért fizetni.

A munkaszerződést írásba kell foglalni. Az írásba foglalás elmulasztása miatt a munkaszerződés érvénytelenségére csak a munkavállaló - a munkába lépést követő harminc napon belül - hivatkozhat.

A munkaszerződésben a feleknek meg kell állapodniuk a munkavállaló alapbérében és munkakörében.

A munkaviszony tartamát a munkaszerződésben kell meghatározni. Ennek hiányában a munkaviszony határozatlan időre jön létre.

A munkavállaló munkahelyét a munkaszerződésben kell meghatározni. Ennek hiányában munkahelynek azt a helyet kell tekinteni, ahol munkáját szokás szerint végzi.

A munkaviszony - eltérő megállapodás hiányában - általános teljes napi munkaidőben történő foglalkoztatásra jön létre.

A felek a munkaszerződésben a munkaviszony kezdetétől számított legfeljebb három hónapig terjedő próbaidőt köthetnek ki. Ennél rövidebb próbaidő kikötése esetén a felek a próbaidőt - legfeljebb egy alkalommal - meghosszabbíthatják. A próbaidő tartama a meghosszabbítása esetén sem haladhatja meg a három hónapot.

A munkáltató legkésőbb a munkaviszony kezdetétől számított tizenöt napon belül írásban tájékoztatja a munkavállalót

- a) a napi munkaidőről,
- b) az alaphéren túli munkaberről és egyéb juttatásokról,
- c) a munkaberről való elszámolás módjáról, a munkabérfizetés gyakoriságáról, a kifizetés napjáról,
- d) a munkakörbe tartozó feladatokról,
- e) a szabadság mértékéről, számítási módjáról és kiadásának, valamint
- f) a munkáltatóra és a munkavállalóra irányadó felmondási idő megállapításának szabályairól, továbbá
- g) arról, hogy a munkáltató kollektív szerződés hatálya alá tartozik-e, valamint
- h) a munkáltatói jogkör gyakorlójáról.
- A munkavállalót végkielégítés illeti meg, ha munkaviszonya
- a) a munkáltató felmondása,
- b) a munkáltató jogutód nélküli megszűnése alapján szűnik meg.

A **végkielégítésre való jogosultság** feltétele, hogy a munkaviszony a felmondás közlésének vagy a munkáltató jogutód nélküli megszűnésének időpontjában a (3) bekezdésben meghatározott tartamban fennálljon. A végkielégítésre való jogosultság szempontjából nem kell figyelembe venni azt az egybefüggően legalább harminc napot meghaladó tartamot, amelyre a munkavállalót munkabér nem illette meg, kivéve

- a) a szülési szabadság és a gyermek ápolása, gondozása céljából igénybe vett fizetés nélküli szabadság

- b) a tényleges önkéntes tartalékos katonai szolgálatteljesítés céljából igénybe vett fizetés nélküli szabadság három hónapot meg nem haladó tartamát.

A végkielégítés mértéke

- a) legalább három év esetén egyhavi,
- b) legalább öt év esetén kéthavi,
- c) legalább tíz év esetén háromhavi,
- d) legalább tizenöt év esetén négyhavi,
- e) legalább húsz év esetén öthavi,
- f) legalább huszonöt év esetén hathavi távolléti díj összege.

Alapbérként legalább a kötelező legkisebb munkabért kell meghatározni.

Az alapbért időbérben kell megállapítani.

Havi alapbér esetén az egy órára járó alapbér meghatározása során a havi alapbér összegét osztani kell

- a) általános teljes napi munkaidő esetén százhetvennégy órával,
- b) általánostól eltérő teljes napi vagy részmunkaidő esetén a százhetvennégy óra időarányos részével.

A munkáltató a munkabért teljesítménybérként vagy idő- és teljesítménybér összekapcsolásával is megállapíthatja.

Teljesítménybér az a munkabér, amely a munkavállalót a kizárólag számára előre meghatározott teljesítménykövetelmény alapján illeti meg.

A munkabért kizárólag teljesítménybér formájában meghatározni csak a munkaszerződésbe foglalt megállapodás esetén lehet. Ez megfelelően irányadó az idő- és teljesítménybér összekapcsolásával megállapított díjazás esetén is, ha az időbér nem éri el az alapbér összegét.

A bérpótlék a munkavállalót a rendes munkaidőre járó munkabéréen felül illeti meg.

A bérpótlék számítási alapja - eltérő megállapodás hiányában - a munkavállaló alapbére.

Vasárnap rendes munkaidőben történő munkavégzésre kötelezett, a meghatározott munkavállalót ötven százalék bérpótlék illeti meg.

Munkaszüneti napon rendes munkaidőben történő munkavégzésre kötelezett munkavállalót száz százalék bérpótlék illeti meg.

Bérpótlék jár a húsvét- vagy a pünkösdvasárnap, vagy a vasárnapra eső munkaszüneti napon történő munkavégzés esetén.

A munkavállalónak, ha a beosztás szerinti napi munkaidő kezdetének időpontja rendszeresen változik, a tizennyolc és hat óra közötti időtartam alatt történő munkavégzés esetén harminc százalék bérpótlék (**műszakpótlék**) jár.

A változást rendszeresnek kell tekinteni, ha havonta a beosztás szerinti napi munkaidő kezdetének időpontja a munkanapok legalább egyharmada esetében eltér, valamint a legkorábbi és a legkésőbbi kezdési időpont között legalább négy óra eltérés van.

A munkavállalónak - a műszakpótlékre jogosult munkavállalót kivéve - **éjszakai munkavégzés esetén, ha ennek tartama az egy órát meghaladja, tizenöt százalék bérpótlék jár.**

Munkaszüneti napra elrendelt rendkívüli munkaidőben történő munkavégzés esetén a munkavállalót bérpótlék illeti meg.

Készenlét esetén húsz-, ügyelet esetén negyven százalék bérpótlék jár.

Ügyelet esetén, ha a munkavégzés tartama nem mérhető ötven százalék bérpótlék jár.

Felhatalmazást kap a Kormány, hogy

- a) a kötelező legkisebb munkabér és
- b) a garantált bérminimum

összegét és hatályát - a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanácsban folytatott konzultációt követően - rendeletben állapítsa meg.

A Kormány a munkavállalók egyes csoportjaira eltérő összegű kötelező legkisebb munkabért állapíthat meg.

A kötelező legkisebb munkabér összegének és hatályának megállapításánál figyelembe kell venni különösen a munkakör ellátásához szükséges követelményeket, a nemzeti munkaerőpiac jellemzőit, a nemzetgazdaság helyzetét, az egyes nemzetgazdasági ágazatok és az egyes földrajzi területek munkaerő-piaci sajátosságait.

A kötelező legkisebb munkabér összegét naptári évenként felül kell vizsgálni.

Felhatalmazást kap a Kormány, hogy a bruttó 300 000 forint alatti munkabérek nettó értékének megőrzéséhez szükséges munkabéremelés elvárt mértékét, a béren kívüli juttatás ennek keretében figyelembe vehető mértékét, valamint a munkabéremelés elvárt mértékével kapcsolatos részletes szabályokat - a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanácsban folytatott konzultációt követően - rendeletben határozza meg.

Vezető állású munkavállaló a munkáltató vezetője, valamint a közvetlen irányítása alatt álló és - részben vagy egészben - helyettesítésére jogosított más munkavállaló (a továbbiakban együtt: vezető).

Munkaszerződés a vezetőre vonatkozó rendelkezések alkalmazását írhatja elő, ha a munkavállaló a munkáltató működése szempontjából kiemelkedő jelentőségű vagy fokozottan bizalmi jellegű munkakört tölt be és alapbére eléri a kötelező legkisebb munkabér hétszerezését.

5.1.5. Közfoglalkoztatottakra vonatkozó előírások

A közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról 2012. évi I. törvény rendelkezik. A 375/2010. (XII. 31.) Korm. rendelet pedig a közfoglalkoztatáshoz nyújtható támogatásokkal kapcsolatos előírásokat tartalmazza.

Az Országgyűlés az értékteremtő közfoglalkoztatás jogi kereteinek megteremtése és a munkaképes lakosság munkához juttatása, az álláskereső foglalkoztatásának elősegítése érdekében alkotta meg a törvényt.

A törvény hatálya kiterjed a közfoglalkoztatóra és az általa közfoglalkoztatási jogviszony keretében foglalkoztatott természetes személyre (a továbbiakban: közfoglalkoztatott).

Közfoglalkoztatási jogviszony olyan munkára létesíthető, amely

- a) e törvényben meghatározott feladat, továbbá törvény által előírt állami feladat vagy

- b) a helyi önkormányzatokról szóló törvényben előírt kötelező vagy önként vállalt feladat, vagy
- c) a nemzetiségek jogairól szóló törvényben előírt kötelező vagy önként vállalt feladat, vagy
- d) a helyi vagy azon túlmutató közösségi - így különösen - egészségmegőrzési, szociális, nevelési, oktatási, kulturális, kulturális örökség megóvása, műemlékvédelmi, természet-, környezet- és állatvédelmi, gyermek- és ifjúságvédelmi, a munkaviszonyban és a polgári jogi jogviszony keretében megbízás alapján folytatott sporttevékenység kivételével sport, közrend és közlekedésbiztonsági, ár- és belvízvédelmi célú, közforgalom számára megnyitott út, híd, alagút fejlesztéséhez, fenntartásához és üzemeltetéséhez kapcsolódó szükségletek kielégítését szolgáló feladat vagy
- e) a Kormány által meghatározott közösségi célok megvalósítását elősegítő feladat ellátására vagy a feladatellátás feltételeinek megteremtésére irányul, és annak ellátására törvény nem ír elő közalkalmazotti, közszolgálati vagy kormányzati szolgálati jogviszonyt.

Közfoglalkoztatási jogviszony kormányrendeletben meghatározott feltételek mellett közhasznú kölcsönzés céljára is létesíthető.

Közfoglalkoztató lehet:

- a) helyi és nemzetiségi önkormányzat, valamint ezek jogi személyiséggel rendelkező társulása,
- b) költségvetési szerv,
- c) egyház,
- d) közhasznú jogállású szervezet,
- e) civil szervezet,
- f) az állami és önkormányzati tulajdon kezelésével és fenntartásával megbízott, vagy erre a célra az állam, önkormányzat által létrehozott gazdálkodó szervezet,
- g) vizitársulat,
- h) erdőgazdálkodó, amennyiben a közfoglalkoztatás keretében
- ha) az erdő külön törvényben meghatározott közjóléti céljainak megvalósítása érdekében végzett feladatok ellátására,
- hb) a természeti károkat szenvedett erdőterületek rehabilitációjára,
- hc) erdészeti sétautak, turistautak és tanösvények kijelölésére, karbantartására,
- hd) határjelek és környezetének karbantartására,
- he) tűzpázták készítését és tűzmegeelőzést szolgáló feladatok ellátására,
- hf) kommunális hulladék gyűjtésére és elszállítására,
- hg) az erdőterület kommunális szennyeződéstől való tisztítására
- kerül sor,
- i) a meghatározott feladatok ellátása esetén a szociális szövetkezet,
- j) a vasúti pályahálózat-működtető szervezet a vasúti pálya és környezete tisztántartásával, a kapcsolódó területek növényzetének karbantartásával, továbbá a vasúti üzemi létesítmények fenntartója az üzemi létesítmény állagmegóvásával kapcsolatos feladatai ellátásában.

Közfoglalkoztatottként az a természetes személy foglalkoztatható, aki

- a) a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) rendelkezései szerint munkaviszonyt létesíthet, kivéve azt, aki 16. életévét nem töltötte be, valamint
- b) a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény szerinti álláskereső, vagy a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló törvény szerinti rehabilitációs ellátásban részesül.

Közfoglalkoztatási jogviszony csak határozott időre létesíthető. A határozott idő nem lehet hosszabb, mint a közfoglalkoztatás támogatásáról szóló jogszabály alapján nyújtott támogatásról szóló hatósági szerződésben előírt időtartam.

A Nemzeti Foglalkoztatási Alap közfoglalkoztatási támogatások előirányzata (a továbbiakban: előirányzat) a kormányrendelet szabályai szerint használható fel.

Az előirányzat terhére támogatás nyújtható a közfoglalkoztatásról szóló törvényben meghatározott közfoglalkoztatók részére közfoglalkoztatási jogviszony létesítéséhez, továbbá vállalkozás részére meghatározott foglalkoztatásra.

Az előirányzat terhére nyújtható támogatások:

- a) rövid időtartamú közfoglalkoztatás támogatása;
- b) hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása;
- c) országos közfoglalkoztatási program támogatása;
- d) közfoglalkoztatás mobilitását szolgáló támogatás;
- e) vállalkozás részére foglalkoztatást helyettesítő támogatásban (bérpótló juttatásban) részesülő személy foglalkoztatásához nyújtható támogatás.

6. Illetményszámfejtés, Központosított Illetményszámfejtési Rendszer (KIR)

A központosított illetményszámfejtés szabályairól 422/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet rendelkezett, amelyet azonban hatályon kívül helyeztek. A KIRA rendszer bevezetése eltolódott azonban a feladatokat a kincstár jelenleg is végrehajtja, amelyek az illetményszámfejtéssel kapcsolatosak. A KIRA várható bevezetése 2015. november 1.

6.1. A központosított illetményszámfejtés rendszere

A központosított illetményszámfejtés a kincstár központi szerve (a továbbiakban: központi szerv) által biztosított, fejlesztett és működtetett számítógépes programmal (a továbbiakban: illetményszámfejtő program) történik.

- Az illetményszámfejtő program olyan egységes munkaügyi, ügyviteli, eljárási és információs rendszer, amelyen keresztül
- a) a személyi juttatások számfejtésével és elszámolásával kapcsolatos feladatok ellátása,
- b) a társadalombiztosítási kifizetőhelyi feladatok ellátása,
- c) a foglalkoztatót terhelő társadalombiztosítási feladatok körében a foglalkoztatókra előírt nyilvántartási, adatszolgáltatási, bejelentési kötelezettség teljesítése,
- d) a magán-nyugdíjpénztári tagság nyilvántartásával, az önkéntes kölcsönös biztosító pénztári tagdíjlevonással kapcsolatos adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése,
- e) a személyi jövedelemadózással összefüggő munkáltatói, kifizetői feladatok ellátása,

- f) a számfejtett személyi juttatások tekintetében a központi költségvetést, a Nemzeti Foglalkoztatási Alapot, a társadalombiztosítás pénzügyi alapjait, az önkéntes kölcsönös biztosító pénztári számlákat megillető befizetési kötelezettségek megállapítása,
- g) a nettó finanszírozáshoz szükséges információszolgáltatás teljesítése,
- h) a bírósági végrehajtásról szóló törvény (a továbbiakban: Vht.) szerinti, bérre vezetett végrehajtáson, valamint a foglalkoztatott jogviszonyát szabályozó, illetve azzal összefüggő jogszabályokon alapuló levonások jogosultak részére történő utalása és az utalás teljesítéséhez szükséges adatszolgáltatás teljesítése,
- i) a bér- és munkaügyi statisztikai adatszolgáltatás teljesítése

történik.

6.2. A központi szervek, a kincstár területi szervének és a munkáltatónak a feladatai a központosított illetményszámfejtés során

A központosított illetményszámfejtéssel kapcsolatos feladatokat a központi szerv és a kincstár területi szerve (a továbbiakban: illetményszámfejtő hely) látja el.

6.3.1. A központi szerv

- a) ellátja az illetményszámfejtő helyek által ellátott központosított illetményszámfejtés szakmai irányítását,
- b) működteti a központi létszám- és bérgazdálkodási, valamint statisztikai információs rendszert és az illetményszámfejtő programot,
- c) biztosítja az illetményszámfejtő program jogszabályi megfelelőségét, nyilvántartja az illetményszámfejtő helyeket és a hozzájuk tartozó munkáltatókat.

6.3.2. Az illetményszámfejtő hely

- a) átveszi, alaki és tartalmi szempontból ellenőrzi és feldolgozza, valamint számfejt a személyi juttatásokra vonatkozó, a központosított illetményszámfejtéshez a munkáltató által megküldött okiratokat, bizonylatokat,
- b) ellátja a nettó személyi juttatások, közterhek megállapításával, a létszám, bér, társadalombiztosítási, személyi jövedelemadóztatási és egyéb információszolgáltatási feladatokat, az egészségbiztosítási statisztikai adatszolgáltatási kötelezettséget,
- c) teljesíti az Áht. 83. § (1) bekezdése szerinti finanszírozású munkáltató esetében az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) 31. § (2) bekezdése szerinti bevallási kötelezettséget és elvégzi ezen bevallások önellenőrzését,
- d) továbbítja a munkáltató Art. 16. § (4) bekezdése szerint teljesített biztosított bejelentési kötelezettségét,
- e) elkészíti a fizetési jegyzéket, előállítja a nettó személyi juttatások átutalásához szükséges adatállományokat a foglalkoztatottak fizetési számlájára történő utaláshoz,
- f) ellátja az Áht. 83. § (1) bekezdése szerinti finanszírozású szervek esetében a személyi jövedelemadó megállapításával és elszámolásával kapcsolatos feladatokat,
- g) ellátja a társadalombiztosítási kifizetőhelyi feladatokat,

- h) biztosítja a számfejtett személyi juttatásokról a könyvelési adatok egységes adatformában történő feladását az intézményi gazdálkodási-számviteli rendszer számára, nettó finanszírozás esetén biztosítja a szükséges információkat,
- i) előállítja a központi létszám- és bér-gazdálkodási, valamint munkaügyi statisztikai információs rendszer működéséhez szükséges, ellenőrzött, személyes adatokat nem tartalmazó adatállományokat,
- j) külön megállapodás alapján ellátja a munkáltató 6. § (1) bekezdés b) és c) pontjában meghatározott feladatait,
- k) gondoskodik az illetményszámfejtéssel, a társadalombiztosítási kifizetőhelyi feladatokkal kapcsolatos okiratok és bizonylatok megőrzéséről,
- l) gondoskodik az adatvédelmi, adatbiztonsági előírások betartásáról,
- m) gondoskodik a jelentőfelelős szakmai tájékoztatásáról.

6.3.3. A munkáltató

- a) megküldi a központosított illetményszámfejtéshez szükséges adatokat, okiratokat és bizonylatokat,
- b) számfejt a nem rendszeres személyi juttatásokat, és erről adatszolgáltatást teljesít az illetményszámfejtő hely részére,
- c) átutalja a nettó személyi juttatásokat és a levonásokat,
- d) rendelkezik a 20. § szerinti juttatásokról,
- e) rendelkezik a személyi juttatások kiadásának teljesítési helyéről,
- f) intézkedik a személyi juttatásból való levonások teljesítése, letiltás esetén – a letiltás átvételét követő napon – a Vht. szerint a bér esedékessé válásakor a letiltott összeg bérből történő levonása és a végrehajtást kérőnek történő kifizetése, kivételesen a végrehajtói letéti vagy más számlára utalása iránt,
- g) ellenőrzi az illetményszámfejtő hely által számfejtett személyi juttatások és az ezeket terhelő levonások, közterhek jogszerűségét és számszaki helyességét,
- h) kijelöli a jelentőfelelőst, akinek feladata a munkáltató és az illetményszámfejtő hely közötti kapcsolattartás, az okiratok, bizonylatok, igazolások összegyűjtése és az illetményszámfejtő helyhez határidőben történő továbbítása,
- i) továbbítja az illetményszámfejtő hely társadalombiztosítási kifizetőhelyi feladatai ellátásához szükséges iratokat és adatokat,
- j) a változást követően soron kívül tájékoztatja az illetményszámfejtő helyet a központosított illetményszámfejtéshez szükséges, de a törzskönyvi nyilvántartásában nem szereplő adatának változásáról,
- k) őrzi a központosított illetményszámfejtéssel kapcsolatos okiratokat és bizonylatokat,
- l) teljesíti az Art. 16. § (4) bekezdésében meghatározott, biztosítottak bejelentésével kapcsolatos kötelezettséget.

A központi költségvetési szerv esetében – eltérő megállapodás hiányában – az illetményszámfejtő hely gondoskodik a személyi jövedelemadó megállapításával és elszámolásával kapcsolatos feladatok ellátásáról, az adó és járulék megfizetéséről, a bevallások teljesítéséről, továbbá az általa kifizetett pénzbeli ellátások fedezetének igényléséről és elszámolásáról. Az önkormányzatok nettó finanszírozása körébe tartozó szervek a nettó személyi juttatások és levonások átutalását jogszabályban meghatározottak szerint látják el.

A központosított illetményszámfejtés során a munkáltató és az illetményszámfejtő hely a feladataik ellátásakor kötelesek együttműködni.

Hibás, hiányos vagy késedelmes teljesítésből eredő felelősség azt terheli, akinek a működési körében az azt kiváltó ok felmerült.

6.4. A központosított illetményszámfejtés folyamata

6.4.1. A munkáltató központosított illetményszámfejtéssel összefüggő **adatszolgáltatási kötelezettségét** az illetményszámfejtő hely felé papíralapú okiratok és bizonylatok hitelesített példányának megküldésével teljesíti.

A központosított illetményszámfejtéshez olyan okirat és bizonylat alkalmas, amely tartalmazza

- a) az illetményszámfejtő hely megnevezését és címét,
- b) a munkáltató nevét, címét és törzsszámát,
- c) a szakfeladat megnevezését és számát,
- d) a szervezeti egység megnevezését, számát és funkcionális bontás számát,
- e) a főkönyvi számlaszámot, témaszámot,
- f) a munkahely nevét és címét, és
- g) a foglalkoztatott természetes személyazonosító adatait.

A személyi juttatásokra vonatkozó, központosított illetményszámfejtéshez szükséges, a munkáltató által kiállított okiratok és bizonylatok alaki és tartalmi szempontból történő ellenőrzése során az illetményszámfejtő hely vizsgálja azok előírt iratokkal (igazolásokkal) való felszereltségét.

Az alaki ellenőrzés különösen

- a) az előírt adatok teljes körűségére,
- b) a munkáltató munkáltatói jogkör gyakorlója aláírásának és bélyegzőlenyomatának meglétére, valamint
- c) a szükséges foglalkoztatotti nyilatkozat meglétére irányul.

A **tartalmi ellenőrzés** a foglalkoztatott jogviszonyát szabályozó jogszabályok rendelkezései közül a központosított illetményszámfejtéshez szükséges jogszabályi előírások betartását, a besorolási és statisztikai adatok összefüggésének vizsgálatát foglalja magába, különösen

- a) az elemi költségvetés összeállításához előírt, a jogviszonyt azonosító és a foglalkoztatott előmeneteli rend szerinti besorolását kifejező kulcsszám alkalmazását és annak helyességét,

- b) a kulcsszám és FEOR-szám összefüggését,
- c) a bér összetevők jogszabályok által szabályozott mértékének betartását, illetve azok összesítésének számszaki helyességét.

Ha az ellenőrzés során az illetményszámfejtő hely hibát vagy hiányosságot észlel, arról a munkáltatót haladéktalanul tájékoztatja.

A munkáltató a tárgyhavi számfejtés zárásáig köteles a hibát javítani és a hiányosságot pótolni. Ennek elmulasztása esetén az illetményszámfejtő hely – a hibás vagy hiányos munkáltatói döntés végrehajtása mellett – a munkáltató irányító szervét a munkáltatónak a hiba javítására vagy a hiányosság pótlására való kötelezése céljából megkeresi.

Az illetményszámfejtő hely elvégzi a bér és a juttatások számfejtését, megállapítja a személyi juttatásokat terhelő levonásokat, amelyről adatot szolgáltat a munkáltató részére a kedvezményezetteknek történő átutalásához.

A munkáltató által megküldött letiltás alapján az illetményszámfejtő hely a levonást az illetményszámfejtő programban rögzíti, vagy ha a végrehajtás foganatosítása akadályba ütközik, erről haladéktalanul értesíti a munkáltatót. Ha a letiltást közvetlenül az illetményszámfejtő hely kapja meg, a letiltásról az alapokirat fénymásolatának megküldésével a munkáltatót haladéktalanul értesíti és intézkedik az alapokiratban foglaltak alapján.

Az elszámolt személyi juttatásokról elkészített fizetési jegyzéket és összesítőit az illetményszámfejtő hely legkésőbb a bérfizetés napját megelőző negyedik munkanapig megküldi a munkáltatónak.

A nettó járandóságok kifizetéséhez az illetményszámfejtő hely adatot szolgáltat a meghatározott határidőre az önkormányzat és az önkormányzat által irányított költségvetési szerv vonatkozásában az önkormányzat, valamint a munkáltató részére.

Az illetményszámfejtő hely könyvelési feladást készít a személyi juttatások, az adók, járulékok felhasználásáról a költségvetési szervekre vonatkozó számviteli előírásoknak megfelelően.

6.4.2. Az illetményszámfejtő hely a jogviszony megszüntetésére, illetve megszűnésének megállapítására vonatkozó munkáltatói intézkedés alapján

- a) végelszámolást készít,
- b) kiállítja a jogszabályban előírt igazolásokat,
- c) kiadja a munkanélküli ellátás igénybevételéhez szükséges igazolást és adatlapot,
- d) kiállítja a biztosítási jogviszonyról és az egészségbiztosítási ellátásokról szóló igazolványt, valamint a jövedelemigazolást az egészségbiztosítási ellátás megállapításához,
- e) igazolja a levont járulékok alapját és összegét,
- f) kiállítja az adó-adatlapot,
- g) a munkáltatón keresztül gondoskodik az a)–f) pont szerinti okiratoknak a foglalkoztatottakhoz történő eljuttatásáról.

6.4.3. A munkáltató által meghatározott bérfizetési naptól eltérő időpontban történő kifizetés érdekében történő illetményszámfejtésre (a továbbiakban: **hóközi számfejtés**)

- a) a jogszabályok által előírt esetekben (különösen foglalkoztatási jogviszony megszűntetésekor),
- b) a munkavállaló érdekeinek biztosítása (különösen pénzbeli ellátások folyósítása, visszamenőleges járandóságok számfejtése) céljából, és
- c) a számfejtés módosítása miatt

kerülhet sor.

6.4.4. Az illetményszámfejtő hely a társadalombiztosítási kifizetőhelyi feladatai keretében

- a) a munkáltató által kiállított és megküldött munkából való távollmaradási jelentés és az adott távollét igazolására szolgáló okmányok alapján – jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában – elbírálja a táppénz, gyermekápolási táppénz, terhességi-gyermekágyi segély, gyermekgondozási díj és baleseti táppénz iránti igényeket, illetve az üzemi baleset, foglalkozási megbetegedés tényét, megállapítja az ellátásra jogosultság időtartamát, az irányadó időszakot vagy számítási időszakot, az ellátás alapjaként figyelembe vehető jövedelmet és osztószámot, a jövedelem napi átlagát, az ellátás mértékét;
- b) fizetési jegyzék elkészítésével intézkedik a megállapított ellátások folyósításáról;
- c) adatot szolgáltat a kifizetett ellátások elszámolásához;
- d) az illetményszámfejtő program alkalmazásával vezeti az előírt nyilvántartásokat és teljesíti az adatszolgáltatást;
- e) határozathozatali kötelezettség esetén megteszi a külön jogszabályok szerinti intézkedést.

A társadalombiztosítási kifizetőhelyi feladatokkal összefüggő hatósági jogkört az illetményszámfejtő hely általános hatáskörrel és illetékességgel gyakorolja valamennyi, a központosított illetmény-számfejtési körbe tartozó munkáltató vonatkozásában.

6.4.5. Az illetményszámfejtő hely a személyi jövedelemadó megállapításával és elszámolásával kapcsolatos feladatok kincstár útján történő teljesítésének ellátása keretében:

- a) az év utolsó napján jogviszonyban álló foglalkoztatottak részére a nyilatkozatuknak megfelelően elkészíti a jövedelemigazolást, járulékgazolást és a munkáltató útján eljuttatja a foglalkoztatott részére a szükséges tájékoztatással együtt,
- b) megállapítja az összevont adóalapot és annak adóját a családi kedvezmény és az adókedvezmények figyelembevételével. Az elszámolás során keletkezett adókülönbötet az előírt szabályok szerint levonja, illetve visszatéríti.

A rendkívüli munkavégzésért járó díjazások és a bér változó elemeinek számfejtéséhez, könyveléséhez szükséges adatokat a munkáltató teljesítési időszakonként megállapítja és havonta egyszer az illetményszámfejtő hely által meghatározott időpontig megküldi az illetményszámfejtő helynek.

A munkáltató saját hatáskörben történő kifizetései tekintetében felelős az adóelőleg, a biztosítási és a járulékfizetési kötelezettség elbírálásáért, a levonások jogszerűségéért.

Az egyéb juttatások és költségtérítések különösen a következők:

- a) munkáltatói intézkedésen alapuló kifizetések,
- b) szerződésen alapuló juttatások,
- c) költségtérítések,
- d) természetbeni juttatások,
- e) béren kívüli juttatások.

6.4.6. A személyi jövedelemadózással kapcsolatos feladatok körében a munkáltató

- a) a foglalkoztatottól átveszi és megküldi az illetményszámfejtő hely részére az adóelőleg levonásánál érvényesíthető családi kedvezmény és adókedvezmények igazolásait, nyilatkozatokat,
- b) továbbítja az illetményszámfejtő hely részére az éves adóelszámoláshoz szükséges foglalkoztatotti nyilatkozatokat, igazolásokat, valamint
- c) az illetményszámfejtő hely által elkészített jövedelemigazolást, járulékigazolást és a nyilatkozat alapján elkészített elszámolást átadja a foglalkoztatottnak.

7. Egyéb jogi normák (cafeteria, ruházati ellátás, közlekedési költségtérítés, szociális ellátás, szemüveg, fogpótlás)

7.1. Cafeteria

1/2016. (II. 25.) BM utasítás a belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának és igazságügyi alkalmazottainak választható béren kívüli juttatásairól, valamint a személyi juttatás terhére a 2016. évben teljesítendő egyes kifizetésekről

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 23. § (4) bekezdés c) pontjában meghatározott hatáskörben eljárva – figyelemmel a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény 176. § (1) és (6) bekezdésére, valamint az igazságügyi alkalmazottak szolgálati jogviszonyáról szóló 1997. évi LXVIII. törvény 119. §-ára és 133. §-ára, a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 71. §-ában és 1. számú melléklet 2. és 8. pontjában foglaltakra, továbbá a Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről szóló 2015. évi C. törvény 57. § (4) bekezdésére – a 2016. évre vonatkozóan a személyi juttatás terhére teljesítendő egyes kifizetésekkal kapcsolatban az alábbi utasítást adom ki:

1. Az utasítás hatálya

1. § Ezen utasítás hatálya a belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi feladatokat ellátó szervekre (a továbbiakban: rendvédelmi szerv) és az azokkal hivatásos szolgálati jogviszonyban állókra, valamint azok igazságügyi alkalmazottaira (a továbbiakban együtt: személyi állomány) terjed ki.

2. Választható béren kívüli juttatások

2. § A választható béren kívüli juttatások (a továbbiakban: cafetéria-juttatások) éves összege – figyelemmel a Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről szóló 2015. évi C. törvény 57. § (4) bekezdésére – 2016. évben bruttó 200 000 forint/fő.

3. § A cafetéria-juttatások köre: a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 71. § (1) bekezdés *a)–f)* pontjában és (3) bekezdésében, valamint az 1. számú melléklet 2. pont 2.7. alpontjában és a 8. pont 8.28. alpontjában meghatározott juttatások.

4. § A cafetéria-juttatásokra vonatkozó választás Cafetéria Nyilatkozattal történik, amelynek érvényessége a 2016. évre szól. Évente egyszer lehetőség van a Cafetéria Nyilatkozat módosítására.

3. Bankszámla-hozzájárulás

5. § (1) A személyi állomány tagja az illetményének fizetési számlára történő átutalása esetén évi bruttó 4000 forint összegű bankszámla-hozzájárulásra jogosult, amelyet a munkáltató legkésőbb a 2016. november havi illetmény kifizetésével egyidejűleg köteles megfizetni.

(2) A személyi állomány tagja jogviszonyának megszűnése esetén – az (1) bekezdéstől eltérően – a bankszámla-hozzájárulás időarányos összegét legkésőbb a jogviszony megszűnésekor köteles a rendvédelmi szerv teljesíteni.

(3) Az időarányos összeg megállapításakor a bankszámla-hozzájárulás alapjául szolgáló foglalkoztatási jogviszony minden megkezdett hónapjának egészét bankszámla-hozzájárulásra jogosító időtartamként kell figyelembe venni.

4. Záró rendelkezések

6. § Ez az utasítás a közzétételét követő napon lép hatályba, rendelkezéseit 2016. január 1-jétől kell alkalmazni.

7. § A rendvédelmi szerv vezetője a jelen utasítás végrehajtására az utasítás közzétételét követő 8 napon belül belső szabályzatot ad ki.

8. § A rendvédelmi szerv vezetője az utasítás közzétételét követő 15 napon belül gondoskodik az irányítása alatt álló rendvédelmi szervnél foglalkoztatott kormányzati szolgálati jogviszonyban állók, közalkalmazottak és munkavállalók vonatkozásában a cafetéria-juttatások mértékének és a választható juttatások körének, valamint a bankszámla-hozzájárulás mértékének – az alkalmazandó jogszabályok keretei között történő – meghatározására.

7.2. Ruházati utánpótlási ellátmány

38/2016. (IX. 29.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának 2017. évi ruházati utánpótlási ellátmánya terhére kiadott természetbeni ellátásról

A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény 341. § (1) bekezdés 3. pont c) alpontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 21. § 4., 10., 21. és 22. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva,

a 10. § és az 1. melléklet tekintetében a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény 341. § (1) bekezdés 3. pont a) alpontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 21. § 22. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. § A 2017. évi ruházati utánpótlási ellátmány terhére az e rendeletben meghatározottak szerint természetbeni ellátást kell kiadni – a 6. §-ban foglaltak kivételével –

a) az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv egyen- és vegyes ruhás alapellátási normába sorolt állománya,

b) a büntetés-végrehajtási szervezet egyen- és vegyes ruhás alapellátási normába sorolt állománya,

c) a hivatásos katasztrófavédelmi szerv egyen- és vegyes ruhás alapellátási normába sorolt állománya, valamint

d) a Terrorelhárítási Központ hivatásos állománya részére.

2. § (1) Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv egyenruhás alapellátási normába sorolt állományának természetbeni ellátása – a (3) és (5) bekezdésben foglalt kivétellel – a következő cikkekből áll:

a) 14M e. r. gyakorló bakancs vagy 12M e. r. gyakorló bakancs, nyári 1 pár

b) 12M e. r. szolgálati téli pantalló 1 db

c) hímzett tépőzáras rendfokozati jelzés, sötétkék 1 db

d) gyakorló póló, sötétkék 2 db

(2) Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv vegyes ruhás alapellátási normába sorolt állományának természetbeni ellátása – a (4) és (6) bekezdésben foglalt kivétellel – a következő cikkekből áll:

a) 14M e. r. gyakorló bakancs 1 pár

b) 12M e. r. szolgálati nyári pantalló 1 db

c) szolgálati nyakkendő, biztonsági, sötétkék 1 db

d) hímzett váll-lap, sötétkék 2 pár

(3) A Készenléti Rendőrség egyenruhás alapellátási normába sorolt állományának természetbeni ellátása a következő cikkekből áll:

a) szolgálati téli sapka, fekete, szerelve 1 db

b) bőrkesztyű, fekete 1 pár

c) málhazsák 1 db

d) 12M e. r. gyakorló zubbony, nyári, KR felirattal 1 db

e) 12M e. r. gyakorló nadrág, nyári 1 db

(4) A Készenléti Rendőrség vegyes ruhás alapellátási normába sorolt állományának természetbeni ellátása a következő cikkekből áll:

a) 10M e. r. gyakorló dzseki, felirat nélkül 1 db

b) szolgálati téli sapka, fekete, szerelve 1 db

c) bőrkesztyű, fekete 1 pár

d) málhazsák 1 db

(5) A Repülőtéri Rendőr Igazgatóság egyenruhás alapellátási normába sorolt állományának természetbeni ellátása a következő cikkekből áll:

a) hímzett szövetsapka (pilotka), sötétkék 1 db

b) 12M e. r. szolgálati ing/blúz, hosszú ujjú, világoskék 2 db

c) 12M e. r. szolgálati téli pantalló 1 db

d) 12M e. r. szolgálati félcipő 1 pár

- e) szolgálati nyakkendő, biztonsági, sötétkék 1 db
- f) hímzett tépőzáras rendfokozati jelzés, sötétkék 2 db
- g) hímzett váll-lap, sötétkék 3 pár
- h) hímzett névkitűző 2 db

(6) A Repülőtéri Rendőr Igazgatóság vegyes ruhás alapellátási normába sorolt állományának természetbeni ellátása a következő cikkekből áll:

- a) hímzett szövetsapka (pilotka), sötétkék 1 db
- b) 12M e. r. szolgálati ing/blúz, hosszú ujjú, világoskék 2 db
- c) 12M e. r. szolgálati nyári pantalló 1 db
- d) 12M e. r. szolgálati félcipő 1 pár
- e) szolgálati nyakkendő, biztonsági, sötétkék 1 db
- f) hímzett tépőzáras rendfokozati jelzés, sötétkék 2 db
- g) hímzett váll-lap, sötétkék 3 pár
- h) hímzett névkitűző 2 db

(7) Az (1) bekezdés a) pontjában vagylagosan megjelölt termékek közül a hivatásos állomány tagjának választása szerinti terméket kell részére természetben kiadni.

3. § A büntetés-végrehajtási szervezet egyen- és vegyes ruhás alapellátási normába sorolt állományának természetbeni ellátása a következő cikkekből áll:

- a) 12M e. r. szolgálati téli pantalló 1 db
- b) 14M e. r. gyakorló bakancs 1 pár
- c) 12M e. r. szolgálati ing/blúz rövid ujjú, fehér 1 db

4. § (1) A hivatásos katasztrófavédelmi szerv egyen- és vegyes ruhás alapellátási normába sorolt állományának természetbeni ellátása – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – a következő cikkekből áll:

- a) 12M e. r. szolgálati nyári pantalló 1 db
- b) 12M e. r. szolgálati téli pantalló 1 db

(2) A hivatásos katasztrófavédelmi szerv tűzoltási, műszaki mentési tevékenységet végző, beavatkozó állományának természetbeni ellátása a következő cikkekből áll:

- a) 12M e. r. gyakorló nadrág, nyári 1 db
- b) tépőzáras acélbetétes félcipő 1 pár

5. § (1) A Terrorelhárítási Központ Műveleti Igazgatóságán szolgálatot teljesítő hivatásos állomány természetbeni ellátása a következő cikkekből áll:

- a) gyakorló zubbony multicam/TEK 1 db
- b) gyakorló nadrág multicam/TEK 1 db

(2) A Terrorelhárítási Központ Személyvédelmi Igazgatóságán szolgálatot teljesítő hivatásos állomány természetbeni ellátása a következő cikkekből áll:

- a) gyakorló zubbony Urban digit/TEK 1 db
- b) gyakorló nadrág Urban digit/TEK 1 db

(3) A Terrorelhárítási Központ Ügyeleti és Objektumvédelmi Igazgatóság Objektumvédelmi Főosztályán szolgálatot teljesítő hivatásos állomány természetbeni ellátása a következő cikkekből áll:

- a) baret sapka 1 db
- b) polár pulóver fekete/TEK 1 db

(4) A Terrorelhárítási Központ Ügyeleti és Objektumvédelmi Igazgatóság Ügyeleti Főosztályán szolgálatot teljesítő hivatásos állomány természetbeni ellátása a következő cikkekből áll:

- a) TEK feliratú téli sapka 1 db
- b) polár pulóver fekete/TEK 1 db

(5) A Terrorelhárítási Központ Operatív Technikai-Informatikai Igazgatóságán szolgálatot teljesítő hivatásos állomány természetbeni ellátása a következő cikkekből áll:

- a) 5.11-es nadrág Stryke Pants 1 db
- b) Phike póló Performance Short Sleeve 1 db

(6) Az (5) bekezdésben meghatározott termékek a ruházati ellátási normában történő rendszeresítés esetén adhatók ki.

6. § Nem részesül természetbeni ellátásban

- a) a tábournoki alapellátási normába sorolt állomány,
- b) a polgári ruhás alapellátási normába sorolt állomány, a Terrorelhárítási Központ 5. §-ban meghatározott állományának kivételével,
- c) a szenior állomány,
- d) az Alkotmányvédelmi Hivatal hivatásos állománya,
- e) a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat hivatásos állománya,
- f) a Nemzeti Védelmi Szolgálatnál szolgálatot teljesítő hivatásos állomány,
- g) a Készenléti Rendőrség Humánigazgatási Szolgálat Zenekarának, valamint a Készenléti Rendőrség Köztársasági Elnöki Őrség Objektumvédelmi Osztályának hivatásos állománya,
- h) a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ Bűnügyi Ellátó Igazgatóság hivatásos állománya,
- i) a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet hivatásos állománya,
- j) a minisztériumokba vezényelt hivatásos állomány,
- k) a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 62. § (1) bekezdése szerint más szervhez vezényelt hivatásos állomány, valamint a Hszt. 67. §-a szerint az ügyészi szervezethez vezényelt hivatásos állomány,
- l) a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központnál szolgálatot teljesítő hivatásos állomány,
- m) a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalhoz vezényelt hivatásos állomány,
- n) a Nemzeti Közszolgálati Egyetemhez vezényelt hivatásos állomány, kivéve a Büntetés-végrehajtási Tanszéken szolgálatot teljesítő tanári, valamint a büntetés-végrehajtási szakirányon tanulmányokat folytató hallgatói állományt,
- o) a rendészeti szakközépiskolához vezényelt hivatásos állomány,
- p) a tárgyévben 6 hónapot meghaladóan külszolgálaton szolgálatot teljesítő hivatásos állomány,
- q) az, aki a tárgyévben megkezdí – legalább 6 hónap időtartamra tervezett – illetmény nélküli szabadságát,
- r) a Hszt. 77. § (1) bekezdés b) és e)–k) pontja szerinti rendelkezési állományban lévő állomány,
- s) az, aki szülési szabadságon van, továbbá a várandós nő, ha a várandósságát orvos igazolta,
- t) az, aki felmentési idejét tölti,
- u) az, akinek hivatásos szolgálati jogviszonya a nyugdíjazásra tekintettel 2017. december 31-ig megszűnik.

7. § A 2–5. § szerinti természetbeni ellátás, valamint az esetleges túlellátás fedezetére együttesen – annak együttes összegének mértékéig – a jóváírt 2017. évi ruházati utánpótlási ellátmány összegének legfeljebb 80%-a tartható vissza.

8. § (1) A természetbeni ellátás cikkösszetételének méretbesorolásához szükséges méretfelvételt és az igények összesítését az állományilletékes parancsnok köteles megszervezni.

(2) A méretek pontos besorolásáért az igényjogosult a felelős.

(3) A gyártáshoz szükséges személyre szóló és összesített méretek közléséért az állományilletékes parancsnok felelős.

(4) A késedelmes vagy hiányos megrendelés miatti ellátási késedelem felelőssége az igénylő szervezeti egység állományilletékes parancsnokát terheli.

(5) A hivatásos állomány természetbeni ellátásban érintett tagját legkésőbb az ellátás időpontjáig írásban tájékoztatni kell az egyenruházati cikkek áráról.

9. § (1) Ez a rendelet – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – a kihirdetését követő napon lép hatályba.

13/2016. (V. 10.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állománya tagjainak 2016. évi ruházati utánpótlási ellátmánya terhére kiadott természetbeni ellátásról

A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény 341. § (1) bekezdés 3. pont c) alpontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 21. § 4., 10., 21. és 22. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. § A 2016. évi ruházati utánpótlási ellátmány terhére az e rendeletben meghatározottak szerint természetbeni ellátást kell kiadni - a 6. §-ban foglaltak kivételével -

a) az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv egyen- és vegyes ruhás alapellátási normába sorolt állománya,

b) a büntetés-végrehajtási szervezet egyen- és vegyes ruhás alapellátási normába sorolt állománya,

c) a hivatásos katasztrófavédelmi szerv katasztrófavédelmi tevékenységet végző, egyen- és vegyes ruhás alapellátási normában sorolt állománya, valamint

d) a Terrorelhárítási Központ hivatásos állománya részére.

2. § (1) Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv egyenruhás alapellátási normába sorolt állományának természetbeni ellátása - a (3) és (5) bekezdésben foglalt kivétellel - a következő cikkekből áll:

a) Gyakorló póló, sötétkék	2 db	
b) 12M e.r. szolgálati ing/blúz, rövid ujjú, világoskék, vagy fehér	3 db	
c) 12M e.r. szolgálati nyári pantalló	1 db	
d) 09. mintájú szolgálati tányérsapka, sötétkék, szerelék nélkül	1 db	
e) Szolgálati sapkajelvény (ellipszis)	1 db	
f) 10M/12M e.r. gyakorló zubbony, felirattal	1 db	
g) 10M/12M e.r. gyakorló nadrág	1 db	
h) Karjelvény	1 db	

(2) Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv vegyes ruhás alapellátási normába sorolt állományának természetbeni ellátása - a (4) és (5) bekezdésben foglalt kivétellel - a következő cikkekből áll:

a) Gyakorló póló, sötétkék	2 db	
b) 12M e.r. szolgálati ing/blúz, rövid ujjú,	2 db	

fehér		
c) 12M e.r. szolgálati ing/blúz, rövid ujjú, világoskék	2 db	
d) 12M e.r. szolgálati nyári pantalló	1 db	
e) 12M e.r. szolgálati ing/blúz, hosszú ujjú, fehér	1 db	
f) 12M e. r. szolgálati pulóver	1 db	
g) Karjelvény	1 db	
h) Hímzett névkitűző	1 db	

(3) A Készenléti Rendőrség egyenruhás alapellátási normába sorolt állományának - a 6. § h) pontja szerinti állomány kivételével - természetbeni ellátása a következő cikkekből áll:

a) 10M e. r. gyakorló dzseki, KR felirattal	1 db	
b) Hímzett tépőzáras rendfokozati jelzés, sötétkék	2 db	
c) Hímzett névkitűző	2 db	
d) KR köznapi teniszíng, sötétkék	2 db	
e) KR ünnepi teniszíng, fehér	1 db	
f) Hímzett szövetsapka (pilotka), bordó	2 db	
g) Tépőzáras karszalag, bordó	1 db	
h) Karjelvény (KR)	2 db	
i) 12M e.r. gyakorló nadrág, nyári	1 db	
j) Szolgálati garbó, sötétkék	1 db	
k) Hímzett váll-lap, sötétkék	1 pár	
l) 12M e.r. taktikai öv. klt.	1 db	

(4) A Készenléti Rendőrség vegyes ruhás alapellátási normába sorolt állományának - a 6. § h) pontja szerinti állomány kivételével - természetbeni ellátása a következő cikkekből áll:

a) 12M e.r. gyakorló zubbony, nyári, KR felirattal	1 db	
b) 12M e.r. gyakorló zubbony, nyári	1 db	
c) 12M e.r. gyakorló nadrág, nyári	3 db	
d) KR köznapi teniszíng, sötétkék	3 db	
e) KR ünnepi teniszíng, fehér	3 db	
f) Hímzett tépőzáras rendfokozati jelzés, sötétkék	2 db	
g) Hímzett névkitűző	1 db	
h) Hímzett szövetsapka (pilotka), bordó	2 db	
i) Tépőzáras karszalag, bordó	1 db	
j) Karjelvény (KR)	1 db	

(5) A Repülőtéri Rendőr Igazgatóság egyenruhás és vegyes ruhás alapellátási normába sorolt állományának természetbeni ellátása a következő cikkekből áll:

a) 12M e.r. szolgálati ing/blúz, rövid ujjú, fehér	2 db	
b) 12M e.r. szolgálati ing/blúz, rövid ujjú, világoskék	1 db	
c) 12M e.r. szolgálati ing/blúz, hosszú ujjú, fehér	1 db	
d) 12M e.r. szolgálati ing/blúz, hosszú ujjú, világoskék	1 db	
e) 12M e.r. szolgálati nyári pantalló	1 db	
f) 09. mintájú szolgálati tányérsapka, sötétkék, szerelék nélkül	1 db	
g) Szolgálati sapkajelvény (ellipszis)	1 db	
h) Szűrős gomb	2 db	
i) Sapkazsinór	1 db	
j) Gyakorló póló, sötétkék	1 db	

3. § A büntetés-végrehajtási szervezet egyen- és vegyes ruhás alapellátási normába sorolt állományának természetbeni ellátása a következő cikkekből áll:

a) 15M szolgálati nadrágszíj, fekete	1 db	
b) Pólóing, világoskék	2 db	
c) 12M e. r. szolgálati ing/blúz rövid ujjú, világoskék	1 db	
d) 12M e. r. szolgálati ing/blúz hosszú ujjú, világoskék	1 db	
e) 10M e. r. gyakorló nadrág, könnyített	1 db	
f) 10M e. r. gyakorló zubbony, könnyített, felirattal	1 db	
g) 12M e. r. szolgálati pulóver	1 db	
h) Hímzett tépőzáras rendfokozati jelzés, lila	1 db	
i) Hímzett váll-lap, lila	1 pár	

4. § A hivatásos katasztrófavédelmi szerv katasztrófavédelmi tevékenységet végző egyen- és vegyes ruhás alapellátási normába sorolt állományának természetbeni ellátása a következő cikkekből áll:

a) 12M e. r. szolgálati ing/blúz rövid ujjú, világoskék	3 db	
b) 12M e. r. szolgálati ing/blúz hosszú ujjú, világoskék	3 db	

5. § (1) A Terrorelhárítási Központ Műveleti Igazgatóságán szolgálatot teljesítő hivatásos állomány természetbeni ellátása a következő cikkekből áll:

a) Gyakorló zubbony multicam/TEK	1 db	
b) Gyakorló nadrág multicam/TEK	1 db	
c) Póló fekete/TEK	2 db	

(2) A Terrorelhárítási Központ Személyvédelmi Igazgatóságán szolgálatot teljesítő hivatásos állomány természetbeni ellátása a következő cikkekből áll:

a) Nyári bakancs/TEK	1 pár	
b) Póló galléros fekete/TEK	2 db	

(3) A Terrorelhárítási Központ Ügyeleti és Objektumvédelmi Igazgatóság Objektumvédelmi Főosztályán szolgálatot teljesítő hivatásos állomány természetbeni ellátása a következő cikkekből áll:

a) Nyári bakancs/TEK	1 pár	
b) Póló galléros fekete/TEK	2 db	
c) Póló galléros fehér/TEK	2 db	

(4) A Terrorelhárítási Központ Ügyeleti és Objektumvédelmi Igazgatóság Ügyeleti Főosztályán szolgálatot teljesítő hivatásos állomány természetbeni ellátása a következő cikkekből áll:

a) Félcipő	1 pár	
b) Póló galléros fekete/TEK	2 db	
c) Póló galléros fehér/TEK	2 db	

(5) A Terrorelhárítási Központ Felderítési Igazgatóságán szolgálatot teljesítő hivatásos állomány természetbeni ellátása a következő cikkekből áll:

a) Gyakorló zubbony Urban digit/TEK	1 db	
b) Gyakorló nadrág Urban digit/TEK	1 db	

(6) A Terrorelhárítási Központ Operatív Technikai-Informatikai Igazgatóságán szolgálatot teljesítő hivatásos állomány természetbeni ellátása a következő cikkekből áll:

a) Gyakorló zubbony multicom/TEK	1 db	
b) Gyakorló nadrág multicom/TEK	1 db	
c) Póló fekete/TEK	2 db	

6. § Nem részesül természetbeni ellátásban

- a) a tábornoki alapellátási normába sorolt állomány,
- b) a polgári ruhás alapellátási normába sorolt állomány, a Terrorelhárítási Központ 5. §-ban felsorolt állományának kivételével,
- c) a szenior állomány,
- d) a hivatásos katasztrófavédelmi szerv tűzoltási, műszaki mentési tevékenységet végző beavatkozó állománya,
- e) az Alkotmányvédelmi Hivatal hivatásos állománya,
- f) a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat hivatásos állománya,
- g) a Nemzeti Védelmi Szolgálatnál szolgálatot teljesítő hivatásos állomány,
- h) a Készenléti Rendőrség vonatkozásában
 - ha) a Készenléti Rendőrség Humánigazgatási Szolgálat Zenekarának, valamint a Készenléti Rendőrség Köztársasági Elnöki Őrség Objektumvédelmi Osztály hivatásos állománya, továbbá
 - hb) a Készenléti Rendőrség Személy- és Objektumvédelmi Igazgatóság Objektumvédelmi Főosztály, a Készenléti Rendőrség őrségi osztályainak, a Készenléti Rendőrség Ellenőrzési Szolgálat, a Készenléti Rendőrség Műszaki és Üzemeltetési Igazgatóság, a Készenléti Rendőrség Humánigazgatási Szolgálat, valamint a Készenléti Rendőrség Hivatal vegyes ruhás alapellátási normába sorolt állománya,
 - i) a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ Bűnügyi Ellátó Igazgatóság hivatásos állománya,
 - j) a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet hivatásos állománya,

- k) a minisztériumokba vezényelt hivatásos állomány,
 - l) a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 62. § (1) bekezdése szerint más szervhez vezényelt hivatásos állomány, valamint a Hszt. 67. §-a szerint az ügyészi szervezethez vezényelt hivatásos állomány,
 - m)1 a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ, a Közigazgatási Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalához, valamint a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalhoz vezényelt hivatásos állomány,
 - n) a Nemzeti Közszolgálati Egyetemhez vezényelt hivatásos állomány, kivéve a Büntetés-végrehajtási Tanszék tanári és hallgatói állományát,
 - o) a tárgyévben hat hónapot meghaladóan külszolgálaton szolgálatot teljesítő hivatásos állomány,
 - p) az, aki a tárgyévben megkezdte - legalább 6 hónap időtartamra tervezett - illetmény nélküli szabadságát,
 - q) a Hszt. 77. § (1) bekezdés b) vagy e)-k) pontja szerinti rendelkezési állományban lévő állomány,
 - r) az, aki szülési szabadságon van, továbbá a várandós nő, ha a várandósságát orvos igazolta,
 - s) az, aki felmentési idejét tölti,
 - t) az, akinek a hivatásos szolgálati jogviszonya a nyugdíjazására tekintettel 2016. december 31-ig megszűnik,
 - u)2 a Nemzetközi Oktatási Központ hivatásos állománya.
7. § A 2-5. § szerinti természetbeni ellátás, valamint az esetleges túlellátás fedezetére együttesen - annak együttes összegének mértékéig -, a jóváírt 2016. évi ruházati utánpótlási ellátmány összegének legfeljebb 80%-a tartható vissza.
8. § (1) A természetbeni ellátás cikkösszetételének méretbesorolásához szükséges méretfelvételt és az igények összesítését az állományilletékes parancsnok köteles megszervezni.
- (2) A méretek pontos besorolásáért az igényjogosult felelős.
- (3) A gyártáshoz szükséges személyre szóló és összesített méretek közléséért az állományilletékes parancsnok felelős.
- (4) A késedelmes vagy hiányos megrendelés miatti ellátási késedelem felelőssége az igénylő szervezeti egység állományilletékes parancsnokát terheli.
- (5) A természetbeni ellátásban érintett hivatásos állomány tagjait írásban tájékoztatni kell az egyenruházati cikkek áráról, legkésőbb az ellátás időpontjáig.
9. § (1) Ha a 2011-2015. évben hivatásos szolgálati jogviszonyt létesítő állomány az alapellátás vagy az alapellátás-kiegészítés során az alapellátási normájának megfelelő kiváltásra kerülő szolgálati ruházat cikkeit nem kapta meg, akkor az ellátást az újonnan bevezetett és rendszeresített termékekből kell biztosítani. Az alapellátásban vagy alapellátás-kiegészítésben részesülő állományt az éves utánpótlási ellátmány terhére nem kell a már kiadott termékből az utánpótlási ellátmány terhére ellátni.
- (2) Ha a 2011-2015. évben szolgálati jogviszonyt létesítő állomány az alapellátás vagy alapellátás-kiegészítés során a kiváltásra kerülő szolgálati ruházat cikkeit kapta meg, akkor részére az újonnan bevezetett és rendszeresített termékeket az utánpótlási ellátmány terhére kell biztosítani.
10. § Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.

7.3. Munkába járás

A munkába járással kapcsolatos utazási költségtérítésről 39/2010. (II. 26.) Korm. rendelet rendelkezik.

A Kormány a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény 153. § (2) bekezdésében – e rendelet 6. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezések vonatkozásában a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény 43. § (4)–(5) bekezdésében, a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 27. § (1) bekezdés *g)* és *k)* pontjában, a Magyar Köztársaság 2008. évi költségvetéséről szóló 2007. évi CLXIX. törvény 66. § (3) bekezdésében, az egyes jogszabályok és jogszabályi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről szóló 2007. évi LXXXII. törvény 6. § (2) bekezdésében – foglalt felhatalmazás alapján, az Alkotmány 35. § (1) bekezdésének *b)* pontjában meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

1. § (1)¹ A rendelet hatálya kiterjed a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény hatálya alá tartozó munkáltatóra és munkavállalóra.

(2)² Jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában e rendeletet megfelelően alkalmazni kell a közszerződési tisztviselőkről szóló törvény, az állami tisztviselőkről szóló törvény, a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló törvény, a legfőbb ügyész, az ügyészek és más ügyészségi alkalmazottak jogállásáról és az ügyészi életpályáról szóló törvény, az igazságügyi alkalmazottak szerződési jogviszonyáról szóló törvény, valamint a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szerződési jogviszonyáról szóló törvény hatálya alá tartozó munkáltatóra és munkavállalóra.

2. § E rendelet alkalmazásában:

a) munkába járás:

aa) a közigazgatási határon kívülről a lakóhely vagy tartózkodási hely, valamint a munkavégzés helye között munkavégzési célból történő helyközi (távolsági) utazással, illetve átutazás céljából helyi közösségi közlekedéssel megvalósuló napi munkába járás és hazautazás, továbbá

ab) a közigazgatási határon belül, a lakóhely vagy tartózkodási hely, valamint a munkavégzés helye között munkavégzési célból történő napi munkába járás és hazautazás is, amennyiben a munkavállaló a munkavégzés helyét – annak földrajzi elhelyezkedése miatt – sem helyi, sem helyközi közösségi közlekedéssel nem tudja elérni;

b) napi munkába járás: a lakóhely vagy a tartózkodási hely és a munkavégzés helye közötti napi, valamint a munkarendtől függő gyakoriságú rendszeres vagy esetenkénti oda- és visszautazás;

*c)*³ *hazautazás:* a munkahelyről legfeljebb hetente egyszer – az általános munkarendtől eltérő munkaidő-beosztás esetén legfeljebb havonta négyszer – a lakóhelyre történő oda- és visszautazás;

*d)*⁴ *lakóhely:* annak a Magyarországon, vagy az Európai Gazdasági Térség állama (a továbbiakban: EGT-állam) területén lévő lakásnak a címe, amelyben a munkavállaló él, illetve amelyben életvitelszerűen lakik;

e)⁵ *tartózkodási hely*: annak a Magyarország vagy az EGT-állam területén lévő lakásnak a címe, amelyben a munkavállaló – lakóhelye végleges elhagyásának szándéka nélkül – munkavégzési célból ideiglenesen tartózkodik;

f) *munkavállaló*: a magyar állampolgár és az EGT-állam polgára;

g) *hosszú várakozás*: az az időtartam, amely a munkavállaló személyi, családi vagy egyéb körülményeire tekintettel aránytalanul hosszú, és amely az út megtételéhez szükséges időt meghaladja;

h)⁶ *gyermek*: az Mt. 294. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott személy.

3. § (1) A munkáltató megtéríti a munkavállaló munkába járását szolgáló teljes árú, valamint a közforgalmú személyszállítási utazási kedvezményekről szóló kormányrendelet szerinti utazási kedvezménnyel megváltott, illetve az üzletpolitikai kedvezménnyel csökkentett árú bérlet vagy menetjegy árának (2)–(3) bekezdésben foglalt mértékét, amennyiben a munkavállaló

a) belföldi vagy határon átmenő országos közforgalmú vasút 2. kocsisztyályn,

b)⁷ menetrend szerinti országos, regionális és elővárosi autóbusszjáraton,

c)⁸ elővárosi vasúton (HÉV-en),

d) menetrend szerint közlekedő hajón, kompon, vagy réven

utazik a munkavégzés helyére, továbbá, ha hazautazás céljából légi közlekedési járművet vesz igénybe.

(2) A munkáltató által fizetett napi munkába járással kapcsolatos költségtérítés a bérlettel vagy menetjeggyel való elszámolás ellenében azok árának legalább 86%-a.

(3) A munkáltató által fizetett hazautazással kapcsolatos költségtérítés a bérlettel vagy menetjeggyel való elszámolás ellenében azok árának legalább 86%-a, legfeljebb havonta

a) 2010-ben 30 000 forint,

b) 2011-től minden évben az előző évben irányadó összegnek a Központi Statisztikai Hivatal által a megelőző évre megállapított és közzétett éves átlagos fogyasztói árnövekedés mértékével növelt összege.

(4) A hazautazással kapcsolatos költségtérítés e rendeletben meghatározott felső korlátjának a tárgyévre vonatkozó mértékét a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter 2011-től kezdődően minden év január 25-ig hivatalos lapjában közzéteszi.

4. § A munkavállaló részére a személyi jövedelemadóról szóló törvényben munkába járás költségtérítése címén a jövedelem kiszámításakor figyelembe nem veendő – a 3. §-ban nem említett – térítés akkor jár, ha

a) a munkavállaló lakóhelye vagy tartózkodási helye, valamint a munkavégzés helye között nincsen közösségi közlekedés;

b) a munkavállaló munkarendje miatt nem vagy csak hosszú várakozással tudja igénybe venni a közösségi közlekedést;

c)⁹ ha a munkavállaló mozgáskorlátozottsága, illetve a súlyos fogyatékoság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékosági támogatás folyósításának szabályairól szóló kormányrendelet szerinti súlyos fogyatékosága miatt nem képes közösségi közlekedési járművet igénybe venni, ideértve azt az esetet is, ha a munkavállaló munkába járását az Mt. 294. § (1) bekezdés b) pontjában felsorolt hozzátartozója biztosítja;

d)¹⁰ a munkavállalónak óvodai vagy bölcsődei ellátást igénybe vevő gyermeke van.

5. §¹¹ A munkáltató a 4. § c) és d) pontjában említett munkavállaló esetében a közigazgatási határon belül történő munkába járást is e rendelet szerinti munkába járásnak minősítheti.

6. § (1) E rendelet a kihirdetését követő harmadik hónap első napján lép hatályba.

7. § A munkavállaló a munkába járás címén járó utazási költségtérítés igénybevitelével egyidejűleg nyilatkozik a lakóhelyéről és a tartózkodási helyéről, valamint arról, hogy a napi munkába járás a lakóhelyéről vagy a tartózkodási helyéről történik-e.

7.4. Szociális, kegyeleti gondoskodás

6/2013. (III. 27.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres szervek hivatásos és közalkalmazotti állománya részére adható szociális támogatásról és a kegyeleti gondoskodással kapcsolatos egyes feladatokról

A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 85. § (5) bekezdés *q)* és *s)* pontjában, valamint a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény 342. § (2) bekezdés 18. pontjában kapott felhatalmazás alapján, az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről szóló 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet 37. § *d)*, *e)*, *n)* és *q)* pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. Általános rendelkezések

1. § E rendelet alkalmazásában

*a)*¹ *érdekképviselő*: a Magyar Rendvédelmi Kar és a rendvédelmi feladatokat ellátó szervnél képvisellel rendelkező szakszervezet, érdekképviselői szerv;

*b)*² *rendvédelmi feladatokat ellátó szerv*:

ba) az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv,

bb) a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv,

bc) a terrorizmust elhárító szerv,

bd) a büntetés-végrehajtási szervezet,

be) a hivatásos katasztrófavédelmi szerv,

bf) az Alkotmányvédelmi Hivatal,

bg) a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat, valamint

bh) a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ;

c) *igényjogosult*:

*ca)*³ a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv hivatásos állományának tagja,

*cb)*⁴ a rendvédelmi feladatokat ellátó szervvel közalkalmazotti jogviszonyban álló személy,

cc) a rá vonatkozó mértékben a nyugállományba helyezett személy, valamint

*cd)*⁵ a rá vonatkozó mértékben a személyi állomány tagjainak a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvényben (a továbbiakban: Hszt.) meghatározott közeli hozzátartozója (a továbbiakban: közeli hozzátartozó),

feltéve minden esetben, hogy rendelkezik az e rendeletben meghatározott támogatás jogosultsági feltételeivel;

*d)*⁶ *nyugállományba helyezett*: az a személy, akinek a rendvédelmi feladatokat ellátó szervvel vagy annak jogelődjével fennálló hivatásos szolgálati viszonya nyugállományba helyezéssel, vagy az öregségi, rokkantsági nyugdíjjogosultságra, rokkantsági ellátásra való jogosultságra tekintettel szűnt meg – az ellátásra való jogosultság időtartamára –, ideértve azokat is, akiknek nyugdíja a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló törvény alapján korhatár előtti ellátássá vagy szolgálati járandósággá alakult át; továbbá az a személy, akit az elmúlt rendszerben politikai okból bocsátottak el a Belügyminisztérium valamely szervétől és rehabilitálására a vonatkozó rendelkezés szerint sor került;

e)² *országos parancsnok*: a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv országos parancsnoka, illetve főigazgatója;

f) *személyi állomány*:

fa)⁸ a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv hivatásos állományának tagja, valamint

fb)⁹ a rendvédelmi feladatokat ellátó szervvel közalkalmazotti jogviszonyban álló személy;

g)¹⁰ *személyügyi szolgálat*: a rendvédelmi feladatokat ellátó szervnél vagy annak szervezeti egységénél működő személyügyi feladatokat ellátó munkaszervezet,

h)¹¹ *központi gondozott*: a hősi halottá vagy a szolgálat halottjává, valamint a Belügyminisztérium halottjává minősített elhunyt özvegye, valamint a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény szerinti árvaellátásra jogosult.

2. § (1)¹² A rendvédelmi feladatokat ellátó szerv központi szerve (a továbbiakban: központi szerv), illetve a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv önálló költségvetési szervként működő területi szerve (a továbbiakban: területi jogállású szerv) az éves költségvetésében a szociális és kegyeleti gondoskodás pénzügyi fedezetére külön keretet (a továbbiakban: szociális és kegyeleti keret) köteles képezni. Ennek mértéke a központi vagy területi jogállású szerv éves rendszeres személyi juttatásainak legalább 0,3%-a, legfeljebb 0,5%-a.

(2) A belügyminiszter hatáskörébe tartozó szociális és kegyeleti támogatások fedezetére a központi igazgatás cím költségvetésében kell fedezetet biztosítani.

(3) A központi szerv, illetve a területi jogállású szerv pénzügyi és személyügyi szolgálata az éves költségvetés összeállítása során együttesen gondoskodik a szociális és kegyeleti feladatok ellátásához szükséges források tervezéséről. A költségvetés jóváhagyása után az elfogadott előirányzat alapján az elemi költségvetés tervezésénél kerül megállapításra a szociális és kegyeleti kiadásokra rendelkezésre álló keret. A központi vagy területi jogállású szerv vezetője az elfogadott keretről tájékoztatja a szociális és a nyugdíjas bizottságot.

2. Szociális bizottság

3. § (1) A központi szervnél, illetve a területi jogállású szervnél a személyi állománnyal, valamint a közeli hozzátartozókkal kapcsolatos szociális és kegyeleti feladatok körültekintő végrehajtásának elősegítésére javaslattevő jogkörrel a központi szerv, illetve a területi jogállású szerv vezetője mellett működő szociális bizottságot kell létrehozni.

(2) A központi szerv, illetve a területi jogállású szerv vezetője a személyi állomány tagját, illetve a közeli hozzátartozóját érintő szociális támogatásról szóló döntést csak a szociális bizottság véleményének kikérése után hozhat. A bizottság javaslatától eltérő döntését a vezetőnek írásban indokolnia kell.

4. § (1) A szociális bizottságot a központi vagy területi jogállású szerv létszámától és működési sajátosságaitól függően 5–15 fővel kell létrehozni és működtetni.

(2) A szociális bizottság tagjai közül legalább 1 főt a Magyar Rendvédelmi Kar jelöl a tagságra, további legalább 1 főt a Magyar Rendvédelmi Karon kívüli érdekképviseleti szervek jelölnek az adott szerv állományából. A szociális bizottság további tagjait saját hatáskörben a központi vagy területi jogállású szerv vezetője nevezi ki azzal, hogy legalább 1 fő a személyügyi szolgálat állományának tagja.

(3) A szociális bizottság tagjai maguk közül elnököt választanak. A titkári teendőket a szociális bizottságnak a személyügyi szolgálat állományába tartozó tagja látja el.

(4) A szociális bizottság tagjai az őket jelölő szerv vagy személy által visszahívhatók. A megüresedett helyek betöltésére a (2) bekezdésben foglaltak szerint kell eljárni.

(5)¹³ A szociális bizottság ügyrendjét a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv sajátosságainak megfelelően a bizottság alakítja ki és a központi vagy területi jogállású szerv vezetője hagyja jóvá.

3. Szociális gondoskodás

5. § (1) A személyi állomány tagja, valamint közeli hozzátartozója a szociális helyzetére figyelemmel, rászorultság alapján pénzbeli támogatásban részesíthető. A rászorultság egyedileg, a tényleges szociális helyzet figyelembevételével állapítható meg.

(2)¹⁴ A szociális és kegyeleti keret terhére a következő pénzbeli támogatások nyújthatók:

- a) szociális segély,
- b) születési segély,
- c) beiskolázási segély,
- d) képzési segély, valamint
- e) temetési segély.

6. § (1) A szociális támogatások körültekintő felhasználásának biztosítására, a személyi állomány, valamint a közeli hozzátartozóik szociális helyzetének folyamatos figyelemmel kísérésére, az igényjogosultság megállapítására és elbírálására – a szociális bizottsággal és az érdekképviseleti szervekkel együttműködve – a központi szerv, illetve a területi jogállású szerv vezetője a személyügyi szolgálat útján intézkedik.

(2) A személyügyi szolgálat az (1) bekezdésben meghatározott feladatai keretében felvilágosítást ad a személyi állomány, valamint a közeli hozzátartozóik részére a szociális ügyeik intézéséhez.

4. Szociális segély

7. §¹⁵ (1) Szociális segélyben azt az igényjogosultat lehet részesíteni, akinek jövedelemcsökkenés vagy váratlan, nagyszámú kiadások miatt a megélhetése átmenetileg veszélybe került.

(2) A szociális segély egyszeri, nettó összege a (3) és a (4) bekezdésben meghatározott kivétellel nem haladhatja meg

- a) a Magyarország központi költségvetéséről szóló törvény által megállapított rendvédelmi illetményalap (a továbbiakban: illetményalap) 250%-ának megfelelő összeget, ha a szociális támogatásról a területi jogállású szerv vezetője dönt,
- b) az illetményalap 480%-ának megfelelő összeget, ha a szociális támogatásról az országos parancsnok vagy a központi szerv vezetője dönt, vagy
- c) a belügyminiszter részére biztosított keret terhére adott segély esetén az illetményalap 600%-ának megfelelő összeget.

(3) Méltányolható esetben a belügyminiszter az illetményalap legfeljebb 800%-ának megfelelő összegű szociális segélyt adhat.

(4) A központi gondozottak esetében a belügyminiszter az illetményalap legfeljebb 950%-ának megfelelő összegű szociális segélyt adhat.

5. Születési segély

8. § (1) Születési segélyben kell részesíteni a személyi állomány tagját, ha gyermeke született és annak ellátásáról, neveléséről saját háztartásában gondoskodik.

(2) A születési segély összegét a személyi állomány tagjának szociális helyzetétől függően kell megállapítani úgy, hogy a születési segély bruttó összege legalább az illetményalap fele, de nem haladhatja meg – gyermekenként – az illetményalap 150%-ának megfelelő összeget.

6. Beiskolázási segély

9. § (1) A személyi állomány tagja a tankötelezettség alapján oktatásban részt vevő, vagy középfokú oktatási intézményben nappali munkarend szerint tanuló, vele egy háztartásban élő gyermeke – ide értve a nevelt gyermeket is – után beiskolázási segélyben részesíthető.

(2) A beiskolázási segély bruttó összege az illetményalap legalább 30%-a, de legfeljebb 50%-a.

(3) Beiskolázási segélyben kell részesíteni, ha az (1) bekezdésben írt feltételeknek megfelel

a) a személyi állomány 3 vagy több gyermeket nevelő tagját,

b) a személyi állomány fogyatékkal élő gyermeket, emelt összegű családi pótlékra jogosult, továbbá tartósan beteg gyermeket nevelő tagját,

c) a személyi állomány gyermekét egyedül nevelő tagját, valamint

d) a hősi halottá, illetve a szolgálat halottjává minősített elhunyt árváját.

(4) A hősi halottá, illetve a szolgálat halottjává minősített elhunytak árváinak beiskolázási segélyéről a szociális és kegyeleti kerete terhére a belügyminiszter gondoskodik.

6/A.¹⁶ Képzési segély

9/A. § (1) A nappali tagozaton felsőoktatási tanulmányokat folytató központi gondozott árva gyermekek befejezett tanulmányi félévet igazoló dokumentumok alapján, tanulmányi átlagtól függően képzési segélyben részesülhetnek, amelynek mértékéről szociális kerete terhére a belügyminiszter dönt.

(2) A képzési segély minimuma az illetményalap 150%-a, maximuma az illetményalap 250%-a.

7. Temetési segély

10. § (1) Temetési segélyben részesíthető szociális helyzetének figyelembevételével a személyi állomány tagja a közeli hozzátartozója vagy más olyan hozzátartozója halála esetén, akinek eltartására kötelezett volt, feltéve, hogy a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló törvény alapján nem részesült temetési segélyben.

(2) Temetési segélyben részesíthető a személyi állomány elhunyt tagjának, illetve igényjogosult hozzátartozójának házasársa, élettársa, gyermeke, szülője, ezek hiányában más hozzátartozója is, ha a temetéssel járó kiadások elsődlegesen rá hárulnak és az elhunyt e rendelet szerint nem került minősítésre.

(3)¹⁷ Csak különösen indokolt esetben folyósítható temetési segély akkor, ha a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv a temetés költségeit legalább 50%-ban átvállalta.

(4) A temetési segély legkisebb összege az illetményalap 75%-a, de nem haladhatja meg az illetményalap

a) 150%-ának megfelelő összeget, ha a temetési segélyről a területi jogállású szerv vezetője,

b) 280%-ának megfelelő összeget, ha a temetési segélyről az országos parancsnok vagy a központi szerv vezetője

dönt.

8. A pénzbeli szociális támogatások közös szabályai

11. § (1) A pénzbeli szociális támogatások odaítélésénél előnyben kell részesíteni

a) azt, akinek rokkantságát, megváltozott munkaképességű személyek ellátását a szolgálattal összefüggő baleset, betegség miatt állapították meg, valamint

b) a szolgálati kötelemekkel összefüggő betegségben vagy balesetben elhunyt személy, a hősi halott, illetve a szolgálat halottja hozzátartozóit.

(2) Azonos feltételek esetén előnyben kell részesíteni az állomány azon tagját, valamint közeli hozzátartozóját, aki

a) 3 vagy több gyermeket nevel,

b) fogyatékos gyermeket nevel, vagy

c) gyermeket egyedül nevel.

(3) A szociális támogatásokat terhelő közterheket a szociális és kegyeleti keretből kell fedezni.

(4)¹⁸ Szociális támogatásban csak az részesíthető, aki a szociális helyzete megítéléséhez és a rendvédelmi feladatokat ellátó szervet terhelő befizetések elszámolásához szükséges adatokat a valóságnak megfelelően rendelkezésre bocsátja és igazolja.

9. A nyugállományba helyezették és a rehabilitáltak szociális gondozása

12. § (1) A központi szerv, illetve a területi jogállású szerv a rendelkezésére álló szociális és kegyeleti keret terhére gondoskodik az állományából nyugállományba helyezették szociális és kegyeleti ellátásáról. Az ehhez szükséges pénzügyi fedezetet a központi szerv, illetve a területi jogállású szerv költségvetésében a szociális és kegyeleti keret részeként évente kell tervezni.

(2) A nyugállományba helyezették szociális gondozásba vétele annak a központi vagy területi jogállású szervnek a feladata, ahonnan az érintettet nyugállományba helyezték.

(3)¹⁹ A rendvédelmi feladatokat ellátó szervektől az elmúlt rendszerben politikai okból elbocsátott és rehabilitált személyek szociális gondozásáról a volt szolgálati terület lakóhely szerint illetékes szerve gondoskodik.

(4)²⁰ A központi szerv, illetve a területi jogállású szerv megszűnése esetén a nyugállományba helyezették szociális gondozási feladatait a jogutód szerv, ennek hiányában az érintett állományviszonya szerinti rendvédelmi feladatokat ellátó szerv lakóhely szerinti szervezeti egysége látja el. A Belügyminisztériumtól és a jogutód nélkül megszűnt szerveitől nyugállományba helyezették gondozásáról a Belügyminisztérium humánigazgatási feladatok ellátására kijelölt szervezeti egysége gondoskodik.

13. § (1) A központi szerv, illetve a területi jogállású szerv a nyugállományba helyezették szociális gondozásának elősegítésére, a velük való kapcsolattartás biztosítására és a nyugállományba helyezették egyesületeinek támogatására nyugdíjas bizottságokat hozhat létre, a belügyi nyugdíjasok által létrehozott egyesületek működését támogatásban részesítheti.

(2) Ahol nyugdíjas bizottságot nem hoztak létre és az érintettek száma indokolja, a nyugdíjasok ügyeinek intézésére nyugdíjas referenst kell kijelölni.

(3) A nyugdíjas bizottság a központi szerv, illetve a területi jogállású szerv vezetője által megbízottakból és a nyugdíjasok által delegált tagokból, az érintett nyugállományba helyezették létszámától függően 3–7 főből állhat. A nyugdíjas bizottság működési feltételeinek biztosításáért a központi szerv, illetve a területi jogállású szerv vezetője felelős.

10. A kegyeleti gondoskodás

14. § (1)²¹ Hősi halottá kell nyilvánítani a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv hivatásos állományából elhunytat halálának körülményei, életútja és érdemei figyelembevételével, ha a szolgálat teljesítése során Magyarország alkotmányos rendjének védelme, a közbiztonság és a közrend fenntartása, az államhatár védelme, tűz, elemi csapás vagy katasztrófa következményeinek elhárítása közben kimagasló bátorságot, kiemelkedő személyes

helytállást tanúsított és eközben, vagy így elszenvedett sérülése következtében életét vesztette.

(2)²² A szolgálat halottjává kell nyilvánítani a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv hivatásos állományából elhunytat halálának körülményei, életútja és érdemei figyelembevételével, ha a szolgálat teljesítése közben, vagy azzal összefüggésben életét vesztette, de a hősi halottá nyilvánítás feltételei nem, vagy csak részben állnak fenn.

(3) Szolgálattal összefüggőnek kell tekinteni azt a halálesetet, amely a hivatásos állomány tagját

a) a hivatásos szolgálattal, valamint beosztásának ellátásával összefüggő kötelezettségeinek, feladatainak szolgálati helyén vagy máshol történt teljesítése közben,

b) választás vagy megbízás alapján ellátott társadalmi kötelezettségének teljesítése közben,

c) az eskü és a rá vonatkozó jogszabályok alapján elvárható, saját akaratból kifejtett tevékenysége során, szolgálaton kívüli időben, vagy

d) szolgálati utazás közben, továbbá a szolgálati helyre vagy onnan menet

érte, kivéve, ha a bekövetkezett haláleset nincs összefüggésben a szolgálat ellátásával.

(4)²³ A rendvédelmi feladatokat ellátó szerv hivatásos állományából elhunyt személy, továbbá a hivatásos állományból nyugállományba helyezett – ideértve a szolgálati járandóságban részesülőket is – elhunyt személy a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv halottjává minősíthető, ha legalább 15 év tényleges szolgálati viszonya alatt feladatait átlag feletti eredményességgel látta el, magatartása példamutató volt, és jelentősen hozzájárult a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv eredményes működéséhez.

(5)²⁴ A rendvédelmi feladatokat ellátó szerv hivatásos állományából elhunyt személy, továbbá a hivatásos állományból nyugállományba helyezett – ideértve a szolgálati járandóságban részesülőket is – elhunyt személy a központi szerv, illetve a területi jogállású szerv halottjává minősíthető, ha szolgálati feladatait eredményesen hajtotta végre, de a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv halottjává minősítésének a (4) bekezdésben meghatározott valamely feltétel hiánya miatt nincs helye.

(6) Nem nyilvánítható az (1), (2), (4) és (5) bekezdésben meghatározott halottá (a továbbiakban együtt: minősített halott) az,

a) akinek szolgálati viszonyát bírói ítélet alapján vagy fegyelmi eljárás eredményeként szüntették meg,

b) akit szolgálati viszonya megszüntetésekor vagy nyugállományba helyezését követően rendfokozatától megfosztottak, vagy

c) aki önkezével vetett véget életének.

15. § Az elhunyt

a)²⁵ hősi halottá, illetve a szolgálat halottjává minősítésére a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv vezetőjének javaslatára a belügyminiszter,

b)²⁶ rendvédelmi feladatokat ellátó szerv halottjává minősítésére a belügyminiszter munkáltatói jogkörébe tartozó személy vonatkozásában a belügyminiszter, egyéb esetben az országos parancsnok, valamint

c) központi vagy területi jogállású szerv halottjává minősítésére a központi vagy területi jogállású szerv vezetője jogosult.

16. §²⁷ Ha a 14. § (6) bekezdésében meghatározott esetekben méltányosságból hozzájárulnak a temetési költségekhez, annak mértéke nem haladhatja meg a Hszt. 264. § (2) bekezdésében meghatározott mértéket.

17. § (1)²⁸ A hősi halottá, illetve a szolgálat halottjává minősített elhunyt emlékének megőrzésére az a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv, amelynek állományába az elhunyt

tartozott, a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv központi épületében, méltó helyen emléktáblát köteles állítani.

(2) A hősi halottá, illetve a szolgálat halottjává minősített elhunyt személy részére a közeli hozzátartozója beleegyezésével síremlék állítható.

(3)²⁹ A hősi halottá, illetve a szolgálat halottjává minősített elhunyt személy temetéséhez – a hozzátartozók véleményének figyelembevételével – a rendvédelmi feladatokat ellátó szervtől díszalegységet és zenekart kell, a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv halottja esetében lehet biztosítani. A rendvédelmi feladatokat ellátó szerv halottja, a központi szerv, illetve a területi jogállású szerv halottja, továbbá az arra érdemes nem minősített halott esetén a hozzátartozók egyetértése mellett az elhunyt ravatalához és sírhelyéhez díszőrség biztosítható.

(4)³⁰ A rendvédelmi feladatokat ellátó szerv a hősi halott és a szolgálat halottja sírhelyének újraváltásához az 1. melléklet szerint hozzájárulhat vagy költségeit átvállalhatja.

18. § (1)³¹ A hősi halottá, illetve a szolgálat halottjává minősített személy temetéséről és egyéb kegyeleti ellátásáról az állomány szerint illetékes rendvédelmi feladatokat ellátó szerv gondoskodik. A hozzátartozók szociális gondozásáról a belügyminiszter a Belügyminisztérium humánigazgatási feladatok ellátására kijelölt szervezeti egysége útján az elhunytat foglalkoztató rendvédelmi feladatokat ellátó szerv közreműködésével, a központi szociális keret terhére gondoskodik.

(2)³² A jogutód nélkül megszűnt rendvédelmi feladatokat ellátó szerv személyi állományából elhunytak és igényjogosult közeli hozzátartozóik kegyeleti gondozásával összefüggő feladatokat a Belügyminisztérium humánigazgatási feladatok ellátására kijelölt szervezeti egysége végzi.

19. § (1) A kegyeleti kiadásokra vonatkozó normákat az 1. melléklet tartalmazza.

(2)³³ A hősi halottá, a szolgálat halottjává, illetve a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv halottjává minősített elhunyt esetében a kegyeleti költségeket – ide nem értve a síremlék állítás költségeit – a szolgáltató által kiállított, eredeti számla alapján, teljes összegben kell megtéríteni. A síremlék-állítás költségeit az 1. melléklet I. 4. pontjában meghatározott korlátozással lehet megtéríteni.

(3) A központi vagy területi jogállású szerv halottjává minősített elhunyt, illetve a nem minősített halott esetében a kegyeleti költségeket – a halotyszállítás költségére, a sírhelyköltségre, valamint a szolgáltatási költségekre és kellékekre vonatkozó korlátozások figyelembevételével – a szolgáltató által kiállított eredeti számla alapján, legfeljebb 50%-ban lehet megtéríteni.

20. § (1)³⁴ A rendvédelmi feladatokat ellátó szerv közalkalmazottja elhalálozása esetén a 14. § (3)–(4) bekezdésében foglalt rendelkezések megfelelő alkalmazása mellett a rendvédelmi feladatokat ellátó halottjává, vagy a szervezeti egység halottjává minősíthető.

(2)³⁵ A 14. § (5) bekezdésében, a 15. §-ban, a 17. §-ban, valamint a 19. §-ban foglalt rendelkezéseket a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv közalkalmazottja elhalálozása esetén megfelelően alkalmazni kell.

11. Záró rendelkezések

21. § Ez a rendelet a kihirdetését követő hónap első napján lép hatályba.

22. §³⁶ A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a polgári nemzetbiztonsági szolgálatoknál történő végrehajtásáról szóló 4/2008. (XII. 31.) TNM rendelet 17–24. §-a nem alkalmazható

a) az Alkotmányvédelmi Hivatal,

b) a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat, valamint

c) a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ közalkalmazottainak tekintetében.

23. §³⁷

1. melléklet a 6/2013. (III. 27.) BM rendelethez

I. Kegyeleti kiadásként elszámolható költségnormák

1. Halottszállítás költsége: a temetőn kívüli helyi és helyközi szállítás számlával igazolt összege. E szállítási költség – a temetőn belüli szállítást kivéve – nem terheli a 3. pont szerinti szolgáltatási költségeket.
2. Sírhelyköltség:
 - a) A sírhely (urnasírhely, urnafülke) költségeit a ténylegesen felmerült, számlával igazolt, legfeljebb azonban az illetményalap kétszeresének megfelelő összeg képezi.
 - b) Templomban vagy kápolnában elhelyezett urnasírhely (urnakripta) esetén a számla szerinti összeg, legfeljebb azonban az illetményalap kétszeresének megfelelő összeg.
 - c) Kettős sírhely (többes urnasírhely) váltása esetén az 1 sírhelyre eső, de legfeljebb az a) alpont szerint maximált összeg.
3. Szolgáltatási költségek és kellékek: számlával igazolt, legfeljebb azonban az illetményalap négyszeresének megfelelő összeg.
4. Síremlékállítás költsége: számlával igazolt és a Belügyminisztérium humánigazgatási feladatok ellátására kijelölt szervezeti egysége által ellenjegyzett, legfeljebb azonban az illetményalap tízszeresének megfelelő összeg. Az elhunyt szolgálati helyén állított emléktábla költsége nem terheli a síremlék normaösszegét.

II. A kegyeleti költségnormát nem terhelő kiadások

1. Koszorú költségek:
 - a)³⁸ hősi halott, a szolgálat halottja, illetve a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv halottja temetésén legfeljebb 2 db koszorú;
 - b) szervezeti egység halottja és nem minősített elhunyt temetésén 1 db koszorú;
 - c) síremlék avatáskor, megemlékezésekkor síremlékenként vagy emléktáblánként 1 db koszorú.
- 2.³⁹ Gyászközlemény költsége: a hősi halott, a szolgálat halottja, illetve a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv halottja temetése esetén, a sajtóban történő közzétételének számla szerinti összege.
- 3.⁴⁰ Testületi tiszteletadás költségei (ideértve a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv temetéssel összefüggő utazási költségeit).
4. Sírgondozás költsége: közeli hozzátartozó hiányában vagy akadályoztatása esetén a hősi halott, illetve a szolgálat halottja síremlékének gondozására, a szolgáltató által kiállított számlával igazolt összeg.
- 5.⁴¹ Hősi halott és a szolgálat halottja sírhelyének újraváltása: közeli hozzátartozó hiányában vagy annak akadályoztatása, illetve rossz anyagi helyzete esetén a hősi halott, a szolgálat halottja sírhelyének újraváltása a szolgáltató által kiállított számlával igazolt összeg erejéig.

7.5. Szemüveg, fogpótlás

11/2013. (IV. 23.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak, közalkalmazottainak és a hivatásos állományból nyugállományba helyezettek fogászati ellátással, valamint szemüveggéskészítéssel kapcsolatos költségeinek megtérítéséről, illetve támogatásban részesítéséről

A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 85. § (5) bekezdés *q)* és *s)* pontjában és a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény 342. § (2) bekezdés 11. és 18. pontjában kapott felhatalmazás alapján – az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről szóló 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet 37. § (1) bekezdés *d)*, *e)*, *n)* és *q)* pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva – a következőket rendelem el:

1. § E rendelet alkalmazásában:

*a)*¹ *belügyi szerv*: a Belügyminisztérium, a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 1. § (1) bekezdésében meghatározott belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi feladatokat ellátó szervek (a továbbiakban: rendvédelmi szerv), a Nemzeti Közszolgálati Egyetem kivételével a rendvédelmi oktatási intézmények, továbbá a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal;

b) *nyugállományú*: a belügyi szervek hivatásos állományából nyugállományba helyezett személy, továbbá a szolgálati járandóságban, valamint rokkantsági és rehabilitációs ellátásban részesülő volt hivatásos állományú személy;

*c)*² *alapellátó orvos*: a belügyi szerv foglalkozás-egészségügyi orvosa.

2. § (1)³ A belügyi szervek hivatásos állományú tagjai (a továbbiakban: hivatásos állomány tagja) és a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal kivételével a belügyi szervek közalkalmazottai (a továbbiakban: közalkalmazott) e rendelet alapján

a) fogászati ellátással,

b) a képernyő előtti munkavégzés minimális egészségügyi és biztonsági követelményeiről szóló 50/1999. (XI. 3.) EüM rendelet (a továbbiakban: EüM rendelet) 2. § *d)* pontjában meghatározott szemüveg (a továbbiakban: képernyős szemüveg) készítésével, és

c) a képernyős szemüveggel történő ellátásba nem tartozó, látásjavító szemüveg, kontaktlencse (a továbbiakban: látásjavító szemüveg vagy kontaktlencse) készítésével kapcsolatos költségtérítésre jogosultak.

(2)⁴ A vezénnyelssel szolgálatot teljesítő hivatásos állományú esetében a fogászati költségek, valamint a szemüveggészítés vagy kontaktlencse vásárlás költségeinek megtérítése a foglalkoztató belügyi szervet terheli.

(3) A hivatásos állomány tagja és a közalkalmazott a próbaidő tartama alatt nem jogosult az e rendelet szerinti költségtérítésre.

(4) A nyugállományú szociális helyzetére figyelemmel, a szociális gondozás keretében a fogászati ellátással, valamint látásjavító szemüveggészítéssel vagy kontaktlencse vásárlással kapcsolatos költségeihez e rendelet szerint nyújtható költségtámogatás.

3. § (1)⁵

(2) A hivatásos állomány tagja, valamint a közalkalmazott e rendelet szerint akkor jogosult fogászati költségei megtérítésére, ha a fogászati ellátás igénybevételét megelőző egy éven belül fogászati szűrővizsgálaton vett részt és erről igazolást kapott.

(3)⁶ Fogászati költségtérítésként a fogászati szolgáltatást nyújtó egészségügyi szolgáltató által megállapított költség 75%-a, de évente összesen legfeljebb a központi költségvetésről szóló törvény szerinti illetményalap (a továbbiakban: illetményalap) 150%-ának megfelelő összeg téríthető meg.

4. § (1)⁷ A hivatásos állomány tagja és a közalkalmazott fogászati költségeinek megtérítése iránti 1. melléklet szerinti kérelmét az állományilletékes parancsnoknál vagy a belügyi szerv munkáltatói jogkört gyakorló vezetőjénél terjesztheti elő. A kérelemhez mellékelni kell a fogászati szűrővizsgálaton való részvételről kiállított igazolást, a fogászati ellátást végző orvos igazolását az elvégzett beavatkozásról, valamint a belügyi szerv nevére és címére

kiállított, a hivatásos állomány tagja vagy a közalkalmazott nevével ellátott, a beavatkozás szerint részletezett számlát.

(2) Az állományilletékes parancsnok, illetve a belügyi szerv munkáltatói jogkört gyakorló vezetője a hivatásos állomány tagja vagy a közalkalmazott kérelme alapján, a fogászati ellátást végző fogorvos igazolása és a részletes számla benyújtását követő 30 napon belül intézkedik a kifizetésről.

5. § (1)⁸ A nyugállományú a nyugállományba vonulása előtti utolsó szolgálati helye szerinti állományilletékes parancsnoknál terjesztheti elő a fogászati költségtérítés iránti kérelmét. Ha az utolsó szolgálati hely jogutód nélkül megszűnt, a kérelmet elintézésre az állomány szerinti rendvédelmi szerv országos parancsnokságához, ennek hiányában a belügyminiszterhez kell benyújtani.

(2) A kérelemhez mellékelni kell a fogászati ellátást végző orvos igazolását az elvégzett beavatkozásról, valamint az (1) bekezdésben meghatározott belügyi szerv nevére és címére kiállított, a nyugállományú nevével ellátott, a beavatkozás szerint részletezett számlát.

(3) Az állományilletékes parancsnok, illetve a belügyminiszter a nyugállományú költségtérítéséről vagy támogatásáról a szerv szociális bizottságának véleménye alapján, a szerv költségvetési helyzetének figyelembe vételével dönt.

(4) Nem jogosult e rendelet szerinti támogatásra a nyugállományú, akinek a szolgálati viszonya 2012. január 1-jét megelőzően, a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény 53. § *b), f)* vagy *g)* pontja, az 56. § (2) bekezdés *b)* pontja vagy az 59. § (1) bekezdés *d)* pontja miatt szűnt meg.

6. § (1) A látásjavító szemüveg vagy kontaktlencse esetében évente összesen legfeljebb az illetményalap 30%-ának megfelelő összeg téríthető meg.

(2)⁹ A hivatásos állomány tagja és a közalkalmazott a látásjavító szemüveg vagy kontaktlencse költségeinek megtérítése iránti 1. melléklet szerinti kérelmét az állományilletékes parancsnoknál, illetve a belügyi szerv munkáltatói jogkört gyakorló vezetőjénél terjesztheti elő. A kérelemhez csatolni kell az alapellátó orvos igazolását a látásjavító szemüveg vagy kontaktlencse használat indokoltságáról, valamint a belügyi szerv nevére és címére kiállított, a hivatásos állomány tagja vagy a közalkalmazott nevével ellátott részletes számlát.

(3) A nyugállományú a látásjavító szemüveg vagy kontaktlencse költségeinek megtérítését az 5. § szerint kérheti. A kérelemhez mellékelni kell az 5. § (1) bekezdésében meghatározott belügyi szerv nevére és címére kiállított, a nyugállományú nevével ellátott részletes számlát.

(4) A kifizetés tekintetében a 4. § (2) bekezdésének rendelkezései az irányadóak.

7. § (1)¹⁰ Ha az alapellátó orvos által végzett látásvizsgálat eredményeként a hivatásos állomány tagja vagy a közalkalmazott részére képernyős szemüveget kell biztosítani, az alapellátó orvos az EüM rendelet 1. számú melléklete szerinti beutalóval szemészeti szakvizsgálatra utalja be a hivatásos állomány tagját vagy a közalkalmazottat.

(2)¹¹ A szemészeti szakvizsgálat eredményeként meghatározott képernyős szemüveget a hivatásos állomány tagja, illetve a közalkalmazott készítteti el. A szemüveggészítés költségeinek megtérítésére irányuló 1. melléklet szerinti kérelemhez csatolni kell a belügyi szerv nevére és címére kiállított, a hivatásos állományú vagy a közalkalmazott nevével ellátott, a szemüveg lencse és a keret árát külön-külön feltüntető részletes számlát, valamint az alapellátó orvos által a képernyős szemüveg viselésének indokoltságáról szóló igazolást.

(3) A hivatásos állomány tagja és a közalkalmazott a képernyős szemüveg költségeinek megtérítése iránti kérelmet az állományilletékes parancsnoknál, illetve a belügyi szerv munkáltatói jogkört gyakorló vezetőjénél terjesztheti elő.

(4)¹² A képernyős szemüveg esetében a szemüveg lencse, a becsiszolás, a felületkezelés és az optikai szolgáltatások teljes ára, valamint a keret árából az illetményalap 10%-ának megfelelő

összeg, de legfeljebb mindösszesen az illetményalap 150%-ának megfelelő összeg téríthető meg. A költségtérítési igény legfeljebb két évente terjeszhető elő. A kifizetés tekintetében a 4. § (2) bekezdésének rendelkezései irányadóak.

8. §¹³ Ha a hivatásos állomány tagja vagy a közalkalmazott egyidejűleg készített látásjavító szemüveget és képernyős szemüveget is, és azt egy szemüveg lencsébe csiszoltan készítteti el, feltéve, hogy az alapellátó orvos mind a kettő szemüveg viselésének indokoltságát igazolja, akkor az elkészített szemüveg költségtérítésekor a képernyős szemüvegre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

9. § A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok esetében a 4. § (1) bekezdésének, az 5. § (2) bekezdésének, a 6. § (2)–(3) bekezdésének, valamint a 7. § (2) bekezdésének rendelkezéseitől eltérően a számlát a dolgozó nevére és állandó lakcímére kell kiállítani.

10. § Ez a rendelet a kihirdetését követő hónap első napján lép hatályba.

11. § (1)¹⁴

(2) A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a polgári nemzetbiztonsági szolgálatoknál történő végrehajtásáról szóló 4/2008. (XII. 31.) TNM rendelet 25. §-a az Alkotmányvédelmi Hivatal és a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat közalkalmazottaira a rendelet hatálybalépésével a továbbiakban nem alkalmazható.

(3)¹⁵ A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a polgári nemzetbiztonsági szolgálatoknál történő végrehajtásáról szóló 4/2008. (XII. 31.) TNM rendelet 25. §-a a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ közalkalmazottaira az egyes miniszteri rendeleteknek a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény módosításával összefüggésben szükséges módosításáról szóló 29/2016. (VII. 15.) BM rendelet hatálybalépésével¹⁶ nem alkalmazható.

8. Beszerzésekkel kapcsolatos előírások

8.1. Közbeszerzési törvény

2015. évi CXLIII. Törvény a közbeszerzésekről

Magyarország Országgyűlése a közpénzek hatékony felhasználásának átláthatósága és nyilvános ellenőrizhetőségének biztosítása, továbbá a közbeszerzések során a tisztességes verseny feltételeinek megteremtése érdekében, a helyi kis- és közepes vállalkozások közbeszerzési eljárásokba való bekapcsolódásának, valamint a környezetvédelem és az állam szociális célkitűzéseinek elősegítése céljával - összhangban a közbeszerzések terén Magyarország által kötött nemzetközi szerződésekkel és az Európai Unió irányelveivel törvényt alkotott.

8.1.1. A közbeszerzés tárgyai

Közbeszerzésnek minősül a közbeszerzési szerződés, valamint az építési vagy szolgáltatási koncesszió e törvény szerinti megkötése. A közbeszerzési szerződés tárgya árubeszerzés, építési beruházás vagy szolgáltatás megrendelése lehet.

Az árubeszerzés forgalomképes és birtokba vehető ingó dolog tulajdonjogának vagy használatára, hasznosítására vonatkozó jognak - vételi joggal vagy anélkül történő - megszerzése az ajánlatkérő részéről. Az árubeszerzés magában foglalja a beállítást és az üzembe helyezést is.

Az építési beruházás a következő valamely munka megrendelése (és átvétele) az ajánlatkérő részéről:

a) az 1. mellékletben felsorolt tevékenységek egyikéhez kapcsolódó munka kivitelezése vagy kivitelezése és külön jogszabályban meghatározott tervezése együtt;

b) építmény kivitelezése vagy kivitelezése és külön jogszabályban meghatározott tervezése együtt;

c) az ajánlatkérő által meghatározott követelményeknek megfelelő építmény bármilyen eszközzel vagy módon történő kivitelezése.

A szolgáltatás megrendelése - árubeszerzésnek és építési beruházásnak nem minősülő - olyan beszerzés, amelynek tárgya különösen valamely tevékenység megrendelése az ajánlatkérő részéről.

Az építési koncesszió e törvény szerinti ajánlatkérő által, írásban megkötött visszterhes szerződés, amelynek keretében az ajánlatkérő a (3) bekezdésben meghatározott építési beruházást rendel meg, és az ajánlatkérő ellenszolgáltatása az építmény hasznosítási jogának meghatározott időre történő átengedése vagy e jog átengedése pénzbeli ellenszolgáltatással együtt, amely együtt jár az építmény hasznosításához kapcsolódó működési kockázatnak a koncessziós jogosult általi viselésével.

A szolgáltatási koncesszió e törvény szerinti ajánlatkérő által, írásban megkötött visszterhes szerződés, amelynek keretében az ajánlatkérő a (4) bekezdés szerinti szolgáltatás nyújtását rendeli meg, az ajánlatkérő ellenszolgáltatása a szolgáltatás hasznosítási jogának meghatározott időre történő átengedése vagy e jog átengedése pénzbeli ellenszolgáltatással együtt, amely együtt jár a szolgáltatás hasznosításához kapcsolódó működési kockázatnak a koncessziós jogosult általi viselésével.

8.1.2. Értékhatárok

Uniós közbeszerzési értékhatárok

2016. január 1-től 2016. december 31-ig uniós eljárásrendben irányadó közbeszerzési értékhatárok a következők:

- Klasszikus ajánlatkérők:
 - árubeszerzés és szolgáltatás megrendelés esetében, Kbt. 5.§ (1) bekezdés a) és b) pont szerinti ajánlatkérők: 135.000 euró, melynek nemzeti pénznemben kifejezett értéke: 41.427.450 forint;
 - árbeszerzés és szolgáltatás megrendelés esetében, Kbt. 5.§ (1) bekezdés a) és b) pontján kívüli ajánlatkérők: 209.000 euró, melynek nemzeti pénznemben kifejezett értéke: 64.135.830 forint;
 - a Kbt. 5. §-a szerinti valamennyi ajánlatkérő esetében, ha a beszerzés tárgya a Kbt. 3. mellékletében szereplő szociális és egyéb szolgáltatás 750 000 euró, azaz 230.152.500 forint.
 - építési beruházás esetében : 5.225.000 euró, melynek nemzeti pénznemben kifejezett értéke: 1.603.395.750 forint;
 - építési és szolgáltatási koncesszió esetén: 5.225.000 euró, azaz 1.603.395.750 forint.
- Közszolgáltatók:

- árubeszerzés és szolgáltatás megrendelés esetében: 418.000 euró, melynek nemzeti pénznemben kifejezett értéke: 128.271.660 forint;
- építési beruházás esetében: 5.225.000 euró, melynek nemzeti pénznemben kifejezett értéke: 1.603.395.750 forint;
- a Kbt. 3. mellékletében szereplő szociális és egyéb szolgáltatásra: 1.000.000 euró, azaz 306.870.000 forint.

Nemzeti közbeszerzési értékhatárok

2016. január 1-től 2016. december 31-ig nemzeti eljárásrendben irányadó közbeszerzési értékhatárok a következők:

- Klasszikus ajánlatkérők:
 - árubeszerzés esetében: 8 millió forint;
 - építési beruházás esetében: 15 millió forint;
 - építési koncesszió esetében: 100 millió forint;
 - szolgáltatás megrendelése esetében: 8 millió forint;
 - szolgáltatási koncesszió esetében: 25 millió forint;
- Közszolgáltatók:
 - árubeszerzés esetében: 50 millió forint;
 - építési beruházás esetében: 100 millió forint;
 - építési koncesszió esetében: 200 millió forint;
 - szolgáltatás megrendelése esetében: 50 millió forint;
 - szolgáltatási koncesszió esetében: 100 millió forint.

Az Országgyűlés honlapján olvasható indoklásban a közbeszerzési értékhatárt az árubeszerzés és szolgáltatás megrendelés esetén 8 millió forintról 15 millió forintra, építési beruházásnál 15 millió forintról 25 millió forintra, szolgáltatási koncesszió esetén pedig 25 millió forintról 30 millió forintra emeli a javaslat.

8.1.3. Központosított közbeszerzés

A Kormány a közbeszerzések központosított eljárás keretében történő lefolytatását rendelheti el az általa irányított vagy felügyelt költségvetési szervek, alapított közalapítványok, valamint az állami tulajdonú gazdálkodó szervezetek vonatkozásában, meghatározva annak személyi és tárgyi hatályát, az ajánlatkérésre feljogosított szervezetet (központi beszerző szerv), valamint az eljáráshoz való csatlakozás lehetőségét.

A közbeszerzések főbb pontjai kerültek kiemelésre, a felkészüléshez javasolt a törvény áttekintése.

8.2. A beszerzésekre vonatkozó kormányrendeletek

8.2.1 44/2011. (III. 23.) Korm. rendelet a büntetés-végrehajtási szervezet részéről a központi államigazgatási szervek és a rendvédelmi szervek irányában fennálló egyes ellátási kötelezettségekről, a termékek és szolgáltatások átadás-átvételének és azok

A büntetés-végrehajtási szervezetet - a Kormány, a kormánybizottságok, az önálló szabályozó szervek kivételével, továbbá a (3) bekezdésben meghatározott kivétellel - a központi államigazgatási szervek, a rendvédelmi szervek, az egészségügyért felelős

miniszter irányítása alatt álló, az egészségügy területén működő országos intézetek, valamint az állam tulajdonába, illetve fenntartásába tartozó egészségügyi intézmények, továbbá a szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős miniszter irányítása és felügyelete alá tartozó szociális intézmények, valamint a Magyar Honvédség (a továbbiakban együtt: Kedvezményezett) részére, a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter vezetése, irányítása vagy felügyelete alá tartozó szervek irányában fennálló ellátási kötelezettségről, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében előállított termékekről és szolgáltatásokról, azok átadás-átvételéről és az ellentételezés rendjéről szóló BM rendeletben (a továbbiakban: BM rendelet) meghatározott, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében előállított termékek és szolgáltatások körében, a megkötött ellátási megállapodás vagy szerződés alapján, az e célra rendelkezésre bocsátott források erejéig ellátási kötelezettség terheli. E rendelet hatálya az autonóm államigazgatási szervekre abban az esetben terjed ki, amennyiben a Központi Ellátó Szerv felé igénybejelentéssel élnek. A Központi Ellátó Szerv megkeresésére az autonóm államigazgatási szerveknek kötelezettségük nem áll fenn.

A Kedvezményezett ellátása az ellátási megállapodással érintett, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében előállított termékek és szolgáltatások körében - törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott kivétellel - kizárólag a Központi Ellátó Szerv útján valósul meg. Az ellátási kötelezettség - a meghatározott kivétellel - a nettó 100 000 forintot (a továbbiakban: ellátási kötelezettség minimális értéke) elérő vagy meghaladó igényekre terjed ki.

A Kedvezményezett a hulladékgazdálkodás tevékenységi körbe tartozó szolgáltatásnak a Központi Ellátó Szerv útján történő igénybevételére az ellátási kötelezettség minimális értékére tekintet nélkül kötelezett.

A Kedvezményezett által igényelt termékek és szolgáltatások kapcsán vizsgálni kell, hogy annak előállítása a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében történő előállítás keretei között biztosítható minőségi és mennyiségi korlátok mellett megvalósítható-e. Amennyiben a Központi Ellátó Szerv nyilatkozata alapján valamely oknál fogva a kötelezettségét nem vagy csak részben képes teljesíteni, a Kedvezményezett jogosult a termékek és szolgáltatások egészének vagy a Központi Ellátó Szerv által nem biztosított részének beszerzésére.

A Kormány a Központi Ellátó Szerv feladatainak ellátására a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságát jelöli ki. A Központi Ellátó Szerv végzi és koordinálja az ellátási tevékenységet.

E rendelet alkalmazásában közbeszerzési értékhatárok alatti ellátási igényen a költségvetési törvényben meghatározott uniós közbeszerzési értékhatárokat el nem érő ellátási igényt, közbeszerzési értékhatárokat elérő vagy meghaladó ellátási igényen valamennyi, az uniós közbeszerzési értékhatárokat elérő vagy meghaladó ellátási igényt kell érteni.

Ellátási kötelezettség teljesítésében kizárólag az a büntetés-végrehajtási szerv vehet részt, amelynek nem áll fenn köztartozása, és megfelel a rendezett munkaügyi kapcsolatok államháztartási törvényben meghatározott feltételeinek.

8.2.2. 228/2004. (VII. 30.) Korm. rendelet a védelem terén alapvető biztonsági érdeket érintő, kifejezetten katonai, rendvédelmi, rendészeti célokra szánt áruk beszerzésére, illetőleg szolgáltatások megrendelésére vonatkozó sajátos szabályokról

E rendelet hatálya alá tartoznak az alábbi szervezetek:

- a) a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség, valamint költségvetési szervei,
- b) a Belügyminisztérium és költségvetési szervei,
- c) a katonai nemzetbiztonsági szolgálatok,
- d) a védelmi célú tartalékokat kezelő szervezetek,
- e) a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Központi Hivatala.

A rendelet hatálya alá tartozó beszerzések

A rendelet hatálya kiterjed az *1. számú mellékletben* felsorolt, a védelem terén alapvető biztonsági érdeket érintő, kifejezetten katonai, rendvédelmi, rendészeti célokra szánt áruk beszerzésére (a továbbiakban: haditechnikai eszköz), szolgáltatások megrendelésére, rendszerek és képességek kialakítására, a haditechnikai eszközökhöz közvetlenül kapcsolódó, valamint a katonai célú építési beruházásokra.

Az 1. számú mellékletben szereplő „kifejezetten katonai” kifejezés a katonai, rendvédelmi és rendészeti, büntetés-végrehajtási, titkosszolgálati fogalomkört is tartalmazza.

8.2.3. 218/2011. (X. 19.) Korm. rendelet a minősített adatot, az ország alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdekeit érintő vagy a különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzések sajátos szabályairól (JELLENLEG HATÁLYON KÍVÜL!)

A beszerzési eljárásban biztosítani kell a minősített adat, az alapvető biztonsági érdek, valamint a nemzetbiztonsági érdek védelmét, illetve a különleges biztonsági intézkedés érvényesítését.

A beszerzési eljárásban az ajánlatkérő köteles biztosítani, a gazdasági szereplő pedig tiszteletben tartani a verseny tisztaságát és átláthatóságát.

A beszerzési eljárásban a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 2. § (2)-(6) bekezdésében foglalt alapelvek szerint kell eljárni.

A minősített adatokat tartalmazó beszerzések esetében a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Mavtv.) 2. §-ában foglalt alapelvek szerint kell eljárni.

A beszerzési eljárás során figyelembe kell venni az ajánlatkérő szükségleteit az áru egész életciklusa - úgymint a kutatás és fejlesztés, az ipari fejlesztés, a gyártás, a javítás, a modernizálás, a módosítás, a karbantartás, a logisztika, a képzés, a tesztelés, a visszavonás és a használatból való kivonás - alatt.

8.2.4. 168/2004. (V. 25.) Korm. rendelet a központosított közbeszerzési rendszerről, valamint a központi beszerző szervezet feladat- és hatásköréről

A közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: közbeszerzési törvény) 23. § (1) bekezdésében meghatározottak alapján a minisztériumok, a

Miniszterelnökség, a központi költségvetésben önálló fejezettel rendelkező országos hatáskörű és egyéb szervek, az országos illetékességű, társadalombiztosítási alapokat kezelő költségvetési szervek, továbbá más, fejezeti jogosítványokkal felhatalmazott szervek és személyek, valamint az irányításuk alá tartozó költségvetési szervek - kivéve a Magyarország központi költségvetéséről szóló törvény által meghatározott fejezetrendhez igazodóan az I-VIII., a XXX. és a XXXIII-XXXIV. fejezetekhez tartozó szervezeteket, a nemzetbiztonsági szolgálatokat, valamint a Külügyminisztérium és a Honvédelmi Minisztérium irányítása alá tartozó külképviseleteket - a központosított közbeszerzési rendszer hatálya alá tartozó közbeszerzéseik és beszerzéseik (a továbbiakban: közbeszerzéseik) megvalósítása során e rendelet előírásai szerint kötelesek eljárni.

A központosított közbeszerzési rendszerhez önként csatlakozó, a közbeszerzési törvény hatálya alá tartozó szervezetek a csatlakozás által érintett közbeszerzéseik megvalósítása során e rendelet előírásai szerint kötelesek eljárni. A központosított közbeszerzési rendszerbe bejelentkezett egyéb szervezetek jogaik gyakorlása, kötelezettségeik teljesítése során e rendelet előírásai szerint kötelesek eljárni. A központosított közbeszerzések hatálya alá tartozó kiemelt termékek felsorolását az 1. számú melléklet tartalmazza.

Az országosan kiemelt termékek jegyzéke

A termék megnevezése

Kommunikációs eszközök és szolgáltatások

- Beszédcélú kapcsolók, készülékek és kapcsolódó szolgáltatások
- Aktív és passzív hálózati elemek
- Mobil kommunikációs eszközök és szolgáltatások
- Zártcélú mobil kommunikációs eszközök és szolgáltatások
- Kommunikációs eszközökhöz kapcsolódó szolgáltatások

Információtechnológiai rendszerek és szolgáltatások

- Szoftverrendszerek és elemeik
- Hardverrendszerek és elemeik
- Digitális vizuáltechnikai eszközök
- Szoftverekhez kapcsolódó szolgáltatások
- Hardverrendszerekhez, kiegészítőikhez kapcsolódó szolgáltatások
- Digitális vizuáltechnikai eszközökhöz kapcsolódó szolgáltatások

Irodatechnikai berendezések és szolgáltatások

- Nyomtatók
- Másolók és sokszorosítók

96

- Irodatechnikai termékekhez kapcsolódó szolgáltatások

Irodabútorok

- Irodai asztalok
- Irodai szekrények, tároló bútorok
- Irodai ülőbútorok
- Irodabútorokhoz kapcsolódó szolgáltatások

Papíripari termékek és irodaszerek

- Papírok
- Papírtermékek
- Számítógép-kiírópapírok

- Irodaszerek és írószerek
- Papíripari termékekhez kapcsolódó szolgáltatások

Gépjárművek

- Személyszállító gépjárművek
- Haszongépjárművek
- Gépjármű-flottaüzemeltetési szolgáltatások
- ⁹⁷ Új gépjárművekhez kapcsolódó szolgáltatások

⁹⁸

Gépjármű-üzemanyagok

- Gépjármű-üzemanyag tankautós kiszállítással (nagykereskedelem)
- Gépjármű-üzemanyag és üzemanyagkártya töltőállomási kiszolgálással (kiskereskedelem)

Utazásszervezések

- Nemzetközi utazásszervezések

*Elektronikus közbeszerzési szolgáltatások*⁹⁹

- elektronikus árlejtés szolgáltatás

8.2.5 A Kormány 247/2014. (X. 1.) Korm. Rendelete a Nemzeti Kommunikációs Hivatalról és a kormányzati kommunikációs beszerzések központosított közbeszerzési rendszeréről

A Kormány célja, hogy a Kormány irányítása vagy felügyelete alá tartozó költségvetési szervek, a költségvetési szervek irányítása vagy felügyelete alá tartozó költségvetési szervek vagy intézmények, illetve azon állami tulajdonú gazdasági társaságok, amelyek felett a Magyar Állam többségi befolyást gyakorol, olyan kommunikációs tevékenységet végezzenek, amely összhangban áll a kormányzati kommunikációs célokkal.

A kormányzati kommunikációs célok megvalósítása során elsődleges szempont a költséghatékony működés, amelynek elérése érdekében az érintett szervezetek a korábbi egyedi beszerzési gyakorlattal szemben, egy központi közbeszerzési rendszeren keresztül juthatnak hozzá a közfeladatuk ellátásával összefüggő, vagy azt elősegítő kommunikációs szolgáltatásokhoz.

A kormányzati kommunikációs célokkal összhangban működő valamint költséghatékony központi közbeszerzési rendszer elindítása érdekében a Kormány úgy döntött, hogy létrehozza a Nemzeti Kommunikációs Hivatalt. A Hivatal központi költségvetési szervként 2014. október 29. napjától látja el feladatát, tevékenységét országos hatáskörrel, a kormányzati tevékenység összehangolásáért felelős miniszter irányítása alatt végzi.

A Korm. rendelet alapján, a Hivatal

- ellátja a Korm. rendelet hatálya alá tartozó szervezetek kommunikációs feladatainak szakmai felügyeletét,
- koordinálja a kommunikációs feladatok megvalósítását és jóváhagyja a kommunikációs célokat,
- összehangolja a kommunikációs feladatok ellátását biztosító szolgáltatásokat és a megvalósításukkal kapcsolatos közbeszerzési igényeket,
- véleményezi a Korm. rendelet hatálya alá tartozó szervezetek éves összesített közbeszerzési tervének kommunikációs feladatokat tartalmazó részét,

- a Korm. rendelet hatálya alá tartozó szervezetek nevében és javára központi közbeszerző szervezetként lebonyolítja a közbeszerzéseket,
- központi közbeszerző szervezetként eljárva lebonyolítja a kommunikációs feladatok ellátását biztosító közbeszerzéseket,
- ellenőrzi a központi közbeszerző szervezetként lebonyolított közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződések teljesítését.

8.2.6. 188/2015. (VII. 15.) Korm. Rendelet a hírszerző és elhárítási tevékenységhez kapcsolódó beszerzésekről

A Kormány a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény 182. § (1) bekezdés 12. pontjában kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

A beszerzési eljárásban biztosítani kell a minősített adat, valamint a nemzetbiztonsági érdek védelmét.

A beszerzési eljárásban az ajánlatkérő köteles biztosítani, a gazdasági szereplő pedig tiszteletben tartani a verseny tisztaságát és átláthatóságát.

A beszerzési eljárás során figyelembe kell venni az ajánlatkérő szükségleteit az áru egész életciklusa alatt.

A rendelet hatálya az ajánlatkérők hírszerző és elhárítási tevékenységéhez közvetlenül kapcsolódó beszerzéseire terjed ki, amennyiben a beszerzés becsült értéke árubeszerzés vagy szolgáltatás megrendelés esetén a 8 millió forintot, illetve építési beruházás esetén a 15 millió forintot eléri.

A rendelet hatálya alá tartozó beszerzés tárgya árubeszerzés, szolgáltatás megrendelés vagy építési beruházás lehet.

A beszerzés becsült értékén a beszerzés Kbt. vonatkozó rendelkezései alapján megállapított értékét kell érteni (a továbbiakban: becsült érték).

Tilos a becsült érték meghatározásának módszerét e rendelet megkerülése céljával megválasztani. Tilos e rendelet alkalmazásának megkerülése céljából a beszerzést részekre bontani.

Az ajánlatkérő minden beszerzési eljárását - annak előkészítésétől az eljárás alapján kötött szerződés teljesítéséig terjedően - írásban köteles dokumentálni.

Az ajánlatkérő az e rendelet hatálya alá tartozó beszerzésével kapcsolatban - a törvényben szabályozott adatszolgáltatási kötelezettségei kivételével - kizárólag a miniszter felé tartozik adatszolgáltatási kötelezettséggel.

A beszerzési eljárás előkészítésével, lefolytatásával kapcsolatban keletkezett összes iratot - ide nem értve a minősített adatot - a beszerzési eljárás lezárulásától, vagy a szerződés teljesítésével kapcsolatos összes iratot a szerződés teljesítésétől számított öt évig meg kell

őrizni. Ha a beszerzéssel kapcsolatban jogorvoslati eljárás indult, az iratokat annak jogerős befejezéséig, de legalább öt évig kell megőrizni.

A minősített adat kezelésére a minősített adatok védelmére vonatkozó jogszabályokat kell alkalmazni.

8.2.7. 1982/2013. (XII. 29.) Korm. határozat a Kormány irányítása alá tartozó ejezetek költségvetési szerveinek eszközbeszerzéseiről

1.¹ A Kormány az irányítása vagy felügyelete alá tartozó költségvetési szervnél beszerzési tilalmat rendel el a beruházások keretében – kivéve kisértékű tárgyi eszköz – történő informatikai eszközök beszerzése, létesítése (rovatszáma K63), valamint az egyéb tárgyi eszközök beszerzése létesítésén belül (rovatszáma K64) a bútorok, személygépjárművek, és telefon beszerzése vonatkozásában.

Felelős: a Kormány irányítása alá tartozó fejezetet irányító szerv vezetője

Határidő: azonnal

2. Az 1. pontban meghatározott tilalmak nem vonatkoznak

a) az európai uniós forrást tartalmazó előirányzatokra,

b) a NATO finanszírozási programok, illetve a közös finanszírozású NATO programok keretében megvalósuló beszerzésekre,

c)² az elkülönített állami pénzalapokból és az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramokból, valamint az Első Világháborús Centenárium Bizottság által támogatott és a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítványtól pályázat útján elnyert pénzeszközök terhére megvalósuló beruházásokra,

d) az adományokból megvalósuló beruházásokra,

e) a központi költségvetésről szóló törvénynek a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium fejezetébe sorolt Infokommunikációs ágazati programok és kormányzati informatikai rendszerek fejezeti kezelésű előirányzata terhére finanszírozott beruházásokra,

f) a létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 2012. évi CLXVI. törvény 3. melléklet 38–42. pontban meghatározott, kormányzati nemzeti létfontosságú információs rendszerelemekkel kapcsolatos beszerzésekre,

g)³ az államhatár védelmével, valamint a menekültek elszállásolásával és ellátásával kapcsolatos honvédelmi, nemzetbiztonsági, rendőrségi, menekültügyi és idegenrendészeti beszerzésekre,

h)⁴ az állami felsőoktatási intézménynek a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 108. § 4a. pontjában meghatározott felsőoktatási kutatás-fejlesztési vállalkozási tevékenység érdekében, valamint 100. § (5) bekezdésében foglaltak érdekében történő informatikai és egyéb eszközbeszerzéseire.

3.⁵ A tilalmak részbeni feloldására – rendkívül indokolt, egyedi esetekben – a Miniszterelnökséget vezető miniszter jogosult.

Felelős: Miniszterelnökséget vezető miniszter

Határidő: folyamatos

5. Ez a határozat 2014. január 1-jén lép hatályba.

8.3.BM Beszerzési Szabályzat

6/2016. (IV. 25.) BM utasítás a Belügyminisztérium Beszerzési Szabályzatáról

Az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet 13. § (2) bekezdés b) pontjában foglaltaknak megfelelően, tekintettel a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 23. § (4) bekezdés c) pontjára, valamint a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény 27. § (1) bekezdésében foglaltakra, kiadom a következő utasítást:

I. Fejezet

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. § (1) A Belügyminisztérium Beszerzési Szabályzata (a továbbiakban: szabályzat) személyi hatálya a Belügyminisztérium (a továbbiakban: BM) - a Belügyminisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 15/2014. (IX. 5.) BM utasítás (a továbbiakban: SzMSz) szerinti - hivatali egységeire terjed ki.

(2) A szabályzat tárgyi hatálya a BM Igazgatás, a BM fejezeti kezelésű előirányzatai, valamint az európai uniós forrásból megvalósuló beszerzésekre terjed ki, amelyek esetében a szerződés jogosultjává a BM válik, ezeken belül:

a) a közbeszerzésekre,

b) a központosított közbeszerzésekre,

c) a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) hatálya alá nem tartozó beszerzésekre, ideértve a Kbt. kivételi körbe tartozó, továbbá a közbeszerzési értékhatár alatti, valamint a központosított közbeszerzés hatálya alá nem tartozó beszerzéseket.

(3) A szabályzatot a Kbt.-vel és a közbeszerzési eljárásokra vonatkozó jogszabályokkal együtt kell alkalmazni, figyelemmel az Európai Unió intézményeinek közbeszerzési tárgyú rendeleteire, irányelveire, közleményeire, a Közbeszerzési Hatóság útmutatóira, ajánlásaira és tájékoztatóira, a Közbeszerzési Döntőbizottság összkollégiumi állásfoglalásaira, valamint európai uniós forrásból megvalósuló beszerzések esetén a támogatásra vonatkozó egyedi szabályokra, útmutatókra.

2. § A BM-ben nincs külön a közbeszerzéssel kapcsolatos feladatok ellátására állandó jelleggel működő, az SzMSz szerinti önálló szervezeti egység, a közbeszerzési eljárásokban részt vevők eseti jelleggel kapnak megbízást a feladatok ellátására.

1. Értelmező rendelkezések

3. § A szabályzat alkalmazásában:

a) ajánlatkérő: a BM;

b) Döntéshozó: legalább a BM önálló szervezeti egységét vezető személy;

c) európai uniós forrás: az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 1. § 7. pontja szerinti forrás;

d) felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadó: a Kbt. 187. § (2) bekezdés a) pont ac) alpontjában meghatározottak szerint a Közbeszerzési Hatóság által vezetett névjegyzékben szereplő természetes személy;

e) Kezdeményező: az a BM hivatali egység, amelynél a beszerzési igény felmerül. Vita esetén a hivatali egységeket irányító helyettes államtitkárnak, különböző helyettes államtitkárságok vagy államtitkárságok irányítása alá tartozó hivatali egységek esetén a BM közigazgatási államtitkárnak döntése szerinti hivatali egység;

f) Kötelezettségvállaló: a Belügyminisztérium hivatali szervezetei kötelezettségvállalási, utalványozási és ellenjegyzési, valamint érvényesítési rendjéről szóló BM utasításban, a fejezeti kezelésű előirányzatok terhére kötendő szerződés esetén a BM fejezeti kezelésű

előirányzatok felhasználásának rendjéről szóló BM utasításban kötelezettségvállalásra felhatalmazott személy;

g) Megfigyelő: a Döntéshozó által eseti jelleggel kijelölt, az előkészítő bizottság és/vagy a bírálóbizottság tevékenységét figyelemmel kísérő, szavazati joggal nem rendelkező személy;

h) Szakértő: a BM állományába nem tartozó természetes személy, jogi személy vagy személyes joga szerint jogképes szervezet, ide nem értve a felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadót.

2. Közbeszerzések tervezése és a statisztikai összegzés

4. § (1) A Kbt. 42. § (1) bekezdése szerinti éves összesített közbeszerzési terv (a továbbiakban: közbeszerzési terv) elkészítéséhez a Kezdeményező tárgyév március 15-ig

a) a BM éves jóváhagyott költségvetésében szereplő, valamint

b) európai uniós forrás esetében a

ba) pénzügyi fedezettel rendelkező és támogatási szerződésben szereplő vagy

bb) tervezett

beszerzésekre vonatkozóan - a központosított beszerzésekre is - adatot szolgáltat a Pénzügyi Erőforrás-gazdálkodási Főosztály (a továbbiakban: PEF) részére, amely alapján a közbeszerzési tervet a PEF készíti el, illetve véglegesíti.

(2) A közbeszerzési tervet a PEF felterjesztése alapján, a gazdasági helyettes államtitkár egyetértésével a közigazgatási államtitkár az 1. melléklet szerinti formanyomtatványon hagyja jóvá.

(3) A közbeszerzési terv öt évig történő megőrzéséről a PEF gondoskodik.

5. § A közbeszerzési tervben nem szereplő közbeszerzésre vagy a tervben foglaltakhoz képest módosított közbeszerzésre vonatkozó eljárás is lefolytatható, ha a közbeszerzési igény előre nem látható okból vagy egyéb változás miatt merült fel. Ez esetben Kezdeményező írásbeli indokolással együtt kezdeményezi a közbeszerzési terv módosítását a 4. §-ban foglalt eljárásrendnek megfelelően.

6. § Kezdeményező a közbeszerzési terv elkészítése előtt is indíthat közbeszerzési eljárást. A közbeszerzési terv összeállítása során ezen eljárásokat is szerepeltetni kell.

7. § (1) A központosított közbeszerzési rendszerről, valamint a központi beszerző szervezet feladat- és hatásköréről szóló 168/2004. (V. 25.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kkr.) hatálya alá tartozó kiemelt termékeket érintő közbeszerzések és beszerzések (a továbbiakban együtt: Kkr. szerinti beszerzés) vonatkozásában az Informatikai Főosztály elkészíti, és a Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság (a továbbiakban: KEF) által működtetett központosított közbeszerzési portálon (a továbbiakban: KEF portál) rögzíti a Kkr. 17. § (2) és (3) bekezdése szerinti - a (2) bekezdés szerinti adatszolgáltatás alapján összesített - éves közbeszerzési tervet az ott meghatározott formában és határidőig, továbbá gondoskodik az azt érintő módosítások bejelentéséről.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott feladat végrehajtása érdekében a Kkr. szerinti beszerzésekről az érintett hivatali egység tárgyév április 30-ig - a Kkr.-ben meghatározott és a KEF portálon közzétett formában - adatot szolgáltat az Informatikai Főosztály számára, valamint a szükséges módosításokat haladéktalanul jelzi.

(3) Az Informatikai Főosztály - a központi beszerzési rendszerhez történő kapcsolódás érdekében - a Kkr. 16. § (1) bekezdése szerint bejelentkezik a KEF portálon, valamint ha szükséges, a KEF portálon az intézményi és felhasználói adatokban bekövetkezett változásokat öt munkanapon belül átvezeti, továbbá gondoskodik a Kkr. 16. § (3) bekezdése szerinti éves felülvizsgálat elvégzéséről.

8. § (1) Kezdeményező feladata:

a) a Kkr. 17. § (1) bekezdésébe foglalt igények - ide értve a Kkr. 7. § (1) bekezdés b) és d) pontjában szabályozott, saját hatáskörben történő beszerzési igényt is - KEF portálra történő bejelentése, előzetes rögzítése, valamint

- b) a Kkr. 8. § (1) bekezdése szerinti esetben a tájékoztató megküldése a KEF számára.
- (2) A KEF portálra való bejelentkezési jogosultság biztosításáról a Kezdeményező igénylésére az Informatikai Főosztály gondoskodik.
9. § (1) A Nemzeti Kommunikációs Hivatalról és a kormányzati kommunikációs beszerzések központosított közbeszerzési rendszeréről szóló 247/2014. (X. 1.) Korm. rendelet (a továbbiakban: NKoH rendelet) hatálya alá tartozó közbeszerzések és beszerzések (a továbbiakban együtt: NKoH rendelet szerinti beszerzések) tekintetében a Támogatás-koordinációs Főosztály (a továbbiakban: TKFO) elkészíti az NKoH rendelet 8. § (1) bekezdés a) pontja szerinti éves kommunikációs közbeszerzési tervet, valamint az NKoH rendelet 9. §-a szerinti összesített tájékoztatót, az ott meghatározott formában és határidőig.
- (2) A TKFO gondoskodik az összesített tájékoztató, valamint - a gazdasági helyettes államtitkár egyetértését követően felterjesztett és a közigazgatási államtitkár által jóváhagyott - éves kommunikációs közbeszerzési terv rögzítéséről, illetve ha szükséges, a módosítások átvezetéséről a Nemzeti Kommunikációs Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) által működtetett központosított közbeszerzési portálon (a továbbiakban: NKoH portál).
- (3) A TKFO számára - az általa megküldött formában és tartalommal - az NKoH rendelet szerinti beszerzésekben érintett hivatali egység az NKoH rendelet
- a) 8. § a) pontja szerinti éves összesített közbeszerzési terv, valamint a szponzorizációs költségkeretterv elkészítése érdekében tárgyév november 30-ig,
- b) 9. §-a szerinti összesített tájékoztató elkészítése érdekében tárgyévi negyedévet megelőző hónap végéig
- adatot szolgáltat, továbbá a szükséges módosításokat haladéktalanul jelzi.
- (4) Az NKoH rendelet szerinti beszerzések érdekében az NKoH portálon való bejelentkezés, valamint a szervezet adataiban történő változás átvezetése - a változás bekövetkezéstől számított 30 napon belül - a TKFO feladata.
10. § (1) Az NKoH rendelet szerinti beszerzések tekintetében a Kezdeményező feladata
- a) az NKoH rendelet 8. § (1) bekezdés b) pontja szerinti igények összeállítása, valamint annak az NKoH portálon történő rögzítése,
- b) az NKoH rendelet 12. § (1) bekezdése szerinti saját hatáskörű beszerzés megvalósítására vonatkozó tájékoztató, valamint a saját hatáskörű beszerzéssel kapcsolatos, az NKoH rendelet 13. § (1) bekezdése szerinti valamennyi adatszolgáltatás összeállítása és a Hivatal részére történő megküldése,
- c) az NKoH rendelet 15. § (3) bekezdés a) pontja szerinti megrendelések előzetes ellenőrzés céljából való megküldése a Hivatal részére.
- (2) Az (1) bekezdés szerinti feladatok megvalósítása érdekében Kezdeményező gondoskodik - a TKFO előzetes értesítésével - az NKoH portálon történő regisztrációról.
11. § A közbeszerzési terv, illetve annak módosításának
- a) a kormányzati honlapon (www.kormany.hu) való közzététel érdekében történő megküldéséről tárgyév március 31. napjáig a Kommunikációs Főosztály;
- b) - a közbeszerzési és tervpályázati hirdetmények feladásának, ellenőrzésének és közzétételének szabályairól, a hirdetmények mintáiról és egyes tartalmi elemeiről, valamint az éves statisztikai összegzésről szóló 44/2015. (XI. 2.) MvM rendelet (a továbbiakban: MvM rendelet) 36. § (1)-(5) bekezdései szerinti, a Közbeszerzési Adatbázisban történő - közzétételéről a PEF;
- c) - a közbeszerzések központi ellenőrzéséről és engedélyezéséről szóló 320/2015. (X. 30.) Korm. rendeletben (a továbbiakban: Kbell. Korm. rendelet) foglaltak szerinti, a közbeszerzésekért felelős miniszter részére történő - megküldéséről a PEF;
- gondoskodik. A módosítást annak elfogadását követően haladéktalanul továbbítani szükséges.
12. § (1) A PEF a BM közbeszerzéseiről az MvM rendelet előírásainak megfelelően a tárgyévet követő év május 31-ig éves statisztikai összegzést készít. Kezdeményező az éves

statisztikai összegzés elkészítéséhez szükséges adatokat a PEF részére a tárgyévet követő év április 15-ig megküldi.

(2) A statisztikai összegzés Kbt. 43. § (1) bekezdés g) pontja szerinti közzétételére való megküldéséről - a PEF kezdeményezése alapján - a Kommunikációs Főosztály gondoskodik.

3. Előzetes engedélyek

13. § Az egyes beszerzésekre vonatkozóan Kezdeményező feladata az előzetes engedélyek beszerzése, bejelentések megtétele különös tekintettel az alábbiakra:

a) A büntetés-végrehajtási szervezet részéről a központi államigazgatási szervek és rendvédelmi szervek irányában fennálló egyes ellátási kötelezettségekről, a termékek és szolgáltatások átadás-átvételének és azok ellentételezésének rendjéről szóló 44/2011. (III. 23.) Korm. rendelet, valamint a büntetés-végrehajtási szervezet részéről a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter vezetése, irányítása vagy felügyelete alá tartozó szervek irányában fennálló ellátási kötelezettségről, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében előállított termékekről és szolgáltatásokról, azok átadás-átvételéről és az ellentételezés rendjéről szóló 9/2011. (III. 23.) BM rendelet szerint az ellátási kötelezettség minimális értékét elérő beszerzés esetén a Központi Ellátó Szerv nyilatkozatának beszerzése.

b) A Kormány irányítása alá tartozó fejezetek költségvetési szerveinek eszközbeszerzéseiről szóló 1982/2013. (XII. 29.) Korm. határozat szerinti beszerzési tilalom alá eső beszerzések esetén a Miniszterelnökséget vezető miniszter engedélye. A felmentési engedélyt a Kezdeményező a PEF Fejezeti Költségvetési és Kontrolling Osztályán keresztül szerzi be.

c) A Kbell. Korm. rendeletben meghatározott hozzájárulások, melyet a Kezdeményező a PEF Gazdálkodásszabályozási és Tulajdonosi Felügyeleti Osztályán keresztül szerez be.

d) Az európai uniós forrásból megvalósuló projektekhez szükséges előzetes engedélyek beszerzése, figyelemmel a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 98-109. §-ában foglaltakra.

e) A 8. §-ban foglaltak szerint a Kkr.-ben meghatározott - a KEF portálon keresztül történő - bejelentés megtétele.

f) A 10. §-ban foglaltak szerint az NKoH rendeletben meghatározott igénybejelentés megtétele, illetve az előírt engedélyek megszerzése.

g) A 40. § (1) bekezdésében foglaltak szerint az Országgyűlés illetékes bizottságának előzetes engedélyének megszerzése.

II. Fejezet

A KÖZBESZERZÉSEK LEBONYOLÍTÁSA

4. A közbeszerzésekre vonatkozó általános szabályok

14. § Alapvető eljárásrendi szabályként - kivéve, ha a Kbt. másként rendelkezik -:

a) az uniós értékhatárokat elérő értékű közbeszerzési eljárásoknál a Kbt. Második Rész rendelkezéseit kell alkalmazni;

b) uniós értékhatárok alatti és egyben a nemzeti értékhatárokat elérő közbeszerzési eljárásoknál a Kbt. Harmadik Rész rendelkezéseit kell alkalmazni.

15. § Nemzeti eljárásrendben Kezdeményezőnek két lehetősége van az eljárás lebonyolítására:

a) szabadon kialakított eljárást folytat le a Kbt. 117. §-ában meghatározottak szerint, vagy

b) az uniós beszerzésekre vonatkozó szabályok szerint jár el a Kbt. 113-116. §-ában foglalt eltérésekkel.

16. § (1) Az összeállított közbeszerzési dokumentumok jóváhagyásra való felterjesztéséről a Kezdeményező gondoskodik.

(2) A közbeszerzési dokumentumok tartalmáért az elkészítésben részt vevők - az egyes dokumentumokon aláírásukkal igazolt - közreműködésük arányában, valamint a képviselt szakterület tekintetében felelnek.

17. § A közbeszerzési eljárás során a Kezdeményező feladata a Kbt. 37. §-a és 43. § (1) bekezdés b)-f) pontja szerinti dokumentumok közzététele.

5. Közbeszerzési eljárások előkészítése és megindítása

18. § A közbeszerzéseket Kezdeményező indítja meg és folytatja le. Kezdeményező közvetlenül a beszerzési igény felmerülését követően az előkészítő bizottság összehívásáig javaslatétel céljából bevonhatja különösen a PEF-et, illetve a Peres Képviselési és Szerződés-előkészítő Főosztályt (a továbbiakban: PKSZF) a beszerzési eljárás előkészítésébe, különösen az egybeszámítási szabályok alkalmazásába, a becsült érték, az alkalmazandó eljárásrend és az eljárás fajtájának meghatározásába, valamint a közbeszerzési eljáráshoz kapcsolódó egyéb közbeszerzési szakkérdések rendezésébe.

19. § Kezdeményező a közbeszerzési eljárásba annak előkészítésétől felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadót, Szakértőt vonhat be, ha erre a forrás biztosított. Továbbá felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadót von be a Kbt. 27. § (3) bekezdésében meghatározott esetekben. A felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadóval kötendő szerződéskötésnél Kezdeményező figyelembe veszi az alábbiakat:

a) Ha a BM rendelkezik vonatkozó keretszerződéssel, akkor Kezdeményezőnek lehetősége van ennek keretei között igénybe venni a felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadó szolgáltatását. Ha a BM nem rendelkezik keretszerződéssel, Kezdeményező intézkedik a szerződés megkötésére vonatkozóan.

b) A felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadónak rendelkeznie kell külön jogszabályban meghatározott felelősségbiztosítással. A szerződésben rögzíteni kell, hogy a felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadó rendelkezésére álló biztosítási összeghatár a biztosítási időszakban esetleg már korábban bekövetkezett biztosítási események következtében nem csökkenhet.

c) A szerződésben rögzíteni kell a felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadó által e tevékenysége körében esetlegesen okozott károk megtérítésének szabályait, a felelősségi szabályok érvényesítésének módját, valamint a névjegyzéki lajstromszámát.

d) A szerződésben rögzíteni kell, hogy jogorvoslat esetén a felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadó képviseli a BM-et a Közbeszerzési Döntőbizottság előtt, valamint ha az eljárás bírósági szakaszba kerül, köteles együttműködni a PKSZF-fel.

20. § A közbeszerzés tárgya szerinti szakmai szakértelmet biztosító BM szervezeti egység a Kezdeményezővel együttműködve a közbeszerzési eljárások megindítása előtt a becsült érték meghatározása céljából - a Kbt. 28. § (2) bekezdése szerinti - külön vizsgálatot végez annak érdekében, hogy az egyes közbeszerzések értékét a piaci viszonyok alapján reálisan tudja megbecsülni, melyet dokumentál.

21. § A becsült érték alapján Kezdeményező elvégzi az egybeszámítási vizsgálatot. Ennek során Kezdeményező figyelembe veszi a tárgyévi közbeszerzési tervet, a BM belső honlapján (Intranet) közzétett közbeszerzési értékhatár alatti, valamint a Kbt. szerinti kivételi körbe tartozó beszerzések tervét (a továbbiakban: beszerzési terv) a 2. melléklet szerint és a PEF-től megkért kötelezettségvállalási nyilvántartási adatokat.

22. § A becsült érték és az egybeszámítási vizsgálat után Kezdeményező meghatározza az alkalmazandó eljárásrendet.

23. § A közbeszerzési eljárás kezdeményezéséhez

a) a PEF vezetője visszaigazolása szükséges arról, hogy az ajánlatkérés időpontjában a pénzügyi fedezet rendelkezésre áll, kivéve ha írásbeli biztosíték van arra, hogy a teljesítés időpontjában rendelkezésre fog állni;

b) - a Kbt. 53. § (6) bekezdése szerinti feltételes közbeszerzés esetén - a PEF tájékoztatása szükséges, a tájékoztatásnak a 3. melléklet szerinti nyilatkozatot feltétlenül tartalmaznia kell, amelyen a PEF vezetője a tájékoztatás tudomásulvételét aláírásával igazolja.

24. § (1) Kezdeményező

a) a közbeszerzési eljárás előkészítésére, alapidokumentumainak kialakítására, az eljárás lefolytatására előkészítő bizottságot hoz létre. Az előkészítő bizottság megbízására, valamint eljárására a bírálóbizottságra vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni. Az előkészítő bizottság összetételére a 27. § (2) bekezdés rendelkezései az irányadóak;

b) az európai uniós forrásból biztosított vagy biztosítani tervezett beszerzések esetén, ha szükséges, kezdeményezi a közbeszerzési eljárásra vonatkozó - e szabályzatot kiegészítő - egyedi felelősségi rend Döntéshozó általi jóváhagyását.

(2) Az előkészítő bizottság eljárási cselekményeit a Kezdeményező koordinálja. Az előkészítő bizottság elnökét a Kezdeményező delegálja.

25. § Kezdeményező felterjesztése alapján a Döntéshozó hagyja jóvá

a) - ha az eljárás alapján szükséges - az ajánlattételre felkérni kívánt gazdasági szereplők személyét;

b) az összeállított közbeszerzési dokumentumok tartalmát;

c) a közbeszerzési eljárás megindítását.

6. Az ajánlatok felbontása

26. § (1) Az ajánlatok felbontását az előkészítő bizottság vagy a bírálóbizottság tagja végzi.

(2) Az ajánlatok felbontásának technikai feltételeiről, így különösen a beléptetésről, a helyszín biztosításáról, a jelenléti ív és a jegyzőkönyvek elkészítéséről, azok megküldéséről Kezdeményező gondoskodik.

7. A bírálóbizottság

27. § (1) Bírálóbizottság létrehozása kötelező a Kbt. 27. § (4) bekezdésében foglaltak szerint.

(2) A bírálóbizottság tagja:

a) a Kezdeményező munkatársa,

b) a PEF közbeszerzési jogi szakértelemmel rendelkező munkatársa,

c) a PKSzF munkatársa,

d) szükség esetén

da) a PEF pénzügyi szakértelemmel rendelkező munkatársa,

db) a Kezdeményező által felkért Szakértő,

dc) a közbeszerzés tárgyában érintett BM szervezeti egység munkatársa,

dd) a felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadó,

de) a Döntéshozó által kijelölt Megfigyelő.

(3) A bírálóbizottság legalább három tagból álló testület. A bírálóbizottság tagjainak a közbeszerzés tárgya szerinti szakmai, közbeszerzési, jogi és pénzügyi szakértelemmel kell rendelkezniük. Ezen szabály figyelembevételével a Kezdeményező a BM szervezeti egységei részére megkeresést küld, amely alapján a BM szervezeti egységei tagokat delegálnak. A Kezdeményező írásbeli javaslatára a Döntéshozó dönt a bírálóbizottság tagjainak személyéről és számáról.

(4) A bírálóbizottságban biztosítani kell a BM többségét. A bírálóbizottság elnöke kizárólag a BM hivatali egységeinek munkatársa lehet.

(5) A bírálóbizottság elnökét és tagjait a Döntéshozó a Kezdeményező javaslatára írásban bízza meg. A megbízásban rögzíteni kell a bírálóbizottság tagjának nevét, az általa képviselt szakértelmet és a feladatát. Az elnök és a tagok feladataikat legjobb tudásuk szerint és jogviszonyukból eredő kötelezettségük maradéktalan betartásával látják el.

(6) A bírálóbizottság tagja egyben az előkészítő bizottság tagja is lehet.

(7) Az elnök és a tagok megbízásával egyidejűleg őket akadályoztatásuk esetén helyettesítő póttagok is megbízásra kerülhetnek. Az elnök és a tagok akadályoztatásuk esetén azt haladéktalanul bejelentik Kezdeményező felé, Kezdeményező intézkedik a póttag kijelöléséről.

(8) Összeférhetlenségi ok fennállása esetén a kiesett tag vagy elnök helyére a Kezdeményező javaslatára a Döntéshozó új tagot vagy elnököt bíz meg.

28. § Kezdeményező felhívja a bírálóbizottsági tagként, Döntéshozóként vagy javaslatételre jogosult személyként közreműködők figyelmét az egyes vagyonyilatkozat-tételi kötelezettségekről szóló törvényben foglaltak szerinti vagyonyilatkozat-tételi kötelezettség teljesítésére.

29. § A bírálóbizottság határozatképtelen, ha tagjainak száma három alá csökken. Határozatképtelenség fennállásakor a bírálóbizottság elnöke, annak akadályoztatása esetén a Kezdeményező újabb bírálóbizottsági ülést hív össze.

8. A bírálóbizottság munkájára vonatkozó részletes szabályok

30. § (1) A bírálóbizottság ülést - az ülés helyének és időpontjának megjelölésével - a bírálóbizottság elnöke hívja össze.

(2) A bírálóbizottság elnöke és tagjai 1-1 szavazati joggal rendelkeznek. A bírálóbizottság döntéseit egyszerű szavazattöbbséggel hozza. Szavazategyenlőség esetén a bírálóbizottság elnökének szavazata dönt.

31. § (1) A bírálóbizottság munkájáról egy eredeti, aláírásokkal ellátott, a Kbt. 27. § (4) bekezdése szerinti jegyzőkönyvet kell készíteni, amelynek részét képezhetik - ha a bírálóbizottság elnöke vagy a bírálóbizottság tagja ezt kifejezetten kéri - a tagok indokolással ellátott bírálati lapjai.

(2) Az ajánlatok értékelése során a jegyzőkönyvnek részletes indokolást kell tartalmaznia a döntés megalapozottságát illetően.

(3) A jegyzőkönyv végén a bírálóbizottság - jegyzőkönyvbe foglalt értékelésével - javaslatot tesz a Döntéshozó részére, hogy mely ajánlattevőt javasolja az eljárás nyertesének, akivel javasolja a szerződés megkötését. A bírálóbizottság javaslatot tehet a második helyezett megnevezésére is.

(4) A bírálóbizottság javaslata alapján az ajánlatok érvénytelenségéről, az ajánlattevők kizárásáról, az érvényes ajánlatokról, az eljárás eredményességéről vagy annak eredménytelenségéről, az eljárás nyerteséről a döntést a Döntéshozó hozza meg.

32. § Az eljárás eredményét csak a Döntéshozó döntését követően lehet kihirdetni. Köztes döntés esetén a köztes döntésről szóló tájékoztatást csak a Döntéshozó döntését követően lehet megadni.

9. A szerződés megkötése

33. § (1) Az eredményes közbeszerzési eljárást követően a nyertes ajánlattevővel a szerződés aláírásának előkészítése és lebonyolítása Kezdeményező feladata.

(2) A szerződéskötés során a szerződés tartalmát tekintve különösen a Kbt., a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény szerződéskötésre vonatkozó rendelkezéseit, valamint a (3) bekezdésben foglaltakat figyelembe véve kell eljárni.

(3) A BM Igazgatás költségvetése terhére, valamint európai uniós forrásból megvalósuló projektek keretében kötendő szerződés megkötésével kapcsolatos eljárások során a Belügyminisztérium hivatali szervezetei kötelezettségvállalási, utalványozási és ellenjegyzési, valamint érvényesítési rendjéről szóló BM utasítás, a fejezeti kezelésű előirányzatok terhére kötendő szerződés esetén a fejezeti és központi kezelésű előirányzatok felhasználásának rendjéről szóló BM rendelet és utasítás alapján kell eljárni.

34. § A szerződés szerinti ellenszolgáltatás kifizetését követő 10 munkanapon belül a PEF adatot szolgáltat a kifizetés időpontjáról, valamint a kifizetett ellenszolgáltatás összegéről a Kezdeményező részére.

10. A közbeszerzési eljárások dokumentálása

35. § A BM közbeszerzéseinek cselekményeit azok előkészítésétől az eljárás alapján kötött szerződés teljesítéséig - ide értve azon szerződéses kötelezettségek teljesítését is, amelyek a közbeszerzési eljárásban az értékelés során figyelembevételre kerültek, valamint minden, a szerződésben foglaltaktól eltérő teljesítést, annak okait és adott esetben a szerződésszegéssel

kapcsolatos igények érvényesítését is - dokumentálni kell. A dokumentumok kezelése, az abból történő adatszolgáltatás a BM Iratkezelési Szabályzatában meghatározottak szerint a Kezdeményező feladata.

36. § A közbeszerzési eljárások előkészítésével, lefolytatásával és a szerződés teljesítésével kapcsolatban keletkezett összes iratot a közbeszerzési eljárás lezárulásától vagy a szerződés teljesítésétől számított öt évig, európai uniós forrásból megvalósuló projektek esetében a támogatási szerződésben meghatározott időpontig kell megőrizni. Ha a közbeszerzéssel kapcsolatban jogorvoslati eljárás indult, az iratokat annak jogerős befejezésétől számított öt évig kell megőrizni. A megőrzés a Kezdeményező feladata.

37. § A nyertes ajánlattevőként szerződő fél szerződésszegéséről a Kbt. 142. § (5) és (6) bekezdése szerinti bejelentést Kezdeményező teljesíti a Közbeszerzési Hatóság felé.

11. A központosított közbeszerzési eljárás szabályai

38. § (1) A KKr. szerinti beszerzéseket a Kezdeményező az Informatikai Főosztály közreműködésével bonyolítja le.

(2) Az NKOH rendelet szerinti beszerzéseket a Kezdeményező a TKFO közreműködésével bonyolítja le.

(3) A Kbell. Korm. rendelet 6. § (5) bekezdés szerinti adatszolgáltatást a határidőt megelőző 5 nappal Kezdeményező megküldi a PEF részére.

12. Minősített beszerzési eljárás

39. § (1) Minősített beszerzési eljárások a Kbt. 9. § (1) bekezdés a) és b) pontja hatálya alá tartozó beszerzések.

(2) A minősített eljárásra - a Kbt. 9. § (1) bekezdés a) pontja szerinti beszerzések kivételével - alkalmazni kell a Kbell. Korm. rendelet szabályait.

(3) Ahol e szabályzat rendelkezéseiben közbeszerzési eljárás szerepel, azon a minősített beszerzési eljárások esetében beszerzési eljárást kell érteni.

40. § (1) Ha a beszerzés a Kbt. 9. § (1) bekezdés a) vagy b) pont hatálya alá tartozik, a minősített beszerzések Országgyűlés általi mentesítésének kezdeményezésére vonatkozó feltételekről és eljárásról, valamint az ilyen beszerzések megvalósításakor az ajánlatkérő által érvényesítendő követelményekről szóló 492/2015. (XII. 30.) Korm. rendelet által meghatározott eljárásrend szerint a Kezdeményező a rendészeti államtitkár útján szerzi be az Országgyűlés illetékes bizottságának engedélyét.

(2) Kezdeményező az (1) bekezdés szerinti engedély megszerzése érdekében készített kérelmet - annak megküldését megelőzően - legalább 3 napos véleményezési határidővel szakmai egyeztetés céljából megküldi a gazdasági helyettes államtitkár és a szabályozási és koordinációs helyettes államtitkár számára.

41. § A minősített beszerzési eljárásokról - a Kbt. 9. § (1) bekezdés a) pontja szerinti beszerzések kivételével - Kezdeményező adatot szolgáltat a PEF részére minden év szeptember 15. napjáig. Az adatokat a PEF összesíti, és minden év szeptember 30. napjáig megküldi a Közbeszerzési Hatóság részére.

13. A Kbt. hatálya alá nem tartozó beszerzésekre vonatkozó szabályok a minősített beszerzések kivételével

42. § (1) A Kbt. hatálya alá nem tartozó beszerzést, kivéve a minősített beszerzést (ezen alcím tekintetében: beszerzés) a Kezdeményező folytatja le.

(2) A beszerzési eljárás során előkészítő bizottsági tagok, valamint bírálóbizottsági tagok kijelölése nem kötelező.

43. § A beszerzésnél a Kezdeményező árajánlatokat kérhet be. Ebben az esetben a kötelezettségvállalásra jogosult az árajánlatok alapján saját hatáskörében dönthet, hogy mely ajánlattevővel köt szerződést. Kezdeményező az európai uniós forrásból megvalósuló projektek és egyéb támogatási konstrukciók esetén a támogatási konstrukció szerinti vonatkozó jogszabályok, illetve egyéb szabályozók szerint jár el.

44. § A szerződés megkötése során a 33. § (3) bekezdésében foglaltakat figyelembe véve kell eljárni.

45. § (1) A beszerzés tervezéséhez Kezdeményező tárgyév március 15-ig - a BM éves jóváhagyott költségvetésében szereplő, valamint európai uniós forrás esetében a tervezett és a támogatási szerződésben szereplő (pénzügyi fedezettel rendelkező) beszerzésekre vonatkozóan - adatot szolgáltat a PEF részére, mely alapján a beszerzési tervet a PEF készíti el.

(2) A beszerzési terv BM belső honlapján (Intranet) történő közzététel kezdeményezéséről a PEF gondoskodik.

(3) A Kezdeményező a beszerzési terv elkészítése előtt is indíthat beszerzési eljárást, amelyet a beszerzési tervben szintén megfelelően szerepeltetni kell. Ez esetben Kezdeményező - legkésőbb a beszerzési eljárás megindításával egyidejűleg - írásbeli indokolással együtt kezdeményezi a beszerzési terv módosítását az (1) bekezdésben foglalt eljárásrendnek megfelelően.

III. Fejezet

FELELŐSSÉGI REND

46. § A közbeszerzési és beszerzési eljárás jogszerűségéért valamennyi közreműködő az e szabályzatban, a vonatkozó jogszabályokban és közjogi szervezetszabályozó eszközökben, valamint belső dokumentumokban meghatározott hatáskörének és feladatának megfelelően, a közreműködés mértékéig felelős. Így felelős különösen a

a) Döntéshozó: a bírálóbizottság tagjainak, adott esetben a Megfigyelő személyéről és számáról való döntés, valamint a közbeszerzési eljárás során a döntés, adott esetben a köztes döntés meghozataláért.

b) Előkészítő, illetve a bírálóbizottság tagja: az e szabályzatban, valamint az egyedi bizottsági kijelölésben meghatározott feladatai ellátásáért.

c) Informatikai Főosztály vezetője: a Kkr.-ben és az e szabályzatban meghatározott feladataiért.

d) Kezdeményező vezetője: a közbeszerzési tervhez és statisztikai összegzéshez történő adatszolgáltatásért; a becsült érték megállapításáért, a becsült érték szerint a vonatkozó eljárásrend kiválasztásáért, a Kbt.-ben meghatározott adminisztratív, közzétételi, dokumentációs és megőrzési kötelezettség betartásáért, a piacfelmérésért, az előkészítő tevékenység Kbt. szerinti lefolytatásáért, az eljárás megindításáért, lefolytatásáért és a szerződés megkötésének előkészítéséért.

e) Kommunikációs Főosztály vezetője: a PEF kezdeményezése alapján a közbeszerzési terv, a statisztikai összegzés közzétételre való megküldéséért és a beszerzési terv közzétételéért.

f) Kötelezettségvállaló: a BM Igazgatás költségvetése terhére, valamint európai uniós forrásból megvalósuló projektek keretében kötendő szerződés megkötésével kapcsolatos eljárások során a Belügyminisztérium hivatali szervezetei kötelezettségvállalási, utalványozási és ellenjegyzési, valamint érvényesítési rendjéről szóló BM utasítás, fejezeti kezelésű előirányzatok terhére kötendő szerződés esetén a fejezeti és központi kezelésű előirányzatok felhasználásának rendjéről szóló BM rendelet és utasítás szerinti eljárásrend betartásáért, a közbeszerzési értékhatár alatti beszerzés esetén a vonatkozó jogszabályok, útmutatók szerinti lefolytatásáért.

g) PEF vezetője: a közbeszerzési terv és a statisztikai összegzés elkészítéséért, közzétételre történő megküldéséért, a 13. § b) és c) pontjában meghatározott feladatok elvégzéséért.

47. § Az előkészítő és a bírálóbizottság tagja mentesül a felelősség alól, ha a jogsértő döntés ellen szavazott, és írásban indokolással ellátott ellenvéleményt nyilvánított, vagy távollétében született a jogsértő döntés.

IV. Fejezet

A KÖZBESZERZÉSEK ELLENŐRZÉSE

48. § A BM közbeszerzéseinek belső ellenőrzését az éves ellenőrzési terv vagy a miniszter külön utasítása alapján az Ellenőrzési Főosztály végzi.

V. Fejezet

JOGORVOSLAT

49. § (1) Ha az eljárásba felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadó

a) bevonásra került, akkor a jogorvoslatra a 19. § d) alpontjában foglaltakat kell alkalmazni;

b) nem kerül bevonásra, akkor a BM-et a jogorvoslat minden szakaszában a PKSzF képviseli.

(2) Jogorvoslat esetén Kezdeményező haladéktalanul intézkedik az eljárás dokumentumainak PKSzF-re történő megküldéséről.

8.4. Az adományok és egyéb felajánlások elfogadásának rendszere

A 26/2010. (XII. 29.) BM utasítás rendelkezik a belügyminiszter irányítása alatt álló egyes rendvédelmi szervek és oktatási intézmények részére felajánlott adományok elfogadásának rendjéről.

8.3.1. Adomány fogalma, támogatási rendje és alapelvei

Adomány: a rendvédelmi szervnek jogszabályban meghatározott közfeladata ellátásával közvetlenül összefüggő célra, visszafizetési kötelezettség nélkül által nyújtott pénzadomány, támogatás, juttatás, ajándék, így különösen bármely forgalomképes ingó vagy ingatlan dolog, pénz, vagyoni értékű jog, egyéb kedvezmény, térítés nélkül nyújtott szolgáltatás, valamint ellenérték nélkül történő munkavégzés. Az adomány jellégétől függően nyújtható egyszeri vagy visszatérő formában.

A kétmillió forintot meg nem haladó értékű adomány elfogadására, illetve visszautasítására:

- a) az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv központi szerve tekintetében az országos rendőrfőkapitány, a megyei (fővárosi) rendőrfőkapitányságok tekintetében a megyei (fővárosi) rendőrfőkapitány, a Központi Gazdasági Ellátó Igazgatóság tekintetében az igazgató, a Készenléti Rendőrség tekintetében a parancsnok, a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság tekintetében az igazgató, a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet tekintetében az igazgató,
- b) az NVSZ esetében a szolgálat vezetője,
- c) a SZEBEKK esetében a főigazgató,
- d) a BM NOK és a rendészeti szakközépiskolák, valamint a KOK esetében az intézmény vezetője,
- e) a BVOP tekintetében a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka (a továbbiakban: országos parancsnok), a bv. intézetek vonatkozásában az intézet parancsnoka, a bv. intézmények esetében az intézmény vezetője, a bv. gazdasági társaságok esetében a gazdasági társaság ügyvezető igazgatója,
- f) a katasztrófavédelem központi szerve tekintetében a főigazgató, területi, területi jogállású, valamint helyi szervei esetében a kedvezményezett szerv vezetője,
- g) a Terrorelhárítási Központ esetében a főigazgató.

A kétmillió forintos értékhatárt meghaladó, de a tízmillió forintos értékhatárt meg nem haladó adományok elfogadására vagy visszautasítására

a) *fenti a)* alpontjában meghatározott szervek tekintetében az országos rendőrfőkapitány,
b) *fenti b)-d)* alpontjában meghatározott szervek tekintetében a Belügyminisztérium (a továbbiakban: Minisztérium) gazdasági helyettes államtitkára,
c) a *fenti e)* alpontjában meghatározott szervek tekintetében az országos parancsnok,
d) a *fenti f)* alpontjában meghatározott szervek tekintetében az országos főigazgató,
e) a *fenti g)* alpontjában meghatározott szerv tekintetében a főigazgató jogosult.

A Minisztérium gazdasági helyettes államtitkára dönt:

a) a tízmillió forintos értékhatárt meghaladó adományok, valamint
b) értékhatártól függetlenül külföldi rendvédelmi szerv, valamint nemzetközi megállapodás, egyezmény alapján külföldi kormány, minisztérium által felajánlott adományok,

c) a meghatározottaknak meg nem felelő adomány elfogadásáról vagy visszautasításáról.

Az adomány arra a célra használható fel, amelyre az adományozó juttatta. Ha az adomány célját, rendeltetését az adományozó nem jelöli meg, úgy annak felhasználásáról - a kedvezményezett szerv gazdasági, pénzügyi vezetője javaslatainak figyelembevételével - az adomány elfogadására jogosult vezető dönt.

A rendvédelmi szervek adományt csak:

- belföldi önkormányzatoktól,
- külföldi rendvédelmi szervektől, valamint
- nemzetközi megállapodás, egyezmény alapján külföldi kormányoktól, minisztériumoktól fogadhatnak el.

Az adományok elfogadásával kapcsolatos döntés-előkészítést, az ahhoz kapcsolódó eljárást - az adomány jellegének megfelelően - az érintett szakmai szervezeti egységek véleményének figyelembevételével az elfogadásra jogosult vezető szervezeti szintjéhez igazodó, a gazdasági, pénzügyi ügyekért felelős szervezeti egység végzi.

Az adomány elfogadásakor az elfogadásra jogosult vizsgálja:

- az adományozó által kikötött célok teljesíthetőségét és következményeit,
- a gazdaságosságot,
- az adomány működtetési feltételeinek meglétét,
- az adomány rendeltetésszerű használatra való alkalmasságát,
- az adományozó rendelkezési jogának fennállását, valamint
- a szabályzatban foglalt kizáró okokat.

A felajánlott adomány elfogadásáról az adomány elfogadására jogosult az adományozóval írásbeli **megállapodást** köt. A megállapodást az elfogadásra jogosult által vezetett rendvédelmi szerv, oktatási intézmény gazdasági, pénzügyi vezetője ellenjegyzi.

A megállapodás tartalmazza

- az adomány azonosítására alkalmas adatokat,
- az adomány bruttó és nettó könyvszerinti értékét, ha ez nem állapítható meg, annak piaci értékét,
- az adomány felhasználási, hasznosítási célját, módját, a felhasználás feltételeit, valamint
- az adományozó nyilatkozatát arról, hogy hozzájárul nevének és székhelye címének kezeléséhez.

Az adomány arra a célra használható fel, amelyre az adományozó juttatta. Ha az adomány célját, rendeltetését az adományozó nem jelöli meg, úgy annak felhasználásáról - a megadományozni kívánt rendvédelmi szerv, oktatási intézmény gazdasági, pénzügyi vezetője javaslatainak figyelembevételével - az adomány elfogadására jogosult vezető dönt.

Az adományban részesült rendvédelmi szerv vagy oktatási intézmény az ötvenezer forintnál nagyobb értékű adományra és az adományozóra vonatkozó adatokat az adomány elfogadásától számított 8 napon belül köteles honlapján közzétenni és annak megismerhetőségét 3 éven keresztül biztosítani.

A közzététel tartalmazza az adományozó székhelyének megnevezését, az adomány leírását, értékét, az adomány felhasználásának a megállapodásban rögzített célját vagy rendeltetését, az adomány elfogadjának megnevezését, székhelyét.

Az adományban részesült rendvédelmi szerv vagy oktatási intézmény köteles az adományozással kapcsolatos valamennyi adatot 5 évig megőrizni.

Az adomány elfogadását **kizárja**, ha

- a rendvédelmi szerv vagy oktatási intézmény számára valamely jogszabályban meghatározott feladattal kapcsolatos magatartásra, vagy attól való tartózkodásra irányul,
- az adományozásról szóló megállapodás nem tartalmazza a szabályzatban meghatározott kötelező tartalmi elemeket,
- az önkormányzatnak a Magyar Köztársasággal szemben köztartozása áll fenn.

8.3.2. Adományok elfogadása a gyakorlatban

A rendvédelmi szerveknél korszerű, gazdaságosan működő, rendszerbe illeszthető technikai eszközök üzemeltetése érdekében:

- törekedni kell arra, hogy a felajánlások, támogatások, közérdekű kötelezettségvállalások elsősorban pénzügyi formában valósuljanak meg;
- technikai eszközök felajánlása esetén csak a rendszeresített eszközökkel megegyező paraméterekkel rendelkező berendezések fogadhatók el.

A legegyszerűbb adományozási eljárás, amikor meghatározott összegű és rendeltetésű pénz kerül felajánlásra. Ilyenkor azonban a szerződésben meg kell jelölni a felhasználásra vonatkozó elszámolási feltételeket.

Az **adományozási forma** szerint beszélhetünk:

- tulajdonba és
- használatra felajánlott eszközökről.

A **tulajdonba** felajánlott eszközök esete az egyszerűbb: egy **Adományozási Szerződésben** kikötik, hogy a **Felajánló** (az eszköz tulajdonosa) lemond minden jogáról, ami az eszközzel kapcsolatos és a **Kedvezményezett** (kölségvetési szerv) térítésmentesen átveszi.

A **használatra** történő felajánlaskor a **Kölcsön Szerződésben** meghatározzák, hogy az eszközt a **Kölcsönadó** mely időszakban (-tól,-ig), milyen feltételekkel bocsátja a **Kölcsönvevő** rendelkezésére. Meg kell vizsgálni, hogy az eszköz rendszerbe illeszthető-e.

A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a szerződés megkötése előtt – ha a támogatás jármű, számítástechnikai, irodatechnikai eszköz – a műszaki paraméterek alapján, szakemberek bevonásával áttekintik, hogy elfogadás esetén az üzemeltetés költsége, milyen mértékben tér el az adott szervnél üzemeltetett hasonló eszközöktől. Ha ez az eredmény magasabb, mint 30%, akkor el kell gondolkodnunk azon, hogy az elfogadással vagy a visszautasítással járunk-

e jobban. A megállapodás létrejötte után, a **Kölcsönvevő** úgy használja az eszközt, mintha a saját tulajdona lenne és a szerződés lejártakor a **Kölcsönadónak** kifogástalan állapotban visszaadja.

X. A rendészeti célú hazai és nemzetközi pályázatok kezelése

Pályázatkezelés és projektvégrehajtás a rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél

1. Bevezetés

Jelen jegyzet célja, hogy **naprakész, részletes, valamint a mindennapi munkában jól használható ismereteket** biztosítson a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek estében az európai támogatások rendszeréről, azok felhasználásáról.

Ezen a területen az európai támogatásoknak **egyre nagyobb a jelentősége**, hiszen új források bevonását és felhasználását teszi lehetővé a szűkös költségvetési források mellett. Az sem elhanyagolható, hogy európai támogatások segítségével fejlesztések valósulhatnak meg, amelyek támogatják a rendvédelmi feladatok hatékonyabb ellátását.

Ahhoz, hogy a lehetőséggel élni tudjunk, ismernünk kell ezeknek a támogatásoknak a természetét, felhasználásuk kereteit, intézményrendszerét és tisztában kell lennünk az elmúlt évtizedben ezen a területen felhalmozott tudással.

Az előző 2007-2013-as európai uniós pénzügyi periódus megmutatta, hogy **nem csak lehetőségeket, hanem roppant kihívásokat** is jelent a pályázatok tervezése, benyújtása, a projektek végrehajtása, majd azt követően a beruházások célhoz kötött fenntartása.

Mindannyiunk célja egy hatékony, hivatásának magas színvonalon megfelelő, **a minőség és a teljesítmény értékeit középpontba állító** rendvédelem megteremtése. Ennek a célnak az eléréséhez tud hozzájárulni a különböző európai támogatások sikeres felhasználása.

A most következő 2014-2020-as pénzügyi periódus tétje és jelentősége óriási, hiszen várhatóan annak befejezését követően 2022. után Magyarország nem fog kapni vissza nem térítendő uniós támogatásokat. Ez azt jelenti, hogy a most rendelkezésre álló támogatásokat **kreatívan, előremutatóan, fenntarthatóan és hosszú távra tervezve kell felhasználnunk.**

2. Egy világméretű verseny és az állam újra feltalálása

Évtizedek óta **öldöklő és világméretű verseny folyik**, amelynek részese az Amerikai Egyesült Államok, Kína, Oroszország, India, az Európai Unió. Ebben a versenyben, amelynek célja és tétje, hogy ezek az államok, nagyhatalmak **milyen életminőséget tudnak biztosítani** állampolgáraiknak, kiterjed **az állam hatékony és újszerű megszervezésére** is. Ennek a globális versenyfutásnak részese Magyarország, a magyar állam és részese minden rendvédelmi feladatot ellátó szerv is.

Felelősségünk és feladatunk, hogy **szolgálatunkat minél hatékonyabban**, az új informatikai lehetőségeket minél jobban kihasználva lássuk el. Kutatnunk kell a világban fellelhető jó gyakorlatokat. Tanulnunk kell a nálunk sikeresebb és hatékonyabb államoktól.

Szingapúr az elmúlt évtizedekben a világ egyik legversenyképesebb és legsikeresebb államává vált, amely **olcsóbban, magasabb színvonalon nyújt szolgáltatásokat adófizetőinek**. A szingapúri állam magasabb életszínvonalat biztosít, jobbak az iskolai és az egészségügyi szolgáltatásai, mint a nyugati államokban.

Említhetnénk példaként még Kínát, Indiát, Dél-Koreát, esetleg Japánt vagy a skandináv országokat. Két amerikai szerző egyenesen **az állam újra feltalálásáról beszél** (John

Micklethwait, Adrian Wooldridge: The Fourth Revolution: The Global Race to Reinvent the State).

Thomas L Friedman **És mégis lapos a Föld** című hasonló témájú könyvében így ír:

„Valahol Afrikában minden reggel felkel egy gazella. Tudja, hogy gyorsabbnak kell lennie a leggyorsabb oroszlánál, különben vége. Valahol Afrikában minden reggel felkel egy oroszlán. Tudja, hogy gyorsabbnak kell lennie a leglassúbb gazellánál, különben éhen hal. Mindegy, mi vagy, oroszlán vagy gazella. Fuss, amint felkel a Nap.”

A lapos világban **az alkalmazkodás, a rugalmasság, a „tanulni tudás”** tulajdonsága lesz a legfontosabb munkavállalói erény és előny, mivel a munkaerőpiac változásai a gyorsuló innovációhoz igazodnak.

Ebben a világméretű versenyben kell talpon maradnia az Európai Uniónak és részeként Magyarországnak is. Az európai támogatások olyan lehetőséget biztosítanak számunkra, amellyel **végiggondoltan és jól élve sikeresebbé és hatékonyabbá tehetjük rendvédelmünket**, ezáltal **magasabb színvonalon biztosíthatjuk hazánk és az Európai Unió biztonságát**.

3. Az Európai Unió céljai

A jelenleg **28 tagállamból** álló, 4 millió négyzetkilométer méretű, **507 millió lakosú** és egységes piaccal rendelkező Európai Unió egyszerre **nemzetek feletti és kormányközi szervezet**, amelynek **migrációs válsaggal** és **demográfiai krízissel** kell szembenéznie.

Az Európai Unióban egyre nő a várható élettartam, ugyanakkor egyre kevesebb gyermek születik, amelyhez óriási migrációs nyomás is társul. Ezekkel a nehézségekkel küzdve kell Európát **a világ legversenyképesebb gazdaságává** tenni. Ezen kívül szembe kell néznünk a **környezetvédelem kihívásaival**, valamint a **gazdasági válság** következményeivel is.

Ezeknek a nagyhorderejű kérdéseknek a megválaszolására az Európai Unió 2010-ben stratégiát fogadott el, amelynek címe **Európa 2020 stratégia**: Európa növekedési stratégiája. A stratégia központi gondolata a munkahelyteremtés és a fenntarthatóság.

Az EU ebben a dokumentumban **5 olyan ambiciózus célt** tűzött maga elé, amelyek alapvetően határozzák meg a rendelkezésre álló források elosztását.

A stratégia szerint 2020-ra az EU egészének teljesítenie kell az alábbi öt célt:

1. **Foglalkoztatás területén** biztosítani kell, hogy a 20–64 évesek körében a foglalkoztatottság aránya elérje a 75%-ot.
2. A **Kutatás + Fejlesztés területén** az Európai Unió GDP-jének 3%-át a kutatásba és a fejlesztésbe kell fektetni.
3. Az **éghajlatvédelem és a fenntartható energiagazdálkodás** esetében az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását 20%-kal csökkenteni kell az 1990-es szinthez képest (vagy akár 30%-kal, ha adottak az ehhez szükséges feltételek). A megújuló energiaforrások arányát pedig 20%-ra kell növelni, míg az energiahatékonyságot 20%-kal kell javítani.
4. Az **oktatásnál** a korai iskolaelhagyók arányát 10% alá kell csökkenteni. El kell érni, hogy a 30 és 34 év közötti uniós lakosok legalább 40%-a felsőfokú végzettséggel rendelkezzen.
5. A **szegénység és a társadalmi kirekesztés** elleni küzdelemben legalább 20 millióval kell csökkenteni azok számát, akik nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent.

A fenti célok egymással összefüggnek és egymást erősítik:

Az oktatás tökéletesítése elősegíti, hogy javuljon a foglalkoztathatóság és csökkenjen a szegénység;

A gazdasági életben végzett kutatási-fejlesztési és innovációs tevékenységek megsokszorozódása és a forrásfelhasználás hatékonyságának javítása révén Európa versenyképesebbé válik, és új munkahelyek jönnek létre;

A környezetkímélő technológiákba történő beruházás hozzájárul az éghajlatváltozás elleni küzdelemhez, egyúttal pedig új üzleti és foglalkoztatási lehetőségeket teremt.

Az Európai Unió **7 új kiemelt kezdeményezést** indított útnak, annak érdekében, hogy lendületet adjon a gazdasági növekedésnek és a foglalkoztatásnak.

1. **Európai digitális menetrend**, amelynek célja a nagy sebességű/szupergyors internetre épülő egységes digitális piac kialakítása.
2. Az **Innovatív Unió** kezdeményezés célja, hogy az EU a kutatási-fejlesztési és innovációs szakpolitika középpontjába a társadalmunk előtt álló olyan főbb kihívásokat helyezze, mint az éghajlatváltozás, az energia- és erőforrás-hatékonyság, az egészségügy és a demográfiai változások.
3. A **Mozgásban az ifjúság** kezdeményezés keretében elő kell segíteni, hogy a diákok és a gyakornokok külföldön tanulhassanak. Jobban fel kell vértetni a fiatalokat ahhoz, hogy érvényesülni tudjanak a munkaerőpiacon. Növelni kell az európai egyetemek teljesítményét és nemzetközi vonzerejét. Javítani kell az oktatás és a képzés valamennyi szintjét (kiváló egyetemek, esélyegyenlőség).
4. Az **Erőforrás-hatékony Európa** keretében az erőforrás-hatékony és alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé való közeledés elősegítéséhez a gazdasági növekedést függetleníteni kell az erőforrás- és energiafelhasználástól. Ez az alábbiak révén valósulhat meg: a CO₂-kibocsátás mérséklése, az energiabiztonság javítása, a termelés és a fogyasztás erőforrás-szükségletének csökkentése.
5. **Iparpolitika a globalizáció korában** kezdeményezés alapján az EU-nak olyan iparpolitikára van szüksége, amely támogatja a vállalkozásokat (különösen a kisvállalkozásokat), hogy azok meg tudjanak felelni a globalizáció, a gazdasági válság és az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé való elmozdulás kihívásainak. Ehhez elengedhetetlen, hogy az újonnan kialakítandó iparpolitika: ösztönözze a vállalkozói tevékenységet annak érdekében, hogy az európai vállalkozások élet- és versenyképesebbé váljanak, az egyre nagyobb mértékben nemzetközivé váló értéklánc valamennyi elemét figyelembe vegye, a nyersanyagokhoz való hozzáféréstől az értékesítés utáni szolgáltatásig.

A stratégia ún. „**inkluzív**” **növekedésről** beszél, amelynek keretében az európai foglalkoztatási arányt növelni kell – a cél az, hogy különösen a nők, a fiatalok és az idősebbek számára több munkahely és jobb állások álljanak rendelkezésre. A készségekbe és a képzésbe történő beruházás révén annak elősegítése, hogy az emberek – életkortól függetlenül – képessé váljanak az előttük álló változások felmérésére és a változások kezelésére. Cél továbbá a munkaerőpiacok és a jóléti rendszerek modernizálása, valamint annak biztosítása, hogy a növekedés előnyeiből az EU valamennyi területének haszna származzék.

6. **Új készségek és munkahelyek menetrendje** kezdeményezés célja, hogy lehetővé tegye az egyének számára az **új készségek** elsajátítását, illetve azt, hogy alkalmazkodjanak a munkaerő-piaci változásokhoz, és sikeresen váltsanak karriert. Tágabb értelemben a menetrend révén az EU modernizálni kívánja a munkaerő-piacokat a foglalkoztatás szintjének emelése, a munkanélküliség csökkentése, a termelékenység növelése és szociális modelljeink fenntarthatóságának biztosítása érdekében.
7. **Szegénység elleni európai platform** kezdeményezéssel a gazdasági, társadalmi és területi kohézió kívánják biztosítani. Ennek keretében a szegények és a társadalmilag kirekesztettek alapvető jogainak elismertetése, valamint annak lehetővé tétele, hogy ezek az emberek méltóságban, a társadalom aktív tagjaként élhessenek. Továbbá annak elősegítése, hogy az emberek támogatásban részesüljenek, s ennek révén beilleszkedjenek a lakóhelyükön élő közösségekbe, képzésben vegyenek részt, segítséget kapjanak az álláskeresés során, és hozzájussanak a szociális ellátásokhoz (forrás: http://ec.europa.eu/europe2020/index_hu.htm).

4. Az Európai Unió belső biztonsági stratégiája: Az európai biztonsági modell felé

A stratégiát az Európai Tanács 2010-ben hagyta jóvá.

Részletek a stratégiából:

„Az Európai Unió, annak intézményei és **tagállamai ötven éve gondoskodnak a szabadság és a biztonság előmozdításáról és biztosításáról**. Európa garantálja az emberi jogok, a jogállamiság és a szolidaritás tiszteletben tartását. Európai polgárként jogunkban áll a sajátunktól eltérő európai országban élni, dolgozni és tanulni. A schengeni térséghez tartozó államok közötti belső határellenőrzések megszüntetése különösen nagy előrelépést jelentett Európa számára. Emellett a technológiai fejlődés forradalmasította a kommunikáció módjait és sebességét, aminek eredményeként nemcsak a határaink, de a társadalmaink is nyitottabbá váltak. Ez a szabad és virágzó Európa az **„egység a sokszínűségben”** égisze alatt továbbra is megkönnyíti és gazdagítja a polgárok életét.”

„Az Európát napjainkban fenyegető, bűnözéssel kapcsolatos kockázatok és veszélyek – úgymint a **terrorizmus, a súlyos és a szervezett bűnözés, a kábítószer-kereskedelem, a számítástechnikai bűnözés, az emberkereskedelem, a kiskorúak szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia, a gazdasági bűnözés és a korrupció, a fegyverkereskedelem és a határokon átnyúló bűnözés** – rendkívül gyorsan alkalmazkodnak a tudomány és a technológia fejlődéséhez és változásaihoz amint megkísérlik jogtalanul kihasználni és tönkretenni nyílt társadalmaink értékeit és jólétét.”

„A belső biztonság fogalmát széles körű és átfogó értelemben kell tekinteni, amely több ágazatot felölel annak érdekében, hogy ezeket a fő veszélyeket, valamint a polgárok életére, biztonságára és jólétére közvetlen hatást gyakorló egyéb – így a természeti csapások és az ember okozta katasztrófák, mint például az erdőtüzek, a földrengések, az áradások és viharok jelentette – veszélyeket kezelje.”

„Elengedhetetlen a bűnüldöző és határőrizeti hatóságok, az igazságügyi hatóságok, valamint egyéb, például az egészségügyi, a szociális és a katasztrófavédelmi ágazatokban működő szolgálatok közötti együttműködés. Az európai belső biztonsági stratégiának ki kell aknáznia a bűnüldözési együttműködés, az integrált határigazgatási és a büntető igazságszolgáltatási rendszerek területén folytatott együttműködés tekintetében lehetséges szinergiákat. A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló európai térségben ezen

tevékenységek elválaszthatatlanok, így a belső biztonsági stratégiának biztosítania kell, hogy azok kiegészítsék és kölcsönösen megerősítsék egymást.”

„Demokráciánk minősége, valamint a polgároknak az Unióba vetett bizalma nagymértékben függ attól, hogy képesek vagyunk-e szavatolni Európa biztonságát és stabilitását, és együtt tudunk-e működni szomszédainkkal és partnereinkkel az Európai Uniót érintő belső biztonsági problémák alapvető okainak kezelése tekintetében.”

A bűnözés kihasználja a globalizált társadalom kínálta lehetőségeket, mint amilyenek például a nagy átviteli sebességű kommunikáció, a fokozott mobilitás és az azonnali pénzügyi tranzakciók. Ezekhez hasonlóan léteznek az Unió védelmére és biztonságára vonatkozó, határokon átnyúló következményekkel járó jelenségek. Így számos jelentős, mindannyiunkat fenyegető veszély létezik, amelyek a következőképpen írhatók le:

A terrorizmus – bármilyen formájában – teljes mértékben semmibe veszi az emberi életet és a demokratikus értékeket. Világviszonylatú elterjedése, katasztrofális következményei, a radikalizálódás útján történő toborzási képessége és a propagandának az interneten keresztül való terjesztési lehetősége, valamint a finanszírozásának különböző módjai a terrorizmust a biztonságunkat jelentősen és egyre fokozottabban fenyegető veszéllyé teszi.

A súlyos és a szervezett bűnözés növekvő jelentőséggel bír. Különböző formáiban határoktól függetlenül mindenhol feltűnik, ahol a legkisebb kockázattal a legnagyobb pénzügyi előnyöket ki tudja használni. A kábítószer-kereskedelem, a gazdasági bűnözés, az emberkereskedelem, az embercsempészet, a fegyverkereskedelem, a kiskorúak szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia, az erőszakos bűncselekmények, a pénzmosás és az okirat-hamisítás csupán néhány példa az EU-ban megnyilvánuló szervezett és súlyos bűnözés formáira. Ezen túlmenően a korrupció a demokratikus rendszer és a jogállamiság alapjait fenyegető veszély.

A számítástechnikai bűnözés globális, technikai, határokon átnyúló és arctalan veszély, amely az információs rendszereinket fenyegeti, és ennek következtében számos további kihívást jelent a bűnüldöző szervek számára.

A határokon átnyúló bűnözés, mint a kisebb vagy a tulajdonnal összefüggő, gyakran bűnbandák által elkövetett bűncselekmények, amennyiben jelentős mértékben kihatnak az európai polgárok mindennapi életére;

Maga az erőszak, mint például a fiatalkorúak vagy sportesemények alkalmával huligánok által elkövetett erőszakos cselekmények, növeli a bűnözés okozta ártalmakat, és számottevő károkat okozhat társadalmunknak.

A természeti és az ember okozta katasztrófák – így az erdőtüzek, a földrengések, az áradások és viharok, az aszályok, az energiaellátás zavarai és az információs és kommunikációs technológiák meghibásodása – biztonsági és védelmi kihívásokat támasztanak. Napjainkban és korunkban a katasztrófavédelmi rendszerek minden korszerű és fejlett biztonsági rendszer lényeges elemét képezik.

„Több más, aggodalomra okot adó, az európai polgárok biztonságát és védelmét fenyegető veszélyt jelentő közös jelenség is fennáll, így a **közúti balesetek**, amelyek minden évben az európai polgárok tízezreinek életébe kerülnek.” (Forrás: https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/librairie/PDF/QC3010313HUC.pdf)

Az Európai Uniónak a stratégia megvalósítása során szembe kell néznie és alkalmazkodnia kell a soha nem látott méretű migrációs kihíváshoz, amely folyamatosan éri. A stratégia végrehajtására szolgáló pénzügyi forrás a Belső Biztonsági Alap, valamint a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap.

A 2014-2020-as pénzügyi periódus operatív programjai

Magyarország 2020-ig 12 000 milliárd forint fejlesztési forrást használhat fel az Európai Unió és a hazai költségvetés támogatásával. A Kormány által benyújtott és az Európai Bizottság által elfogadott operatív programok illeszkednek az EU2020 stratégiához, amelytől azt várjuk, hogy az Európai Unió a világ legversenyképesebb gazdasági és politikai közösségévé váljon a válság utáni új világrendben.

Magyarország az uniós tagállamok közül az elsők között szerepel az egy lakosra jutó támogatási összeg tekintetében, hiszen 2020-ig minden magyar állampolgárra 712 ezer forint fejlesztési forrás jut, ez 50 ezer forinttal több, mint az előző fejlesztési ciklusban.

Az Európai Unió előtt álló kihívásokat látva kérdéses, hogy a kohéziós politika, a kelet-közép-európai régió tagállamainak gazdasági felzárkóztatására 2020 után is hasonló mennyiségben állnak-e majd rendelkezésre külső források, ezért a Kormány úgy döntött, hogy a 12 000 milliárd forint 60%-át közvetlen gazdaságfejlesztésre szeretné fordítani, létrehozva több százezer új munkahelyet és megerősítve a kis- és középvállalkozói szektort.

Sikeresebb fejlesztéspolitikára van szükség, ahol a célokhoz alkalmazkodik a fejlesztéspolitika formai keretrendszere, ahol a pályázatkezeléssel foglalkozó adminisztráció szolgáltató szemlélettel közelít a pályázók felé és ahol tud segít, ahelyett, hogy saját személyében akadályozza a vállalkozások fellendülését. A Miniszterelnökség azt várja el a pályázati adminisztrációban résztvevő állami szereplőktől, hogy szolgáltató szervezetként segítsük a pályázók munkáját.

(forrás:https://www.palyazat.gov.hu/az_europai_bizottsag_altal_elfogadott_operativ_programok_2014_20).

Magyarország Partnerségi Megállapodása a 2014–2020-as fejlesztési időszakra (részletek):

A 2014. január 1. és 2020. december 31. közötti időszakra vonatkozó Partnerségi Megállapodás (PM) azonosítja Magyarország legfontosabb kihívásait és kitűzi fő fejlesztési prioritásait. A PM rögzíti, hogy a Magyarországra érkező uniós fejlesztési források, az ún. Európai Strukturális és Beruházási Alapok (ESB alapok) hogyan fogják támogatni az Európai Unió Európa 2020 stratégiájának céljait, mindeközben integrálja Magyarország Nemzeti Reform Programjának és az Európai Tanács országspecifikus ajánlásainak releváns üzeneteit is.

A PM szintén meghatározza e források eredményes és hatékony felhasználásának feltételeit. A Partnerségi Megállapodást az EU Bizottsága hagyja jóvá, Magyarország Kormányával folytatott egyeztetéseket követően. A PM az EU2020 stratégia intelligens, fenntartható és inkluzív növekedési célkitűzésein belüli nemzeti súlypontokat azonosítja, építve a hazai tervezési előzményekre.

Kicsi és nyitott gazdaság: kihívások és esélyek

Magyarország kicsi belső piaccal rendelkező, a világ – és főként az Európai Unió – gazdaságai felé rendkívül nyitott, erőteljesen exportorientált ország. 2012-ben az export és az import GDP-hez viszonyított aránya 94,7%, illetve 87,3% volt (EEF, 2013 előrejelzés). Ez a nyitottság jelenti a növekedés motorját, noha nyilvánvaló, hogy különösen globális válság idején – az exportpiacok zsugorodása miatt – sérülékennyé is teheti az országot. Másfelől, az exportvezérelt növekedési modell sajátos jellemzője, hogy segítségével elérhető a gazdasági-társadalmi fejlettség viszonylag magas foka, ám a tartós európai felzárkózáshoz ennél több kell: az exportorientált szektorok mellett meg kell erősíteni a gazdaság további szektorait is.

Pénzügyi stabilitás és szerkezeti reformok

A tartós felzárkózás elengedhetetlen feltétele a fiskális stabilitás megteremtése, de legalább ennyire fontosak a versenyképességet erősítő szerkezeti reformok is. Ezért Magyarország az elmúlt években egyszerre hajtotta végre a pénzügyi konszolidáció feladatait és indította el a szerkezeti reformokat. A pénzügyi konszolidáció eredményeként az államháztartási deficit

ma már a GDP 3%-a alatt tartható, a GDP-arányos államadósság pedig csökkenő pályára került (EEF, 2013 ősz). Magyarország továbbá – az uniós országspecifikus ajánlások szellemében – létrehozta, illetve átalakította azokat az intézményeket is (pl. adóssághfék, stabilitási törvény, költségvetési tanács), amelyek a pénzügyi stabilitás és a növekedési pályára állás intézményrendszeri feltételeit hosszú távon biztosítják.

A pénzügyi konszolidációval párhuzamosan a szerkezeti reformok – nyugdíjreform, területi közigazgatási reform, munkaerő-piaci reform, adóreform, oktatási reform, egészségügyi reform – külön-külön és együttesen is nagyban hozzájárulnak a magyar gazdaság versenyképességének erősítéséhez. A kettő együtt, vagyis a fiskális stabilitás és a szerkezeti reformok pedig lehetővé teszik, hogy Magyarország egészséges alapokra építő, tehát nem eladósodásból finanszírozott növekedési pályára lépjen.

Kedvező makrogazdasági feltételek a 2014–2020-as fejlesztési ciklus forrásainak abszorpciójához

A 2011-2012-ben lejátszódott pénzügyi konszolidációs folyamatok eredményeként Magyarországon a **GDP-arányos államadósság** a 2011-es 82,1%-ról 2012-ben 79,8%-ra csökkent, – miközben az EU28 átlagában az adósságráta a 2011-es 82,3%-ról 2012-ben 85,1%-ra növekedett (Eurostat, 2013. október 21.).

Magyarországon 2012-ben az **államháztartási hiány** jóval az EU28 átlaga (3,8%) alatt volt, 2%-ot tett ki, ami az Európai Unióban a nyolcadik legjobb eredmény (Eurostat, 2013. október 21.). A pénzügyi stabilizációval egyidejűleg – ugyancsak az általános európai tendenciával ellentétesen – a **foglalkoztatás** is a 2011-es szintről 1,7%-kal bővült 2012-ben. Magyarországon 2012-ben lezárult a fiskális konszolidáció szakasza. A kormány hathatós strukturális erőfeszítéseket tett a deficit csökkentése érdekében. Az ország a 2013. június 21-i pénzügyminiszteri tanácsi döntés értelmében hivatalosan is kikerült a GDP 3%-át meghaladó, **túlzott mértékű államháztartási hiány miatti deficiteljárás** alól, amely 2004. július 5. óta, azaz gyakorlatilag a 2004-es EU taggá válás óta tartott. Az államháztartási hiány így már a jövőben is 3% alatt marad, ezzel hosszú távon is teljesül az eljárás alapjául szolgáló legfontosabb feltétel. (Az EU 27 tagállama közül 2013 első felében 20 országgal szemben folyt ugyanilyen eljárás.)

Ez jelentős lépés ahhoz, hogy a makrogazdasági környezet kedvező keresleti feltételeket teremthessen az uniós források abszorpciójához a 2014–2020-as fejlesztési ciklus indulásakor. Így az uniós fejlesztési források már 2015-től kimutathatóan erősíthetik a gazdasági növekedés folyamatainak pozitív alakulását. Magyarország Konvergencia Programja (2014–2017) alapján a magyar gazdaság – mérsékeltén kedvező globális konjunktúra mellett – már 2014-ben 2% feletti mértékben növekedhet.

A foglalkoztatási ráta a keresletélénkülés és a közfoglalkoztatás következtében emelkedik, és elkezdődhet a **munkanélküliség lassú csökkenése** is. A nettó export a 2014-re előre jelzett kedvező értékének fenntartásával és mérsékelt bővülésével a magyar gazdaság húzóereje marad. A belső kereslet növekedése miatt azonban az importfogyasztás bővülése várható, ami a nettó export bővülését lassíthatja. 2013-tól a belső kereslet is megélénkült, a háztartási fogyasztási kiadások jelentős növekedése pedig 2014-től indulhat el. A beruházási ráta lassú bővülése 2014-től várható. A prognosztizált időszakban az ország külső finanszírozó képessége kedvezően alakul, köszönhetően a megtakarításoknak, a nettó exportnak és az alacsony költségvetési hiánynak.

Áttörés szükséges a magyar gazdaság kritikus pontjain 2014 és 2020 között

A most beinduló, immár stabil alapokra építkező gazdasági növekedés fontos eszközei az Európai Unió kohéziós politikája révén 2014 és 2020 között érkező fejlesztési források. Ezek a források azonban Magyarországon csak akkor vezethetnek pótlólagos gazdasági növekedéshez, ha felhasználásuk – a megelőző tervezési ciklushoz képest – célzottabbá és egyszerűbbé válik. Az uniós források felhasználása akkor lesz sikeres, ha a magyar gazdaság

kritikus pontjain, a gazdasági növekedésben, a foglalkoztatásban, és a magasabb hozzáadott értékű termelésben a változások kritikus tömegét megteremtve, valódi áttöréshez vezetnek.

A 2014–2020-as időszak nemzeti fejlesztési célkitűzéseinek összefoglalása

A pénzügyi konszolidáció lezárulása után Magyarország immár fokozottabban fordulhat az **európai felzárkózás** felé. A felzárkózásban kitüntetett szerep jut a fejlesztéspolitikának, amely Magyarországon a 2014-2020-as időszakban – összhangban a már elfogadott vagy a jelenleg is formálódó uniós és hazai tervdokumentumok és szakpolitikai dokumentumok fejlesztési irányjaival – öt középtávú fő nemzeti prioritásra és az azokat az uniós finanszírozási elképzeléseket összegző, a Partnerségi Megállapodás szempontjából összefűző átfogó nemzeti fejlesztési célra épül. Az átfogó cél elérésében és a nemzeti fejlesztési prioritások érvényesítésében döntő szerepe van az uniós támogatások felhasználásának, de ezeket a törekvéseket hazai fejlesztéspolitikai, szabályozási eszközök és egyéb kezdeményezések is támogatják.

A hazai (Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció) és az uniós (EU 2020 Stratégia, valamint a Nemzeti Reform Programban rögzített vállalások) fejlesztési szükségletek és növekedési lehetőségek alapján a 2014–2020-as tervezési ciklus átfogó nemzeti fejlesztési célja a fenntartható, magas hozzá adott értékű termelésre és a foglalkoztatás bővítésére épülő gazdasági növekedés.

Fenntartható növekedés

A cél a fenntartható gazdasági növekedés, amihez a 2011-2012-ben lezajlott pénzügyi konszolidáció teremti meg az alapokat. A 2000-es évek első évtizedében a viszonylag magas, de a kelet-közép európai országokétól mégis elmaradó gazdasági növekedés az államadósság gyors és fenntarthatatlan növekedésével és a tartósan magas költségvetési deficittel párosult. Az elmúlt években végrehajtott pénzügyi konszolidáció eredményeként a 2014-2020-as tervezési ciklusban már egy költségvetési egyensúlyra támaszkodó, fenntartható gazdasági növekedés indulhat el Magyarországon. A fenntarthatóság mellett azonban legalább ekkora hangsúlyt kell kapnia a növekedésnek is. Ezért a Magyarországra érkező erőforrásokat, így a 2014–2020-as tervezési ciklus európai uniós fejlesztési forrásait is – a jelenlegi tervezési ciklushoz képest – nagyságrendekkel nagyobb mértékben kell közvetlenül gazdaságfejlesztésre fordítani.

Emellett a nem közvetlenül gazdasági jellegű fejlesztési programokat úgy célszerű felépíteni, hogy azok közvetve vagy áttételesen hozzájáruljanak a növekedés céljához. Magyarország gazdasági növekedése úgy lehet hosszú távon is tartós, ha a gazdasági növekedés érdekében a környezeti és társadalmi struktúrák potenciális gazdasági erőforrásait jobban képes hasznosítani. Ezt a törekvést olyan fejlesztések támogatják, amelyek eredményeképpen a foglalkoztatottság és a társadalmi tőke bővül, az eltartottak aránya és a környezeti kockázat csökken, a természeti és humán/kulturális erőforrások hatékonyan és fenntarthatóan hasznosulnak. Ezért a gazdasági szereplők és a piacok számára juttatott, valamint a gazdasági infrastruktúrafejlesztésre fordított forrásokat társadalmi és környezeti beruházások is kiegészítik.

Magas hozzáadott értékű termelés és a foglalkoztatás bővítése

Az átfogó nemzeti fejlesztési célkitűzés egyúttal támaszkodik a gazdasági növekedés két alapvető forrására, az **erőforrások bővítésére**, vagyis a foglalkoztatás kiszélesítésére, valamint az **erőforrások hatékonyabb felhasználására**, azaz a gazdaság technológiai fejlődésére, a magasabb hozzáadott értékű termelésre. Az európai léptékkal mérve kiugróan alacsony foglalkoztatás nemcsak gazdasági társadalmi probléma, hanem egyúttal mozgósítható növekedési erőforrás is. A technológiai modernizáció és a magas hozzáadott értékű termelés pedig a globális versenyképesség erősítésének, és így a gazdasági felzárkózásnak a legfontosabb eszköze. A magyar gazdaság globális értékláncokba való erős

beágyazottsága és nyitottsága ellenére jelentős a közvetlen hazai hozzáadott érték aránya a bruttó exportban (42,2%, OECD-TIVA, 2013).

Annak érdekében, hogy a fejlesztések valóban a változások kritikus tömegéhez vezessenek el, az átfogó nemzeti fejlesztési célhoz az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióban kijelölt **öt fő nemzeti fejlesztési (támogatási) prioritás** kapcsolódik, amelyek átfogják a fejlesztéspolitika egészét, beleértve a vidékfejlesztési célkitűzéseket és hozzájárulást is:

1. A gazdasági szereplők versenyképességének javítása és nemzetközi szerepvállalásuk fokozása
2. A foglalkoztatás növelése (a gazdaságfejlesztési, a foglalkoztatási, oktatási, társadalmi felzárkózási szakpolitikák által, tekintettel a területi különbségekre)
3. Az energia- és erőforrás-hatékonyság növelése
4. A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése
5. A gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása

5. Az uniós és a nemzeti fejlesztési törekvések összhangja

A fent bemutatott célrendszer Magyarország átfogó nemzeti fejlesztési tervdokumentumára, az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióra (OFTK), illetve annak erősen gazdaságorientált, de társadalmi-környezeti szempontokat is integráló célrendszerére támaszkodik. A Partnerségi Megállapodásba is átültetett OFTK célrendszer kialakításának fontos tényezői voltak az EU fejlesztési politikáinak (ld. kohéziós, valamint a vidékfejlesztési és halászati politika) 2014–2020-as célkitűzései. Ezért sem meglepő, hogy mindegyik fő nemzeti fejlesztési prioritás támogatja az Európa 2020 stratégiát és együttesen átfogják az Európai Unió által támogatásra javasolt 11 tematikus célkitűzést is. Ez szükséges is, hiszen a Partnerségi Megállapodás megvalósítását az uniós fejlesztési politikák erőforrásai azzal a feltétellel biztosítják, hogy a benne tervezett fejlesztések az EU egy vagy több Európa 2020 stratégiából levezetett célkitűzését is támogatják.

Elfogadott Operatív Programok

(forrás:https://www.palyazat.gov.hu/az_europai_bizottsag_atal_elfogadott_operativ_programok_2014_20)

Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP)

Az EFOP a **humán tőke növelésével** és a **társadalmi környezet javításával** tud a legeredményesebben hozzájárulni. Az EFOP a Partnerségi Megállapodás 4. nemzeti prioritásában, azaz a társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése valósítja meg az alábbi hét fő beavatkozási irányon keresztül:

1. Társadalmi felzárkózás
2. A család társadalmi szerepének megerősítése és a társadalmi összetartás erősítése
3. Egészségfejlesztés és betegségmegelőzés, egészségügyi fejlesztések
4. A köznevelés minőségének fejlesztése, kiemelt tekintettel a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentésére
5. A munkaerőpiaci változásokhoz alkalmazkodni képes felsőfokú végzettséggel rendelkezők számának növelése
6. Utánpótlás mennyiségi és minőségi megerősítése a humán intézményekben dolgozók körében és a kutatás-fejlesztésben
7. Mindezeket kiegészíti a lelki egészség és megújulás horizontális kezdeményezés, melynek célja a lelki egészség fejlesztése, a mentális betegségek megelőzése és ezáltal az életminőség javítása, s így több beavatkozási irányban is megjelenik. Az

Eurobarometer 2011. évi adatai szerint a magyar lakosság mentális állapota az európai országok döntő többségével összehasonlítva rosszabbnak minősíthető, s az európai átlaghoz képest kevesebb magyar tapasztalta a „boldogságot”, a „teljes életet”.

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP)

A GINOP az EU források felhasználásának irányadó stratégiai dokumentuma a gazdaságfejlesztés területén, **elsősorban Magyarország Budapesten és Pest megyén kívüli részén**. A 2014 és 2020 között megvalósuló program uniós forrása 2 586 milliárd forint. A Programot egyszerre formálták a hazai gazdaságstratégiai kihívások, a hazai gazdasági szereplők elvárásai, valamint az Unió célkitűzései és a korábbi EU által társfinanszírozott programok tapasztalatai.

A program arra épít, hogy a javuló gazdasági környezet, a stabilizálódó makrogazdasági helyzet a vállalkozásokat tevékenységük minőségi fejlesztésére, bővítésére ösztönözze, a szabályozói környezetet pedig a versenyképességet javító állami lépések alakítják.

A program fő célkitűzése hatóköre a **hazai kis- és középvállalkozások versenyképességének fejlesztése és növekedésének elősegítése**. A vállalkozások hozzáadott értékének, profitjának, méretének növekedése a gazdasági és foglalkoztatás növekedés alapja, illetve a versenyképesség megőrzésére, javítására irányuló elképzelések motivációjának és pénzügyi hátterének forrása.

Versenyképes cégekre van szükség ahhoz, hogy **egy térség és az ország egésze képes legyen megőrizni lakosságát**. Ez a célkitűzés hozzájárul a **középosztály** megerősítésére vonatkozó nemzeti célokhoz. Emellett a program másodlagos célkitűzése a foglalkoztatás bővítése versenyképes munkahelyek létrehozásán keresztül. E másodlagos célkitűzés hozzájárul a **teljes foglalkoztatottságra és munkaalapú társadalomra** vonatkozó nemzeti célokhoz.

E nemzeti célkitűzés fontos üzenete a leszakadó térségek, köztük a szabad vállalkozási zónák fejlesztése, társadalmi-gazdasági potenciáljuk kibontakoztatása és megerősítése, valamint a hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatásának javítása és a munkavállalók helyben boldogulásának biztosítása.

A Partnerségi Megállapodás 5 fő gazdaságfejlesztési fókuszálási szempontot jelöl meg, melyek érvényesítésével a támogatni kívánt projekteken a hazai kkv-k technológiai fejlesztéseket valósíthatnak meg. Az alábbi szempontok érvényesek minden magánvállalkozás támogatását célzó intézkedésre a GINOP keretén belül.

1. Az életben maradáshoz nincs szükségük pénzügyi jellegű állami támogatásra: a vállalkozásoknak piacképes fejlesztéseket kell megvalósítaniuk, a projekt eredményeinek pénzügyileg fenntarthatónak kell lenniük, illetve meg kell felelni a hatályos eljárásrendi szabályoknak.
2. A továbbfejlődésük gátja azonosíthatóan piaci kudarchoz vagy kiaknázatlan endogén potenciálhoz köthető: a fejlesztéseket a piacról nem lehet finanszírozni, információs aszimmetria vagy egyéb piaci elégtelenség akadályozza a fejlődést, illetve a rendelkezésre álló termelési adottságok nincsenek megfelelően kiaknázva.
3. Amelyek hozzáadott érték növekedési potenciállal vagy exportnövekedési potenciállal bírnak: a fejlesztések eredményeként létrejövő szolgáltatások és termékek növelik a vállalkozások árbevételét, optimalizálják a költségeit, termelékenyebb termelési eljárásokat bevezetését szolgálják, az alapanyag- és energiafelhasználás hatékonyságát javítják, illetve ezeknek köszönhetően nemzetközi piacokon értékesíthetővé válnak.
4. A kutatás-fejlesztésben és a technológiai innovációban rejlő potenciál kiaknázása: a hazai tudásbázisokra is építve és azokat erősítve a vállalati K+I tevékenységet

hátráltató szűk keresztmetszetek feloldása, a technológiatranszfer mechanizmusok beindítása a vállalati prototípus-, termék-, technológia-, illetve szolgáltatásfejlesztések intenzitásának növekedése érdekében.

5. A fejlesztésük eredményeként helyi, nemzeti, de főleg nemzetközi hálózatokba kapcsolódnak be vagy részvételük intenzitása ilyen tekintetben növekszik: kiemelt szerepet kapnak azok a fejlesztések, melyek a nemzetközi termelési és kutatási hálózatba történő hosszú távú integrációt szolgálják (beszállítói hálózatok, üzleti és kutató együttműködések).

Az Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program (IKOP)

Az IKOP a Partnerségi Megállapodás prioritásait a következőképpen szolgálja:

1. A gazdasági szereplők versenyképességének javítását és nemzetközi szerepvállalásuk fokozását közvetetten a közlekedési infrastruktúra fejlesztésével, korszerűsítésével.
2. A foglalkoztatás növelését közvetetten a közlekedési lehetőségek bővítésével és a földrajzi mobilitás növelésével.
3. Az energia- és erőforrás-hatékonyság növelését közvetlenül a közösségi közlekedés és a környezetet kevésbé terhelő közlekedési módok erősítésével.
4. A gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítását közvetetten a regionális, városi-elővárosi közlekedés korszerűsítésével.

Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)

A KEHOP átfogó célja, hogy a magas hozzáadott értékű termelésre és a foglalkoztatás bővülésére épülő gazdasági növekedés **az emberi élet és a környezeti elemek – hosszú távú változásokat is figyelembe vevő – védelmével összhangban** valósuljon meg.

A Program céljai:

Energiahatékonyság növelése, **megújuló energiaforrások** alkalmazása.

A **klímaváltozás** hatásaihoz való alkalmazkodás, a települési **vízellátás, szennyvízelvezetés és tisztítás, szennyvízkezelés** fejlesztése, a **hulladékgazdálkodással és kármentesítéssel** kapcsolatos fejlesztések, valamint **természetvédelmi és élővilág védelmi** fejlesztések.

Az átfogó cél elérése érdekében a KEHOP által lefedett valamennyi fejlesztési terület és beavatkozási irány esetében az alábbi, egymással szoros kapcsolatban lévő horizontális céloknak kell érvényesülniük:

1. klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak megelőzése és mérséklése,
2. az alkalmazkodóképesség javítása;
3. erőforrás-felhasználás hatékonyságának fokozása;
4. szennyezések és terhelések megelőzése és mérséklése;
5. egészséges és fenntartható környezet biztosítása.

Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program (RSZTOP)

A **szegénység** komoly társadalmi probléma: 2011-ben a lakosság 31%-a volt érintett, szemben a 24,2%-os uniós átlaggal. A népességet három fő életkori csoportra osztva a legnagyobb mértékben a 18 év alatti korosztályt érinti a súlyos anyagi depriváció.

Az EU tagállamok kétharmadában (19 tagállamban) 6,2-8,1%-kal nőtt a gyermekeket érintő szegénység 2008-2012 között, Magyarországon 7,5%-kal az Eurostat adatai szerint. Magyarországon elsősorban azon **szegény gyermekek étkeztését** szükséges megoldani, akik nem részesülnek gyermekek nappali ellátása keretében megvalósuló vagy iskolai étkeztetésben, ami a 3 év alatti korosztály 91%-ára jellemző, míg a 3-18 éves korosztály esetében ez az arány 25%.

Kutatásokkal bizonyított, hogy a 3 év alatti korban megkezdett rendszeres, egészséges, vitaminokban és ásványi anyagokban gazdag étkezés az egészség hosszú távú megőrzésének fontos része. Éppen ezért az **egyik célcsoportot a szegény gyermekes családok** és azok a **szegény várandós nők alkotják**, akiknek születendő gyermekük is szegény lesz.

A legkiszolgáltatottabb helyzetű rétegek közé tartoznak a **hajléktalanok**, a fedél nélküli és az átmeneti szállón élő személyek, akik közül rendszeres munkából eredő jövedelemhez 8%, alkalmi munkából származó jövedelemhez 20% jut. A helyzetre jellemző, hogy tíz hajléktalan ember közül három gyűjtögetésből, kukázásból, kéregetésből élt, csupán kettő kapott önkormányzati segílyt, egyet mások segítettek, míg tíz hajléktalan ember közül négyen még nem voltak hajléktalan helyzetben egy évvel korábban. (forrás: Február Harmadika Munkacsoport – Gyorsjelentés a 2014. évi hajléktalan-adatfelvételtől). Éppen ezért a hajléktalanok, a fedél nélküli és az átmeneti szállón élő személyek alkotják a második célcsoportot közterületen élő személyek összefoglaló néven.

A felnőttek körében a **súlyos anyagi depriváció** gyakoribb a szegénységi küszöb (a medián ekvivalens jövedelem 60%-a) alatt élők esetében. Az alsó jövedelmi ötödben található családokban az EU tagállamokban 87,1%, Magyarországon 86,8% a szegénység vagy társadalmi kirekesztettség által veszélyeztetett emberek aránya az Eurostat szerint. A **megfelelő étkezés és a lakás megfelelő fűtésének hiánya** a teljes népességhez képest mind arányaiban, mind abszolút értékben magas a szegénységi küszöb alatt élők között, ami a mindennapi életfeltételek megteremtése miatt kockázati tényező.

A szegénységi küszöb alatt élő emberek körében megfigyelhető anyagi depriváció elsődlegesen a szociálisan rászoruló embereket érinti, ezen belül is különösen azokat, akik **jövedelemszerzésre fizikai állapotuk vagy koruk miatt nem képesek**, és nem részesülnek bentlakásos intézményi ellátásban. Így a harmadik célcsoportot **a szociálisan rászoruló megváltozott munkaképességű személyek**, valamint a **rendkívül alacsony jövedelmű időskorú személyek** alkotják.

Az e célcsoportok elérése céljából megvalósított programok sorában külön kell említeni az Európai Unió által finanszírozott **Élelmiszersegély Programot**, amit Magyarországon a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal szervezett. A program célja „a közösség legrászorulóbb személyeinek intervenciós készletekből származó élelmiszerekkel történő ellátása” az Európai Unió az agrárintervenciós készletének karitatív célokra fordításával. 2006-2013 között évente körülbelül 950.000 fő rászorulót ért el a program (25% rászoruló idősök, 75% létminimum közelében élők). A program megvalósításában részt vett a Gyermekétkeztetési Alapítvány, a Katolikus Karitás, a Magyar Élelmiszerbank Egyesület, a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet és a Baptista Szeretetszolgálat, a segélyosztó szervezetek az Élelmiszerbankok Európai Szövetségének képviselőjében részt vesznek a program európai szintű konzultációján is. 2006 és 2013 között eddig összesen 21,1 milliárd forint támogatás került felhasználásra.

A Program céljai:

1. Élelmiszersegély biztosítása szegény gyermekes családok számára
2. Alapvető fogyasztási cikkek biztosítása szegény gyermekes családok számára
3. Élelmiszersegély biztosítása közterületen élők csoportjába tartozók számára
4. Élelmiszersegély biztosítása szociálisan rászoruló megváltozott munkaképességű valamint rendkívül alacsony jövedelmű időskorú személyek számára

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP)

A TOP célja a **nők munkaerőpiaci részvételének ösztönzése**, melyet a gyermekgondozási létesítmények bővítésével segít.

A **szegénység csökkentése**, melyet direkt módon az alapellátást nyújtó közszolgáltatások infrastrukturális feltételeinek fejlesztésével, a hozzáférés javításával és a **szociális városrehabilitációs** intézkedésen keresztül segít a TOP.

A **foglalkoztatottság javítása**, kapcsolódva az aktív munkaerő-piaci intézkedésekhez.

Az **energiahatékonyság javítása**, lehetővé téve az ilyen beavatkozásokat az önkormányzatok számára.

Európa globális kihívásokra adott válaszaik között az egyik legfontosabb a **területi kohézió** erősítése. E tekintetben lényeges az egyes térségek összekapcsolása, a centrum-periféria viszonyrendszerből adódó negatívumok mérséklése, a **többközpontú (policentrikus) Európa** megvalósítása. Emellett az Európa 2020 stratégiának gazdaságfejlesztési és területi szempontból is kulcselemei a városok, és a városias térségek.

Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (VEKOP)

A VEKOP a rendelkezésre álló támogatási forrásokat három stratégiai cél mentén koncentrálja:

1. a regionális gazdasági teljesítmény intelligens és fenntartható növelése (tudásgazdaság, innováció, vállalkozói környezet, a kis- és középvállalkozások fejlesztése, turizmus, infokommunikációs beruházások támogatása),
2. a foglalkoztatás növelését segítő társadalmi környezet fejlesztése (napközbeni gyermekellátást biztosító intézmények, foglalkoztatás növelését támogató programok, oktatási és képzési rendszerek fejlesztése),
3. a versenyképességet és a társadalmi együttműködést is szolgáló közösségi fejlesztések egy **élhetőbb környezet** kialakulása érdekében (a lakosság és a közlekedés energiahatékonyságának növelése, településrehabilitációs fejlesztések, társadalmi együttműködés erősítése, a közigazgatás és közszolgáltatások működésének javítása, természetvédelem).

Közigazgatási- és közszolgáltatás-fejlesztési Operatív Program (KÖFOP)

A stratégiai dokumentumokban megállapított - a KÖFOP hatókörébe tartozó - gyengeségek összefoglalóan az alábbi területeket érintik:

1. A közszolgálat szervezési/szervezeti feltételei terén: **egyenetlen a fejlettség** mind területi, mind funkcionális (szervezeti) értelemben, a szervezeti **változások nem kiszámíthatóak**, a stratégiai célok egységes iránya nem felismerhető, a **célok széttartóak**,
2. A bürokrácia terén: a lakosság és a vállalatok által érzékelhető **adminisztratív terhek** a közigazgatási eljárásokban magasak.
3. Az **elektronikus megoldások és szolgáltatások** terén: sok területen gyengék (magasabb szolgáltatási szintre alkalmatlan) az elektronikus megoldások, szigetszerű megoldások jellemzőek,
4. A közszolgálati humán erőforrás terén: **a nagy személyi fluktuáció alacsony motiváltsággal** párosul, a **vezetési módszerek** nem készek a változások kezelésére.
5. Az átláthatóság és etikus működés terén: **a hatékony korrupció-megelőzést** lehetővé tevő jogszabályi- és intézményrendszer kialakítása önmagában nem érhet célt, mivel az érintett szervezetek személyi állománya nem rendelkezik ezekről naprakész

információkkal, illetve nem képes a nemzetközi követelményeknek is megfelelő szemléletmód, készségtár gyakorlati alkalmazására.

6. A közszolgáltatásokat érintő területi és központi döntéshozatalhoz szükséges információellátás terén: közszolgáltatások terén heterogén területi és ágazati adatbázisok léteznek, amelyek között nem megoldott a kapcsolódás/kommunikáció.

A fenti szükségletekre reflektálva a KÖFOP végcélja **a szolgáltató állam** megteremtéséhez való hozzájárulás.

A szolgáltató állam: **szervezetten működik** (stratégiai cél az integráció), **költséghatékony** (stratégiai cél a bürokráciacsökkentés) és **professzionális szakemberei** vannak (stratégiai cél: a menedzsment erősítése).

A modern értelemben vett **"jó állam"** azonban nem csak szolgáltató, hanem hatékonyan küzd a korrupció ellen is. A szolgáltató állam fenti jellemzői akkor valósulnak meg, ha a lakosság és a vállalkozások adminisztratív terhei csökkennek, valamint a közigazgatás és a közszolgálat átláthatóan és szolgáltató szemléletűen működik, így a KÖFOP a szolgáltató állam megteremtése érdekében célul tűzte ki az adminisztratív terhek csökkentését és a szolgáltatási személet és etikus működés megerősítését a közszolgálatban.

Az operatív programok felhasználásának legfontosabb szabályait a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet tartalmazza.

Belügyi Alapok 2014-2020

(forrás: <http://belugyialapok.hu/alapok/>)

A 2014-2020-as időszakra két alap keretében – **Belső Biztonsági Alap** (BBA), illetve **Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap** (MMIA) – érhetőek el a belügyi területet támogató források.

A Belső Biztonsági Alap a 2014-2020-as költségvetési ciklusban létrehozott új, komplex, átfogó instrumentum, amely lefedi a külső határok őrzését és ehhez kapcsolódóan az uniós vízumpolitikát, a bűncselekmények és a terrorizmus megelőzését, illetve a velük szemben folytatott harcot szolgáló, illetve a szolidaritás elve alapján újraelosztásra kerülő uniós források körét. A tagállamoknak a Lisszaboni Szerződésből fakadó, illetve néhány Unión kívüli schengeni állam speciális pozíciójára tekintettel az Alapot két pénzügyi eszköz alkotja.

A Belső Biztonsági Alap részét képező, **a rendőrségi együttműködés, a bűnmegelőzés és a súlyos, szervezett, határon átnyúló bűnözés elleni küzdelem, valamint a válságkezelés pénzügyi támogatására** szolgáló eszköz (mintegy 8,2 Mrd Ft).

A bűnmegelőzés és bűnüldözés területen a forrás támogatásával valósulhat meg a súlyos, szervezett, határon átnyúló bűncselekmények elleni fellépés megerősítése, ezen belül a bűnmegelőzési, felderítési, adatelemzési és bizonyíték gyűjtési képességek továbbfejlesztése, nemzetközi közös műveletek finanszírozása, IT hálózatok fejlesztése, külföldi szakmai fórumok látogatása és összekötő tisztek kihelyezése.

A terrorizmus elleni küzdelem területén valósulhat meg a felderítési, művelettámogatási és információvédelmi kapacitások bővítése és a nemzeti kockázatelemzési képesség továbbfejlesztése.

Kiemelt cél továbbá a rendészeti képzés fejlesztése, beleértve az egységes Európai Bűnüldözési Képzési Rendszer hazai bevezetését is a rendészeti képzési intézmények tananyagainak modernizálásával, illetve az aktív állomány továbbképzésével. Ezen felül megvalósulhat az emberkereskedelem áldozatainak hatékonyabb védelme, egy egységes

áldozatirányítási platform létrehozásával, kampányok indításával és a régiós szintű együttműködés fejlesztésével.

A válságkezelés és megelőzés területen a forrás támogatásával megvalósulhat a kritikus infrastruktúrák kibervédelmének továbbfejlesztése, valamint a létfontosságú rendszereket és létesítményeket érintő rendkívüli események kezelése, szakmai hálózat építése, kutatási programok indítása, illetve megvalósulhat egy regionális kiképző központ létrehozása, amely elsősorban a radiológiai fegyverek jelentette fenyegetésekre koncentrál.

A Belső Biztonsági Alap részét képező, a **külső határok és a vízumügy** pénzügyi támogatására szolgáló eszköz (mintegy 16,1 Mrd Ft). A közös vízumpolitika támogatása a jogszerű utazás elősegítése és az illegális bevándorlás kezelése érdekében, valamint az integrált határigazgatás támogatása, a külső határok egységes és magas szintű ellenőrzésének és védelmének – beleértve az illegális bevándorlás kezelését is –, valamint a zökkenőmentes határátkelésnek a schengeni vívmányokkal összhangban történő biztosítása érdekében.

A **Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap** 2014-2020-as időszakra vonatkozó forrásainak (mintegy 9,9 Mrd Ft) felhasználásával, a vonatkozó szakpolitikai stratégiával összhangban Magyarország három szakterületen kíván előrelépést elérni:

1. A Közös Európai Menekültügyi Rendszer továbbfejlesztése a befogadási feltételek, a menekültügyi eljárások továbbfejlesztésével,
2. A legális migráció és a legálisan Magyarországon tartózkodó külföldiek társadalmi beilleszkedésének (integráció) elősegítése az indulást megelőző intézkedések növelésével, a harmadik országbeli állampolgárok beilleszkedését közvetlenül segítő szolgáltatások támogatásával (különös tekintettel az elismert menekültekre és oltalmazottakra), a magyar társadalom befogadó attitűdjének növelésével,
3. Az illegális migráció elleni hatékony fellépés a hatékony és fenntartható visszatérés, különösen az önkéntes visszatérés biztosításával: a humánus és a speciális szükségletek kielégítésére is alkalmas befogadó intézmények kialakításával, a hatóságok személyszállító kapacitásának fejlesztésével, valamint a támogatott önkéntes hazatérési és reintegrációs programokban való részvétellel és a hatósági kísérettel történő kitoloncolások végrehajtásának fejlesztésével.

A Belügyi Alapok felhasználásának legfontosabb szabályait a 2014-2020 közötti programozási időszakban a Belső Biztonsági Alapból és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapból származó támogatások felhasználásáról szóló 135/2015. (VI. 2.) Korm. rendelet tartalmazza.

Az európai uniós források felhasználásának jelentősége

*„Nem országokat egyesítünk, hanem embereket.”
Jean Monet*

Ahhoz hogy **egy tekintettel átfoghassuk** a rendészet területén megvalósuló **pályázatkezelés és projektvégrehajtás panorámáját** egy kicsit messzebből kell kezdeni, annak érdekében, hogy meglássuk és megértsük a nagyobb összefüggéseket.

Az **Európai Unió** sokrétű és bonyolult **támogatási mechanizmusokon** keresztül juttat pénzügyi forrásokat a tagállamok részére azért, hogy **a maga elé tűzött célokat elérje**.

A **négy alapvető szabadság** biztosítása (árak szabad áramlása, tőke szabad áramlása, szolgáltatások szabad áramlása, személyek szabad mozgása) minden tagállamtól komoly erőfeszítéseket kíván.

Az Európai Unió nem kisebb célt tűzött maga elé, mint hogy fokozatosan kialakítja **a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének a térségét** (Amszterdami Szerződés), egyben az Európai Uniót **a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb tudásalapú**

gazdaságává teszi, amely képes a **fenntartható fejlődésre**, több és jobb **munkahelyet** kínál, egyben nagyobb **társadalmi kohéziót** valósít meg, illetve fenntartható környezetet teremt (Lisszaboni Stratégia).

Az Európai Unióról Szóló Szerződés úgy fogalmaz, hogy az Európai Unió az **emberi méltóság** tiszteletben tartása, a **szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság**, valamint az **emberi jogok** – ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait – tiszteletben tartásának értékein alapul. Ezek az értékek közösek a tagállamokban, a pluralizmus, a megkülönböztetés tilalma, a tolerancia, az igazságosság, a szolidaritás, valamint a nők és a férfiak közötti egyenlőség társadalmában.

Szintén a Szerződésben olvashatjuk, hogy az Európai Unió, egy **belső határok nélküli**, a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló olyan térséget kínál polgárai számára, ahol a személyek szabad mozgásának biztosítása a **külső határok ellenőrzésére**, a menekültügyre, a bevándorlásra, valamint a bűnmegelőzésre és bűnüldözésre vonatkozó **megfelelő intézkedésekkel párosul**.

Ezeknek a nagy ívű céloknak az elérésében **jelentős feladat hárul Magyarországra**, valamint annak Rendőrségére és egyéb rendvédelmi szervekre is, amelyek nem csupán Magyarország, hanem az **egész Európai Unió magas szintű biztonságát kell, hogy szavatolják**.

Vízió és misszió a Rendőrségről

Ma már közhelyszerű összefüggés, hogy **egy jól képzett és felszerelt, művelt és elhivatott állománnyal rendelkező rendvédelmi szerv**, a gazdasági felemelkedés egyik alapját adó értéket teremt: **a kiszámítható és biztonságos környezetet**. Magyarország fejlődésének egyik vitathatatlan alapja az általunk megteremtett biztonság.

Mint minden állami szervezet célja, a Rendőrségé is végső soron a **közjó megteremtése** (lat. *bonum commune*). A közjó anyagi és szellemi javak és lehetőségek összessége, amelyek szükségesek ahhoz, **hogy egy közösség tagjai boldogulásukat szabadon és hathatósan munkálhassák, de előállításukra önmagukban, egyenként nem képesek**. *Lényegét tekintve* a társadalom által saját tagjainak nyújtott segítség alapvető életfeladataik teljesítéséhez. *Eszközeit tekintve* azon társadalmi feltételek összessége, amelyek a társadalom tagjai számára egyéni és társadalmi céljaik és feladataik megvalósítását lehetővé teszik. *Működés módját tekintve* a társadalom tagjainak képességük szerinti együttműködése és ennek mindennemű eredménye, tehát a társadalom működését biztosító rend és ennek gyümölcsei (Magyar Katolikus Lexikon). A társadalom működését biztosító rend egyik létrehozója a Rendőrség.

Magyarország Alaptörvényének Nemzeti Hitvallása úgy fogalmaz, hogy a polgárnak és az államnak **közös célja a jó élet, a biztonság, a rend**, az igazság, a szabadság kiteljesítése, míg a **Rendőrség alapvető feladataként említi** a bűncselekmények megakadályozását, felderítését, valamint a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelmét.

Az Európai Unió belső biztonsága

Az EU belügyi politikájának homlokterében a terrorizmus, a szervezett bűnözés, az internetes bűnözés és az erőszakot hirdető szélsőséges mozgalmak elleni fellépés áll. A **szervezett bűnözés elleni intézkedések** elsősorban a lőfegyverek tiltott kereskedelmének, az emberkereskedelemnek és a gyermekek szexuális kizsákmányolásának megszüntetésére irányulnak.

A **belső biztonság javítására irányuló uniós stratégia** a bűnüldözés, a határigazgatás, a polgári védelem és a katasztrófavédelem terén folytatott együttműködés révén hivatott fokozni a belső biztonságot.

Az említett stratégia harcot hirdet **a szervezett bűnözés** – a kábítószer- és emberkereskedelem, a pénzmosás, valamint a terrorizmus – ellen. Jogi, illetve gyakorlati eszközök segítségével igyekszik **megakadályozni a bűnözőket abban, hogy visszaéljenek az EU biztosította szabadságjogokkal**. A tagállami rendőrségi szervek az Európai

Rendőrségi Hivatal (**EUROPOL**), valamint az Európai Unió Tagállamainak Külső Határain Való Operatív Együttműködési Igazgatásért Felelős Európai Ügynökség (**FRONTEX**) közreműködésével szorosan együttműködnek egymással e feladatok elvégzése érdekében és ehhez az EU forrásokat bocsát rendelkezésre.

A magyar rendvédelem és az Európai Unió sokrétű kapcsolata

A magyar rendvédelmi feladatot ellátó szervek részt vállalnak az EU által kitűzött célok megvalósításában, amelyhez **az EU kész forrásokat a rendelkezésünkre bocsátani**. Amennyiben modern rendvédelmet kívánunk teremteni, akkor **kötelességünk ezekkel a forrásokkal élni**, felkutatni a lehetőségeket és hatékonyan felhasználni ezeket a jelentős pénzeszközöket, továbbá **tanuló szervezetként** megfelelni az ezzel járó roppant kihívásoknak.

Fontos hangsúlyozni, hogy Magyarország a belügyi területen már eddig is számos európai uniós projektet hajtott végre sikeresen, ezért ezen a téren **komoly felhalmozott tudással rendelkezünk**. Jelentős tapasztalatot jelentett, hogy a projektek végrehajtása **kockázatokat is rejt és óriási kihívás elé állítja** a rendészeti szakembereket.

Az eddig végzett munkát **frontsebészethez és hályogkovácsoláshoz** lehet hasonlítani, hiszen gyorsan, kevés erőforrás felhasználásával, mostoha körülmények között kell eredményeket felmutatni és olyasmit csinálni, amit nem tanítottak nekünk.

Kijelenthető ugyanakkor, hogy **a projektvégrehajtásnak nincs alternatívája**, az EU következő 2014-20-as pénzügyi periódusában is minél teljesebben kell igénybe venni ezeket a lehetőségeket.

Magyarország Rendőrsége büszkén mondhatja el magáról, hogy **mind a Belső Biztonsági Alap, mind a Menekültügyi és Migrációs Alap, valamint az operatív programok tekintetében jóváhagyott stratégiával és konkrét beszerzési és fejlesztési elképzelésekkel rendelkezik**.

Az eddig kifejtett célok azért fontosak, mert az Európai Unió ezek mentén nyújt forrásokat, amelyeket Magyarország igénybe vehet a belügy területén. Ennek a fejezetnek az a célja, hogy **röviden, érthetően és mindenekelőtt gyakorlatiasan mutassa be** a pályázatkezelés és projektvégrehajtás rendészeti dimenzióját.

Projektek a Rendőrségen

Magyarország Rendőrsége, valamint 2008-ig a Határőrség jelentős támogatást kapott és kap jelenleg is a fent említett célok elérése érdekében. Természetesen ez a támogatás **csak kiegészítheti a tagállam által megtett intézkedéseket** és rendelkezésre bocsátott forrásokat.

Az európai uniós források felhasználása során, amelynek összege a **Rendőrségen csak a 2012. évben több mint 15 millió euró** volt, míg a 2013-as összeg ennek duplája, amelynek felhasználása során a legkülönbözőbb területeken jött létre együttműködés hazai és külföldi, rendőri és civil szervezetekkel (közlekedésrendészeti programok, segélyhívó rendszer kiépítése, tömegrendezvények biztosítása, rendőri kiképzés, tűzszerészet, integrált határigazgatás, közösségi rendészet, szervezett bűnözés elleni küzdelem, illegális migráció elleni harc stb.).

A projektek megvalósítására többek között a Schengen Alap, az Átmeneti Támogatás, a PHARE (Pologne, Hongrie Aide a la Reconstruction économique), a TAIEX (Technical Assistance and Information Exchange; Technikai Segétségnyújtás és Információcsere Program), a Twinning (Ikerintézményi) Program, az ISEC (Prevention of and Fight against Crime; Bűnmegelőzés és Bűnözés elleni küzdelem Program), az FP7, a Külső Határok Alap, az Európai Visszatérés Alap, az OLAF (Office de Lutte Anti-Fraude; Európai Csalás Elleni Hivatal), a Svájci Hozzájárulás, a Norvég Alap, az ENPI (European Neighbourhood and Partnership Instrument; Európai Szomszédsági és Partnerségi Támogatási Eszköz), valamint az IPA (Instrument for Pre-accession Assistance; Előcsatlakozási Támogatási Eszköz) források igénybe vételével nyílt lehetőség.

A projektek során ingatlan beruházásokra, eszközbeszerzésekre, szoftverfejlesztésekre, konferenciák megrendezésre, képzések megtartására, közös nyomozócsoportok kialakítására, valamint tanulmányutak szervezésére került sor.

Az európai uniós források hatékony és sikeres felhasználása nem csupán a rendvédelmi szervek elemi érdeke, hanem **nemzetgazdasági jelentőséggel** is bír. A felhasznált források nem csak **technikai eszközöket, épületeket, egyéb fejlesztéseket és képzéseket jelentenek, hanem munkahelyteremtésre és adóbefizetésre is lehetőséget teremtenek.**

A Rendőrség abban a sajátos helyzetben van, hogy **az uniós források rendelkezésére állnak**, azonban azok felhasználása **jelentős erőfeszítést és felkészülést igényel**. Akár úgy is lehet fogalmazni, hogy **nyerésre vagyunk ítélve**, hiszen azok a célok, amelyekért a Rendőrség és a rendvédelmi szervek küzdenek, egybevágnak az EU által támogatott és meghatározott legfontosabb célkitűzésekkel. Biztosak lehetünk benne, hogy a gyermekek kizsákmányolása, az illegális migráció, az emberkereskedelem és az embercsempészség elleni harcnak vagy az integrált határigazgatásnak van jövője.

Biztosak lehetünk abban is, hogy az európai uniós források rendészeti területen való felhasználása **hosszú távon értelmes, valós igényeket kielégítő projekteket** eredményeznek. Ha ezekből a forrásokból rendőrkapitányság épül vagy járőrautót vásárolunk **értéket teremtünk.**

A **költségvetési források szűkössége**, olyan adottság, amellyel minden közintézménynek számolnia kell, ezért az európai uniós támogatások igénybevétele alapvetően befolyásolja egy költségvetési szerv, különösen a rendészeti szervek sikerességét.

Jelenleg a Rendőrség **pályázatkezelésért felelős szerve** az Országos Rendőr-főkapitányság Gazdasági Főigazgatósága, amelynek szervezetében helyezkedik el a Nemzetközi Támogatások Osztálya. Az osztály alapvető feladata az uniós források lehívásának, fogadásának, és a felhasznált összegekkel történő elszámolásnak a szervezése.

Természetesen a rendőrségi költségvetési szervek jogosultak önálló pályázatok benyújtására is, sőt egyes esetekben a benyújtásra a központi szerv nem is jogosult (pl. egyes határon átnyúló programok). Célunk, hogy az európai uniós támogatások igénybevételevel támogassuk az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv szakmai munkáját.

A projektvégrehajtás minden nehézsége és bonyolultsága ellenére hosszú távon arra kell berendezkednünk, hogy **Magyarország és a magyar Rendőrség fejlesztésre költendő pénzügyi forrásokhoz csak a pályázatok benyújtásán és projektek végrehajtásán keresztül juthat.** Jelenleg a Rendőrség költségvetése elenyésző mértékben tartalmaz fejlesztési forrásokat, így azokat az Európai Unió által rendelkezésre bocsátott eszközökkel kell megvalósítanunk.

A XXI. század elején az előttünk álló két legnagyobb kihívás az Európai Unió dimenziót tekintve az **óriási illegális migrációs nyomásnak** történő ellenállás, illetve a **schengeni külső határok védelmének (határőrizet és a határforgalom ellenőrzése) magas színvonalú** biztosítása. Az Európai Unió a források biztosítását követően joggal várja azt tőlünk, hogy ezeknek a kihívásoknak megfeleljünk.

A projektvégrehajtás folyamata (elméleti alapok)

Előkészítő tevékenység és pályázatfigyelés

Annak érdekében, hogy pályázatokat nyújthassunk be, majd projekteket hajthassunk végre fontos és **állandó előkészítő tevékenység a pályázatfigyelés**, amelynek során a potenciális támogató szervezetek **honlapjait** folyamatosan figyelemmel kell kísérni, azonban nem szabad megelégedezni **a szakmai és az informális kapcsolatokról** sem. A pályázati források felhasználásában legsikeresebb országok (Németország, Hollandia, Lengyelország) már a pályázat kiírása előtt megfogalmazzák elvárásaikat, ötleteiket, amelyeket viszontlátnak pályázat megjelenésekor. Ennek a **lobbi tevékenységnek** a kialakítása még előttünk áll.

A projekt, mint hosszú távú műfaj

Fontos szót ejteni, arról, hogy hiába a pályázati kiírás, ha a pályázó szervezet nem rendelkezik rövid- és hosszú távú **fejlesztési elképzeléssel, jövőképpel, kiérlelt és átgondolt ötletekkel**, amely a tervezés alapja kell, hogy legyen. Amennyiben rendelkezésre állnak ilyen komoly szakmai elképzelések következhet a projekt előkészítésének egyik legfontosabb mozzanata a **tervezés**, amelynek jelentőségét nem lehet túlbecsülni. **A projekt sorsa gyakorlatilag az előkészítés során eldőlt.** Dr. Fürjes Balázs kormánybiztos, aki több nagy értékű és jelentőségű projekt vezetője szerint **először jól, aztán gyorsan kell dolgozni.**

A rendvédelmi szervek jövőben megvalósítandó projektjeit alapvetően határozza meg az a **vízió**, amelyet **hosszú távon saját magukról (szerepükről, céljaikról, eszközeikről) elképzelnek.** Annak érdekében, hogy a források felhasználása hosszú távon egységes elvek és célok mentén haladjon elengedhetetlen, hogy **évtizedes fejlesztési koncepcióval és stratégiával rendelkezünk.** Természetesen fel kell használni a hazai és nemzetközi tapasztalatokat, egyben meg kell felelni a társadalom (valamint a Kormányprogram) által támasztott elvárásoknak is, egy ilyen koncepció megalkotásakor.

A **Szentírás** így ír erről: *aki tornyot akar építeni, nem ül-e le előbb, hogy kiszámítsa a költségeket, vajon futja-e pénzéből, hogy fel is építse? Nehogy azután, hogy az alapokat lerakta, de befejezni nem tudta, mindenki, aki csak látja, kicsúfolja* (Lukács 14. 28-29.).

Érdemes még megfontolni Leonardo Da Vinci évszázados tanácsát is a tervezés során: **az egyszerűség a kifinomultság legmagasabb foka.** Minél egyszerűbb és világosabb az általunk elképzelt cél, annál nagyobb a siker és a megvalósítás esélye. A siker egyik záloga lehet még, hogy a megfogalmazott **komplex célt, hogyan sikerül világosan és egyértelműen kisebb és külön-külön megvalósítható részfeladatokra bontani**, amelynek keretében minden résztvevő tisztában van a feladatával és felelősségével.

Természetesen a nagy ívű és végiggondolt elképzeléseinket a támogató által nyújtott projektkörnyezet és szabályok, továbbá a rendelkezésre álló pénz és idő Prokrusztesz ágyába kell fektetni. Így gyakran azzal szembesülünk a projekt kezdetén, hogy az eredeti elképzelésekből semmi sem maradt.

Terv a lelke mindennek

A **tervezés** során külön figyelmet kell fordítani a beszerezni kívánt termék, szolgáltatás értékére, hiszen gyakran előfordul, hogy a tervezési fázis akár évekkel megelőzi a tényleges végrehajtást. Ez a probléma leginkább az informatikai beszerzések, fejlesztések esetén jelentkezik (gyors avulás), de komoly kockázatot rejt egy-egy piaci szereplő árengedménye is. A várható (becsült) érték meghatározását ártájékoztatók bekérésével és a piac felmérésével kell elvégezni.

Itt kell megjegyezni, hogy nem csupán az tekinthető sikertelen projektnek, amely nem valósítja meg a kitűzött célt, hanem az is, ha a célt elérjük ugyan, de jelentős támogatási összeget kell visszajuttatni a támogató szervezethez. Ez azt esetet nevezzük **forrásvesztésnek**, ami azt jelenti, hogy Magyarország, olyan forrástól esik el, amelyet felhasználhatott volna.

Egy későbbi sikeres, minden érintett felet elégedettséggel eltöltő projekt alapja a jól végiggondolt tervezés, amely során **pontosan tudjuk, hogy mit szeretnénk elérni, milyen eszközökkel és nagyjából mennyiért és mindezzel milyen hatást váltunk ki.**

Természetesen nem szabad megfeledkezni arról az általános törvényszerűségről, hogy az életben **soha semmi sincs pont úgy** (Theodore Sturgeon), ezért a **rugalmas alkalmazkodásra** is fel kell készülni. El kell kerülni, hogy a pályázat túl részletes legyen, mivel az attól való eltérés borítékolható, azonban hosszadalmas és bonyolult.

Középpontban a rendőrszakmai célok

Hangsúlyozni kell, hogy a Rendőrségen megvalósuló projektek esetében minden esetben **valamilyen rendőrszakmai cél megvalósítása a feladat**, ezért a képzett, tapasztalt

rendőrségi szakemberek elkötelezett közreműködése és kitartása elengedhetetlen a megvalósítás során.

A kiérlelt fejlesztési elképzelés azt is eredményezi egyben, hogy **az egyes projektek összefüggnek, egymásra épülnek és kiegészítik egymást**. Erre jó példa az ORFK és az érintett területi szervek együttműködésében megvalósított **több légirendészeti projekt**. A projektek célja a határőrizet megerősítése volt helikopterek igénybevételével. E cél mentén több projekt megvalósítására nyílt lehetőségünk. Egy helikopter-leszállóhelyet alakítottunk ki az ukrán határszakaszon (Barabás), amit egy légibázis kialakítása követett a szerb határszakaszon (Bácska Helikopterbázis), míg az Európai Unió lehetővé tette, hogy 6 hónapos időtartamra hőkamerával felszerelt helikoptert béreljünk, amely igénybe veszi az említett létesítményeket. Az Európai Unió következő hétéves pénzügyi periódusában lehetőségünk lesz továbbá helikopterek megvásárlása is.

A tervezés során külön figyelmet kell szentelni arra, hogy támogatásért cserébe **számszerűsíthető és mérhető eredményeket kell produkálni**. Annak érdekében, hogy projektünk szakmaisága, valamint teljesülése nyomon követhető legyen, ún. **indikátorokat** kell megadni. Ilyen mutatószám lehet például, hogy hány ember vett részt sikeresen a projekt keretében nyelvképzésen vagy hány eszköz beszerzésére és rendszerbeállítására került sor. Természetesen a megadott értékeket teljesíteni is kell (általában legalább 70 %-os mértékben), annak érdekében, hogy a felmerült költségek elszámolhatóak legyenek. Fontos elvárás, hogy az általunk megadott indikátorok mérhetőek, reálisak és természetesen elérhetőek legyenek.

Ha a pályázatfigyelés során rátaláltunk egy megfelelő lehetőségre és a pályázatot kidolgoztuk, majd a benyújtást követően elnyertük az ahhoz szükséges forrásokat, már **csupán a projekt megalapítása és végrehajtása** van hátra.

Schwarzkopf tábornok, aki az Öböl háborúban a sivatagi vihar hadművelet parancsnoka volt, mindezt röviden így fogalmazta meg: **amint sikerült a fő célt meghatározni, a legfontosabb dolog a logisztika** (idézi Földesi Péter: Logisztika).

Egy mindenki által jól ismert (?) fogalom: projekt

Manapság divatos **projektekről** beszélni, ezt a különös szót úton-útfélen hallani, azonban fontos hangsúlyozni, hogy, amit valójában jelent az **nem egy új keletű jelenség**. Az egyiptomi piramisok építése, az amerikai nukleáris program (Manhattan-terv) vagy a Holdra szállás (Apolló program) megvalósítása is egyértelműen projektnek tekinthető.

A projekt Eric Verzuh klasszikus meghatározása szerint, olyan **egyszer elvégzett munka** (tevékenység), amelynek jól meghatározott **kezdeti és befejezési időpontja** van. Nagyban **különbözik a szervezet által végzett ismétlődő feladatoktól**. A szerző egyenesen úgy fogalmaz, hogy *a projektmenedzserek megváltoztatják a világot* (Erich Verzuh: Projektmenedzsment).

E meghatározás különösen igaz az olyan nagy szervezetekre, mint amilyen a Rendőrség is, amely egy **anyahajóhoz hasonlít, mind rugalmassága, mind gyorsasága és fordulékonyasága tekintetében**. A projektvégrehajtás által megkövetelt operativitást gyakran nehéz biztosítani a bonyolult, szétagolt és hierarchikus szervezetben. Érdemes megfontolni, hogy egy-egy nagyméretű fejlesztés a tervezéstől a megvalósításig, akár 4 évet is igénybe vehet, amely időszak alatt azonos színvonalon és minőségben szükséges biztosítani a szakmai támogatást.

Görög Mihály úgy fogalmaz, hogy projekt minden olyan tevékenység, amely egy szervezet számára olyan **egyszeri és komplex feladatot jelent**, amelynek teljesítési **időtartama** (kezdés és befejezés), valamint **teljesítésének költségei** (erőforrások) meghatározottak, és egy **definiált cél** (eredmény) elérésére irányul (Görög Mihály: Projektvezetés).

Szorosan ide kapcsolódik a szintén gyakran emlegetett projektmenedzsment kifejezés is, amely *a projekt valamennyi szempont szerinti megtervezése, követése és ellenőrzése, és*

mindazok motiválása, akik részt vesznek a projekt céljainak az előre meghatározott időben, költségkereteken belül és megfelelő minőségben történő megvalósításában (Wikipédia).

Ütemezés

Henry Gantt, aki az első világháború alatt az Amerikai Haditengerészetnél tanulmányozta a hadihajók építésének folyamatát és a folyamat menedzsmentjét. A hajóépítést folyamatokra és feladatokra bontotta, a feladatok végrehajtását mérte és dokumentálta, és ehhez saját maga alkotott speciális grafikonokat. Ezekkel átlátta és elemezni tudta a hajóépítés egyes folyamatait és összefüggéseit, és nyomon tudta követni, hogy hogyan halad előre az építés (terv szerint haladnak, késésben vannak stb.). A **Gantt-diagram** az elmúlt majd 100 évben végig fontos eszköze maradt a projektmenedzsmentnek (Wikipédia).

A projekt végrehajtásának **ütemezése**, valamint annak folyamatos és rugalmas felülvizsgálata a döntések meghozatalának és a határidőre történő megvalósításnak legfontosabb pillére.

A projekt lényege: az együttműködés

A sikeres projekthez **4 K** kell csupán: koordináció, kommunikáció, kreativitás és kitartás.

Elsőrendű érdekünk, hogy az általunk tervezett és végrehajtott európai támogatásból megvalósuló projektek az alábbi tulajdonsággal rendelkezzenek.

Legyenek **megvalósíthatóak**, azaz minél egyszerűbbek, tartalmazzanak kevés, de végrehajtható célkitűzést. A megvalósíthatatlan és kivitelezhetetlen ürprogramok csak kockázatokat és be nem váltott ígéreteket tartalmaznak.

Legyenek **támogathatóak**, azaz illeszkedjenek az Európai Unió céljaihoz és lefektetett stratégiáihoz, hiszen az EU joggal várja el, hogy az általa nyújtott támogatást az általa meghatározott célok mentén használjuk fel.

Legyenek **eredményesek**, tehát megvalósulásuk után érezhetően és kimutathatóan támogassák a kedvezményezett rendvédelmi szerv mindennapi munkáját, eredményességét és hatékonyságát. Nem kell magyarázni, hogy az egész projektnek ez lenne a legfőbb célja néhány fájdalmas sikertelen beruházás ellenére.

Legyenek **fenntarthatóak**, azaz a tervezés és a végrehajtás során lebegjen a szemünk előtt, hogy a beruházás eredményét, annak minden fenntartási költségével és nehézségével meghatározott ideig rendszerben kell tartanunk, legyen az gépjármű, szoftver vagy helikopter leszállóhely.

A projektek megtervezése, végrehajtása **számos különálló szakterület szoros együttműködését** kívánja meg. Egy-egy projekt megvalósítása során szükség van rendőrségi szakemberekre, jogászokra, pénzügyesre, közbeszerzési szakértőre, műszaki és informatikai szakemberekre, akik különböző szervezeteknél dolgoznak ugyan, azonban a cél elérése érdekében együtt kell működniük egymással. Mindez **nagyfokú rugalmasságot igényel** nem csupán az érintett szakembertől, de annak vezetőjétől is. A szervezeten belüli együttműködési kényszert tovább árnyalja a közbeszerzés eredményeként kiválasztott **szállítóval, vállalkozóval történő kapcsolattartás** feladata is. Látható, hogy sok ember együttműködése eredményezhet egy sikeresen megvalósított projektet, amelyhez a **gyors és hatékony információáramlás** kulcsfontosságú.

Azzal a szervezettel, amely a támogatást nyújtotta (**közreműködő szervezet**) és amelyhez a későbbiekben be kell nyújtani a jelentéseinket, számláinkat és egyéb dokumentumainkat ebben az információáramlási folyamatban kitüntetett szerepet játszik. Érdemes minden esemény, döntés előtt megkeresni őket, valamint a projekt során történt minden jelentős történésről azonnal tájékoztatást küldeni.

Egy projekt megvalósulása során, mintegy a jéghegy nem látható részeként **értekezletek tartásán keresztül halad előre**. Egy konkrét építkezésig végtelen számú és hosszúságú megbeszélésen kell részt venni, ahol a pályázati anyagba foglalt szakmai elgondolás kialakul és formát ölt. Egy-egy felmerülő kérdés, döntési helyzet során minden szakterület hozzászólására szükség lehet a felelős döntés meghozatala érdekében. Ezek a fárasztó

értekezlet látszólag feleslegesek ugyanakkor itt dől el, hogy végül, hogyan valósul meg kívánt cél.

A sokoldalú projektmenedzser

A projektszervezet tagja a **projektmenedzser**, akinek szerepéről és feladatáról érdemes külön szót ejteni. Ő az, aki egy kézben tartja a széttartó feladatokat és folyamatokat, felel az információáramlásért minden irányban, írja az előrehaladásról szóló jelentéseket, figyelemmel kíséri az ütemezést. Szerepe egy **karmesteréhez** hasonló, aki a zenekarnak a kotta alapján jelzi, hogy mit kell játszani, egyben **összhangot is teremt**.

Egy jó projektmenedzser szorgalmas, alapos, kreatív és nagy összefüggésekben gondolkodik. Sajnos ezek a tulajdonságok csak akkor elegendőek, ha kellő **kitartás és könyörtelen proaktivitás** is társul hozzájuk. Egy jó projektmenedzsernek kicsit szakemberré kell válnia az adott projektben, érdeklődni kell a téma iránt és el kell mélyülnie benne, annak érdekében, hogy megértse és magáévá tegye a kitűzött célokat. Természetesen ugyanígy a közreműködő rendőrszakmának is egy kicsit projektmenedzserré is kell válnia a projekt sikeres befejezése érdekében.

Sir Ernest Shackleton brit Antarktisz kutató 1913-ban állítólag a következő állhirdetéssel kereste a legénységet a Déli sarki expedíciójához:

“Férfiakat keresek egy veszélyes utazáshoz. Alacsony munkabér, harapós hideg, hosszú hónapok a teljes sötétségben, állandó veszély, a biztonságos visszatérés kérdéses. Sikeres visszatérés esetén a hírnév és a dicsőség garantált.”

Ez a hirdetés bátran feladható egy nagy értékű és bonyolult projekt végrehajtásához keresett menedzser megtalálásához.

A projektmenedzser legfontosabb eszköze munkája során egy olyan folyamatosan **karbantartott lista, amely a napi és a heti teendőit sorolja fel** (to do list). Ez segít, hogy **kézben és észben tartsa** különböző folyamatokat, elvárásokat és feladatokat.

A projektszervezetnek a nagy feladatokat (**elefántok**) fel kell szeletelnie, míg a nehéz, nemszeretem munkákat (**békák**) le kell nyelnie, hogy előrehaladást érjen el. Ennek a folyamatnak a menedzser kulcsfontosságú szereplője.

A nehézségekkel folytatott küzdelemben gondoljunk a **székely tábornokra**, akinek a szárnysegédje azt jelenti, hogy az ellenség teljesen körbe vette őket. A tábornok válasza: legalább mindegy hol támadunk.

A projekt vezetője

A **projektvezető** a projektet megvalósító szakemberek (projektszervezet) egyszemélyi vezetője, aki **felelős a cél megvalósításáért**, így folyamatosan biztosítania kell a szükséges előrehaladást, és a különböző résztvevők közötti kölcsönösen hatékony együttműködést. A sikeres projektvezetőnek át kell látnia a megvalósítás folyamatát az indulástól a projekt végéig (Wikipédia).

Amennyiben a támogató szervezet pozitív döntése megszületett kezdődhet a projekt végrehajtása. Nagyon fontos kiemelni, hogy a végrehajtás megkezdéséhez **elegendő csupán ez a támogató döntés**, mivel a felek jogait és kötelezettségeit, az ellenőrzésre jogosult szerveket és egyéb a projekt részleteire vonatkozó adatokat a támogatásról szóló szerződés fogja tartalmazni. Ennek a megkötésére azonban általában már a tervezett végrehajtási időszakban kerül csak sor, így ha nem kezdjük el a tevékenységeket, akkor a hátralévő túl rövid idő egy **vesszőfutáshoz** válik hasonlóvá, ahol a kapkodás lesz a jellemző.

Az ún. **Projektalapító Dokumentum**, a projekt végrehajtásának részletes terve, amely tartalmazza az egyértelmű célokat, a projektszervezet felépítését és az együttműködés rendjét, valamint az esetleges kockázatok kezelésének módját. A magas szinten jóváhagyott PAD felhatalmazza a projektszervezetet a megvalósításra.

Párhuzamosság, párhuzamosság és ismét párhuzamosság

Az egyes tevékenységeket **párhuzamosan** kell elvégezni, így az előre megadott ütemezés akár még tartható is (bár erre még nem volt példa). Ez a párhuzamosság azt jelenti, hogy **egyszerre készül** a műszaki leírás, amely mellett megkeressük az érintett szervezeteket, illetve minden olyan tevékenységet elvégzünk, amelyre lehetőségünk van (projektszervezet felállítása, kisebb beszerzések elindítása stb.). Erre jó példa a Szegedi Rendészeti Szakközépiskola területén megvalósuló oktatóbázis esetén a szimulációs központhoz szükséges gépjárművek beszerzése és a helyszínre szállítása, az épület kivitelezésének megkezdése előtt. Természetesen a párhuzamosságnak vannak **korlátai is**, hiszen az egymásra épülő tevékenységeket nem lehet siettetni. Arra van szükség, hogy az elvégzendő feladatok közül kiválasszuk azokat, amelyek kockázat nélkül elvégezhetőek.

Természetesen a döntésről szóló értesítés kézhezvételét követően csak az a konkrét előkészítő tevékenységeket kell elkezdni (projektszervezet tényleges felállítása, az időközben történt változások felmérése, műszaki leírás kidolgozása stb.).

Parkinson törvénye alapján *egy munka mindig annyira terjed ki, hogy kitöltse az elvégzésére felhasználható időt*. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a projektek végrehajtása során ez az összefüggés hatványozottan jelentkezik.

A projektek végrehajtása során meghatározott időszakonként jelentést kell tennünk a támogató szervezet részére (ún. **projekt előrehaladási jelentés**), amelyben számot adunk az elért eredményekről, a megkötött szerződésekről, az esetleges változásokról, valamint szerencsés esetben a projekt eredményeit bemutató újságcikkekről. A jelentés mellékletét képezik azok a pénzügyi táblák, amelyek a projekt költségvetésének alakulását mutatják. A felmerült kiadásokról, költségekről az érintett szervnek önálló ügyletkódon, **elkülönített könyvelést** kell vezetnie, így a főkönyv lekérdezésével egyből áttekinthetően látható a projekthez kötődő valamennyi kiadás. Az elkülönített könyvelés az ellenőrzési tevékenység egyik alapja, ezért érdemes **negyedévente ellenőrizni**, hogy amennyiben szükséges még a költségvetési év lezárása előtt módosítható legyen.

A nehezen és kitérőkkel lefolytatott, de sikeres közbeszerzési eljárást követően a megkötött szerződés alapján a szerződéses partner leszállítja az áhított terméket, nyújtja a szükséges szolgáltatást, amelyet be is kell illesztenünk a szervezet rendszerébe (nyilvántartás, felhasználók oktatása stb.). Fontos hangsúlyozni, hogy a beszerzett eszköz **üzemeltetése már nem tartozik a projektszervezet feladatkörébe**.

Közbeszerzés nélkül nem megy

A **közbeszerzési eljárás** minden nagy értékű projekt sikerének záloga és legfontosabb garanciája. A gyakorlati tapasztalatok alapján **megfontolandó külső közbeszerzési szakértő** alkalmazása a projekt költségvetése terhére, mivel így biztosítható a rendelkezésre állás és a szükséges gyorsaság és rugalmasság. A szabálytalansági eljárások túlnyomó többsége közbeszerzési eljárási hibára vezethető vissza, ezért ez a terület kulcsfontosságú.

Nyilvánosság

A végrehajtás során végig biztosítanunk kell az előírt **nyilvánosságot**, tehát ha projektünknek látható és kommunikálható eredménye van, azonnal **minél szélesebb körben be is kell mutatnunk**. Ehhez szorosan kapcsolódik, hogy a támogatás mértékétől függően meg kell jelenítenünk a forrást jelképező szimbólumokat, logókat is (ennek a skálája a levélpapírtól a kisméretű matricán és az emléktáblán át az óriásplakátig terjed).

A támogatást nyújtó joggal várja el, hogy a támogatásért cserébe az **eredményeket** meghatározott ideig, **célhoz kötötten fenntartjuk**. A határrendészeti célra beszerzett járőrautókat például öt évig, míg az informatikai eszközöket három évig csak erre a célra lehet felhasználni. Az eszköz áthelyezésére csak külön engedéllyel van lehetőség, azonban a cél ebben az esetben sem változhat. Az ingatlanok és a hajók esetében ugyanez a fenntartási időszak már tíz év.

Amit nem tudunk elkerülni: az ellenőrzés

A végrehajtás, de a befejezés után is számolni kell a projektek végrehajtásánál elengedhetetlen tényezőre: az arra jogosultak által végzett belső és külső, előzetes, folyamatba épített és utólagos **ellenőrzésekre**. A közreműködő szervezet, illetve az általa megbízottak ellenőrzéseinek eredményei alapjaiban határozzák meg a végrehajtás sikerét. Amennyiben szabálytalanságot, hiányosságokat tárnak fel, abban az esetben nem csupán az érintett költségek nem lesznek elismerhetőek (visszafizetési kötelezettség), hanem akár pénzben kifejezhető büntetésre is számíthatunk.

A projekt megvalósítása során aggályosan és mindenre kiterjedően törekedni kell a **dokumentáltságra**. Érdemes rendet rakni a szekrényünkben és sorrendben lefűzni a keletkezett szerződéseket, árajánlatokat, másolatokat, egyéb dokumentumokat. Ezek a felcímkézett mappák lesznek a későbbi ellenőrzések alapjai.

Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy **minden fillérért meg kell küzdeni** a pályázat benyújtásakor, illetve **a végrehajtás során minden felhasznált forinttal részletesen el kell számolni**.

Itt szeretnénk eloszlatni azt a közkeletű tévedést, hogy egy 100 %-ban támogatott projekt nem kerül pénzbe. Bár a projekt teljes költségvetését uniós forrás biztosítja, nem szabad elfeledkezni arról, hogy szakembereink hány ezer órányi erőfeszítése kell a projekt végrehajtásához. Azt is könnyű belátni, hogy 2 beszerzett helikopter 10 éves célhoz kötött és számon kért üzemeltetése mekkora terhet ró a magyar költségvetésre.

Az EU **ésszerű, hatékony, ellenőrizhető, átlátható** forrásfelhasználást vár, amely megfelel a **jóhiszeműség és tisztesség** követelményeinek.

Amennyiben a projekt végrehajtása során a kedvezményezett jogszabályt (kiemelten közbeszerzési tárgyút), a támogatási szerződésben foglalt kötelezettségeket megsérti és ezzel Magyarország vagy az Európai Unió pénzügyi érdekei sérülhetnek, akkor **szabálytalanságot** követ el. A gyanú alapján megindított eljárás eredményeképpen akár 100 %-os mértékű visszafizetésre is kötelezhető a szabálytalanságot elkövető kedvezményezett.

A külső ellenőrzés fő letéteményese az **Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság**, amelynek feladata a Kormány által meghatározott európai uniós és más nemzetközi támogatások ellenőrzése (auditja). A Főigazgatóság mint az uniós támogatások nemzeti ellenőrző hatóságának („**Audit Authority**”) küldetése, hogy az uniós támogatások hatékony és szabályszerű felhasználását elősegítse. Fő célja Magyarország pénzügyi érdekeinek védelme, azzal, hogy az uniós támogatásokat minél nagyobb mértékben használjuk fel, így ne kelljen visszafizetni őket. Ennek egyik támogató eszköze a rendszerellenőrzések során tett, a támogatásokat kezelő intézményrendszer működését javító javaslatok érvényre juttatása. Cél még a szabálytalanságok megelőzése, amelynek másik aspektusa a szabálytalanságok megfelelő időben, tagállamon belül történő feltárása, hiszen akkor a támogatás újra felhasználható másik projekt keretében. Az Európai Bizottság által történő felderítés esetén főszabályként a tagállam elveszíti a támogatást (www.eutaf.kormany.hu)

Célunk a minőség társadalma, és a minőség Rendőrsége

Kopátsy Sándor Magyarország esetében a **minőség társadalmának** megteremtésének igényéről beszél (Új közgazdaságtan), amely csak akkor jöhet létre, ha mi pedig létrehozuk a **minőség Rendőrségét**. Ehhez, a **modern magyar Rendőrség megteremtéséhez** minden rendelkezésre álló segítséget kötelességünk felhasználni, tehát igénybe venni azokat az Európai Unió forrásokat is, amelyek elérhetőek számunkra.

A legfontosabb pályázati források

Az Európai Unió Külső Határok Alapja (External Border Fund)

Az Európai Parlament és a Tanács 2007. május 23-án a 2007/574/EK határozattal hozta létre a Külső Határok Alapot (KHA). A KHA általános célja, hogy támogassa az Európai Unió tagállamait a külső határok igazgatására vonatkozó európai politika végrehajtásával összefüggésben a külső határai őrzetének magas és egységes színvonalon történő ellátásában,

rugalmas határforgalom ellenőrzésben, a közös, integrált határigazgatási rendszer fokozatos fejlesztésében a szolidaritás elve alapján a közösségi céloknak megfelelő nemzeti intézkedések előírásával, figyelembe véve az e területet érintő közösségi jogszabályokat, ajánlásokat.

A Rendőrség mellett, amely átlagosan a forrás 80%-át használja fel kedvezményezett lehet még a Külügyminisztérium, a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal, a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, valamint a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat (www.solidalapok.hu).

Magyarország Rendőrsége évente 10-15 db projektet hajt végre a KHA támogatásával, valamint a Belügyminisztérium, mint Felelős Hatóság felügyelete mellett, amelyek keretében ingatlanfejlesztések (helikopterbázis, oktatóbázis), informatikai fejlesztések (HERR, HERMON, SISII), képzések, különböző beszerzések (stabil, mobil, kézi hőkamera, Schengen Buszok és egyéb gépjárművek) valósulnak meg. A hétéves program keretében mintegy 13 milliárd forint felhasználására nyílt lehetőségünk, amelynek 25%-át a Belügyminisztérium költségvetéséből bocsátották a rendelkezésünkre. A projektek megvalósításának végső határideje 2015. június 30-a.

Az Európai Unió Európai Visszatérési Alapja (European Return Fund)

Az Európai Visszatérési Alap általános célja, hogy támogassa azon harmadik országbeli állampolgárok (harmadik ország minden olyan ország, amely nem az Európai Unió tagállama), **akik nem, vagy már nem teljesítik a tagállamba történő belépés és tartózkodás feltételeit, önkéntes vagy kényszerített visszatérését** (www.solidalapok.hu).

A 2014-20-as pénzügyi periódusban a KHA-t a **Belső Biztonsági Alap** (Internal Security Fund), míg az EVÁ-t **Menekültügyi és Migrációs Alap** (Asylum and Migration Fund) váltja fel. Magyarország a BBA tekintetében mintegy 75 millió euróra, míg az MMA esetében 24 millió euróra számíthat. Amellett, hogy a támogatás összege jelentősen nő, a támogatott tevékenységek köre is bővülni fog. A korábbiaktól eltérően 2014-2020 között a rendőri együttműködés és a polgári válságkezelés is támogatható lesz, e tevékenységek kapcsán a Magyarországra jutó összeg megközelítőleg 23 millió euró lesz. A Rendőrség a BM által jóváhagyott konkrét stratégia mentén kívánja felhasználni ezt a forrást. Terveinkben a helikopterek beszerzése mellett, a meglévő programok folytatása (hőkamerák, járőrautók, képzések, informatikai fejlesztések), valamint a mélyeségi ellenőrzés kiemelt támogatása szerepel.

2014-20. Operatív Programok

Mivel a következő évtizedben új mozaikszavakat kell megtanulnunk érdemes legalább megemlíteni a 2014-20-as pénzügyi periódusban induló új operatív programokat. A rendvédelmi szervek számára az Emberi Erőforrás (EFOP), a Környezeti és Energiahatékonysági (KEHOP), a Gazdaságfejlesztési és Innovációs (GINOP), valamint az Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program (IKOP) keretében nyílik lehetőség forrásfelhasználásra. Az új intézményrendszer kialakítása és az egyes programok tartalmának társadalmi egyeztetése már megkezdődött. Az első projektek megvalósítására 2015-ben nyílnak lehetőségek.

A Rendőrség az előző hétéves periódusban szerzett tapasztalatok alapján elkészítette a 2022-i szóló stratégiai, fejlesztési elképzeléseit az operatív programok igénybevétele érdekében. A **jóváhagyott elképzelések** szerint többek között a Bűnügyi és Szakértői Kutatóintézet fejlesztése, szélessávú hálózati elérés kialakítása, ingatlanok energetikai szempontú korszerűsítése, a teljes képzési rendszer modernizálása és a megkezdett közlekedésbiztonsági programok folytatása valósulhat meg.

Ikerintézményi (Twinning) Program

Érdemes szót ejteni az Ikerintézményi (Twinning) Programról, hiszen **a rendészet egy sikeres ágazatnak számít ezen a területen**. A Határőrség és a Rendőrség már több sikeres projektet hajtott végre Törökországban, Albániában és Szerbiában.

A programot az Európai Bizottság 1998-ban hozta létre. Célja, hogy a tagjelölt, potenciális tagjelölt, valamint az EU-határain kívüli további partneri országokban **a közigazgatás fejlesztését, az uniós joganyag átvételét és alkalmazását elősegítse**. Az ikerintézményi program keretében az EU tagállamok államigazgatásának szervei szakértők kiutaztatásával valósítanak meg a fogadó ország intézményrendszerének kapacitásfejlesztését célzó, tudásátadásra és tapasztalatcserére épülő együttműködési projekteket. Alapvető cél a fogadó ország egy, kiválasztott államigazgatási szervének, az európai uniós tapasztalatok alapján történő fejlesztése, átalakítása. A legjellemzőbb tevékenységek a szemináriumok, képzések tartása, tanulmányutak szervezése, szakmai műhelymunka kialakítása.

EU-csatlakozásunkat (2004. május 01.) követően Magyarország is jogosult szakértőket küldő országgént részt venni az ikerintézményi programban. A megjelenő felhívásokra (**Twinning Fiche**) pályázatot az államigazgatás szervei nyújthatnak be, akár önállóan, akár konzorciumi formában (hazai vagy más EU tagállami intézményekkel együttműködve). Emellett az államigazgatási körön kívüli, de ahhoz közvetlenül kapcsolódó intézmények is szerezhethetnek pályázat benyújtására feljogosító **ún. „akkreditált szerv” (Mandated Body)** státuszt.

Az ikerintézményi program kiváló lehetőséget biztosít a fogadó országokkal való **tapasztalatcserére, személyes kapcsolatok kiépítésére**. A szakértőket küldő intézmények részt vehetnek az adott ország közigazgatási gyakorlatának alakításában, közvetlen információkat kaphatnak annak működéséről. A projektekből részt vevő szakértők számára **szakmai fejlődési lehetőséget nyújt**, melyet küldő intézményükbe visszatérve kamatoztatni tudnak. A projektek megvalósítását az Európai Unió és a fogadó ország együttesen 100 %-ban támogatja.

A Twinning projektek végrehajtás az értékes személyes kapcsolatok kialakításán túl **gazdasági és biztonságpolitikai érdekeket is szolgál**. A kétirányú tanulási folyamat során a résztvevők kölcsönösen megismerik egymás közigazgatási struktúráit is, illetve a tagállami tapasztalatok a demokratikus intézményrendszer megerősítéséhez is jó alapot szolgáltatnak.

Az általában több évre szóló, **1-2 millió euró költségvetésű** projekt keretében 1 fő (kivételes esetben 2) **hosszú távú ikerintézményi szakértő (Resident Twinning Advisor RTA)** folyamatosan a kedvezményezett országban tartózkodik, míg munkáját rövid (néhány nap – néhány hét) időtartamra kiküldött **rövid távú szakértők (Short Term Experts STE)** segítik (projektenként 10-25 fő).

Túl a szakmai fejlődésen a szakértők **komoly pénzbeli támogatásban is részesülnek**, hiszen a napi díjon (per diem, 120-360 euró) felül, amely a szállás, étkezés és a helyi közlekedés költségeit tartalmazza, adómentes szakértői díj is (expert fee) megilleti őket (250 euró/nap)

A tagállami küldő intézmény költségeinek ellentételezéseként, minden felhasznált szakértői nap után **ún. Twinning menedzsment költség kompenzációra** (Twinning Management Costs Compensation TMC) jogosult, amely egy szabadon felhasználható összeg, tételes elszámolási kötelezettség nem kapcsolódik hozzá, ugyanakkor a felhasználásának a projekthez kell kapcsolódnia (a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség Twinning kiadványából).

Svájci Hozzájárulás és az Európai Gazdasági Térség és Norvég Finanszírozási Mechanizmus

Svájci Hozzájárulás a kibővített Európának: segítségnyújtás a növekedéshez 2008-tól Svájc több olyan projektet kezdett el támogatni, amelyek célja **a kibővített Európán belüli gazdasági és társadalmi különbségek csökkentése**. Ezek a projektek főként a környezetvédelemmel, az egészségüggyel és az oktatással kapcsolatosak. Az újonnan csatlakozott EU tagállamokban tapasztalható gyors növekedés ellenére, ezeknek az országoknak a gazdasági színvonala elmarad a többi EU tagállamtól. **Svájc szolidáris és**

elkötelezett az EU kibővítése iránt és szilárd gazdasági és politikai kapcsolat kialakítására törekszik az új tagországokkal.

Annak ellenére, hogy ezek az országok sikeresen átálltak egy államilag irányított gazdasági rendről a piacgazdaságra, sok tekintetben elmaradnak a régi tagállamoktól. Az új tagországokban az egy főre jutó átlagos jövedelem körülbelül a fele a régi tagországokénak. A 2004-ben az EU-hoz csatlakozott új tagországok támogatására Svájc összesen 1 milliárd svájci frankot különített el, Románia és Bulgária részére pedig 257 millió svájci frankot. A 2004-ben csatlakozott országok részére elkülönített összeget 2012 nyaráig, míg a Romániának és Bulgáriának szánt összeget 2014 végéig kell lekötöni. (www.swiss-contribution.admin.ch/hungary/).

A Svájci Hozzájárulás támogatásával jelenleg két projekt végrehajtás folyik a Rendőrségen. Az egyik esetben több területi szerv épületének energetikai szempontú felújítására, míg a másik esetben a közösségi rendészeti Magyarországi meghonosítására kerül sor.

Az EGT Alap és a Norvég Alap Norvégia, Izland és Liechtenstein, mint donor országok által létrehozott finanszírozási mechanizmus. A donor országok az Európai Gazdasági Térség (EGT) tagjai, azonban **nem tagjai az Európai Uniónak**. Ennek következtében nem járulnak hozzá pénzügyileg az EU közös politikáihoz, viszont az Európai Gazdasági Térség országai közti különbségek kiegyenlítését a szolidaritás jegyében e külön támogatási alapokkal segítik. Az EGT és Norvég Alap átfogó céljai szintén a gazdasági és társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése, valamint a kétoldalú kapcsolatok erősítése a donor országok és a kedvezményezett országok között. A Norvég Alap kedvezményezett országai az EU-hoz 2004 óta csatlakozott tagállamok, köztük Magyarország. Az EGT Alap keretében ezen országokon kívül támogatásban részesül továbbá Görögország, Spanyolország és Portugália is.

A Norvég Alap Norvégia által, az EGT Alap Norvégia, Liechtenstein és Izland által létrehozott támogatási alap. Az EGT Alap keretében a kétoldalú kapcsolatok erősítéséhez a norvég, izlandi, liechtensteini szervezetekkel való együttműködés, tapasztalatcsere, tudástranszfer egyaránt hozzájárulhat. A Norvég Alap keretében a partnerség norvég intézményekkel, szervezetekkel való közös kezdeményezések révén valósulhat meg (www.egtalap.hu, www.norvegalap.hu).

Ajánlott olvasmányok:

- **Project Management Institute: Projektmenedzsment útmutató (PMBOK Guide 5. kiadás), (Akadémiai Kiadó, 2013)**
- **Eric Verzuh: Projektmenedzsment (HVG Kiadó Zrt., 2006)**
- **Görög Mihály: Projektvezetés (Aula Kiadó, 2008)**
- **Szun-Ce: A háború művészete (Carthaphilus Kiadó, 2012)**
- **C. Northcote Parkinson: Parkinson törvénye vagy az Érvényesülés Iskolája (Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1965)**
- **Jim Collins: Jóból kiváló - A tartós üzleti siker elemei (HVG Kiadói Zrt., 2005)**
- **Garr Reynolds: PreZENTáció (HVG Kiadói Zrt., 2009)**
- **Kopátsy Sándor: Új Közgazdaságtan - A minőség társadalma (Akadémiai Kiadó, 2011)**
- **Margot Morell, Stephanie Capparell: A Shackleton-modell (Déli-sarki expedíció mint vezetélmélet (HVG Kiadó Zrt., Budapest, 2008)**
- **És mégis lapos a föld. A XXI. század rövid története (HVG Kiadói Rt., 2008)**
- **A stockholmi program - A polgárokat szolgáló és védő, nyitott és biztonságos Európa**

- **Az Európai Unió belső biztonsági stratégiája - Az európai biztonsági modell felé**
- **EURÓPA 2020 Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája**